Vault Collection

093
G31
1495

L. Tom Perry Special Collections
Harold B. Lee Library
Brigham Young University

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 23812 0858

CHAD J FLAKE
ENDOWMENT

5358
7964

1703

23788 /37735 8750–
Mkbm

Dialogus beati Grego-
rij Pape: eiuſqꝫ diaconi Petri in quattuoꝛ
libꝛos diuiſus: de vita ⁊ miraculis patrū
italicoꝝ: ⁊ de eternitate animarum.

UPB

¶ Incipit dialog⁹ beati Gregorij pape eiuſq₃ diaconi Petri in quattuor libros diuiſus: de vita et miraculis patrū italicoꝝ: et de eternitate animaꝝ.

Quadā die nimijs quorūdā ſeculariū tumultib⁹ depſſus: q̄bus ī ſuis negocijs plerūq₃ cogimur ſoluere etiā qd̄ nos certū ē nō debere ſecretū locū petij amicū meroris: vbi oē qd̄ de mea mihi occupatōe diſplicebat ſe patēter oſtenderet ⁊ cūcta q̄ ifligere dolorē ꝯſueuerāt: ꝯgeſta añ oculos licēter veniret. Ibi itaq₃ cū afflict⁹ valde ⁊ diu tacitus ſederē: dilectiſſim⁹ filius meus petr⁹ diaconus affuit: q̄ mihi a p̄meuo iuuētutis flore ī amicitijs familiarit̄ obſtrict⁹ ē: atq₃ ad ſacri verbi īdagationē ſoci⁹. Qui graui excoq̄ cordis lāguore me ītuēs: ait. Nūq̄d noui nā tibi aliq̄d accidit q̄ pl⁹ te ſolito meror tenet? Cui inq̄. Meror. Petre quē quotidie patior ⁊ ſp̄ mihi per vſū vetus eſt: ⁊ ſp̄ ꝑ augmētū nouus. Infelix q̄ppe anim⁹ meus occupatiōis ſue pulſatus vulnere: meminit qualis aliq̄n in monaſterio fuit: quō ei labētia cūcta ſubtererāt. quātū rebus oīb⁹ q̄ voluunt̄ eminebat q̄ nulla niſi celeſtia cogitare ꝯſueuerat. q̄ etiā retētus corpore: ipſa iā carnis clauſa cōtēplatiōe tranſibat. q̄ mortē q̄₃ que pene cūctis pena eſt: videlicet vt ingreſſum vite ⁊ laboris ſui premiū amabat. At nunc ex occaſione cure paſtoralis ſeculariū hominū negocia patit̄: ⁊ poſt tā pulchrā q̄etis ſue ſpēm terreni act⁹ puluere fedat̄. Cūq₃ ſe ꝑ ꝯdeſcēſione multoꝝ ad exteriora ſparſerit: etiā cū īteriora appetit: adhuc ꝓculdubio minor redit. Perpēdo itaq₃ q̄d tolero: ꝑpēdo q̄d amiſi Dūq₃ intueor illud qd̄ ꝑdidi: fit h̄ grauī⁹ qd̄ porto. Ecce eteni nūc magni maris fluctib⁹ q̄tior: atq₃ in naui mētis tēpeſtatis valide ꝓcellis illidor Et cū p̄oris vite recolo: quaſi poſt tergū ductis oculis viſo littore ſuſpiro. Qd̄q₃ adhuc grauius eſt: dū īmenſis fluctibus turbatus feror: vix iam portum videre valeo quē reliqui q̄r et ita ſunt caſus mentis: vt prius quidē perdat bo=

Anim⁹ ī vita monaſtica q̄etus.

Inq̄etudo ani ſecularib⁹ negocijs occupati

nū qđ tenuit: ſi tñ ſe pdidiſſe meminerit. Cūq; lōgi⁹ receſſerit: etiā boni ipſius qđ pdiderat obliuiſcit. fitq; vt poſt neq; p mēoriā q̄dē videat: qđ p⁹ p actionē tenebat Vñ hoc agit qđ p̄miſi. q2 cū nauigam⁹ lōgi⁹: iā nec portum quietis quē reliq̄m⁹: videm⁹. Nonnunq̄ vo ad augmētū mei doloris adiūgit: qđ quorūdā vita[q̄ p̄ſens ſeculū tota mēte reliquerūt] mihi ad memoriā reuocatur. Quorū dū culmē aſpicio: quātū ip̄e i īfimis iaceā agnoſco. quoꝝ plurimi conditori ſuo in ſecretiori vita placuerunt: qui ne per hūanos actus a nouitate mentis veteraſcerēt: eos omp̄s de⁹ huius mūdi laboribus noluit occupari. Sed q̄ iā ꝓlata ſunt meli⁹ inſinuo: ſi ea que p inq̄ſitionē ac reſponſionē dicenda ſunt: ſola nominū prenotatione diſtinguo. ¶ Petrus.

Non valde in italia quorūdā vitā virtutib⁹ fulſiſſe cognoui. ex quoꝝ igit ꝯparatiōe accēderis ignoro. Equidē bonos viros in hac terra fuiſſe non dubito ſigna tamē atq; v̄tutes aut ab eis nequaq̄ facta exiſtimo: aut ita ſunt hactenus ſilentio ſuppreſſa vt vtrū ne ſint facta: neſciamus. ¶ Gregorius

Si ſola petre referā q̄ de pfectis ꝓbatiſq; viris vn⁹ ego homūcio: vel bonis ac fidelib⁹ viris atteſtātibus agnoui: vel p memetipſū didici dies[vt opinor] anteq̄ ſermo ceſſabit. ¶ Petrus.

Nota. Vellē q̄rēti mihi de eis aliq̄ narrares. Neq; hac p re intrūpere expoſitiōis ſtudiū q̄ue videat. q2 nō diſp cdificatio orit ex mēoria v̄tutū. In expoſitōe q̄ppe q̄lit iueniēda atq; tenēda ſit v̄t⁹ agſcim⁹. i narratione

Attende vo ſig̃rū cog̃ſcim⁹ iuēta ac retēta q̄lit declarat. Et ſūt nōnulli q̄s ad amorē patrie celeſtis pl⁹ exēpla q̄ p̄dicamēta ſuccēdūt. Fit ů plerūq; i audictis aīo duplex adiutoriū i exēplis patrū. q2 ⁊ ad amorē vēture vite ex p̄cedētiū ꝯpatiōe accēdit: etiā ſi ſe eē aliq̄d exiſtimat dū

Cū meliora de aliis cog̃uerit hūiliat. ¶ Gregori⁹ q̄ mihi ſūt viroꝝ venerabiliū narratōe ꝯpta: icūctāter narro ſacre auctoritatis exemplo. Cū mihi luce

clari⁹ ꝯſtet ꝙ lucas et marcus euãgeliũ quod ſcripſerit non viſu: ſed auditu didicerint. Sꝫ vt dubitatõis occaſionẽ legentib⁹ ſubtrahã: ꝑ ſingula q̃ deſcribo: quibus hec narrãtibus mihi ꝯperta ſint: manifeſto. Hoc vero ſcire te cupio. qꝛ in q̄buſdã ſenſũ ſolũmõ: in q̄buſdã aũt et verba cũ ſenſu teneo. qꝛ ſi de ꝑſonis oĩbus ip̃a ſpecialiter verba tenere voluiſſẽ: hoc ruſticano vſu ꝓlata ſtilus ſcribẽtis non apte ſuſciperet. Seniorum valde venerabiliũ didici relatione: quod narro.

CA. I. De honorato abbate monaſterij fundenſis.

Venãcij quõdã patricij ĩ ſãnie partib⁹ villa fuit ĩ q̄ colon⁹ ei⁹ filiũ honoratũ noĩe habuit. Qui ab annis puerilib⁹ ad amorẽ celeſti patrie ꝑ abſtinẽtiã exarſit. Cũq₃ tã magna ꝯuerſatiõe polleret ſeq₃ iã ab ocioſo q₃ ſermõe reſtrĩgeret: multũq₃ (vt p̄fatus ſũ) ꝑ abſtinẽtiã carnẽ domaret die quadã parẽtes ei⁹ vicinis ſuis ꝯuiuiũ fecerũt: ĩ quo ad veſcẽdũ carnes parate ſũt. q̄ſ dũ ille ad eſũ ꝯtĩgere ꝑ abſtinẽtie amorẽ recuſaret: ceperũt eũ parẽtes ei⁹ irridere: ac dicẽ. Comede: nunq̄d piſcẽ ĩ his mõtib⁹ tibi allaturi ſum⁹? Illo ỽo in loco piſces audiri ꝯſueuerãt nõ videri. Sꝫ cũ his ſmonib⁹ honorat⁹ irrideret: repẽte ĩ ꝯuiuio aqua ad miniſterium defuit: cũ ſitula lignea (ſicut illic moris ẽ) mãcipiũ ad fõtẽ p̄exit. Dũq₃ hauriret aquã: piſcis ſitulã ĩtrauit. Reuerſũq₃ mãcipiũ añ ora diſcũbẽtiũ piſcẽ cũ aqua fudit q̄ ad toti⁹ diei victũ potuiſſet honorato ſufficere. Mirati õs. tota illa parẽtũ irriſio ceſſauit. Cepere nãq₃ in honorato mirari abſtinẽtiã: quã añ deridebãt. ſicq₃ a dei hõie irriſiõis deterſit obprobria: piſcis de mõte. Qui cũ magnis ỽtutib⁹ creſceret a p̄dicto dño ſuo libertate donat⁹ eſt: atq₃ ĩ eo loco q̄ fũdis dicit mõaſteriũ ꝯſtruxit. ĩ q̄ ducẽtoꝝ ferme mõachoꝝ p̄ extitit. ibiq₃ vita illi⁹ circũquaq₃ exẽpla eximie ꝯuerſatõis ỽdit. Nã quadã die ex eo mõte q̄ ei⁹ mõaſterio ĩ excelſo ꝓminet: ingẽtis ſaxi moles erupta ẽ q̃ ꝑ deuexũ mõtis lat⁹ veniẽs: toti⁹ ruinã celle: oĩmq₃ fratrũ ĩteritũ minabat. Quã cũ veniẽtẽ deſuꝑ vir ſctũs vidiſſet: frequẽti

Exẽplũ de honorati abſtinẽtia.

Piſcis mõtanus honorati.

Fundis monaſteriũ.

De ſaxo ĩ mõſterium ĩgruente.

voce nomē xp̄i īuocās extēſa mox dextera ſignū ei cru-
cis oppoſuit. eāq; i ip̄o deuexi mōtis latere cadētēq; fi-
Laurēti xit: ſicut religioſus vir laurenti⁹ perhibet. Et q2 locus
us. ei nō fuerat q̄ inherere potuiſſet aſpicit̄ ita vt nūc vſq;
mōtē cernētib⁹: caſura pēdere videat̄. ¶ Petrus

N Utam⁹ h̄ tā egregi⁹ vir vt poſt magiſter diſcipulo
rū fieret: prius habuit magiſtrū? ¶ Gregori⁹.

Nota. N Equaq̄ hunc fuiſſe cuiuſq̄ diſcipulū audiui. ſ; le-
ge nō ꝯſtrigit̄ ſcti ſpūs donū. vſus quidē recte ꝯ-
uerſationis eſt vt p̄eſſe nō audeat: q̄ ſubeſſe nō didice-
rit. nec obediētiā ſubiectis iperet: quā p̄latis nō nouit
Quidā exhibere. Sz tñ ſūt nōnulli q̄ ita ꝑ magiſteriū ſpūs in
hñt magi trinſec⁹ docētur: vt ꝛ ſi eis exteri⁹ humani magiſterij
ſteriū ſpi deſciplina deſit: magiſterij itimi cēſura nō deſit. Quo
ritus. rū tñ libertas vite ab infirmis i exēplū non ē trahēda
Infirmiſ nedū ſe q̄ſq; ſimilit̄ ſctō ſpū ipletū p̄ſumit: diſcipulus
magiſtri hoīs eſſe deſpiciat: et magiſter error̄ fiat. Mens aūt q̄
neceſſarij diuino ſpū iplet̄ habet euidētiſſima ſigna ſua: v̄tutes
ſunt. ſcilicz et humilitatē. q̄ ſi vtraq; pfecte in vna mēte ꝯue
niūt: liq̄t qđ de preſentia ſcti ſpūs teſtimonium ferat.
Joānes Sic q̄ppe etiā ioānes baptiſta magiſtrū habuiſſe nō le
baptiſta gitur neq; ip̄a veritas q̄ corꝑali p̄ſentia ap̄los docuit:
mgr̄m ñ eū corporalit̄ inter diſcipulos aggregauit. Sz quē in-
habuit. triſecus docebat: extrinſec⁹ quaſi i ſua libertate: reliq̄
Moyſeſ rat. Sic moyſes i heremo edoctus mādatū ab angelo
caruit didicit: qđ ꝑ hoīem nō cognouit. ſ; hec vt p̄dixim⁹ infir
magiſtro mis veneranda ſūt: nō imitanda. ¶ Petrus.

P Lacet qđ dicis. ſ; peto vt mihi dicas: ſi tātus hic
pat̄ aliquē ſui imitatorē diſcipulū reliquit.

CA. II. de libertino p̄poſito eiuſdē. ¶ Gregorius.

U Ir reuerētiſſim⁹ libertin⁹ q̄ regis totile tēpe go-
thoꝝ eiuſdē fūdēſis monaſterij p̄poſit⁹ fuit. i diſci
pulatu illi⁹ ꝯuerſat⁹ atq; eruditus ē. De quo q̄uis vir-
tutes mltas plurimoꝝ narratio certa vulgauerit. p̄di-
ctus tñ laurentius religioſus vir q̄ nunc ſupeſt ꝛ ei i-
ſo i tpe familiariſſimus fuit. multa mihi dicere de illo
ꝯſueuit: ex q̄bus ea q̄ recolo pauca narrabo.

In eadem puincia ſamnie ſquã ſup memoraui iſ vir p vtilitate monaſterij carpebat iter. Dũ darida gothoꝝ dux cum exercitu in loco eodem veniſſet: dei ſeruus ex caballo quo ſedebat ab hoĩbus eius proiectus eſt. Qui iumenti pditi dãna libenter ferens patiẽter etiã flagellũ qd tenebat diripientibꝰ obtulit dicens. Tollite vt habeatis qualiter hoc iumẽtũ minare valeatis. Quibꝰ dictis ptinus ſe i orõnẽ dedit. Curſu aũt rapido pdicti ducis exercitus puenit ad fluuiuꝫ: qui vocat̃ vulteranꝰ. ibiqꝫ equos ſuos ceperũt ſinguli haſtis tũdere: et calcaribus cruẽtare. ſꝫ tñ eq verberibꝰ ceſi: calcaribus cruẽtati fatigari poterãt: moueri non poterant ſicqꝫ aquã flumĩs tãgẽ quaſi mortale pcipitiũ ptimeſcebãt. Cũqꝫ diu cedẽdo ſeſſores ſinguli fatigarent̃: vnus eoꝝ ĩtulit. qꝛ ex culpa quã ſeruo dei ĩ via fecerãt: illa ſui itineris diſpẽdia tolerabãt. Qui ſtatim reuerſi poſt ſe libertinũ reperiũt ĩ orõne pſtratũ. Cui cũ dicerẽt: ſurge tolle caballũ tuũ ille rñdit. Ite cũ bono ego caballi opꝰ nõ habeo. Deſcẽdẽtes vero inuitũ eũ ĩ caballũ de q̃ depoſuerãt leuauerũt: ⁊ ptinꝰ abſceſſerũt Quoꝝ eq tãto curſu illud qd pꝰ nõ poterãt tranſire flumẽ tranſierũt. ac ſi ille flumĩs alueꝰ aquã minime haberet. Sicqꝫ factum eſt: vt dũ ſeruo dei vnus caballuſ reddit̃. õs a ſingulis reciperent̃

Liberti-ni patiẽtia.

Caballꝰ libertio reſtituit̃.

Eodẽ ũ tpe i cã panie ptibꝰ buccellinꝰ cũ frãcis venit De mõſterio vo pfati viri famuli dei rumor exierat q pecũias multas haberet. Ingreſſi oratoriuꝫ frãci ceperũt ſeuiẽtes libertinũ q̃rere. libertinũ clamare vbi ĩ orõe ille pſtratus iacebat. Mira valde res: q̃rẽtes ſeuiẽteſqꝫ franci ingredientes ĩ ipo ĩpigebãt ⁊ ipm videre non poterãt ſicqꝫ ſua cecitate fruſtrati. a monaſterio ſunt vacui reuerſi.

Libertinus francis inuiſibilis.

Alio quoqꝫ tempore pro cauſa monaſterij abbatis iuſſu qui honorato eius magiſtro ſucceſſerat: rauennam pergebat. Pro amore vero eiuſdem venerabilis honorati quocunqꝫ libertinꝰ ibat: eius ſemper caligulam in ſinu portare conſueuerat. Itaqꝫ dũ pergeret accidit vt quedaꝫ mulier extin

cti filij corpuſculū ferret. Que dū ſeruū dei fuiſſet intuita amore filij ſuccēſa iumētū ſuū p frenū tenuit: atq̧ cū iuramēto dixit. Nullaten⁹ recedes niſi filiū meū ſuſcitaueris. At ille inſitatū habēs tale miraculū expauit petitionē illi⁹: iuramēta decliare mulieris voluit ſʒ nequaq̧ ꝑualēs aīo heſit. cōſiderare libet quale: q̄tū q̧ ī ei⁹ pectore certamē fuerit. Ibi q̄ppe pugnabat īter ſe hūilitas ꝯuerſatiōis: ac pietas matris. timor ne īuſitata ꝑſumeret: dolor ne orbate matri nō ſbueniret. ſʒ ad maiorē dei gloriā vicit pietas illud pectus v̄tutis. qđ ideo fuit validū: q2 victū. v̄tutis enī pect⁹ nō eſſet ſi hoc pietas nō viciſſet. Itaq̧ deſcēdit: genua flexit. ad celū man⁹ tetēdit. caligulā de ſinu ꝓtulit. ⁊ ſup extīcti pueri corp⁹ poſuit Quo orāte aīa pueri ad corp⁹ redijt quē manu ꝯphendit. ac flenti matri viuentem reddidit: atq̧ iter quod ceperat peregit. ¶ Petrus.

Libertin⁹ caligula honorati puerū mortuū reſuſcitat.

Quidnā hoc eſſe dicim⁹. virtutez tāti miraculi honorati egit meritū: an petitio libertini: ¶ Greg.

In oſtenſiōe tā admirabilis ſigni cū fide femie virtus ꝯuenit vtrorūq̧: atq̧ ideo libertinū exiſtimo iſta potuiſſe. q2 plus didicerat de magiſtri q̄ȝ de ſua virtute ꝯfidere. Cui⁹ enī caligulā ī pect⁹ extīcti corpuſculi poſuit: ei⁹ nimirꝫ aīam: obtinere qđ petebat eſtimauit. Nā heliſeus q̄ magiſtri palliū ferēs: atq̧ ad iordanē veniens: ꝑcuſſit ſemel ⁊ aquas minīe diuiſit. Sʒ cū repēte diceret: vbi ē de⁹ helie etiā nūc: ꝑcuſſit fluuiuz magiſtri pallio: ac iter ītra aquas fecit. Perpēdis petre q̄tū ī exhibēdis virtutib⁹ humilitas valet: Tūc exhibere magiſtri meritū v̄tutē potuit: qñ magiſtri; nom̄ ad memoriā reduxit. Q2 enī ad humilitatē ſub magiſtro redijt: qđ mgr̄ fecerat et ipe fecit. ¶ Petrus.

Nota.

iiij. Re. ij

Libet qđ dicis: ſʒ q̄ſo te. ē ne aliq̄d aliud qđ adhuc đ ipſo ad noſtrā edificationē narrares.

¶ Gregorius

Est plane. ſʒ ſi ſit q̄ velit imitari. Ego eī virtutē patiētie tāti p̄ris ſignis et miraculis maiorē credo. Quadā nāq̧ die is q̄ poſt venerabilis honorati exitū monaſterij regimē tenebat ꝯtra eū dē venerabilē liber

tinū in q̄ui iracūdia exarſit: ita vt eū manib⁹ cederet Et qꝛ virgā qua eū ferire poſſʒ minime inuenit: cōpre hēſo ſcabello ſuppedaneo faciē ei ac caput tutudit: totūqꝫ illi⁹ vultū tumētē ac liuidū reddidit. Qui vehemēter ceſus ad ſtratū ꝓpriū tacit⁹ receſſit. Die vero altera erat ꝑ vtilitate monaſterij cauſa ꝯſtituta. Expletis igitꝰ hymnis matutinalib⁹ libertin⁹ ad lectū abbatis venit: orōnē ſibi humilitꝰ petijt. Sciēs vero ille quātū a cūctis honorareꝰ: quātūqꝫ diligereꝰ: ꝑ iiuria quā ei ītgeſſerat: recedere eū a monaſterio velle putabat: atqꝫ reqſiuit dicēs. Ubi vis ire? Cui ille rn̄dit. Monaſterij cauſa ꝯſtituta ē pater: quā declinare nequo. qꝛ heſterno die me hodie iterū ꝓmiſi: illuc ire diſpoſui. Tūc ille a fūdo cordis ꝯſiderās aſꝑitatē ꝛ duriciā ſuā: humilitatē ac māſuetudinē liberti: ex lecto ꝓſilijt. pedes libertini tenuit. ſe peccaſſe: ſeqꝫ reū eſſe teſtat⁹ ē: q̄ tāto tali qꝫ viro tā crudelē facere cōtumeliā p̄ſumpſiſſet. At ꝯ libertin⁹ ſeſe i terrā ꝓſternēs: eiuſqꝫ pedib⁹ ꝓuolut⁹ ſue culpe: nō illi⁹ ſeuitie fuiſſe referebat qđ ꝑtulerat. Sic qꝫ actū ē vt ad magnā māſuetudinē ducereꝰ pr̄: ꝛ humilitas diſcipuli magiſtra fieret magiſtri. Cūqꝫ ꝑ vtilitate monaſterij ad ꝯſtitutionē cauſe egreſſus fuiſſet: multi viri noti ac nobiles q̄ eū valde honorabāt: vehementꝰ admirati: ſollicite reqrebant q̄dnā hoc eſſʒ qđ tā tumētē ac liuidā haberet faciē. Quib⁹ ille dicebat. heſterno die ſero pctīs meis exigētib⁹ i ſcabello ſuppedaneo impugi: atqꝫ hoc ꝑtuli. Sicqꝫ vir ſctūs ſuās in pectore honorē vitatis ꝛ magiſtri. nec pris ꝓdebat vitiū nec falſitatis incurrit pctm̄.

Attende miram liberti patiētiā.

modeſtū ꝛ argutū libertini reſpōſuʒ

Petrus.

Putaſne vir iſte venerabilꝰ libertin⁹ [de q̄ tot ſigna ꝛ miracula retuliſti] in tā ampla cōgregatiōe imitatores ſuos in vtutib⁹ nō reliquit?

Gregorius

CAPI. III. de hortulano monacho monaſterij eiuſdē

Felix q̄ appellabaꝰ curuus: quē ipſe bene noſti. q̄ eiuſdē monaſterij nuꝑ prepoſit⁹ fuerat: multa mihi de fratribus eiuſdē monaſterij admirāda narrabat. Ex quib⁹ aliqua que ad memori

am veniũt ſuppͥmo: qꝛ ad alia feſtino. Sꝫ vnũ dicã qꝺ ab
eo narratũ ꝑtereundũ nullo modo eſtimo.

In eodẽ monaſterio qdã magne vite mõach⁹ erat
hoꝛtulanus. fur vero venire ꝯſueuerat: ⁊ per ſepẽ aſcẽ
deret occulte olera auferre. Cumqꝫ ille multa plãtaret
que min⁹ īueniret: ⁊ alia pedib⁹ ꝯculcata: alia direpta
cõſpiceret: totũ hoꝛtũ circuiens: īuenit iter vnde fur
venire ꝯſueuerat. Qui ī eodẽ hoꝛto deãbulãs: reppe-
rit etiã ſerpẽtẽ: cui ꝑcipiẽs dixit. Sequere me. atqꝫ ad
aditũ furis ꝑueniens impauit ſerpenti dicẽs. In noīe
Serpẽs hoꝛti cuſtos. iesu pꝛecipio tibi vt aditũ iſtũ cuſtodias: ac furẽ huc
ingredi nõ permittas. Pꝛotinus ſerpẽs totũ ſe ī itine-
re intrãſuerſum tetendit: et ad cellã monach⁹ rediit.
Cũqꝫ meridiano tp̃e cũcti fratres quieſcerẽt: moꝛe ſo-
lito fur aduenit aſcendit ſepem. Et cũ in hoꝛtũ pedẽ
poneret: vidit ſubito qꝛ extenſus ſerpens clauſiſſꝫ viã
et tremefactus poſt ſemetip̃m ꝯcidit. eiuſqꝫ pes ꝑ cal-
ceamentũ in ſude ſepis inheſit. ſicqꝫ vſqꝫ dũ hoꝛtulan⁹
Fur miraculoſe depꝛehẽſus. rediret: deoꝛſũ capite pepẽdit. Cõſueta hoꝛa venit hoꝛ
tulanus pendẽtem in ſepe furẽ repperit: ⁊ ſerpenti di
xit. Gratias deo: impleſti qꝺ iuſſi: recede mõ. Qui ſta-
tim abſceſſit. Ad furẽ vero perueniẽs ait. Quid ẽ fra-
ter? tradidit te mihi deus: quare in laboꝛe monachoꝝ
furtũ totiens facere pꝛeſumpſiſti? Qui hec dicens pe-
dem illius a ſepe in qua īheſerat ſoluit: eũqꝫ ſine leſiõe
depoſuit. Cui dixit. Sequere me. Quẽ ſequẽtẽ duxit
ad hoꝛti aditũ: ⁊ olera que furto appetebat auferre ei
cum magna dulcedine ꝑbuit dicẽs. Vade ⁊ poſt hͨ fur
tum non facias. Sꝫ cũ neceſſe habes huc ad me ingrede
re: et que tu cũ peccato laboꝛabas tollere: ego tibi de
uotus dabo. ¶ Petrus.

Nunc vſqꝫ vt inuenio: incaſſum ego non fuiſſe pa-
tres in italia qui ſigna facerent eſtimabam.

CA. IIII. de eqtio abbate ꝑuīcie valerie. ¶ Gregori⁹

Foꝛtunati viri venerabilis abbatis mõaſterii qꝺ
Balneũ ciceroniſ mõſteriũ appellat̃ balneũ ciceronis. alioꝝũqꝫ etiã viroꝝ ve
nerabiliũ didici relatõe qꝺ narro. Vir ſciſſim⁹ equiti⁹

noīe in valerie ꝓuīcie ꝑtib⁹ ꝓ vite ſue merito apđ oēs illic magne admiratiōis habebať. cui fortunat⁹ idē familiariter not⁹ fuit. Qui nimirū eq̄ti⁹ ꝓ ſue magnitudine ſctitatꝭ multoꝝ ī eadē ꝓuīcia monaſterioꝝ pr̄ extitit. Hūc cū iuuētutis ſue tēpore acri certamīe carnis īcētiua fatigaret: ip̄e ſue tētatiōis anguſtie eū ad orationis ſtudiū ſolertiorē fecerūt. Cūq̄ȝ hac in re ab oīni potēti deo remediū ꝯtinuis p̄cibus quereret: nocte q̄dā aſſiſtēte angelo eunuchiſari ſe vidit. ciuſq̄ȝ viſioni apparuit q̄ȝ oēm motū ex genitalib⁹ ei⁹ mēbris abſcideret: atq̄ȝ ex eo tp̄e ita alien⁹ extitit a tētatiōe: ac ſi ſexū nō haberet in corpore. Qua virtute fretus ex oīpotentis dei auxilio: vt viris ante preerat: ita cepit poſtmodū etiā feminis preeſſe. nec tn̄ diſcipulos ſuos admonere ceſſabat: ne ſe ei⁹ exēplo in hac re facile crederēt: ⁊ caſuri nō tētarēt donū qđ nō accepiſſent.

Viſio de eunuchatione eq̄tij.

Eo aūt tp̄e quo malefici in hac ſunt romana vrbe deprehenſi baſili⁹ (qui in magicis opibus prim⁹ fuit) in monachico habitu valeriā fugiēs petijt. Qui ad virū reuerētiſſimū caſtoriū amitrine ciuitatis ep̄m pergēs: petijt ab eo vt eū eq̄tio abbati cōmitteret: ac ſanandū monaſterio illius cōmendaret. Tunc ad monaſteriū venit epiſcopus: ſecūq̄ȝ baſiliū monachū: deduxit. ⁊ equitiū dei famulū rogauit vt eūdē monachū in congregationē ſuſciperet. Quē ſtatim vir ſanctus intuēs ait. Hūc quē mihi cōmendas pater: ego non video monachū eſſe: ſed diabolū. Cui ille reſpondit. Occaſionē queris: ne debeas preſtare quod peto. Ad quē mox dei famul⁹ dixit. Ego quidē hoc eū eſſe denūcio: quod video. ne tamē nolle me obedire exiſtimes: facio quod iubes. Suſcept⁹ itaq̄ȝ in monaſterio eſt. Poſt nō multos vero dies idē dei famulus ꝓ exhortādis ad deſideria ſupna fidelibus paulolongius a cella digreſſuſ eſt. Quo diſcedēte cōtigit vt in monaſterio virginū in quo eiuſdem patris cura vigilabat: vna earū que iuxͣ carnis huius putredinē ſpecioſa videbatur febricitare inciperet: ⁊ vehemēter anxiari magniſq̄ȝ vocib⁹ cū ſtridore clamare. Nō moritura ſū niſi baſili⁹ mōach⁹

De baſilio magico.

Baſiliuſ ſb habitu mōchi diabol⁹ eſſe ab eq̄tio cernit.

veniat: ꝛ ipe mihi ꝑ sue curatõis studiũ ſalutẽ reddat.
Sꝫ i tãti prĩs abſentia accedẽ qſpiã mõachoꝝ i ꝯgre-
gationẽ ꝟginũ nõ audebat: q̃tomin⁹ ille q̃ nou⁹ adue-
nerat: eiuſq; adhuc vitã ꝯgregatio frꝫ neſciebat. Miſ
ſũ repẽte ẽ: ꝛ dei famlo eqtio nũciatũ ꝙ ſcimonial illa
imẽſis febrib⁹ eſtuaret: ꝛ baſilij mõachi viſitationẽ an
xie q̃rẽt. q̃ audito vir ſcũs dedigndãdo ſbriſit: atq; ait.
Nũq̃d nã dixi ꝙ diabol⁹ ẽ iſte: nõ monach⁹. ite ꝛ eũ de
cella expellite. De ãcilla aũt dei q̃ ãxietate fe briũ vr-
gẽr nolite eẽ ſolliciti. qꝛ ex hac hora neq; febrib⁹ labo-
rata ẽ: neqꝫ baſiliũ q̃ſitura. Regreſſus ẽ mõach⁹ et ea
hora ſaluti reſtitutã dei ꝟginẽ aguit: q̃ eãdẽ ſalutẽ illi
us dei famul⁹ eqti⁹ lõge poſit⁹ nũciauit. i ꝟtute ſcꝫ mi-
racli exẽplũ tenẽs magiſtri q̃ iuitat⁹ ad filiũ reguli eũ
ſolo ꝟbo reſtituit ſaluti. vt reuertẽs pr̃ ea hora filiũ re-
ſtitutũ vite cog̃ſceret: qua vitã illi⁹ ex oꝛe ꝟitatis audiſ
ſet. Oẽs ãt mõachi iuſſionẽ prĩs ſui iplẽtes eũdẽ baſi-
liuꝫ ex monaſterij habitatiõe repulerũt. Qui repulſ⁹
dixit frequẽter ſe cellã eqtij magicis artib⁹ in aera ſu-
ſpendiſſe: nec tñ ei⁹ quẽpiã ledere potuiſſe. Qui nõ p⁹
lõgum tẽpus i hac romana vrbe exardeſcẽte zelo xp̃ia
ni populi igne crematus eſt.

Virgo febricitãs ſine rmedio curata.

Baſilius rome crematus ẽ.

Quadã vero die vna dei famla ex eodẽ mõaſterio
ꝟginũ hoꝛtũ igreſſa ẽ: q̃ lactucã ꝯſpiciens ꝯcupi-
uit: eãqꝫ ſig̃ crucis bñdicere oblita auide momoꝛdit. &
arrepta a diabolo ꝓtin⁹ cecidit. Cũqꝫ vexaret: eiõ prĩ
eqtio ſub celeritate nũciatũ eſt vt veniret ꝯcit⁹: ꝛ oꝛan
do ſuccurreret. Moxqꝫ hoꝛtũ idcꝫ pr̃ vt igreſſus ẽ: ce-
pit ex ei⁹ oꝛe quaſi ſatiſfaciẽs ipe q̃ hãc arripuerat dia
bol⁹ clamare dicens. Ego q̃d feci: ego q̃d feci. Sedebã
ibi ſuꝑ lactucã: venit illa ꝛ momoꝛdit me. Cui cũ indi
gnatiõe vir dei ꝑcepit vt diſcederet: ꝛ locũ i oĩpotentĩ
dei famula non haberet. Qui ꝓtinus abſceſſit: nec eã
vltra contingere preualuit.

Monial obſeſſa ꝑ eqtiũ liberatur.

Quidã ꝟo felix noĩe mirſie ꝓuicie nobilis pr̃ hui⁹
caſtoꝛij q̃ nũc nobiſcũ i romana vrbe demoꝛatur: cũ eũ
dem venerabilẽ viꝝ eqtium ſacrũ oꝛdinẽ non habere

ꝯſpicerẽ: ꝛ ꝑ ſingl'a diſcurrẽ atqꝫ ſtudioſe ꝑdicare eũ q̄dã die familiaritat' auſu adijt dicẽs. Qui ſacꝝ ordiẽꝫ nõ habes atqꝫ a romão põtifice ſb q̄ degis ꝑdicatõis licẽtiã nõ accepiſti: ꝑdicare quõ ꝑſumis? q̄ ei⁹ inq̄ſitione ꝯpulſ⁹ vir ſcũs idicauit ꝑdicatiõis licẽtiã q̄lit' accepit dicẽs. Ea q̄ mihi loq̄ris: ego q̄ꝫ tecũ ipe ptracto. Sꝫ q̄dã nocte ſpecioſ⁹ mihi ꝑ viſionẽ iuuẽis aſtitit: atqꝫ i ligua mea medicíale ferramẽtũ .i. fleubotoniũ poſuit dicẽs Ecce poſui ꝟba mea i ore tuo: egredẽ ad ꝑdicãdũ. Atqꝫ ex illo die etiã cũ voluero: ď deo tacẽ nõ poſſũ ¶ Petr⁹

licẽtia ꝑdicãdi eq̄tij ſine ſacris ordibus.

Vellẽ etiã patris huius opus agnoſcere: q̄ fertur talia dona a deo percepiſſe. ¶ Gregorius

Op⁹ petre ex dono ẽ: nõ donũ ex ope: alioq̄n ḡtia iam nõ ẽ gratia. Oẽ q̄ppe opus dona ꝑueniũt q̄ꝫuis ex ſubſequenti ope ipa etiã dona ſuccreſcũt. Ne tñ vite ei⁹ cognitõe frauderis bñ hãc reuerẽtiſſim⁹ vir albin⁹ reatine antiſtes eccl'e cognouit: ꝛ adhuc ſupſunt multi q̄ ſcire potuerũt. Sed q̄d pl⁹ q̄ris opis q̄ñ ꝯcordabat vite mũdicia cũ ſtudio ꝑdicatiõis? Tãt⁹ q̄ppe illuꝫ feruor ad colligẽdas deo aïas accẽderat: vt ſic monaſterijs preeſſet quaten⁹ ꝑ eccl'ias: ꝑ caſtra: ꝑ vicos: ꝑ ſingulorꝫ q̄qꝫ fideliũ domos circũq̄qꝫ diſcurreret: ꝛ corda audiẽtiũ ad amorẽ patrie celeſtis excitaret. Erat vero valde vil' i veſtib⁹: atqꝫ ita deſpect⁹ vt ſi q̄s illũ fortaſſe neſciret: ſalutat⁹ etiã reſalutare ďſpiceret. ꝛ q̄tiẽs alia tẽdebat ad loca iumẽtũ ſedere ꝯſueuerat: q̄d eẽ deſpectabili⁹ oïbus iumẽtis i cella potuiſſet. In q̄ etiã capiſtro ꝓ freno: et ꝟuecũ pellib⁹ ꝓ ſella vtebať. ꝑ ſemetipm ſacros codices in pelliceis ſacculis miſſos dextro leuoqꝫ portabat latere: vt q̄cũqꝫ ꝑueniſſet: ſcripturaꝝ aperiebat fõtẽ ꝛ rigabat ꝑta mẽtiũ. Hui⁹ q̄ꝫ opinio ꝑdicatiõis ad romãe vrbis noticiã ꝑuenit: atqꝫ vt ẽ ligua adulantium auditoris ſui animũ amplectendum necẽs. Eo tpe clerici hui⁹ apl'ice ſedis antiſtiti adulãdo queſti ſũt dicẽtes. Quis eſt iſte vir ruſtic⁹ q̄ auctoritatem ſibi predicationis arripuit: et officium apoſtolici

Nota.

eq̄tij vita

Viles ferebat veſtes.

mod⁹ eq̄tandi ei⁹

Adulatores eq̇tium accuſant.

noſtri dñi ſibimet ĩdoct⁹ vſurpare p̄ſumit. Mittat̃ ꝗ ſi
placet q̇ huc eũ exhibeat: vt q̇d ſit eccl'aſtic⁹ rigoꝛ agno
ſcat. Sicut aũt moꝛis ē vt occupato ĩ mľtis aĩo adula=
tio valde ſurripiat ſi ab ip̃o coꝛdis hoſtio nequaq̃ȝ fue=
rit citi⁹ repulſa. ſuadētib⁹ clericis ꝯſēſũ pōtifex p̄buit
vt ad romanã vꝛbē duci debuiſſȝ. ꝛ q̄nã ſua eēt mēſura
coḡſceret. Julianũ tñ tũc defenſoꝛē mittēs q̇ ſabinēſi
eccľie poſtmodũ ĩ ep̃atu p̄fuit: h̄ p̄cepit. vt cũ mag̃ euȝ
honoꝛe deduceret: ne q̇cqȝ dei famul⁹ ex ꝯuētione eaꝺ
iniuriã ſentiret. Qui parere de eo clericoꝝ votis ꝯcit⁹
volēs feſtine ad ei⁹ monaſteriũ cucurrit. ibiqȝ abſente
illo ãtiquarios ſcribētes repperit: vbi abbas eēt req̇=
ſiuit. Qui dixerũt. ĩ valle hac q̄ monaſterio ſbiacet fe=
nũ ſecat. Idē ů iulian⁹ ſup̲bũ valde atqȝ ꝯtumacē pue
rũ habuit: cui vix poterat vel ip̃e dñari. Hũc ꝗ miſit vt
ip̃m ad ſe ſb celeritate p̲duceret. Perrexit puer ꝛ ꝓter
uo ſpũ p̄tũ velocit̃ ingreſſus. hoĩeſqȝ illic ĩtuēs fenum
ſecãtes: req̇ſiuit q̇ſnã eſſet eq̇ti⁹. Moxqȝ vt audiuit q̇s
eſſet eũ adhuc lõge poſit⁹ aſpexit: ꝛ ĩmēſo timoꝛe coꝛre
ptus cepit timere laceſcere ſeqȝ ip̃m nutãti greſſu vix
poꝛtare poſſe. q̇ tremēs ad dei hoĩeȝ p̲uenit: atqȝ vlnis
humilit̃ ſbmiſſis ei⁹ genua deoſculãs ſtrinxit: ſuumqȝ
dñm ei occurriſſe nunciauit. Cui reſalutato dei famu=
lus p̄cepit dicēs. Leua fenũ viride. poꝛta pabulũ iumē
tis ĩ q̇b⁹ veniſtis. ecce ego ſq̇ꝛ parũ ſupereſt ope exple=
to te ſubſeq̇r. Is ãt q̇ miſſus fuerat iulian⁹ defenſoꝛ mi
rabat̃ valde quidnã eſſet q̄ꝛ redire moꝛaret̃ puer. Cũqȝ
reuertentē pueꝝ ꝯſpicit: atqȝ in collo fenuȝ ex p̄to de=
ferentē vehement̃ irat⁹ cepit clamare dicēs. Quid ē h̄
ego te miſi hoĩem deducere nõ fenuȝ poꝛtare? Cui pu
er rñdit. Quē queris ecce ſubſeq̇tur? Et ecce vir d̄i cla
uatis calciatus caligis falcē fenariã in collo deferēs
veniebat. Quē adhuc lõge poſitũ puer ſuo dño ſq̇ꝛ ip̃e
eſſet quē q̄reret indicauit. Idem ů iulian⁹ repēte vt vi=
dit dei famulũ ex ip̃o habitu deſpexit. eumqȝ qualiter
deberet alloq̇ ꝓterua mēte p̄parabat. Mox vero vt ſer
uus dei comin⁹ affuit: eiuſdē iuliani animuȝ ĩtolera=

Abbas eq̇tius fenũ ſecabat.

Clauatis calciatus erat caligis.

bilis pauoꝛ iuaſit ita vt tremeret: atq3 ad inſinuādum hoc ip̄m ꝓ q̄ venerat: vix ſufficere ligua potuiſſet. Qui huīliato mox ſpiritu ad ei9 genua cucurrit oꝛōnē ꝓ ſe fieri petijt. et q2 pat' eius apl'icus pōtifex eum vidē vel let indicauit. Vir āt venerādus eq̄tius cepit īmenſas gr̄as oīpotenti deo agere: aſſerēs q̄ ſe p ſummū pōtifi-cem gr̄a ſupna viſitaſſet. Illico vocauit fr̄es: p̄cepit hora eadē iumēta p̄parare. atq3 executoꝛē ſuum cepit vehement' vrgere vt cito abire debuiſſent. Cui iulian9 ait Hoc fieri nullatenus pōt. q2 laſſat9 ex itinere hodie nō valeo abire. Tunc ille rn̄dit. Cōtriſtas me fili. q2 ſi hodierna die nō egredimur iā craſtina nō exiem9. Dei itaq3 famulus executoꝛis ſui laſſitudie coactus ī mōaſterio ſuo eadē nocte demoꝛat9 eſt. Sequēti ū die ſb ip̄o lucis crepuſculo vehement' eq̄ īcurſu fatigato ad iulianum puer cū epiſtola puenit. ī qua p̄ceptu3 eſt ei ne ſuū dei ꝯtigere vel mouere de mōaſterio auderet. Quē cum ille req̄reret cur ſententia eſſet mutata: cog̃uit q2 nocte ead ī qua ip̄e executoꝛ illuc miſſus eſt p viſum pōtifex fuerat vehement' extritus: cur ad exhibēdum di hoiem mittere p̄ſumpſiſſet. Qui ꝓtinus ſurrexit: ſeq3 venerādi viri ꝯmendās oꝛōnibus ait. Rogat pr̄ nr̄ ne fatigari debeatis. Cunq3 h' dei famulus audiret ꝯtriſtatus ait. Nunq̄d nō die heſterno dixi tibi q2 ſi ſtatim nō pgeremus: iā pgere minime liceret. Tūc p charitatis exhibitiōe aliquātulum executoꝛē ſuum ī cella detinuit: eiq3 laboꝛis ſui ꝯmodū coacto renitētiq3 d̄dit Cognoſce igitur petre ī quāta dei cuſtodia ſunt q̄ ī hac vita ſeip̄os deſpicere nouerūt. cu3 q̄bus ītus ciuib9 in honoꝛe numerant' q̄ deſpecti foꝛis hoibus eſſe nō erubeſcunt. quia ⁊ ꝯtra ī dei oculis nō iacent qui apud ſuos et ꝓximoꝝ oculos per inanis gloꝛie appetitum tumēt. Vn̄ et q̄buſda3 veritas dicit. Vos eſtis q̄ iuſtificatis vos coꝛa3 hoib9: de9 autē nouit coꝛda veſtra. q2 qd hoibus altū eſt: et abomiabile ē ante deū. ¶ Petrus

Nota.

Luc. xvj

Miroꝛ valde q̄ de tali viro ſurripi pontifici tanto potuerit. ¶ Gregoꝛius.

Quid miraris petre: q2 fallimur qui hoïes ſumus an mẽti excidit ꝙ dauid qui ꝓphetie ſpm̃ habẽ cõſueuerat cõtra ïnocẽtẽ ionathe filiũ ſentẽtiã dedit cũ verba pueri mẽtiẽtis audiuit. qḋ tñ q2 ꝑ dauid factũ ẽ et occulto dei iudicio iuſtũ credim⁹: ⁊ tñ hũana ratiõe qualit̃ iuſtũ fuerit nõ videm⁹. Quid ꝗ mirũ ſi ore mentiẽtiũ aliqñ ĩ aliud ducimur q̇ ꝓphete nõ ſum⁹: Multũ vero ẽ ꝙ vniuſcuiuſcꝫ p̃ſulis mẽtẽ curarũ dẽſitas vaſtat. Cũqꝫ aïm⁹ diuidit̃ ad multa: fit minor ad ſingula. tãtoqꝫ ei in vna qualibet re ſurripit̃: quãto lati⁹ ĩ multis occupatur.

dḋ ꝫ ionathe filiuꝫ ſẽtẽtiã dedit.

Nota.

Petrus.

Vera ſunt valde que dicis.

Gregorius.

Silere nõ debeo qḋ de h̊ viro abbate quõdã meo reuerẽtiſſimo valẽtino narrante agñi. Aiebat nãqꝫ q2 corp⁹ ei⁹ dũ ĩ beati laurẽtij martyris oratorio eẽt humatũ: ſup ſepulchrũ illi⁹ ruſtic⁹ q̇dã archã cũ frumẽto poſuit. nec quãt⁹: qualiſqꝫ vir illic iaceret: ꝑpẽdere ac vereri curauit. Tũc repẽte ṽbo celit⁹ fact⁹ reb⁹ illic oĩbus ĩ ſua ſtabilitate manẽtib⁹ archã q̃ ſuppoſita ſepulchro ei⁹ fuerat extollit: lõgeqꝫ ꝓiecit. ita vt palã cuncti cog̃ſcerẽt: quãti eẽt meriti is cui⁹ illic corp⁹ iaceret.

Miraculũ ſepulchri eq̃tij

Etiã ea q̃ ſubiũgo p̃dicti venerabil̃ viri fortunati q̃ valde mihi etate: ope ⁊ ſimplicitate placet: relatiõe cog̃ui. Eãdẽ valerie ꝓuĩciã lõgobardis ĩtrãtib⁹ ex mõaſterio reuerẽtiſſimi viri eq̃tij ĩ p̃dctõ oratorio ad ſepulchꝝ ei⁹ mõachi fugerũt. Cũqꝫ lõgobardi ſeuiẽtes monaſteriũ ĩtraſſẽt: ceperũt eoſḋ mõachos foras trahẽ: vt eos aut ꝑ tormẽta diſcutterẽt: aut gladijs necarẽt. q̇rũ vn⁹ igemuit: atqꝫ acri dolore ꝯmot⁹ clamauit heu heu ſcẽ eq̃ti: placet tibi vt trahamur ⁊ nõ nos defẽdas. Ad cui⁹ vocẽ ꝓtin⁹ ſeuiẽtes lõgobardos ĩmũd⁹ ſpũs ĩuaſit Qui corruẽtes ĩ terrã tãdiu vexati ſũt q̃uſqꝫ hoc cũcti etiã q̇ foris erãt lõgobardi cog̃ſcerẽt: q̃ten⁹ locũ ſacrũ temerare vlt̃i⁹ nõ auderẽt. Sicqꝫ vir ſctũs dũ diſcipłoſ defẽdit etiã multꝭ poſt remediũ illuc fugiẽtib⁹ p̃ſtitit.

Equiti⁹ mõachoſ ad ſepulchꝝ e⁹ fugiẽtes tutatur.

¶ CAPI. V. de Conſtantio manſionario eccleſie ſancti Stephani.

QUiuſdã coepi mei didici relatiõe qd narro. q̄ in anchonitã vrbe p annos multos in monachico habitu deguit: ibiq; vitã nõ mediocriter religioſã duxit. Cui etiã q̄dã nr̄i iã pueciozis etat q̄ ex eiſdẽ ſũt ptib⁹ atteſtant̄ Iux̄ eã nãq; ciuitatẽ eccleſia btī martyr ſtephani ſita ẽ: i q̄ vir vite venerabil' cõſtãti⁹ noīe q̄ mãſionarij funct⁹ officio deſuiebat. cuius ſctitat opinio ſeſe ad noticiã hoīm lõge lateq; detẽderat. Qui iſdẽ vir fũdit⁹ t̄rena deſpiciẽs: totoq; ãniſu mẽt ad ſola celeſtia flagbat. Quadã ů die dũ in eadẽ eccl'a oleũ deeſſz: ⁊ p̄dict⁹ dei famulus vñ lãpades accẽderet oīno nõ haberet: oẽs lãpades eccl'ie ĩpleuit aq̄ atq; ex moze ĩ medio papirũ poſuit: q̄s allato igne ſuccẽdit. ſicq; aq̄ arſit in lãpadib⁹ ac ſi oleũ fuiſſz. Perpẽde igit̄ petre cui⁹ meriti vir iſte fuerit: q̄ nccitate ꝯpulſus elemẽti naturã mutauit.

Eccleſia btī ſteph

cõſtanti⁹ aquã loco olei ardẽ ĩ lãpadib⁹ fecit

¶ Petrus.

MIrũ ẽ valde qd audio: ſ; vellẽ noſſe cui⁹ humilitatis apd ſe eẽ intus potuit iſte: qui tante excellẽtie fozis fuit.

¶ Gregozius.

INter v̄tutes animũ cognoſcere congrue queris: q: multũ valde ẽ q̄ tẽtatione ſua int⁹ mẽtẽ laceſſunt mira que fozis fiũt. Sed ſi hui⁹ cõſtãtij venerabilis vnũ qd fecit audis: cuius humilitatis fuerit citi⁹ agnoſcis.

¶ Petrus.

POſtquã mihi facti illi⁹ tale miraculũ dixiſti: ſupẽ etiã vt me de humilitate mẽtis eius edifices.

¶ Gregozius.

QUia valde opinio ſcitat ei⁹ excreuerat: m'lti hũc ex diuerſis puicijs ãxie vidẽ ſitiebãt. Quadã v̄o die ex lõgĩquo loco ad vidẽdũ eũ q̄dã ruſtic⁹ venit Eadẽ v̄o hoza caſu ꝯtigerat vt ſctũs vir ſtãs ĩ ligneis g̅dib⁹ reficiẽdis deſuiret lãpadib⁹ Erat aũt puſill⁹ valde exili fozma atq; deſpecta. Cũq; is q̄ ad vidẽdũ eũ venerat q̄ſnã eẽt inq̄reret: atq; obnixe petẽt vt ſibi debuiſſz

fozma et ſtat̄a conſtãtij.

Nota. oñdi: hi q̄ illũ nouerãt mõſtrarunt q̄s eſſz. Sz ſic ſtulte mẽtes hoĩm merita ex qualitate corpis metiunt̃ eũ p̲uulum atq3 deſpectũ vidẽs: ip̄m hũc eſſe nõ cepit oĩno credere. In mẽte eteñ ruſtica inter h̄ q̄d audierat ⁊ videbat quaſi facta fuerat q̄dã rixa: ⁊ eſtimabat tã breuẽ p̲uiſionẽ eẽ nõ poſſe: quẽ tã igẽtẽ habuerat p̲ opinionẽ. Cũq3 ip̄m eũ eẽ a pluribꝫ fuiſſet aſſertũ: deſpexit et cepit irridere dicẽs. Ego grãdẽ hoĩem credidi: iſte aũt de hoĩe nihil habet. Q̄d vt vir dei ꝯſtãtiꝰ audiuit: lãpades quas reficiebat p̲tinꝰ reliquẽs letꝰ ꝯcitꝰ deſcẽdit: atq3 ĩ eiuſdẽ ruſtici amplexũ ruit: eũq3 ex amore nimio ꝯſtrigere cepit brachijs ⁊ oſculari. magĩſq3 grãſ agere q̄ꝛ is de ſe talia iudicaſſet: dicẽs. Tu ſolꝰes q̄ ĩ me aptos ocl'os habuiſti. Qua ex re pẽſandũ ẽ cuiꝰ apud ſe hũilitatꝭ fuerit: q̄ deſpiciẽtẽ ſe ruſticũ ãpliꝰ amauit Qualis eni q̄ſq3 apud ſe lateat: ꝯtumelia illata p̲bat Nã ſicut ſup̲bi honoribꝰ: ſic plerũq3 humiles ſua d̄ſpectiõe gratulant̃. Cũq3 ſe ⁊ ĩ alienis oculis viles aſpiciunt: iccirco gaudẽt. q̄ꝛ h̄ iudicio ꝯfirmari ĩtelligũt: q̄d de ſe ⁊ ip̄i apd̄ ſemetip̄os habuerũt.

Magna cõſtantij hũilitas

Nota.

¶ Petrus

VT agnoſco vir iſte magnꝰ foris fuit in miraculis ſed maior intus in humilitate cordis.

CA. VI. d̄ marcellĩo ãchonitane ciuitatꝭ ep̄o ¶ Greg.

EIuſdẽ q̄ꝫ anchonitane antiſtes eccl'ie vir vite venerabil' marcellinꝰ fuit: cuiꝰ greſſũ dolore nimio podagra ꝯtraxerat. eũq3 familiares ſui ſicvbi neceſſe erat ĩ manibꝰ ferebãt. Quadã vero die p̲ culpã ĩcurie eadẽ ciuitas anchonitana ſuccẽſa ẽ. Cũq3 vehemẽter arderet: cucurrerũt õs vt ignẽ extiguerent. Sed illis aquã certatĩ p̲ĳcientibꝰ ita creſcebat flãma vt iã totius vrbis ĩteritũ mĩari videret̃. Cũq3 ad p̲pinq̄ora ſibi loca q̄q3 ignis ĩuaderet: iãq3 vrbis partẽ nõ modicã ꝯſũpſiſſet ⁊ obſiſtere nullꝰ valeret. deductus ĩ manibꝰ venit ep̄s: ⁊ tãta periculi neceſſitate ꝯpulſus familiaribꝰ ſuis ſe portantibꝰ p̄cepit dicẽs. Cõtra ignẽ me ponite. Q̄d ita factũ eſt. atq3 in eo loco ẽ poſitus vbi tota

Marcellinꝰ ignẽ eſtuãtem ſcitate ꝯpeſcuit.

vis flamme videbatᷣ incūbere. Cepit aūt miro modo ī ſemetipm̄ icendiū retorq̄ri ac ſi reflectionis ſue īpetꝰ exclamaret ſe epm̄ tranſire nō poſſe. Sicq3 factū eſt vt flāma īcendij illo termīo refrenata in ſemetipm̄ refri=geſceret ꝛ ꝯtigere vlteriꝰ q̄cq̄3 edificij nō auderet. Per pēdis petre cuiꝰ ſanctitatis fuerit egrū hoīem ſedere et exorando flāmas p̄mere. ¶ Petrus.

Et perpendo et obſtupeſco. ¶ Gregorius.

CA. VII. d̕ nōnoſo p̄poſito mōaſterij ī mōte ſoractis.

De vicino nūc loco tibi aliq̄d narrabo qd̕ ꝛ viri ve=nerabilis maximiāi epi ꝛ laurionis quē noſti ve=terani mōachi q̄ vtcq3 nūc vſq3 ſupeſt: relatiōe cog̊ui. q̄ ſcȝ laurio ī illo mōaſterio qd̕ iux̄ vrbē neptanā locatur ab anaſtaſio viro ſcīſſimo nutritꝰ ē. Qui nimirꝝ anaſtaſius vite venerabilꝭ viro nōnoſo p̄poſito mōaſterij qd̕ in ſoractis mōte ſitū ē. ꝛ ꝓpinq̄tate loci ꝛ morꝝ magnitu=dīe ꝛ v̕tutū ſtudijs aſſidue iūgebatᷣ. Idē v̊ nōnoſus ſub aſpꝛimo ſui mōaſterij degebat p̄re: ſꝫ eiꝰ mores mira ſꝑ eq̄nimitate tolerabat. Sicq3 fr̄ibꝰ p̄erat ī māſuetudīe ſic̄ crebro p̄ris iracūdiā ex hūilitate mitigabat. Qꝛ v̊ eiꝰ mōaſteriū ī ſūmo mōtis cacumīe ſitū ē: ad quēlibet ꝑuū hortū fr̄ibꝰ excolēdū nl̄la patebat planicies. vnꝰ aūt breuiſſimꝰ locꝰ ī latere mōtis excreuerat quē īgētī ſaxi moles naturalit̕ egrediēs occupabat. Quadā v̊o die dū nōnoſus vir venerabilis cogitaret ꝙ ſaltē ad cō dimēta holerū nutriēda locꝰ idē aptꝰ potuiſſet exiſtere ſi hūc moles ſaxi illiꝰ nō teneret: occurrit aīo ꝙ eādem molē q̄ngēta boū paria mouere nō poſſēt. Cūq3 de hu=mano labore facta eēt deſpatio: ad diuinū ſe ſolatiuȝ ꝯtulit. ſeq3 illic nocᷣno ſilētio ī orōnē dedit. Cūq3 māe facto ad eūd locū fr̄es venirēt īuenerūt molē tāte ma=gnitudis ab eodē loco lōgiꝰ receſſiſſe: ſuoq3 receſſu lar=gū fr̄ibꝰ ſpaciū ad excolēdū hortū dediſſe.

Nōnoſiꝰ ſaxum ī=gens ſua orōne a=mouit.

Alio q3 tp̄e cū idē v̕ venerabilꝭ lāpades vitreas ī ora=torio lauaret vna ex eiꝰ māibꝰ cecidit: q̄ ꝑ īnūeras ꝑteſ fracta diſſiluit. q̄ vehemētiſſimū p̄ris mōaſterij furorē

Idē lāpadem fractā orōe reitegrauit.

timēs lāpadis ptin⁹ oīa fragmēta collegit. atq3 añ altare poſuit: ſeq3 cū ḡui gemitu ī orōnē dedit. Cūq3 ab orōne caput leuaſſet: ſanā lāpadē repperit quā timenſ per fragmēta collegerat. Sicq3 ī duob⁹ miraculꝫ duoꝝ patꝝ ꝟtutes imitat⁹ ē. In mole ſcilicȝ ſaxi factū gregorij q̄ mōtē mouit ī repatōe ů lāpadiſ ꝟtutē donati q̄ fractū calicē p̄ſtine īcolumitati reſtituit. ¶ Petr⁹.

HAbemus vt video de exēplis veterib⁹ noua miracula. ¶ Gregorius.

VIs ne aliqd in operatione nonnoſi de imitatōe q̄ꝫ heliſei cognoſcere. ¶ Petrus.

VOlo atq3 inhianter cupio. ¶ Gregori⁹

DUm quadā die in monaſterio vet⁹ oleū deeſſet: iā q3 colligēde oliue tēp⁹ icūberet: ꝟ fruct⁹ in oliuis nullus appareret. Uiſū patri monaſterij fuerat vt circūquaq3 fratres in colligēdis oliuis ad exhibēda extraneis opera pgerēt: quaten⁹ ex mercede ſui opis aliquātulū mōaſterio oleū deportarēt. Qd vir dñi nōnoſus fieri cū magna hūilitate phibuit: ne exeūtes frēs ex monaſterio dū lucra olei q̄rerēt aīaꝝ dāna paterēt. Sȝ qꝛ in monaſterij arborib⁹ oliue pauce ieſſe videbāt eas colligi p̄cepit et ī p̄lo mitti: et quālibet parū olei

nōnoſ⁹ oleū orōe augmentauit.

exire potuiſſet ſibimet deferri. Factūq3 ē. et ſuſceptuȝ in puo vaſculo oleū fratres nōnoſo dei famulo detulerūt. qd ipē ptin⁹ añ altare poſuit. cūctiſq3 egrediētib⁹ orauit. atq3 accerſitiſ poſtmodū frīb⁹ p̄cepit vt h̄ qd detulerūt oleū leuarēt. ⁊ p cūcta vaſa monaſterij ex igne fūdēdo diuiderēt: quatin⁹ bñdictōe eiuſdē olei oīa infuſa viderētur: q̄ ptin⁹ vt erāt vacua claudi fecit. Die vero altera aperta oīa plena reperta ſūt. ¶ Petrus.

PRobamus quotidie īpleri verba veritatis que ait pater me⁹ vſq3 modo operaꝛ et ego operoꝛ.

CAPI. VIII. de anaſtaſio abbate monaſterij qd ſuppentonia vocatur. ¶ Gregorius

EOdē q̄ꝫ tp̄e venerādus vir anaſtaſius cui⁹ ſuperi⁹ memoriam feci ſancte romane eccleſie cui deo auctore

deſeruio notariꝰ fuit. Qui ſoli đo vacare deſiđrās ſcri
niũ deſeruit. mõaſteriũ elegit. atq3 ĩ eo loco quē ꝑfatꝰ
ſũ ſuꝑpētoniā vocari ꝑ ānos mltos ĩ ſcīs actibꝰ vitā du
xit. eiq3 mõaſterio ſolerti cuſtodia ꝑfuit. Quo vicz ĩ lo
co igens deſuꝑ rupes eminet: ⁊ ꝓfundũ ſbter ꝑcipitiũ
patet. Quadā vero nocte cũ iā ops deꝰ eiꝰ venerabilis
viri anaſtaſij labores remunerare decreuiſſet: ab alta
rupe vox facta ē: q̄ ꝓducto ſonitu clamaret dicēſ. Ana
ſtaſi veni. Quo vocato alij ꝙ̄ ſeptē frēs vocati ſunt ex
noīe. Paruo āt momēto ea q̄ fuerat emiſſa vox ſiluit: ⁊
octauũ frēm vocauit. Quas duz apte ꝯgregatio audiſ
ſet: dubiũ nõ fuit: q2 eoꝝ q̄ vocati ſunt obitꝰ ꝓpiquaſ=
ſet. Intra paucos igit̃ dies ꝑmus venerandꝰ vir ana=
ſtaſius. ceteri āt ĩ eo ordīe ex carne educti ſunt: q̄ de ru
pis vertice ſunt vocati. Frat̃ vero ille ad quē vox parũ
ſiluit atq3 euz tunc noīauit: moriētibꝰ alijs paucꝭ die=
bus vixit ⁊ tunc vitā finiuit: vt apte mõſtraret̃. q2 int̃=
iectuz vocis ſilētiuz ꝑuũ viuēdi ſpaciũ ſiguerit. Sz mi
ra res ꝯtigit. q2 venerabilis vir anaſtaſiꝰ dũ đ corpe ex
iret: erat q̄dā ĩ mõaſterio q̄ ſuꝑuiuere eum nolebat. ꝓ=
uolutꝰ ũ eiꝰ pedibꝰ cepit cũ lachrymis ab eo poſtulare
dicens. Per illuz ad quē vadis deꝑcor ⁊ adiuro ne ſe
ptē dies ſuꝑ te ĩ h mũdo viuā. añ cuiꝰ ſeptimũ diē etiā
ipſe defunctꝰ eſt: q̄ tñ ĩ illa nocte īter ceteros nõ fuerat
vocatꝰ vt apte clareſceret. q2 eiꝰ obitũ ſola venerabiliſ
anaſtaſij int̃ceſſio obtinere potuiſſet. ¶ Petrus.

Septem frēs cuz anaſtaſio ad mõtē vocati.

Nonꝰ frater vltro mortē ꝑcatus eſt.

Cum idē fr̃ ⁊ vocatꝰ int̃ ceteros nõ ē: ⁊ tñ ſci viri ĩ=
terceſſiõibꝰ ex lucē ſubtractꝰ eſt: q̄d aliud dat̃ ĩtel
ligi: niſi ꝙ hi q̄ apud dñz magni ſunt meriti: obtinere
aliq̄ñ poſſunt ea etiā q̄ nõ ſunt ꝑdeſtinata? ¶ Grego.

Obtinere nequaq̄ poſſũt q̄ ꝑdeſtinata nõ fuerīt: ſz
ea q̄ ſci viri orādo efficiũt ita ꝑdeſtīata ſunt vt ꝑci
bꝰ obtineāt. nā ipa ꝙ̄ ꝑhēnis regni ꝑdeſtinatio ita ē ab
oīpotēti deo diſpoſita vt ad hoc electi ꝑ labore ꝑueni=
ant: q̄tenus poſtulādo mereāt̃ accipe qđ eis omꝑs deꝰ
ante ſecula diſpoſuit donare. ¶ Petrus.

Nota de predeſtinatione.

Probari mihi aptiꝰ vellem: ſi poteſt predeſtinatio
precibus iuuari. ¶ Gregorius.

geñ. xxi.
ge. xxvij
geñ. xxij.
⁊. xxvi.
geñ. xxv
Q̃uo pre deſtiatio p̄cib⁹ iu= uetur.
Nota de pauper= tate.

H Oc qđ ego petre ītuli: ꝯcite valet ꝓbari. Certe et=
eni ī noſti q̄ ad abrahā dñs dixit. In yſaac vocabi
tur tibi ſemē. Cui etiā dixerat. Patrē multaꝝ gētiū cō
ſtitui te. Cui rurſū ꝓmiſit dicēs. Bñdicā tibi: et multi=
plicabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut harenā maris
Ex qua re apte ꝯſtat. q̄ omꝑs de⁹ ſemē abrahe mł'tipli
cari ꝑ yſaac p̄deſtinauerat: ⁊ tñ ſcriptū ē. Deꝑcatus ē
yſaac dñz ꝓ vxore ſua eo q̄ eſſet ſterilis: q̄ exaudiuit eū
et dedit ꝯceptū rebecce. Si ḡ multiplicatio generis a=
brahe ꝑ yſaac p̄deſtinata fuit: cur ꝯiugē ſterilem acce
pit? Sz nimiꝝ ꝯſtat. q̄ p̄deſtinatio p̄cibus iplet̄: qñ is
in quo de⁹ mł'tiplicare ſemē abrahe p̄deſtinauerat orō
ne obtinuit: vt filios habere potuiſſet. ¶ Petrus.

Q Uia ſecretū rō apuit: nihil mihi dubietatis remāſit

CAPI. IX. De bonifacio ferētine ciuitatis epō. Greg

V Is tibi aliqđ de tuſcie ꝑtib⁹ narrē: vt cognoſcas q̄les i ea viri fuerīt ⁊ oīpotētis dei noticie: quan=
tum propinqui? ¶ Petrus.

V Olo: atq3 oī modo expoſco. ¶ Gregorius

F Uit vir vite venerabilis bōifaci⁹ noīe: q̄ in ea ci=
uitate q̄ ferentis dicit̄ epat⁹ officiuz tenuit: ⁊ mo=
ribus impleuit. Hui⁹ multa miracula is q̄ adhuc ſup=
eſt gaudētibus p̄ſbyter narrauit. Qui nutrit⁹ i ei⁹ ob=
ſequio tāto valet de illo veraci⁹ dicere: q̄to ei ꝯtigit ⁊ i=
tereſſe. Huius eccl'e grauis valde pauꝑtas inerat: q̄ bo
nis mētibus eſſe ſolet cuſtodia humilitatis. nihilq3 ali
ud ad oē ſtipendiū: niſi vnā tm̄modo vineā habebat. q̄
quodā die ita grādine irruēte vaſtata ē: vt in ea paucis
vitib⁹ vix parui rariq3 racemi remāſiſſent. Quo cū di
p̄dictus vir reuerētiſſimus bonifaci⁹ epūs fuiſſet igreſ
ſus: magnas oīpotēti deo grās retulit. q̄ in ip̄a ſua ad
huc iopia ſeſe anguſtiari cognouit. Sz cū iā tp̄s exige=
ret vt ip̄i q̄3 racemi q̄ remāſerāt matureſcere potuiſſēt
cuſtodē vinee ex more poſuit: eāq3 ſolerti vigilātia ſua
ri p̄cepit. Quadā vero die mādauit ꝯſtantio p̄ſbytero
nepoti ſuo: vt cūcta vini vaſcula i epiſcopio oīaq3 do=
lia ita vt añ ꝯſueuerat pice ſupfuſa p̄pararet. Qđ cum
nepos illi⁹ p̄ſbyt'i audiſſz valde admirat⁹ ē q̄ q̄ſi iſana

p̃ciperet:ꝙ vini vaſcula ꝓparare faceret q̄ vinū minīe haberet.nec tñ p̄ſūpſit inq̄rere cur talia iuberet:ſ; iuſſis obtēperat:⁊ oīa ex more p̄pauit.Tūc vir dei vineaȝ īgreſſus.racemos colligit.ad calcatoriū detulit.oēſq; exīde egredi p̃cepit.ſoluſq; ibi cū vno paruulo puero remãſit:quē ī eodē calcatorio depoſuit:⁊ calcari ipſos pauciſſimos racemos fecit.Cūq; ex eiſdē racemis parū aliq̄d vini deflueret:cepit h̄ vir dei ſuis manib⁹ in paruo vaſe ſuſcipere:⁊ ꝑ cūcta dolia oīaq; vaſa q̄ parata fuerãt ꝓ bñdictione diuidere:vt ex eodē vino omīa vaſcula vix īfuſa viderent̃.Cū vero ex liq̄re vini parū aliq̄d ī vaſis oib⁹ miſiſſet:vocauit ꝓtin⁹ p̄ſbyterū:iuſſit q; paupes adeſſe.Tūc cepit vinū ī calcatorio creſcere:ita vt oīa q̄ allata fuerãt paupeꝝ vaſcula īpleret.Quibus cū ſe idonee ſatiſfeciſſe ꝓſpiceret:ex calcatorio iuſſit pueꝝ diſcedere.apothecã clauſit.atq; īpreſſo ſigillo ꝓprio munitã reliq̄t:mox ad eccl'iaȝ redijt.Die vero t̃tia p̄dictū ꝯſtãtiū p̄ſbyteꝝ vocauit:et orõne facta apothecã apuit:⁊ vaſa ī q̄bus tenuiſſimū liquorē īfuderat vbertim vinū fundētia īuenit:ita vt pauimētū oē excreſcētia vina īuaderēt:ſi ad h̄ epus tardi⁹ ītraſſz.Tūc terribilit̃ p̄ſbytero p̃cepit:ne q̄uſq; ipſe ī corꝑe viueret hoc miraculū cuiq; īdicaret:ꝑtimeſcēs vic; ne virtute facti fauore humano pulſat⁹ īde int⁹ īuaneſceret vñ foris hoībus magn⁹ appareret:exēplū magiſtri ſequēs.qui vt nos ad viã duceret humilitat' de ſemetipō diſcipulis p̃cepit:dicēs vt ea q̄ vidiſſent minime dicerent.quouſq; filius hoīs a mortuis reſurgeret.

Bonifaci⁹ eps vinū abunde augm̃tauit.

Nota.

¶ Petrus.

QUia occaſio apta ſe p̄buit: libet inq̄rere q̄dnã ſit qđ redēptor nr̄ cū duob⁹ cecis lumē reddidit:iuſſit vt nemini dicerēt.⁊ illi abeūtes diffamauerūt eum in totã terrã illã:Nūquid nã vnigenit⁹ fili⁹ p̄ri ⁊ ſācto ſpūi coetern⁹ hac ī re velle habuit ꝙ nō potuit īplere:vt miraculū qđ taceri voluit minime potuiſſet abſcondi:

¶ Gregorius.

REdēptor noſter ꝑ mortale corp⁹ omne qđ egit hoc nobis in exemplū actiōis p̄buit: vt pro noſtraꝝ viriū modulo eius veſtigia ſequētes īoffenſo pede opis p̄ſen

Attende doctrinã

tis vite carpamꝰ viā. Miraculū nāqȝ faciēs ꝛ tacē iuſſit: ꝛ tñ taceri nō potuit. vt vcȝ electi eiꝰ exēpla doctrīe illius ſequētes ī magnis q̄ faciūt latere q̄dē ī volūtate habeāt: ſȝ vt ꝓſint alijs ꝓdanť inuiti: quatenꝰ ꝛ magne humilitatis ſit ꝙ ſua opera taceri appetunt: ꝛ magne vtilitatis ſit ꝙ eoꝝ opera taceri nō poſſunt. Nō ḡ voluit dn̄s quicq̄ȝ fieri ꝛ minime potuit: ſȝ q̄d velle eius mēbra debeāt: q̄d ve de eis etiā volentibꝰ fiat doctrine eiꝰ magiſterio exēplum dedit. ¶ Petrus.

Placet quod dicis. ¶ Gregorius.

Adhuc pauca aliq̄ de bonifacij ep̄i ope ſupſunt: qꝛ eiꝰ meōriā facimꝰ: exequamur. Alio nāqȝ tp̄e bt̄i ꝓculi martyris natalicꝰ ꝓpiquabat dies. quo ī loco vir nobilis fortunatꝰ noīe manebat. q̄ magnis p̄cibus ab eodē venerabili viro poſtulauit: vt cū apd̄ beatū martyrē miſſaꝝ ſolēnia ageret: ad bn̄dictionē dandā ī ſuā domuȝ decliaret. Uir āt dei negare nō potuit qd̄ ab eo et fortunati mēte charitas popoſcit. Peractis igr̄ miſſaꝝ ſolēnijs cuȝ ad p̄dicti fortūati veniſſet mēſā: ꝑuſq̄ȝ deo hymnū diceret [ſic q̄dā ludēdi arte cibū ſolēt q̄rere] repēte añ ianuā cū ſimia vir aſtitit ꝛ cymbala ꝑcuſſit. Quē ſctūs vir dedignatꝰ audiēs ſonitū dixit. Heu heu: mortuꝰ ē miħ iſte. Ego ad mēſam refectiōis veni. os adhuc ad laudē dei nō aperui: ꝛ ille cū ſimia veniens ꝑcuſſit cymbala. Subiūxit q̄ȝ et ait. Ite et ꝑ charitate ei cibū potūq̄ȝ tribuite. ſcitote tñ qꝛ mortuꝰ ē. Qui infelix vir dum panē ac vinū ex eadē domo ꝑcepiſſet: egredi ianuā voluit. ſed ſaxū ingēs ſubito de tecto cecidit: eiqȝ ī verticē venit. Ex qua ꝑcuſſione ꝓſtratus ī manibus iā ſemiuiuꝰ leuatus eſt. Die vero altera ſm̄ viri dei ſententiā funditus finiuit vitā. Qua in re petre penſandū eſt quātus ſit viris ſanctis timor exhibēdus. tēpla enī dei ſunt. Et cū ad iracūdiā vir ſctūs trahiť: q̄s aliꝰ ad iraſcēdū niſi eiuſdē tēpli īhabitator excicatur. Metuēda ḡ tanto eſt ira iuſtoꝝ: quanto ꝛ cōſtat. qꝛ in eoꝝ cordibus ille preſens eſt: qui ad inferendam vltionē quam voluerit inualidus non eſt.

Bonifaciꝰ ioculatori mortē p̄dixit

Uiri ſcti dei tēpla ſunt.

Alio q̄ȝ tēpe p̄dictus ꝯſtātiꝰ preſbyter nepos eius

equū ſuū duodecī aureis vēdidit: q̄s in ꝓpa archa po=
nēs: ad exercēdū opꝰ aliqđ diſceſſit. Tūc ſubito ab epi
ſcopio paupes venerūt q̄ ĩportune p̄cabant̄ vt eis ſcūſ
vir bonifaciꝰ ep̄s ad ꝯſolationē ſue ĩopie aliq̄d largiri
debuiſſz. Sz vir dei q̄a q̄d tribueret nō habebat: eſtua
re cepit ĩ cogitatiōe ne ab eo paupes vacui exirēt. Cui
repēte ad memoriā rediȷt: q2 ꝯſtātiꝰ p̄ſbyter nepos eiꝰ
equū quē ſedē ꝯſueuerat vēdidiſſz: atq3 hoc ip̄z ĩ archa
ſua p̄ciū haberet. Abſēte igit̄ eodē nepote ſuo acceſſit
ad archā: ꝛ pie violētꝰ clauſtra arche cōminuit. xij. au
reos tulit. eoſq3 ĩdigētibꝰ vt placuit diuiſit. Itaq3 ꝯſtā=
tiꝰ p̄ſbyter reuerſus ex ope archā fractā repperit: ꝛ ca=
balli ſui p̄ciū qđ ĩ eā poſuerat nō ĩuenit. Cepit itaq3 vo
ce magna ꝑſtrepē ꝛ cū furore nimio clamare. Oēs hic
viuūt: ſolꝰ ego ĩ domo hac viuē nō poſſū. Ad cuiꝰ nimi
rū voces venit ep̄s: oēſq3 q̄ ĩ eodē epiſcopio aderāt. Cū
q3 eū locutione blāda vir dei tēpare voluiſſz: cepit ille
cū iurgio reſpōdere dicēs. Oēs tecū viuūt: ſolꝰ ego añ
te hic viuē nō poſſū. redde mihi ſolidos meos. Quibꝰ
vocibꝰ ꝯmotꝰ ep̄s: btē marie ꝟgis eccl'am ĩgreſſus eſt.
ꝛ expāſis manibꝰ ſtādo cepit orare: vt ei redderz vñ p̄ſ
byteri furētꝭ ĩſania mitigari potuiſſz. Cūq3 ſubito ocu
los ad veſtimētū ſuū ĩter extēſa brachia reduxit: repē
te ĩ ſinu ſuo xij. aureos ĩuenit: ita fulgētes tanq3 ſi ex ĩ=
gne ꝓducti eadē hora fuiſſēt. Qui mox de eccl'ia egreſ
ſus: eos ĩ ſinū furētꝭ p̄ſbyteri ꝓiecit dicēs. Ecce habes
ſolidos quos q̄ſiſti. Et hoc tibi notū ſit: q2 poſt mortē me
am tu huiꝰ eccl'ie ep̄s nō erꝭ ꝓpter tuā auariciā Ex q̄ ſē
tētia ꝟitatꝭ colligit̄: q2 eoſdē ſolidos p̄ſbyt̄ ꝓ adipiſcē=
do ep̄atū p̄parabat. Et viri dei ſermo p̄ualuit. Nam idē
conſtātius in preſbyteratus officio vitā finiuit.

Bonifacius paupibꝰ ſubuenit.

Idē orādo xij. aureos a beata ꝟgie impetrauit.

ALio q̄3 tp̄e duo ad eū gothi hoſpitalitatꝭ gr̄a vene
rūt: q̄ rauēnā ſe feſtinare ꝓfeſſi ſunt. Quibꝰ ipſe
paruū vas ligneū vino plenū manu ſua p̄buit: qđ for=
taſſe ĩ p̄ndio itinerꝭ hr̄e potuiſſēt. ex q̄ illi q̄aduſq3 rauē
nā venirēt gothi biberūt Aliq̄ntꝭ aūt diebꝰ ĩ eadē ciui
tate morati ſūt. ꝛ vinū qđ a ſcō viro acceperāt: q̄tidie ĩ
vſu habuerūt. Sicq3 vſq3 ad eūdē venerabilē p̄rē3 ferē

Vaſculū a bonifacio acceptū vinū auxit.

tes reuſi ſũt vt nllo die ceſſarẽt bibere. & tñ vinũ eis ex
illo vaſculo nunq̃ꝫ deeſſet: ac ſi i illo vaſe ligneo qd eps
eis dederat: vinũ non augeret: ſꝫ naſceretur.

NUper q̃ꝫ de eiuſdẽ loci ptib9 ſenex qdã cleric9 ad-
uenit: & ea q̃ ipe de eo narrat ſilẽtio nõ ſũt ptereũ
[Eruce d precepto ei9 ex horto migẽue runt.] da. nã dicit q̃ qdã die igreſus hortũ magna hũc eruca
rũ multitudie iuenit eẽ cooptũ. q oẽ hol9 i eo depire cõ
ſpiciẽs: ad eaſdẽ erucas ↄuerſus dixit. Adiuro vos in
noie dñi ieſu xpi: recedite hic: atqꝫ hec holera comede
re nolite. Que ſtatim ad viri dei xbũ ita oẽs egreſſe ſũt
vt nec vna qdẽ itra ſpaciũ horti remaneret. Sꝫ qd mi-
rũ qd hec de epat9 ei9 tpe narram9 qñ iã ab oipotẽte do
ordie ſimul & morib9 creuerat: dũ illa magis mirãda ſint
que cũ hic ſenex cleric9 adhuc puerulũ feciſſe teſtatur.
Nã ait qd eo tpe q cũ matre ſua puer habitabat: egreſ-
ſus hoſpitio nõ nunq̃ꝫ ſine linea: crebro etiã ſine tuni-
ca reuerebat. qz mox vt nudũ quẽpiã iuenit veſtiebat.
h ſe exſpoliãs vt ſe añ dei oculos illi9 mercede veſtiret.
Quẽ mat ſua frequẽter icrepare ↄſueuerat: dicẽs qd
iuſtũ nõ eſſet: vt ipe iops pauperib9 veſtimẽta largire
tur. Que die quadã horreũ ingreſſa pene oẽ triticũ qd
ſibi i expẽdiũ toti9 ãni pparauit iuẽit a filio ſuo paupi
bus erogatũ. Cũq ſemetipam alapis pugniſqꝫ tũde-
ret q̃ qſi anni ſubſidia pdidiſſet: ſupuenit bonifacius
puer dei: eãq xbis qb9 valuit ↄſolari cepit. Que cũ ni
hil ↄſolatiõis admitteret: hãc rogauit vt ab horreo exi
re debuiſſet: i quo ex oi eoꝝ tritico paꝝ qd iuẽtũ eſt re-
[Idez adhuc puer orõe horreũ tritico impleuit.] mãſiſſe. Puer aũt dei ſeſe illic ptin9 i orõnẽ dedit. Qui
poſt paululũ egreſſus ab horreo matrẽ reduxit: qd ita
tritico plenũ iuẽtũ ẽ ſicut plenũ añ nõ fuerat: vñ mat
illi9 toti9 ãni ſũpt9 ſe ↄgregaſſe gaudebat. Quo viſo mi
raclo ↄpũcta mr iã ipa cepit hortari vt daret q ſic celit
poſſet q̃ petiſſet accipere. Hec itaqꝫ in hoſpitij ſui veſti
bulo gallinas nutrire ↄſueuerat: ſꝫ eas ex vicino rure
vulpes veniens auferebat. Quadã vero die dũ in eo-
dem veſtibulo puer bonifacius ſtaret: vulpes ex more
venit: gallinã abſtulit. Ipſe aũt ↄcit9 eccliam itrauit
et ſe in orõnẽ pſternẽs apertis vocib9 dixit. ¶ Placet

tibi dñe vt de nutrimẽtis mr̃is mee mãducare nõ poſſi ecce eniꝫ gallinas q̃s nutrit vulpes comedit. Qui ab orõne ſurgẽs eccl'iam ẽ egreſſus. Mox aũt vulpes rediit: gallinã quã ore tenebat dimiſit: atq; ipſa moriẽs ante ei⁹ oculos in terrã cecidit.

Idẽ orõne vulpẽ necauit.

¶ Petrus.

Valde mihi mirũ videt̃ q̄ exaudire preces i ſe ſperãtiũ etiã in reb⁹ vilib⁹ dignat̃ deus.

¶ Grego.

Hoc petre ex magna ꝯditoris nr̃i diſpẽſatiõe agit̃: vt ꝑ minima q̃ ꝑcipimus: ſpare maiora debeam⁹. Exaudit⁹ nãq; ẽ i reb⁹ vilib⁹ puer ſcũs ⁊ ſimplex: vt in paruis diſceret q̃tũ de deo p̃ſumere i magnis peſtitiõib⁹ deberet.

Cur de⁹ i paruis reb⁹ exaudiat p̃ceſ

¶ Petrus.

Placet qḋ dicis.

¶ CAPI. X. De fortunato tudertine ciuitatis epo.

¶ Gregorius.

Alius q̃z vir venerabil'i eiſdẽ ꝑtib⁹ fuit fortunatus noĩe: tudertĩe ãtiſtes eccl'ie: q̃ i effugãdis ſpiritib⁹ imẽſe v̄tutis gr̃a pollebat: ita vt nõnũquã ab obſeſſis corporib⁹ legiões demonũ pellerꝫ: ⁊ cõtinuo orõnis ſtudio intẽtus: obiectas ꝯ ſe eoꝝ multitudines ſuparet. Hui⁹ viri familiariſſim⁹ fuit iulian⁹ noſtre eccl'ie defenſor: q̃ an̄ nõ longũ temp⁹ i hac vrbe defunct⁹ ẽ. Cui⁹ ego q̃z h̃ didici relatiõe qḋ narro. qꝛ ſepe geſtis illi⁹ vſu familiaritatis itererat: eiuſq; poſt memoriã ad iſtructõnẽ nr̃aꝫ q̃ſi faui dulcedinẽ i ore r̃tiebat.

Fortunatus eiiciẽdis demonib⁹ ꝑpotens.

Matrona q̃dã nobil'i vicinis ꝑtib⁹ tuſcie viꝝ habebat: q̃ itra breue tẽp⁹ q̃ filiũ ei⁹ accepat: cũ eadeꝫ ſocru ſua ad dedicationẽ oratorij bti ſebaſtiani martyris fuerat iuitata. Nocte v̄o eadẽ q̃ ſubſequẽte die ad dedicationẽ p̄dicti oratorij fuerat ꝓceſſura: voluptate carnis deuicta a viro ſuo ſeſe abſtinẽ nõ potuit. Cũq; mane facto ꝯſciam deterrerꝫ ꝑpetrata carnis delectatio. ꝓceſſionẽ v̄o iparꝫ verecũdia: pl⁹ erubeſcẽs vultũ hoim̃ q̃z dei iudiciũ metuẽs: cũ ſocru ſua ad dedicationẽ oratorij ꝓceſſit. Mox v̄o vt reliq̃ bti ſebaſtiãi martyris oratoriũ igreſſi ſũt: eãdẽ p̄dictã matronã malign⁹ ſpũs arripuit: ⁊ corã oĩ ꝑpl'o vexare cepit. Eiuſdẽ vero oratorij p̄ſbyter dũ eã vehemẽtiſſime vexari cõſpicerꝫ ex altari ꝑtin⁹ ſindonẽ tulit: eamq; opuit. ſed et hunc

Matrõa ob carniſ vitium a diabolo correpta

ſimul repente diabol⁹ iuaſit. Et qꝛ vltra vires voluit qc
q꜄ pſumere ꝯpulſus ē: ⁊ ip̄e cog̃ſcere i ſua vexatiõe qd
eſſet. hi ů q̄ aderãt puellã i manib⁹ ex oratorio ſublatã
ad domũ ꝓpaꝫ reportauerīt. Cumq꜄ hãc ãtiqu⁹ hoſtis ve
xatõe ꝯtinua vehement̄ attereret: ꝓpinq̄ ſui eã carna
lit̄ amãtes ⁊ amãdo pſequẽtes ad obtinẽduꝫ ſalut̄ re-
mediũ maleficis tradiderũt vt ei⁹ aiaꝫ fũdit⁹ extigue
rẽt. cui⁹ carni magicis artib⁹ ad tp̄s pdeſſe conarent̄
Ducta ē itaqꝫ ad fluuiuꝫ: atq꜄ i aquã merſa. ibiqꝫ diu
ti⁹ i cãtatõib⁹ agere malefici moliebant̄: vt is q̄ eã iua-
ſerat diabol⁹ exiret. Sꝫ miro oĩpotẽt̄ dei iudicio dum
arte puerſa vn⁹ ab ea repellit̄: i eã ſubito legio ĩtrauit.
Cepit ex h̄ illa tot motib⁹ agitari tot vocib⁹ clamorib⁹
q꜄ pſtrepere: q̃t ſpiritib⁹ tenebat̄. Tunc ĩito ꝯſilio pa-
rẽtes ei⁹ ſue pfidie culpã fatẽtes hãc ad venerabilẽ vi-
rũ fortunatuꝫ ep̄ꝫ deduxerũt: eiqꝫ reliq̃rũt. Qua ille
ſuſcepta multis ſe dieb⁹ ac noctib⁹ i orõnẽ dedit. tanto
q꜄ anniſu precibus incubuit: quãto et in vno corpe cõ-
tra ſe aſſiſtere legionis aciem ĩuenit. Quã poſt nõ mlͭ-
tos dies ita ſanã atqꝫ icolumen reddidit: ac ſi i ea ius
proprium diabolus nunq̃ habuiſſet.

Fortunat⁹ matronã a legione dmonũ libat.

Alio q̃ tp̄e idẽ vir oĩpotẽt̄ dei famul⁹ ex obſeſſo q̄-
dã hoĩe ĩmunduꝫ ſpm̃ excuſſit. Qui malign⁹ ſpũſ
cuꝫ veſpaſcẽte iã die ſecretã ab oĩb⁹ horã cerneret: pe-
regrinuꝫ quẽpiã eſſe ſe ſimulãs circuire cepit ciuitatiſ
plateas ⁊ clamare. O vir ſctm̃ fortunatuꝫ ep̄ꝫ: ecce qd
fecit. peregrinuꝫ hoĩem de hoſpitio ſuo expulit. quero
vbi reqeſcere debeã: ⁊ i ciuitate ei⁹ nõ ĩuenio. Tunc q̄-
dã i hoſpitio cũ vxore ſua ⁊ paruulo filio ad prunas ſe-
debat. q̄ vocẽ ei⁹ audiẽs: ⁊ qd ep̄s ei fecerit reqrẽs. hũc
ĩuitauit. hoſpitio ſedere ſecũ iuxta prunas fecit. Cũq꜄
viciſſim aliqua ꝯfabularent̄: paruulũ ei⁹ filium idem
malign⁹ ſpũs ĩtrauit. atqꝫ i eaſdẽ prunas piecit: ibiq꜄
mox eius aiam excuſſit. Qui orbatus miſer vel quem
ip̄e ſuſcepit vel queꝫ ep̄us expulit: agnouit. Petrus

Diabol⁹ ſb̄ forma pegrini puer̄ extinxit.

Quidnã h̄ eſſe dicim⁹ vt occidẽdi auſum i eius ho-
ſpitio ãtiquus hoſtis acciperet: q̄ hunc pegrinuꝫ
eſtimãs ad ſe hoſpitalitatis gr̃a vocaſſet. Grego.

MUlta petre videnť bona: ſ; nõ ſũt. qꝛ bono aĩo nõ
fiũt. Unñ ⁊ ĩ euãgelio ꝟitas dicit. Si oculus tuꝰ ne
quã fuerit: totũ corpꝰ tuũ tenebroſũ erit. Qꝛ cũ ꝑuer-
ſa ẽ intẽtio q̃ ꝓcedit: ꝑuũ eſt oẽ opꝰ qđ ſequiť: q̃uis eſſe
rectũ videať Ego nãq; hũc virũ q̄ dũ q̃ſi hoſpitalitatẽ
exhiberet orbatꝰ eſt. nõ pietatꝭ ope delectatũ eſtimo: ſ;
epĩ derogatiõe. Nã pena ſubſeq̃ẽs ĩnotuit. qꝛ ꝓcedẽs
illa ſuſceptio ſine culpa nõ fuit Sũt nãq; nõnl'li q̄ iccir
co bona facẽ ſtudẽt: vt grãz aliene oꝑatiõis obnubilẽt
nec paſcunť bono qđ faciũt: ſ; laude boni q̄ ceteros ꝓ-
mũt. Qua de re exiſtĩo hũc virũ q̄ malignũ ſpũm ĩ ho
ſpitalitẽ ſuſcepit: oſtẽtationẽ boni potiꝰ ĩtẽdiſſe q̃z opã
vt meliora q̃z epũs feciſſe videreť quatenꝰ ĩpe ſuſcipet
eũ quẽ vir dñi fortunatus expuliſſet. ¶ Petrus.

Nota. Mathei vj. Nota. Attende verã ſẽtẽtiam.

ITa eſt vt dicis. nã finis operis probat: qꝛ mũda ĩ
tẽtio oꝑationis nõ fuerit.

¶ Gregorius.

ALio q̃z tpe dũ ocl'oꝝ q̄dã lumẽ amiſiſſʒ: ad hũc de-
ductꝰ intᷣceſſiõis eiꝰ opẽ petijt ⁊ ĩpetrauit. Nã cũ
vir dei orõne fcã ocl'is eiꝰ ſignũ crucꝭ impmẽt: ab eo ꝓ-
tinꝰ luce reddita: nox cecitatꝭ abſceſſit. Preterea equꝰ
cuiuſdã militꝭ ĩ rabiẽ fuerat ꝟſus: ita vt a multꝭ teneri
vix potuiſſʒ: ſ; q̄ſcũq; potuit ĩuadẽt. ⁊ eoꝝ mẽbra mor-
ſibꝰ dilaniaret. Tũc ſ vt cũq; a multꝭ ligatꝰ ad virũ dei
deductꝰ ẽ. Qui mox eiꝰ capiti extẽſa manu ſignũ cru-
cis edidit: cũctã eiꝰ rabiẽ ĩ mãſuetudinẽ mutauit. ita
vt poſtea mitior exiſteret q̃z ãte illã ĩſaniã fuiſſet. Tũc
idẽ miles equũ ſuũ quẽ celerrime ex miraculi impio a
ſua veſania vidit immutatũ: eidẽ ſcõ viro decreuit of
ferẽdũ. Quẽ cũ ſuſcipe ille rẽnueret: ĩpe ꝟo ĩ ꝓcibꝰ ne
deſpicereť eiꝰ oblatio pſeueraret. ſcũs vir mediã dua-
rũ ptiũ viã tenẽs: ⁊ petitionẽ militꝭ audiuit: et munꝰ
recipe ꝓ exhibita ꝟtute recuſauit. ꝓus nãq; dignũ ꝓci
um ꝓbuit: ⁊ poſtea equũ quẽ ſibi offerebat accepit Qꝛ
ei ſi nõ ſuſcipet eũ ꝯtriſtari ꝯſpexerat: charitate cogẽ-
te emit qđ nccm nõ habebat. Neq; h ſilẽ de huiꝰ viri ꝟ
tutibꝰ debeo: qđ ãte dies fere duodecĩ audiui. Quidã

fortunatꝰ ceco viſũ reſtituit. Sigñ crucis equũ furioſuz mãſuetũ reddidit

nãqꝫ ad me deduct⁹ ē ſenex paup̄: atqꝫ vt mihi ſenū col
locutio eſſe ſemꝑ amabil' ſolet: ſtudioſe hūc vñ eēt inq̄-
ſiui Qui ſe eē de tudertīa ciuitate rñdit. cui inq̄ Que
ſo te pat̄: nū fortunatū epm̄ noſti. Qui ait. Noui: ⁊ bñ
noui. Tūc ipſe ſubiūxi. Dic ꝗ: ſiq̄ illi⁹ miracula noſti:
⁊ deſiderāti mihi q̄lis vir fuerit īnoteſce. Qui ait. Hō
ille ab iſt' hōib⁹ lōge fuit q̄s videm⁹ modo. nā q̄cq̄d ab
oīpotēti deo petijt: ita dū peteret impetrauit. Cui⁹ hoc
vnū narro miraculū: qđ ad pñs aīo occurrit. Quadā
nāqꝫ die gothi iux̄ tudertinā ciuitatē venerūt q̄ ad par
tes rauēne ꝑperabāt: ⁊ duos puulos puerulos de poſ-
ſeſſiōe abſtulerāt: q̄ poſſeſſio p̄fate tudertīe ciuitati ſub
iacebat. Hoc cū viro ſcīſſimo fortunato nūciatū fuiſſꝫ
ꝓtin⁹ miſit: atqꝫ eoſdē gothos ad ſe vocari fecit Quoſ
blādo ꝯmōe alloquēs eoꝝ pri⁹ ſtuduit aſpitatē placare
ac poſt ītulit dicēs. Quale vult' p̄ciū dabo: ⁊ puerulos
q̄s abſtuliſtis reddite: mihiqꝫ h̄ gr̄e vr̄e mun⁹ prebete.
Tūc is q̄ p̄or eoꝝ eſſe videbat̄ rñdit: dicēs. Quicq̄d ali
ud p̄cipis facē parati ſum⁹. nā iſtos puerulos nullate-
n⁹ reddem⁹. Cui venerādus vir blande minat⁹ dicit.
Cōtriſtas me ⁊ nō audis p̄rem tuū. noli me cōtriſtare.
nā nō expedit tibi. Sꝫ idē goth⁹ ī cordis ſui feritate ꝑ-
manēs: negādo diſceſſit Die v̄o alt̄a digreſſur⁹ rurſus
ad epm̄ venit: quē idē v̄bis ꝑ p̄dict' puerul' iterū epus
rogauit. Cūqꝫ ad reddēdū nullo mō ꝯſētire voluiſſet:
ꝯtriſtat⁹ epūs dixit. Scio q: tibi nō expedit q me ꝯtri
ſtato diſcedis. Que goth⁹ verba deſpiciēs ad hoſpiciū
reuerſus: eoſdē pueros de q̄b⁹ agebat̄ eq̄s ſupīpoſitos
cū ſuis hoīb⁹ p̄miſit. Ipe v̄o ſtatī aſcēdēs equū ſubſecu
tus ē. Cūqꝫ ī eadē ciuitate āte btī petri apl'i eccl'iaꝫ ve
niſſꝫ: eq̄ ei⁹ pes lapſus ē. q̄ cū eo corruit: ⁊ ei⁹ coxa mox
fracta ē: ita vt ī duab⁹ ptib⁹ eēt diuiſū. leuatuſqꝫ ī ma
nib⁹ reduct⁹ ē ad hoſpiciū. Qui feſtin⁹ miſit: ⁊ pueros

Gothus coxa fra- cta pue- ros red- didit.

q̄s p̄miſerat reduxit: ⁊ viro venerabili fortunato man
dauit dicēs. Rogo te pr̄: mitte ad me diaconū tuū. Cu
ius diacon⁹ dū ad iacētē veniſſꝫ: pueros q̄s redditurū
ſe epo oīno negauerat ad mediū deduxit: eoſqꝫ diaco-
no illi⁹ reddidit dicēs. Uade ⁊ dic dño meo epo. q: ma
ledixiſti mihi: ecce ꝑcuſſus ſū. ſꝫ pueros q̄s q̄ſiſti recipe

ꝛ ꝓ me rogo ītercede. Suſceptū itaqȝ puerul̄ diaconus
ad epm̄ reduxit. cui bn̄dictā aquā venerabil̄ fortunatꝰ
dedit dicēs. Vade citiꝰ ꝛ eam ſup iacentū corpꝰ ꝓiice.
Perrexit itaqȝ diaconꝰ: atqȝ ad gothū ītrogreſſus: bn̄-
dictā aquā ſup mēbra illiꝰ aſpſit. Res mira ꝛ vehemen
ter ſtupēda. mox vt aq̄ bn̄dicta gothi coxā cōtigit: ita
hoīs fractura ſolidata ē ꝛ ſaluti pſtine coxa reſtituta:
vt hora eadē de lecto ſurgeret. ꝛ aſcēſo eq̄ ita cepit iter
agere: ac ſi nullā vnqȝ leſionē corpis ptuliſſet. Factūqȝ
ē vt q̄ ſctō viro fortunato pueros cū pcio reddere obe-
diētie ſubiectꝰ noluit: eos ſine pcio pene ſubactꝰ dona
uit. His igit̄ expletū ſtudebat adhuc ſenex de eo ꝛ a-
lia narrare. Sȝ qꝛ nōnulli aderāt ad q̄s exhortādos oc
cupabar: iāqȝ diei tardior hora īcubuerat venerabiliſ
fortunati fcā mihi audire nō licuit: q̄ audireſ ſi liceat]
ſemp volo. Sȝ die alia idē ſenex rē de illo magis mira-
bilē narrauit dicēs. In eadē tudertina vrbe marcelli-
nꝰ q̄dā bone actiōis vir cū duabꝰ ſororibꝰ ſuis habita
bat. q̄ eueniēte moleſtia corpis ipſo ſactiſſimo veſpaſcē
te iā ſabbato paſchali defūctꝰ ē. Cuiꝰ corpꝰ cū lōgiꝰ eſ
ſet efferēdū: die eodē ſepeliri nō potuit. Cūqȝ mora eēt
tpis ad explendū debitū ſepulture: ſorores eius morte
eius afflicte occurrerunt flētes ad venerabilē virum
fortunatū: eiqȝ magnis vocibꝰ clamare ceperūt. Sci-
mꝰ qꝛ aplor̄ vitā tenes. leproſos mūdas. cecos illumi
nas. veni ꝛ reſuſcita mortuū nr̄m. Qui mox vt coḡuit
ear̄ frēm defunctū: flere ꝛ ipe etiā de morte eiꝰ cepit.
eiſqȝ rn̄dit dicēs. Recedite ꝛ hec dicē nolite. qꝛ iuſſio oī
potēt̄ dei ē: cui ꝯire nullꝰ hoim pōt. Ill̄ itaqȝ diſcedēti
bꝰ triſtis ex morte eiꝰ māſit epūs. Subſequēte aūt die
dn̄ico an̄ exurgētū lucis crepuſculū vocatū duobꝰ dia-
conibꝰ ſuis prexit ad domū defūcti: accedēſqȝ ad locū
vbi corpꝰ iacebat exanie: ibi ſe ī orōnē dedit. Expleta
aūt pce ſurrexit ꝛ iuxta corpꝰ defūcti ſedit. nō aūt gn̄
di voce defunctū vocauit dicēs. Frater marcelle. Ille
aūt ac ſi leuit̄ dormiēs ad vicinā vocē q̄uis modica fu
iſſȝ citatꝰ ſtatī ocl̄os apuit: atqȝ ad epm̄ reſpiciēs dixit
O q̄d feciſti: o q̄d feciſti: cui eps rn̄dit dicēs. q̄d feci: at
ille ait. duo heſterno die venerūt q̄ me eiiciētes ex corpe
ſ i bonū

Fortunatꝰ aq̄ bn̄dicta coxā fractā ſanauit.

Fortunatus reſuſcitauit mortuuȝ marcellinum.

locũ duxerũt. hodie aũt vn⁹ miſſus ẽ q̃ dixit. Reducite eũ: qꝛ fortunat⁹ eṗus ĩ domũ eius venit. Quibus verbiſ expletſ mox ex ĩfirmitate ↄualuit ꝛ ĩ hac vita diuti⁹ mãſit. Rectũ credẽdũ ẽ. qꝛ locũ quẽ acceperat ṗdidit. qꝛ dubiũ nõ ẽ q̃d intˀceſſoris ſui ṗcib⁹ potuit p⁹ morteꝫ meli⁹ viuere: qui añ mortẽ ſtuduit oĩpotẽti deo placẽ. Sed cur multa de ei⁹ vita dicim⁹ cũ nũc vſqꝫ ad corp⁹ illi⁹ tot virtutũ documẽta teneam⁹? Demõia cos q̃ppe abſoluere egros curare q̃tiẽs ex fide expedit̃ vt vn⁹ cõſueuerat h̃ idesſinent̃ facere: ꝛ apud mortua ſua oſſa pſeuerat. Sꝫ libet petre adhuc ad valerie ꝓuincie ptes narratiõis mee vba reducere. de q̃b⁹ me eximia valde miracl̃a ex ore venerabilis fortũati cui⁹ nõ lõge ſupi⁹ mẽoriã feci ↄtigit audiſſe. Qui crebro ad me nũc vſqꝫ veniens dũ facta mihi veteꝝ narrat: noua refectione me ſatiat.

CAPI. XI. de martyrio monacho ꝓuincie valerie

QUidã nũc ĩ eadẽ ꝓuĩcia martyri⁹ noĩe: deuot⁹ valde oĩpotẽtis dei famulus extitit. q̃ h̃ de virtutib⁹ ſuis teſtimonij ſignũ dedit. Dũ quadã die fr̃es illius panẽ ſubcinericiũ feciſſent: atqꝫ obliti eẽnt crucis ſignũ ĩponere ſicut ĩ hac ꝓuincia crudi panes ſiḡ ſignari ſolẽt: vt p quadras quattuor ptiti videant̃ idẽ dĩ famul⁹ affuit: eiſqꝫ referẽtib⁹ ſignatũ ñ fuiſſe coḡuit. Cũ qꝫ iã panis ille prunis eẽt ꝛ cinerib⁹ coopt⁹ dixit Quare hũc minime ſignaſti? Qui h̃ dicẽs ſigno crucis digito ↄ̃ prunas fecit. Quo ſignãte ꝓtin⁹ ĩmẽſũ crepitũ panis d̃dit ac ſi ingẽs ĩ ignib⁹ olla crepuiſſet. Qui dũ coctus poſtmodũ fuiſſꝫ ab igne ſubtract⁹: ea cruce ſignatus inuent⁹ eſt. quã nõ cõtact⁹: ſꝫ fides fecit.

martiri⁹ panes in fur. cruc̃ fidei ſiḡuit.

CAPI. XII. de ſeuero p̃ſbitero eiuſdẽ ꝓuincie.

IN eo etiã loco intˀorina vallis dr̃: q̃ a mltſ vbo ruſtico introcrina noĩat̃ In q̃ erat q̃dã vir vite venerabil̃ valde admirabil̃ noĩe ſeuer⁹: eccl̃ie beate marie dei genitricis ꝛ ſp virgĩs ſacerdos. Nunc cũ quidã pa

De ſeuero pb̃ro.

terfamilias ad extremū veniſſʒ diē: miſſis cōcite nun
cijs rogauit vt ad ſe ꝗ̄totius poſſet veniret ſuiſqʒ orōni
bus ꝓ pctis ei⁹ itercederet: vt acta de malis ſuis peni
tētia ſolut⁹ culpa de corpe exiret. Qui videlicʒ ſacdos
iopinate ꝯtigit vt ad putādā vineā eſſet occupat⁹: atqʒ
ad ſe veniētib⁹ diceret Antecedite ꝗ̄ ego vos ſubſeqr
Cūqʒ videret ſibi i eodē ope par aliqd ſupeſſe paululū
morā fecit: vt op⁹ qđ minimū reſtabat expleret. Quo
expleto cepit ad egrū pgere. Eum vero i itinere occur
rētes hi q p⁹ venerāt: obuiā facti ſūt dicētes. Patˀ qua
re tardaſti: Noli fatigari qꝛ iā defūct⁹ eſt. Quo audi-
to ille ꝯtremuit: magniſqʒ vocib⁹ ſe intˀfectorē illi⁹ cla-
mare cepit Flēs itaqʒ puenit ad corp⁹ defūcti ſeqʒ corā
lecto illi⁹ cū lachrymis i terrā dedit. Cūqʒ iā vehemētˀ
fleret. i trā caput tūderet. ſeqʒ reū mortis illi⁹ clama-
ret: repēte is q defūct⁹ fuerat aīaʒ recepit. Qđ cū mˀlˀ- Seuerus
ti q circūſtabāt aſpicerēt: admiratiōis vocib⁹ emiſſis lachry-
ceperūt āpli⁹ flere p̄ gaudio. Cūqʒ eū reqrerēt vbi fue mis ſuis
rit vˀl quō rediſſet ait. Tetri valde erāt hoīes q me duce mortuuʒ
bāt: ex qꝝ ore ac narib⁹ ignis exibat quē tolerare nō reſuſcita
poterā. Cumqʒ ꝑ obſcura loca me deducerēt: ſubito pˀl uit.
chre viſiōis iuuenis cū alijs nobis eūtib⁹ obuiā fact⁹ ē
qui me trahētib⁹ dixit. Reducite illū qꝛ ſeuer⁹ p̄ſbyter
plangit. ei⁹ eī lachrymis dn̄s eū donauit. Qui ſcilicʒ
ſeuerus ꝓtinus de terra ſurrexit eiqʒ penitentiā agē-
ti opem ſue interceſſionis prebuit. Et dū per dies ſe-
ptē de ꝑpetratis culpis penitētiā eger rediuiu⁹ age-
ret: octaua die let⁹ de corpore exiuit. Perpēde petre ꝗ̄
ſo hūc de quo loquimur ſeuerū ꝗ̄ dilectū dn̄s attēdit
quē ꝯtriſtari nec ad modicū ꝑtulit. ¶ Petrus.

Admiranda ſunt valde ꝗ̄ dicis: que me iuenio nūc
vſqʒ latuiſſe. Sed quid eſſe dicimus ꝗ̄ modo tales
viri nequeūt inueniri: ¶ Gregorius.

Ego petre mˀltos tales i h̄ ſeculo nec mō deeſſe exi-
ſtimo. neqʒ eī ſi talia ſig nō faciūt: ideo tales non
ſūt. Uite nāqʒ vera eſtiatio i virtute eſt opeꝝ nō i oſtē-
ſione ſignoꝝ. Nam ſunt pleriqʒ qui et ſi ſigna non faci Nota.
unt: ſigna tn̄ facientib⁹ diſpares non ſūt. ¶ Petrus

Vide michi rogo hoc oſtendi põt: q̄ ſint quidã qui ſigna non faciunt: et tamen ſigna faciẽtibus diſſimiles non ſunt? ¶ Gregorius

Nunq̄d nã neſcis q̄m paulus apl's petro aploꝝ p̄mo in p̄ncipatu apoſtolico frater eſt? ¶ Petrus.

Scio plane nec dubiũ eſt. qꝛ ꝛ ſi minim⁹ oĩm aploꝝ plus tamen oĩbus laborauit. ¶ Gregorius.

Cõparatio petri et Pauli aploꝝ

Quod bñ ip̄e reminiſceris. Petr⁹ ſup̄ mare pedib⁹ ambulauit. paulus in mari naufragiuꝫ pertulit Et in vno eodẽqꝫ elemẽto vbi paulus ire cũ naui non potuit: ibi petrus pedib⁹ iter fecit. Aperte igit̃ cõſtat: qꝛ cum vtriuſqꝫ virtus fuerit diſpar in miraculo: vtriuſqꝫ tñ meritum diſpar nõ eſt in celo. ¶ Petrus.

Placet fateor oĩno q̄d dic̄l. ecce ei apte noui: qꝛ vita ꝛ nõ ſigna q̄renda ſunt. Sꝫ q̄m ip̄a ſigna q̄ fiũt bone vite teſtimoniũ ferunt: q̄ſo te adhuc ſiq̄ ſunt referas: vt eſuriẽtem me p̄ exẽpla bonoꝝ paſcas ¶ Greg.

Vellem tibi ĩ laudibus redẽptor̄ de viri venerabilis bñdicti miraculis aliqua narrare: ſꝫ ad hec explenda hodiernũ tempus video nõ poſſe ſufficere. Liberius itaqꝫ hec loq̄mur ſi aliud exordium ſumamus.

¶ Finit p̄mus liber dialogoꝝ. b. Grego.

¶ Incipit liber ſecund⁹ dialogoꝝ beati Gregorij d̄ vita ꝛ miraculis ſancti benedicti.

Fuit vir vite venerabil' Bñdictus dei gr̄a ꝛ nomie ab ip̄o ſue puericie tp̄e corgerens ſenile. etatẽ q̄ppe moribus trãſiens nulli voluptati aĩmum dedit: ſed dum ĩ hac terra adhuc eſſet q̄d tẽporaliter libere vti potuiſſet: deſpexit iã quaſi ariduꝫ mundum cum flore. Qui liberiori genere ex ꝓuicia nurſie exortus rome liberalibus litteraꝝ ſtudijs traditus fuerat. Sed cum ĩ eis multos ire p̄ abrupta vitioꝝ cerneret: euꝫ quẽ quaſi ingreſſum mundi poſuerat retraxit pedẽ. ne ſi q̄d de ſcientia eius attigeret: ip̄e q̄ꝫ ĩ imane p̄cipitiuꝫ totus iret. Deſpectis itaqꝫ litteraꝝ ſtudijs: relicto domo rebuſqꝫ patris ſoli deo placere deſiderãs ſancte cõuerſationis habituꝫ queſiuit. Receſſit igitur

De vita ſancti benedicti.

ſcienter neſcius ꝛ ſapient̄ idoctus. Huius ergo oīa geſta nō didici: ſ pauca q̄ narro quattuoꝛ diſcipulis illiꝰ referentibus agnoui. Cōſtātio ſcȝ reuerentiſſimo valde viro q̄ ei in monaſterij regimine ſucceſſit. Ualentiano q̄ꝫ qui annis multis lateranenſi monaſterio p̄fuit. Simplicio q̄ cōgregationē illius poſt eū tertius rexit. Honoꝛato etiā qui nunc adhuc celle eius in qua pꝛius conuerſatus fuerat pꝛeeſt.

Cōſtātiꝰ. Ualētianus Sīplíciꝰ Honoꝛatus.

CAPI.I. De capiſterij fracti reparatione.

HIc itaqȝ cum iā relictis litteraꝝ ſtudijs petere deſerta decreuiſſet: nutrix q̄ hunc arctius amabat ſola ſecuta eſt. Cunqȝ ad locum veniſſet qui dicitur enſide: multiſqꝫ honeſtioꝛibus viris ꝑ charitate illic detinētibꝰ i beati Petri eccleſia demoꝛarent̄. Pꝛedicta nutrix illiꝰ ad purgādū triticū a vicinis mulieribꝰ p̄ſtari ſibi capiſterium petijt. qꝺ ſuꝑ mēſa icaute derelictū: caſu accidēte fractū eſt: ſicvt duabꝰ partibꝰ inueniret̄ diuiſum. Quod mox rediēs nutrix illiꝰ vt ita inuenit: vehemētiſſime flere incepit. qꝛ vas qꝺ p̄ſtitū acceperat deſtructū videbat. Bn̄dictꝰ āt religioſus ꝛ piꝰ puer cū nutricē ſuā flere ꝯſpiceret: eiꝰ doloꝛi ꝯpaſſus ablatis ſecū vtriuſqȝ fracti capiſterij ꝑtibus ſeſe cū lachꝛymis i oꝛōnē dedit: q̄ ab oꝛōne ſurgēs ita iux̄ ſe vaſ ſanū repperit: vt i eo iuēiri fracture nulla veſtigia potuiſſēt. Moxqꝫ nutricē ſuā blāde ꝯſolatus: et ſanū capiſterium reddidit qꝺ fractum tulerat. Que res in eodem loco a cunctis eſt agnita: atqȝ in tāta admiratiōe hīta: vt hoc ip̄m capiſteriū eius loci incole ī eccleſie ingreſſu ſuſpenderēt: quatenus pꝛeſentes et ſecuturi ōs agnoſcerent: a q̄ꝫta bn̄dictus puer ꝯuerſatiōis gratia perfectione cepiſſet. qꝺ annis multis illic an̄ oīȝ ocl'os fuit. et vſqȝ ad hec longobardoꝝ tempoꝛa ſuper foꝛes eccleſie pependit. Sed benedictus plus appetens mala mundi perpeti: q̄ꝫ laudes: pꝛo deo laboꝛibꝰ fatigari q̄ꝫ vite huius fauoꝛe extolli. nutricem ſuam occulte fugiens. deſerti loci ſeceſſum petijt: cui ſublacus voca=

Bn̄dictꝰ capiſterium fractū oꝛatione refecit.

bulū eſt: qui a romana vrbe. xl. fere miliarib⁹ diſtās:
frigidas atq; pſpicuas emanat aq̄s Que illic videlic;
aq̄rū abūdātia in extēſo pri⁹ loco colligit: ad extremū
Roman⁹ mōach⁹.
vero in amnē deriuat. Quodū fugiēs pgeret mōach⁹
quidā Roman⁹ noīe hūc euntē reperit: quo tēderet re
q̄ſiuit. Cui⁹ cū deſideriū cognouiſſet: ⁊ ſecretū tenuit:
⁊ adiutoriū īpēdit: eiq; ſcē ꝯuerſatiōis habitū tradi-
dit: ⁊ inquātū licuit miniſtrauit. Uir aūt dei ad eūdē
Specus bn̄dicti.
locū pueniēs ī arctiſſimā ſpecū ſe tradidit: ⁊ trib⁹ ānis
excepto romano monacho oīb⁹ ibi icognit⁹ māſit. q̄ vi
delic; roman⁹ nō lōge ī monaſterio ſub theodaci pr̄is
regula degebat. Sed pie eiuſdē pr̄is ſui ocul' furabat
horas: ⁊ quē ſibi ad mādūcandū ſurripere poterat: di
eb⁹ ceteris bn̄dicto panē ferebat. Ad eādē vero ſpecū
a Romāi cella iter nō erat. q: excelſa deſup rupis emi-
nebat. ſ; ex eadē rupe in lōgiſſimo fune ligatū roman⁹
deponere panē ꝯſueuerat. ī qua etiā reſti paruū tintin
nabulū inſeruit: vt ad ei⁹ ſonū cognoſceret qn̄ ſibi ro-
Diabol⁹ tintinnabulū romani fregit.
man⁹ panē p̄beret: quē exigēs accipet. Sz antiqu⁹ ho
ſtis vni⁹ charitati inuidēs: alteri⁹ refectiōi: cū quadā
die ſubmitti panē ꝯſpiceret: iactauit lapidē: ⁊ tintina
bulū fregit. roman⁹ tn̄ modis ꝯgruētib⁹ miniſtrare nō
deſijt. ¶ Cū xo iā de⁹ omps ⁊ romanū vellet a labore
q̄eſcere: ⁊ bn̄dicti vitā in exēplū hoīb⁹ demōſtrare. vt
poſita ſup̄ cādelabrū lucerna clareſceret: q̄ten⁹ oīb⁹
q̄ in domo dei ſūt luceret. cuidā p̄ſbytero lōgi⁹ manē-
ti q̄ refectionē ſibi in paſchali feſtiuitate parauerat: p
Deus ad preſbyterū q̄ndā.
viſū dn̄s apparere dignat⁹ ē dicēs. Tu tibi delicias p̄-
paras ⁊ ſuus me⁹ illo in loco fame cruciat. Qui ptin⁹
ſurrexit: atq; in ipa ſolēnitate paſchali cū alimēt' q̄ ſi
bi parauerat ad locū tetēdit: ⁊ virū dei p abrupta mō
tiū. p cōcaua valliū. p defoſſa terra q̄ſiuit. eūq; latē ī
ſpecu reperit. Cūq; orone facta ⁊ bn̄dicētes dn̄m oīm
potētē cōſediſſent: poſt dulcia vite colloq̄a is q̄ aduene
rat preſbyter dixit. Surge ſumam⁹ cibū: q: hodie pa-
ſcha ē. Cui vir dei rn̄dit dicēs. Scio q: paſcha ē: q: ho-
die videre te merui. lōge quippe ab hoībus poſitus: q:
die eodē q paſchalis ſolēnitas eſſet ignorabat. Uene-

rabilis aūt p̄ſbyter rurſus aſſeruit dicēs. Ueracit' hodie reſurrectiōis dñice paſchalis dies eſt. abſtinere tibi minime ꝯgruit. qꝛ et ego ad h̄ miſſus ſū vt oīpotētis dona dei parit' ſumam⁹. Bñdicētes igit' dñm ſūpſerūt cibū. Expleta itaqꝫ refectōe ꝛ colloqo ad eccl'iaꝫ ſuam p̄ſbyter receſſit. Eodē qꝫ tp̄e hūc ī ſpecu latitātē etiā paſtores iuenerūt. queꝫ dū veſtitū pellib⁹ int' fruteta cernerēt: aliquā beſtiā eē crediderūt. ſꝫ cognoſcētes dī famulū eoꝝ multi ad pietatis gratiā a beſtiali mēte mutati ſunt. nomē itaqꝫ ei⁹ ꝑ vicina loca īnotuit cūct'. Factūqꝫ eſt vt ex illo iā tēpe a multis frequētari cepiſſet. qui cū ei cibū afferrēt corporis: ab eius ore in ſuo pectore alimenta referebant vite.

Bñdict⁹ diem paſchalem ignorabat.

CAPI.II. De tentatione carnis ſuperata.

Quadā vero die dū ſolus eēt: tētator affuit. Nā nigra paruaqꝫ auis q̄ vulgo merula noīat': circa ei⁹ faciē volitare cepit. eiuſqꝫ vultui īportune inſiſtere ita vt manu capi poſſet ſi hāc vir ſcūs tenere voluiſſꝫ. ſꝫ ſig̃ crucis edito receſſit auis. Tāta aūt carnis tētatio aue eadē recedēte ſecuta eſt: q̄tā vir ſcūs nunq̄ fuerat exptus. Quandā nanqꝫ aliq̄n feminā viderat: quā malign⁹ ſpūs añ ei⁹ mētis oculos reduxit. tātoqꝫ igne ſerui dei aīmū in ſpecie illi⁹ accēdit: vt dū ī ei⁹ pectore amoris flāma vim caperet: etiā pene deſerē heremū voluptate victus deliberaret. Tūc ſubito ſupna gratia reſpectus ad ſemetipm̄ reuerſus ē: atqꝫ vrticaꝝ vepriuꝫ iuxta dēſa ſuccreſcere fruteta ꝯſpiciēs: exut⁹ indumēto nudū ſe in illis ſpinaꝝ aculeis et vrticaꝝ incēdijs ꝓiecit. ibiqꝫ diu volutat⁹ toto ex ei⁹ corpe vulnerat⁹ exiit. et ꝑ cutis vulnera eduxit a corpe vuln⁹ mētis. qꝛ voluptatē traxit in dolorē. Cūqꝫ pene penaliter foris arderet: extīxit qđ intus illicite ardebat. vicit itaqꝫ peccatū: qꝛ mutauit incēdiū. Ex quo vicꝫ tp̄e ſicut poſt diſcipulis ip̄e ꝓhibebat: ita ī eo eſt tētatio voluptatis edomita vt tale aliqđ minime ſentiret. Ceperūt poſtmodū multi iā mūdū reliquere: atqꝫ ad ei⁹ magiſteriū feſtinare. Liber quippe a tētationis vitio vero iure iā factus eſt virtutū magiſter. Unde in Exodi ꝛ per moſen

Carnis tētatio aſꝑrimo medio ſupata.

Nota.

p̃cipit: vt leuite a viginti q̃nq3 annis et ſup̃ miniſtrare
debeāt. ab āno v̾o q̃nq̄geſimo cuſtodes vaſoꝝ fiāt ¶ Petr⁹.

IAm q̄dē ꝑlati teſtimonij mihi aliquātū itellectus iterlucet: ſ3 tñ h̾ plani⁹ exponi poſtulo. ¶ Grego.

LIquet petre q̄ in iuuētute carnis tētatio ferueat ab anno āt q̄nq̄geſimo calor corꝑis frigeſcat. vaſa autē ſacrata ſunt fideliū mentes. Electi ergo cū adhuc in tētatiōe ſūt ſubeſſe eos ac ſeruire neceſſe ē: ⁊ obſequijs laboribuſq3 fatigari. Cum vero iā mētis etate tranquilla: calor receſſerit tentationis: cuſtodes vaſorum ſunt. q2 doctores aiaꝝ fiūt. ¶ Petrus.

FAteor: placet qđ dicis. ſed q2 ꝑlati teſtimonij clauſa reſeraſti: queſo vt de vita iuſti debeas ea q̄ ſunt inchoata percurrere.

CA. III. De vitro fracto ꝑ ſignū crucis. ¶ Grego.

REcedēte igit̃ tētatione vir dei quaſi ſpinis erutis exculta terra de virtutū ſegete feracius fruct⁹ dedit. preconio itaq3 eximie ꝯuerſationis celebre nomē eius habebat̃. Nō longe autē monaſteriu3 fuit: cuius ꝯgregatiōis pater defunct⁹ eſt. oīſq3 ex illo ꝯgregatio ad eundē venerabilē bñdictum venit: ⁊ magnis p̃cibus vt eis preeſſe deberet: petijt. Qui diu negādo diſtulit ſuis illorumq3 fratꝝ moribus ſe ꝯuenire nō poſſe p̄dixit: ſ3 victus q̃nq3 p̃cib⁹ aſſenſū dedit.

Bñdict⁹ abbas effect⁹.

Cunq3 in eodem monaſterio regularis vite cuſtodiā teneret: nulliq3 vt pri⁹ ꝑ actus illicitos in dexterā leuāq3 partē deflectere a ꝯuerſationis itinere liceret: ſuſcepti fratres inſane ſeuiētes ſemetip̄os p̄us accuſare ceperūt. q2 hunc ſibi p̄eſſe popoſcerāt: quoꝝ ſcilicet fortitudo i norma eius rectitudinis offendebat. Cūq3 ſibi ſub eo conſpicerent illicita nō licere: ⁊ ſe dolerent vſitata relinquere durūq3 eſſet q̄ in mente veteri cogebant̃ noua meditari. Et q2 grauis eſt ſꝑ prauis moribus vita bonoꝝ tractare de eius morte aliq̄ conati ſunt. q̄ inito ꝯſilio venenum vino miſcuerunt.

Uitꝝ venenatū ſigno crucis fregit

Et cū vas vitreū i quo ille peſtifer potus habebat̃: recūbente patre ex more monaſterij ad benedicendū fuiſſet allatu3: extenſa manu Benedictus: ſignum crucis edidit: ⁊ vas qđ longius tene

baẗ eodē ſig̃ rupit. ſicq3 ↄfractū ē ac ſi ī illo vaſe mortꝭ
ꝓ cruce lapi dē dediſſet. Intellexit ꝓtinꝰ vir dei qꝛ po-
tū mortꝭ habuerat: qđ portare nō potuit ſignū vite at-
q3 ilico ſurgēs mēte trāquilla ↄuocatꝭ fratribꝰ allocutꝰ
eſt eos dicēs. Miſereaẗ vr̃i fr̃es oñs deꝰ: q̃re ī me facere
iſta voluiſtꝭ: Nunq̃d nō priꝰ dixi vobis qꝛ vr̃is ac meis
moribꝰ minime ↄueniret: Ite ⁊ iux̄ vr̃os mores: p̄rem
vobis q̃rite. qꝛ pꝰ hac me habere minime poteſtꝭ. Tūc
q3 ad locū dilecte ſolitudinis rediȷ̄t: ⁊ ſolus in ſuperni
ſpectatoris oculis habitauit ſecū. ¶ Petrus

Minus patenter ītelligo: q̃d nā ſic hītauit ſecū.

¶ Gregorius.

SI ſanctus vir ↄtra ſe vnanimiter ↄſpirātes: ſueq3
ↄuerſationi longe diſſimiles: coactꝰ diu ſub ſe te-
nere voluiſſet: fortaſſe ſui vigoris vſum ⁊ modū tranq̃l
litatis abſcinderet atq3 a ↄtēplationis lumīe ſue mē-
tis oculū declinaſſet. Dūq3 quotidie illoꝝ correptione
fatigatus minus curaret ſua: et ſe forſitan relinq̃ret ⁊
illos nō inueniret. nā quotiens ꝑ cogitationis motum
nimiū extra nos ducimur: et nos ſumꝰ et nobiſcū non
ſumꝰ. qꝛ noſmetipſos minime vidētes ꝑ alia vagamur.
an illū ſecū fuiſſe dicimus q̇ in lōginquā regionē abiȷ̄t
portionē quā acceperat ↄſūpſit. vni in ea ciuium adhe
ſit: porcos pauit: quos cū manducare videret ſiliquas
⁊ eſuriret. tñ cū poſtmodū cepit cogitare que perdidit
[ſcriptū de illo eſt] in ſe reuerſus dixit. Quāti mercen
narȷ̄ in domo patris mei abundāt panibus: Si igiẗ ſe
cum fuit: vñ ad ſe rediȷ̄t: Hunc ĝ venerabilē virū ſecū
habitaſſe dixerim. qꝛ in ſua ſꝑ cuſtodia circūſpectꝰ āte
oculos cōditoris ſꝑ aſpiciens. ſe ſꝑ examinās. extra ſe
mentis ſue oculum nō diuulgauit. ¶ Petrus.

Quid ĝ qđ de apl̄o petro ſcriptū ē dū de carcē ab
āgelo eductꝰ fuiſſ3: q̇ ad ſe reuerſus dixit. Nūc ſcio ꝟe
qꝛ miſit dñs āgelū ſuū: ⁊ eripuit me de manu herodis
et de oī expectatōe plebis iudeoꝝ ¶ Gregoriꝰ.

Duobꝰ modis petre ex̄ nos ducimur. q̇ aut ꝑ cogi-
tatōis lapſū ſb̄ noſmetipſos recedimꝰ: aut ꝑ contēplati
onis gr̃az ſuꝑ noſmetipſos leuamur. Ille itaq3 qui por-

Bñdictꝰ r̃licta ab batia ſolitudinē repetiȷ̄t.

Luce.xv.

Act.xij.

Duobus modis ex̄ nos ducimur.

cos pauit: vagatiōe mētis ꝛ imūdicie ſb ſemetipꝫ ceci
dit. Iſte uͦ quē āgel⁹ ſoluit ei⁹ mētē i extaſim rapuit. ex=
tra ſe qdē: ſ ſup ſemetipꝫ fuit. vterqꝫ ḡ ad ſe rediȷ̄t: qñ
et ille ab errore opis ſe collegit ad cor: ꝛ iſte a ꝯtēplati=
onis culmine ad hoc rediȷ̄t: qđ in ītellectu cōi vt p⁹ fuit
Venerabilis igiť bñdictus nulla ſolitudīe habitabat
ſecū inquātū ſe ītra cogitatōis clauſtra cuſtodiuit. nā
quotienſcūqꝫ hunc cōtemplationis ardor i altū rapu
it: ſe ꝓculdubio ſub ſe reliquit ¶ Petrus.

PLacet qđ dicꝭ: ſed queſo reſpōdeas ſi deſerere fra
tres debuit quos ſemel ſuſcepit? ¶ Gregorius

An bñdict⁹ ſuſceptū mōaſteriū relinquere debuit.

UT ego petre exiſtimo ibi adunati eq̄nimiť portādi
ſūt mali vbi iueniunť aliq̄ q̄ adiuuenť boni. Nā
vbi oīmodo de bonis fruct⁹ deeſt: fit aliqñ đ mal' labor
vacu⁹. maxime ſi e vicino cauſe ſuppetāt: q̄ fructū deo
ferre valeāt meliorē. Vir itaqꝫ ſcūs ꝓpť quē cuſtodiē=
dum ſtaret: q̄ oēs vnanimiť ſe perſequentes cerneret?
Et ſepe agiť in aīo ꝑfectoꝝ (qđ ſilētio p̄tereūdū nō eſt)
vt cū laborē ſuū ſine fructu eſſe ꝯſiderēt: in locū aliuꝫ
ad laborē cū fructu migrent. Unde ille ꝗꝫ egregi⁹ pre

De pauli fuga.

dicator q̄ diſſolui cupit et cū xp̄o eſſe: cui viuere xp̄s eſt
et mori lucrū q̄ paſſionū certamina nō ſolū ipſe appe=
tiȷ̄t: ſed ad tolerāda hec et alios accendit. Damaſci ꝑ=
ſecutionē paſſus: vt poſſet euadere murū: funē ſportā
ꝗꝫ queſiuit: ſeqꝫ latenter deponi voluit. Nunqd nō pau
lum mortē dicimus timuiſſe: quā ſeipē ꝓ amore ieſu te
ſtať appetere. Sꝫ cū in eodē loco minorē ſibi fructū a=
deſſe ꝯſpiceret: et graui labore: ad laborē ſe alibi cum

Nota.

fructu ſeruauit. Fortꝭ etenī p̄liator dei teneri ītra clau=
ſtra noluit: certaminis cāpū queſiuit. Unde idē ꝗꝫ ve=
nerabilis bñdictus ſi libenter audis citius agnoſcis.
qꝛ nō tātos ipſe indociles deſeruit: ꝗtos in locis aliȷ̄s
a morte anime ſuſcitauit. ¶ Petrus.

ITa eſt vt doces: ꝛ manifeſta ratio ꝓlatum ꝯgru=
um teſtimoniū declarat. ſed queſo vt de vita tan=
ti patris ad narrationis ordinem redeas. Gregorius.

CUm ſctūs vir diu i ead ſolitudīe ꝟtutib⁹ ſigniſqꝫ
ſuccreſceret: mlti ab eo ī eođ loco ad oīpotētis di

ſunt ſuitiũ ꝯgregati: ita vt illic.xij.monaſteria cũ oĩpotẽtiſ ieſu xp̄i dñi opitulatiõe ꝯſtrueret.in qb⁹ ſtatutiſ pr̄ib⁹ duodenos monachos deputauit.paucos ṽo ſecũ retinuit: q̄s adhuc ĩ ſua p̄ſentia ab eis erudire iudicauit. Cepere etiã tũc ad eũ romane vrbis nobiles ⁊ religioſi cõcurrere: ſuoſq; ei filios oĩpotẽti deo nutriẽdos dare. Tũc q̄ bone ſpei ſuas ſoboles Eutitiũ Maurũ. Tertulli⁹ ṽo patrici⁹ Placidũ tradidit: e qb⁹ mauruſ iunior cũ bonis polleret morib⁹ mgr̄i adiutor cepit exiſtere. Placidus vero puerilis adhuc indolis gerebat annos.

Bñdict⁹ xij.monaſteria cõſtruxit.

Maur⁹ ⁊ placid⁹ diſcipuli eiuſdem

CAPI.IIII. De caſtigatione monachi vagi.

In vno aũt ex eis monaſterijs q̄ circũquaq; conſtruxerat q̄dã monach⁹ erat: q̄ ad orõnẽ ſtare nõ poterat: ſ; mox vt ſe frẽs ad ſtudiũ orõnis ĩclinabãt ip̄e egrediebat̃ foras: ⁊ mẽte vaga terrena aliq̄ ⁊ trãſitoria gerebat. Cũq; ab abbate ſuo ſepi⁹ fuiſſz admonit⁹: ad virũ dei duct⁹ eſt: q̄ ip̄e q̄ ſtultitiã ei⁹ vehemẽter ĩcrepauit. ⁊ ad monaſteriũ reuerſus vix duob⁹ dieb⁹ viri dei admonitionẽ tenuit. Nã die tertia ad vſũ ꝓpriũ reuerſus vagari tp̄e orõnis cepit. Qđ cũ ſuo dei ab eodẽ monaſterij pr̄e quẽ ꝯſtituerat nũciatũ fuiſſet: dixit. Ego venio: eũq; ꝑ memetip̄m emẽdo. Cũq; vir dei veniſſet ad monaſteriũ. ⁊ ꝯſtituta hora exple ta pſalmodia ſeſe frẽs in orõnẽ dediſſẽt: aſpexit q̄ eundẽ monachũ q̄ in orõne manẽ nõ potuit: q̄dã niger puerulus ꝑ veſtimẽti fimbriã foras traherz. Tũc eidẽ patri monaſterij Põpegiano noĩe ⁊ mauro dei famulo ſecrete dixit. Nunq̄d nõ aſpicitiſ q̄s ẽ q̄ iſtũ monachũ foras trahit? Qui reſpõdẽtes dixerũt: nõ. Quibus ait. Orem⁹ vt vos etiã videatiſ quẽ iſte mõch⁹ ſequit̃. Cũq; ꝑ biduũ eſſet oratũ: maur⁹ mõch⁹ vidit. põpegian⁹ ṽo eiuſdẽ mõaſterij pr̄ videẽ nõ potuit. Die igit̃ alia expleta orõe vir dĩ oratoriũ egreſſus: ſtãtẽ foriſ mõachũ repperit: quẽ ꝓ cecitate cordis ſui ṽga ꝑcuſſit. q̄ ex illo die nil pſuaſionis vlteri⁹ a nigro iam puerulo ꝑtulit: ſed

Põpegianus abbas.

Bñdict⁹ ṽgiſ mõachum vagũ caſtigauit.

ad orationis ſtudium imobilis permanſit. ſicq3 antiquus hoſtis dñari non auſus ē in ei⁹ cogitatione ac ſi ipſe pcuſſus fuiſſet ex verbere.

CA. V. ð fōte ixtice mōtis dei viri orōne ꝑducto.

Ex his aūt monaſterijs q̄ i eodē loco ꝯſtruxerat: tria ſurſum in rupib⁹ mōtis erāt. et valde erat fratribus laborioſum ꝙ ſēp ad lacū oportebat deſcēdere vt aquā haurire debuiſſent. maxime qꝛ e diuexo montis latere erat graue deſcēdentibus in timore periculum. Tūc collecti fratres ex eiſdē trib⁹ mōaſterijs ad dei famulū Benedictū venerūt dicētes. Laborioſum nobis eſt ꝑpter aquā quotidie vſq3 ad lacu3 deſcendere: et iccirco neceſſe eſt ex eodē loco monaſteria mutari. Quos blande ꝯſolatus dimiſit: ꝛ nocte eadem cū paruo puerulo noīe placido (cui⁹ ſupi⁹ memoriā feci) eiuſdē mōtis rupem aſcēdit: ibiq3 diutius orauit. Et orōne ꝯpleta tres petras in loco eodē ꝑ ſig̊ poſuit. atq3 ad ſuū (cunctis illis neſcientib⁹) monaſteriū redijt. Cūq3 die alia ad eū ꝑ neceſſitate aq̄ predicti fratres redijſſent dixit. Ite et rupem illā in q̄ tres ſupiuicem poſitas petras iueneritis i modicū cauate. valet eni omps de⁹ etiā in illo mōtis cacumine aquam ꝑducere vt vobis laborē tāti itineris digneꝛ auferre. Qui eūtes rupē mōtis quā Bñdict⁹ ꝑdixerat: iā ſudātē iuenerūt. Cūq3 in ea ꝯcauū locum feciſſent: ſtatī aq̄ repletus eſt. que tā ſufficienter emanauit: vt nūc vſq3 vbertim defluat: atq3 ab illo montis cacumine vſq3 ad iferiora deriuetur.

Fōs bñdicti orōne fact⁹.

CA. VI. De reiunctione ferri cū manubrio.

Alio q̄s tp̄e gothus q̄dā paup ſpū ad ꝯuerſione3 venit: quē vir dei Bñdict⁹ libētiſſime ſuſcepit Quadā vero die ei dare ferramētū iuſſit: qđ ad falc(iſ) ſimilitudinē falcaſtrū vocaꝛ. vt ð loco q̊dā vepres abſcīdēt: q̄tenus illic hort⁹ fieri deberet. Loc⁹ aūt ip̄e quē mundādū goth⁹ ſuſceperat: ſup ip̄am laci ripā iacebat. Cūq3 goth⁹ idē dēſitatē vepriū toti⁹ virtutꝭ āniſu ſuccideret ferrū ð manubrio ꝑſiliēs i lacū cecidit vbi tāta erat aq̄ꝝ ꝑfūditas vt ſpes req̄rēdi ferramēti nl'la iā

eſſet. Itaqꝫ ferro ꝑdito tremebũdus ad maurũ monachũ cucurrit goth⁹: dãnũ qḋ fecerat nũciauit: ⁊ reat⁹ ſui egit penitẽtiã. Qḋ maur⁹ q̃ꝫ monach⁹ mox Bñdicto famulo dei curauit indicare. Uir igiť dñi Bñdict⁹ hec audiẽs acceſſit ad lacũ: tulit de manu gothi manubriũ ⁊ miſit in lacũ. ⁊ mox ferrũ de ꝓfundo rediẏt: atqꝫ ĩ manubriũ ĩtrauit. Qui ſtatim ferramẽtũ gotho reddidit dicẽs. Ecce labora ⁊ noli cõtriſtari.

Bñdict⁹ falcaſtri ferrũ ad manubrium reiũxit.

CAPI.VII. De ambulatione mauri ſuꝑ aquã.

Qadã vero die dũ idẽ venerabiľ Bñdict⁹ ĩ cella ꝯſiſteret: ꝑdict⁹ placidus puer ſãcti viri monach⁹ ad hauriẽdũ de lacu aquã egreſſus ẽ. qui vas qḋ tenuerat in aquã incaute ſubmittẽs: ipſe q̃ꝫ cadẽdo ſecut⁹ eſt. Quẽ mox vnda rapuit: ⁊ pene ad vni⁹ ſagitte curſũ eũ a terra ĩtrorſus traxit. Uir aũt dei intra cellã poſit⁹ hoc ꝓtin⁹ agnouit: et maurũ feſtine vocauit dicẽs. Frater maure curre: qꝛ puer ille q̇ ad hauriendã aquã prexerat in lacũ cecidit: iãqꝫ eũ lõgi⁹ vnda trahit. Res mira: ⁊ poſt petrũ apľm inuſitata. Bñdictiõe eteñ poſtulata atqꝫ ꝑcepta: ad patris ſui imperiũ ꝯcit⁹ prexit maur⁹. itaqꝫ ad eũ locũ q̇ ab vnda deducebať puer: ꝑ terrã ſe ire exiſtimãs ſuꝑ aquã cucurrit: eũqꝫ per capillos tenẽs curſu rapido rediẏt. Qui mox vt terrã tetigit: ad ſe reuerſus poſt tergũ reſpexit Et qꝛ ſuꝑ aq̃s cucurriſſet agnouit: ⁊ qḋ ꝑſumere nõ potuit vt fieret mirat⁹ extremuit factũ. Reuerſus itaqꝫ ad patrẽ rẽ geſtã retulit. Uir aũt venerabiľ bñdict⁹ h̓ nõ ſuis meritꝭ: ſ; illi⁹ obediẽtie deputare cepit. At ecõtra maur⁹ ꝓ ſolo ei⁹ imperio factũ dicebat: ſeqꝫ ꝯſciũ in illa virtute nõ eſſe quã neſci⁹ feciſſet. In hac itaqꝫ mutua humilitatꝭ ⁊ amica ꝯtẽtiõe acceſſit arbiter puer q̇ erept⁹ eſt: q̇ ⁊ dicebat. Ego cũ ex aqua traherer ſuꝑ caput meũ melotẽ abbatis videbã: atqꝫ ipm̃ me ex aquiſ educere conſiderabam.

Maurus ſuꝑ aq̃m currens prex eripuit.

Petrus.

Magna ſũt valde q̃ narras: ⁊ mľtoꝝ edificatiõi ꝓfutura. ego aũt boni viri miracula q̇ pl⁹ bibo eo pl⁹ ſitio.

CAP.VIII. De ĩfecto ꝑ venenũ pane ꝑ corvũ lõgi⁹

proiecto. Gregorius.

Cum iã loca eadẽ ĩ amorẽ dei dñi nr̃i ieſu xp̄i lõge
lateqꝫ ferueſcerent: ⁊ ſecularẽ vitã multi relique-
rent: ⁊ ſub leui redẽptoris iugo ceruicẽ cordis edoma

Nota.

rent: ſicut mos prauoꝝ eſt inuidere alijs virtutꝭ bonũ
quod ipi habere nõ appetunt. Vicine eccleſie p̄ſbyter
Florẽti⁹ nomine huius noſtri ſubdiaconi florẽtij auus
ãtiqui hoſtis malicia percuſſus: ſcĩ viri ſtudijs cepit e-
mulari: eiuſqꝫ ꝯuerſationi derogare: quoſqꝫ etiã poſſꝫ

Florẽti⁹ Bñdicti ſuorũq̄ꝫ emulus.

ab illius viſitatione ꝯpeſcere. Cũqꝫ iam ſe ꝯſpiceret e-
ius ꝑfectibus obuiare nõ poſſe: ⁊ ꝯuerſationis illius
opinionẽ creſcere atqꝫ multos ad ſtatũ vite meliorꝭ ip
ſo q̄ꝫ opinionis eius preconio indeſinentꝛ vacare inui-
die facibus magꝭ magiſqꝫ ſuccẽſus deterior fiebat. q̄r
ꝯuerſationis illius appetebat habere laudẽ: ſꝫ habere
laudabilẽ vitã nolebat. Qui eiuſdẽ ĩuidie tenebris ce
cat⁹ ad hoc vſqꝫ ꝑduct⁹ ẽ vt ſeruo oĩpotẽtis dei ĩfectum
veneno panẽ quaſi ꝓ bñdictiõe trãſmitteret. Quẽ vir
dei cũ gratiaꝝ actione ſuſcepit. ſꝫ eũ que peſtis lateret
in pane non latuit. Ad horã vero refectionis illi⁹ ex vi
cina ſilua coruus venire ꝯſueuerat: ⁊ panẽ de manu e-
ius accipere. Qui cũ more ſolito veniſſet panẽ quẽ p̄ſ-
byter trãſmiſerat vir dĩ añ coruũ ꝓiecit: eiqꝫ precepit

Coruo ſuo precepit vt venenatũ panẽ florentij deferret.

dicẽs. In noĩe ieſu xp̄i dñi nr̃i tolle hũc panẽ: ⁊ tali eũ
in loco ꝓijce vbi a nullo hoĩm poſſit inueniri. Tũc cor-
uus apto ore expãſis alis circa eũdẽ panẽ cepit diſcur
rere crocitare: ac ſi apte diceret ⁊ obedire ſe velle: ⁊ tñ
iuſſa ĩplere nõ poſſe. Cui vir dñi p̄cipiebat iteꝝ atq̄ꝫ ite
rũ dicens. Leua leua ſecur⁹ atqꝫ ibi ꝓijce vbi inueniri
nõ poſſit. Quẽ diu coru⁹ demorat⁹: qñq̄ꝫ coru⁹ momor-
dit leuauit et receſſit. Poſt triduũ vero horarũ ſpacio
abiecto pane redijt: et de manu hoĩs dei annonã quã
ꝯſueuerat accepit. Venerabilis ãt pr̄ ꝯ vitã ſuã inar-
deſcere ſacerdotis animũ videns: illi magiſq̄ꝫ ſibi do-

Florẽti⁹ vij. puellas nudas frib⁹ obobiecit.

luit. Sed predict⁹ florentius quia magiſtri corpus ne-
care non potuit: ſe ad extinguẽdas diſcipuloꝝ ani-
mas accẽdit: ita vt in horto celle cui bñdict⁹ inerat añ
eoꝝ oculos nudas ſeptem puellas mitteret: q̄ corã eis

ſibiinuicē man⁹tenētes ꝛ diuti⁹ludētes: illoꝝ mentes ad puſitatē libidis īflāmarēt. Quod vir ſcūs de cella ꝯſpiciēs lapſumqꝫ adhuc tenerioꝛibus diſcipulis ꝑti meſcēs. idqꝫ ꝓ ſua ſoli⁹ ꝑſecutiōe fieri ꝑtractās: inuidie locū dedit: atqꝫ oꝛatoꝛia ꝛ cūcta q̄ ꝯſtruxerat ſubſtitutis ꝑpoſitis: adiūctis fratrib⁹ oꝛdīauit: ꝛ paucis ſecū monachis ablatꝭ habitationē mutauit loci. Sicqꝫ vir dei ei⁹ odia hūilit̄ declinauit: quē oṕs de⁹ terribilr̄ percuſſit. Nā cū p̄dict⁹ p̄ſbyter ſtans ī ſolario bn̄dictū diſceſſiſſe cognoſceret ꝛ exultaret: ꝑdurāte īmobilit̄ tota domus fabꝛica hocip̄m tm̄ ī quo ſtabat ſolariū cecidit et bn̄dicti hoſtē cōterens extīxit. Quod viri dei diſcipulus maurus venerabili patri bn̄dicto q̄ adhuc a loco eodē vix decē miliarib⁹ aberat eſtimauit eſſe nunciādū dicēs. Reuertere qꝛ p̄ſbyter q̄ te ꝑſeq̄bat̄ extīct⁹ eſt. Quod vir dei bn̄dictus audiēs ſeſe ī grauib⁹ lamētationib⁹ dedit. vel qꝛ īimic⁹ occubuit: vel qꝛ de īimici moꝛte diſcipulus exultauit. Qua de re factū ē vt eidē q̊ꝫ diſcipulo penitētiā indiceret ꝙ talit̄ gaudere de inimici interitu p̄ſumpſiſſet. ¶ Petrus.

Supplicium ꝛ ruina floꝛētij.

MIra ſūt ꝛ mlt̄ū ſtupēda q̄ dicꝭ. Nā ī aq̄ ex petra ꝓducta moſē. ī ferro q̊ qđ ex ꝓfūdo aque redijt heliſeū. ī aque itinere petrū. ī coꝛui obediētia heliā. in luctu aūt moꝛtis īimici dauid video. vt perpēdo vir iſte ſpū iuſtoꝝ oīm plenus fuit. ¶ Gregoꝛius

Bn̄dict⁹ ꝯfert̄ ad moſē heliſeū. ꝛc.

VIr dei bn̄dict⁹ petre vni⁹ ɓi ſpm̄ habuit: q̄ ꝑ ꝯceſſe redēptōis grām electoꝝ coꝛda oīꝫ īpleuit de quo ioānes dicit. Erat lux vera q̄ illumīat oēm hoīeꝫ veniētēꝫ ī mūdū. De q̄ rurſus ſcriptū ē. De plenidīe ei⁹ nos oēs accepim⁹. Nā ſcti dei hoīes potuerūt a dn̄o v̄tutes habere: nō etiā alijs tradere. Ille aūt ſigna virtutꝭ dedit ſubditis: q̄ ſe datuꝝ ſignū ione ꝓmiſit inimicis vt coꝛā ſuperbis moꝛi dignaret̄: coꝛā humilibus reſurgere. quaten⁹ ꝛ illi viderēt qđ ꝯtēnerēt ꝛ iſti qđ venerātes amare debuiſſent. Ex q̊ myſterio actū eſt vt dū ſupbi aſpiciūt deſpectū moꝛtis humiles ꝫ moꝛtē acciperent gloꝛiam poteſtatis. ¶ Petrus.

Joħ.j. Eodem. Jone.j.

QUeſo te poſt hec: ad que loca vir ſcūs migrauerit

vel ſi aliqs i eis ꝟtutes poſtmodū oñderit: innoteſce.

SAnctus vir ad alia demigrās loca ¶ Gregori⁹.
nō hoſtē mutauit. Nā tanto poſt grauioꝛa ꝑlia ꝑ-
tulit: quātū ꝯtra ſe aperte pugnātē ipm malicie magi-
ſtrum īuenit. Caſtrū nāq₃ quod caſſinū dicit̃ in excelſi
mōtis latere ſitū eſt. qui vic₃ mōs diſtēſo ſinu hoc idē
caſtrū recipit: ſed per tria miliaria in altū ſe ſubrigēs
velut ad aera cacumen tendit. vbi vetuſtiſſimū fanu₃
fuit: in quo ex antiq̄ꝝ moꝛe gentiliū a ſtulto ruſticoꝛū
populo apollo colebat̃. Circūquaq₃ etiā icultu demo-
num luci ſuccreuerāt: in quib⁹ adhuc eoꝝ tempe infide
lium inſana multitudo ſacrificijs ſacrilegis iſudabat.
Illuc itaq₃ vir dei veniēs cōtriuit idolū. ſubuertit arā
ſuccendit lucos. atq₃ in ipo tēplo apollinis oꝛaculum
beati martini: vbi vero ara eiuſde₃ apollinis fuit oꝛa-
culum ſcti ioānis ꝯſtruxit. ⁊ ꝯmoꝛantē circūquaq₃ mlt
titudine₃ ꝑdicatione ꝯtinua ad fidem vocabat. S₃ hec
antiquus hoſtis tacite non ferēs nō occulte vel ꝑ ſom-
niū: ſed aperta viſione eiuſdē patri ſ oculis ſeſe ingere
bat. ⁊ magnis clamoꝛibus vim ſe perpeti ꝯq̄rebat̃: ita
vt voces illius etiā fratres audirent: q̄uis imaginem
mime cernerent. Ut eni diſcipulis ſuis venerabil' pat̃
dicebat coꝛpoꝛalib⁹ ei⁹ oculis: idem antiqu⁹ hoſtis tet̃-
rimus et ſuccenſus apparebat: q̄ in eū oꝛe oculiſq₃ flā
mātibus ſeuire videbat̃. Iā vero q̄ diceret audiebant
oēs. ꝑus eni hunc vocabat ex noīe. Cui cū vir dei mini
me reſpōderet: ad eius mox ꝯtumelias erūpebat. Nā
cū clamaret dicēs bn̄dicte bn̄dicte. et eū ſibi nullo mō
reſpōdere ꝯſpiceret: ꝓtinus adiūgebat. maledicte nō
benedicte: quid mecū habes? q̄d me perſeq̄ris? S₃ ia₃
nunc expectāda ſunt ꝯtra dei famulum antiqui hoſt̄
noua certamina: cui pugnā quidem volens intulit: ſ₃
occaſiones victoꝛie miniſtrauit inuitus.

Fanū a-
pollinis

Edem a-
pollis in
ſci marti
ni tēplū
cōmuta-
uit.

Diabol⁹
bn̄dictū
maledi-
ctū voca
bat.

CAPI. IX. De ingēti ſaxo ꝑ viri dei oꝛōnem leuiato.

QUadā die dū frēs habitacl'a eiuſ celle ꝯſtruerēt
lapis i medio iacebat quē i edificiū leuare decre-
uerūt. Cūq₃ eū duo vel tres mouere nō poſſent: plures

adiũcti ſũt·ſ ita ĩmobil' mãſit: ac ſi radicit⁹ in terra te nereť· vt palã dareť intelligi: q̄ ſup eũ ipe p ſe antiqu⁹ hoſtis ſederet: quẽ tãtoꝝ viroꝝ manus mouere nõ poſ ſent. Difficultate igiť facta ad virũ dei miſſũ eſt vt ve niret: ⁊ orãdo hoſtẽ repelleret vt lapidẽ leuare poſſent Qui mox venit ⁊ orõnẽ faciẽs bñdictionẽ dedit ⁊ tan ta lapis celeritate leuat⁹ eſt: ac ſi nullũ pri⁹ põdus ha buiſſet.

Idẽ lapidẽ diabolo gͧuatũ orõne leuẽ fecit.

CAPI·X·De fantaſtico coquine incendio.

Tunc in cõſpectu viri dei placuit vt in eodẽ loco terrã foderẽt. Quã dũ fodẽdo alti⁹ penetrarẽt: ereũ illic idolũ frẽs inuenerũt Quo ad horã caſu in coquinã ꝓiecto exire ignis repẽte viſus eſt: atq̄ in cũctoꝝ monachoꝝ ocl'is: q̄ oẽ eiuſdẽ coq̄ne edificiũ cõſumereť oñdit. Cũq̄ȝ iacẽdo frẽs aquã ad ignẽ quaſi extiguẽdo ꝑſtreperẽt: pulſat⁹ eodẽ tumultu vir dei aduenit. Qui eũdẽ ignẽ in ocul' fratrũ eſſe in ſuis vero nõ eſſe ꝯſiderãs: caput ꝓtin⁹ ad orõnẽ flexit· ⁊ eoſ q̄s fãtaſtico reꝑperit igne deludi vocauit. frẽs monuit vt oculos ſuos ſignarẽt: ⁊ ſanũ illud coq̄ne edificiũ aſ ſiſtere cernerẽt: ⁊ flãmas q̄s antiqu⁹ hoſtis finxerat nõ viderẽt.

Fantaſticus idoli ignis orõne reſtinctus.

CA·XI·De puero confracto a pariete ſanato.

Rurſus dũ frẽs parietẽ q̄r res ita exigebat paulo alti⁹ erigerẽt: vir dei in orõnis ſtudio intra celle ſue clauſtra morabať. Cui antiqu⁹ hoſtis inſultãs aꝑparuit: ⁊ ei q̄ ad laborãtes frẽs ꝑgeret indicauit. Qd vir dei ꝑ nũciũ celerrime fratrib⁹ ĩdicauit dicẽs. Frẽs caute vos agite: q̄r ad vos hac hora malign⁹ ſpũs venit. Is q̄ mãdatũ detulit vix verba cõpleuerat: ⁊ malign⁹ ſpũs eundẽ parietẽ q̄ edificabať euertit: atq̄ȝ vnũ puerulũ monachũ cuiuſdã curialis filiũ oꝑprimens ruina cõtriuit. Cõtriſtati oẽs: ac vehementer afflicti non damnũ parietis: ſed contritionem fratris venerabili patri Benedicto celeriter cum graui luctu nunciarũt. Tũc idẽ pater Bñdictus dilaceratũ

Diabol⁹ muꝝ euertẽdo puerũ cõtriuit.

pueꝝ ad ſe deferri iubet. Quē portare nō niſi in ſacco potuerūt. qꝛ collapſi ſaxa parietis nō ſolū ei⁹ mēbra: ſꝫ etiā oſſa ꝯtriuerāt. Precepitq́ꝫ vir dei ſtatim eū ī cella ſua ī pſyaco quo orare ꝯſueuerat ꝓijci. miſſiſq́ꝫ foraſ fratribus cellā clauſit. ꝙ orōni inſtātius q̄ꝫ ſolebat īcubuit. Mira res. eadē hora hūc incolumē atqꝫ vt p⁹ valentē ad eundē iteꝝ laborē miſit: vt ipſe q̄ꝫ parietē cū fratribus ꝑficeret. de cuius interitu antiquus hoſtis benedicto inſultare crediſſet.

Idē dilaceratum pueꝝ orōne ſuiuificauit.

CAPI. XII. de monachis ꝗ extra cellā comederant.

Cepit vero inter iſta vir dei ꝓphetie etiā ſpū pollere: vētura ꝑdicere. ꝑſentib⁹ etiā abſētia nūciare. Mos eteni cellē fuit: vt q̄tiens ad rūſū aliquod egrederent̄ fratres cibū potūq́ꝫ extra cellā minime ſumerēt. Cūqꝫ hoc de vſu regule ſollicite ſeruaret̄: quadam die ad reſpōſū fratres egreſſi ſūt ⁊ in eo tardiori ꝯpulſi ſunt hora demorari. Qui manere iuxta religioſaꝫ feminā nouerāt cui⁹ īgreſſi habitaculū ſumpſerūt cibū. Cunqꝫ iā tardius ad cellā rediſſent benedictionē pr̄iſ ex more petierūt. Quos ille ꝓtinus ꝑcūctat⁹ ē dicēs. Ubi comediſtis? Qui reſpōderūt. Nuſq̄. Quib⁹ ille ait. Quare ita mētimini? Nunq̄d illi⁹ talis femīe habitaculū nō ītraſtis? Nunq̄d hos atqꝫ illos cibos non accepiſtis? Nunq̄d tot calices nō bibiſtis? Cūqꝫ eis venerabilis pater ⁊ hoſpitiū mulieris. ⁊ genera ciborū. et numeꝝ potionū diceret recognoſcētes cūcta q̄ egerāt: ad ei⁹ pedes tremefacti ceciderūt: ſe deliquiſſe cōfeſſi ſunt. Ipſe aūt ꝓtinus culpe penitentiā ꝑcepit. ꝑpendens ꝙ in eius abſentia vltra non facerēt quē preſentem ſibi eſſe in ſpiritu ſcirent.

Bn̄dict⁹ abſentia in ſpū vidit.

CAPI. XIII. De fratre valentiniani monachi queꝫ vir dei in via comediſſe carpit.

Frater q̄ꝫ valētiniāi ei⁹ mōachi cui⁹ ſuperi⁹ memoriā feci. vir erat laic⁹: ſed religioſus. Qui vt ſerui dei orationem perciperet: et germanum fratrem videret annis ſingulis de loco ſuo ad cellaꝫ ieiunus venire cō

ſueuerat. Quadã igit͛ die dũ iter ad monaſteriũ faceret ſeſe illi alter viator adiũxit: q̄ ſumẽdos cibos ĩ itinere portabat. Cũqꜫ iã hora tardior excreuiſſʒ dixit. veni frater ſumamꝰ cibũ ne laſſemur ĩ via. Cui ille rñdit. Abſit frat͛ h̄ nõ faciã. qꝛ ad venerabilẽ patrẽ bñdictũ ieiunꝰ ſꝑ venire ꝯſueui. Quo reſpõſo ꝑcepto ad horaꝫ ꝯuiator tacuit. Sꝫ cũ poſt hoc aliquãtulũ itineris ſpaciũ egiſſet: rurſus admonuit vt mãducarẽt. Noluit cõſẽtire q̄ ieiunꝰ venire decreuerat. Tacuit q̄dẽ q̄ ad mãducãdũ inuitauerat: ⁊ cũ eo ieiunus adhuc modicum ꝯſenſit. Cũqꜫ iter longiꝰ agerẽt: ⁊ eos tardior hora fatigaret ãbulãtes: ĩuenerũt ĩ itinere pratũ ⁊ fõtẽ ⁊ queqꜫ poterãt ad reficiẽdũ corpꝰ delectabilia videri. Tũc cõuiator ait. Ecce aqua. ecce p̄tũ. ecce amenꝰ locus ĩ quo poſſumꝰ refici et paꝝ q̄eſcere: vt valeamꝰ iter nr̃m poſtmodũ ĩcolumes explere. Cũ igit͛ ⁊ v̄ba auribꝰ ⁊ loca oculis blãdirent͛: tertia admonitione ꝑſuaſus ꝯſenſit ⁊ comedit. veſꝑtina vero hora ꝑuenit ad cellã. Preſentatus aũt venerabili bñdicto ſibi orõneꝫ petijt: ſ꜄ mox ei vir ſcũs hoc qđ ĩ via egerat improꝑauit dicẽs. Quid ẽ frater ꝙ malignꝰ hoſtis q̄ tibi ꝑ ꝯuiatorẽ tuũ locutꝰ eſt ſemel tibi ꝑſuadere nõ potuit: ſcđo nõ potuit: tertio v͛ũ ꝑſuaſit: ⁊ te ad h̄ qđ voluit ſuꝑauit. Tũc ille reatũ ĩfirme ſue mẽtis agnoſcẽs: eiꝰ pedibus ꝓuolutus tãto magis cepit culpã deflere ⁊ erubeſcere: q̄ꝫto ſe cog̃uit etiã abſentẽ ĩ bñdicti p̄ris oculis deliquiſſe.

In ſpiritu vidit abſẽtẽ comedere.

¶ Petrus.

EGo ſancti viri ꝑcordijs heliſei ſpiritum video ineſſe: qui abſente diſcipulo preſens extitit.

CAPI.XIIII. de ſimulatione regis totile deꝑhenſa.

¶ Gregorius.

OPortet petre vt interim ſileas: quatenus adhuc maiora cognoſcas. Gothoꝝ nãqꜫ tp̄ibꝰ cũ rex eoꝝ totile ſcm̃ viꝝ ꝓphetie habere ſpm̃ audiſſet. ad cuiꝰ monaſteriũ pergẽs paulolõgiꝰ ſubſtitit: eiqꝫ ſe vẽtuꝝ eſſe nũciauit. Cui dũ ꝓtinꝰ mãdatũ de monaſterio fuiſſʒ vt veniret. iſe ſicut ꝑfide mentis fuit an vir dei ꝓphetie ſpiritum haberet: explorare conatus eſt. Quidẽ vero eius ſpatariꝰ riggo dicebatur: cui calciamẽta eiꝰ p̄bu-

Fraus totile regis gothoꝝ.

d

it. eūqꝫ indui veſtib⁹ regalib⁹ fecit: quē quaſi ī pſōa ſuā pgere ad dei hoīem pcepit. In cui⁹ obſeqo tres q ſibi p ceteris adherere ꝯſueuerāt comites miſit. ſcꝫ vulteri cū. rudericū. ⁊ blindinū: vt ante ſerui dei oculos ipm regē totilā eſſe ſimulantes: ei⁹ lateri obambularēt. cui alia qꝫ obſeqa qſi ſpatarij pberent. vt tā ex eiſdē obſeqꝗs qꝫ ex purpureis veſtib⁹ rex eſſe putaret. Cūqꝫ idem riggo decoratis veſtib⁹ obſequētū frequētia comitat⁹ mōaſteriū fuiſſet īgreſſus: vir dei emin⁹ ſedebat. Quē veniētē ꝯſpiciēs cū iā ab eo audiri potuiſſet: clamauit dicens. Pone fili pone: hoc qđ portas nō eſt tuū. Qui riggo ꝓtinus ī terrā cecidit. Et qꝛ tāto viro illudere pſumpſiſſet expauit. oēſqꝫ qui cū eo ad hoīem dei veniebant terre ꝯſternati ſunt. Surgētes aūt ad eū ꝓpiquare minime pſūpſerūt: ſ ad ſuū regē reuerſi nunciauerunt trepidi in quāta velocitate fuerāt deprehenſi.

CA. XV. d ꝓphetia regi totile ⁊ camiſine ātiſtiti fcā.

Tunc p ſe idē totila ad dei hoīem acceſſit. quē cum lōge ſedētē cerneret: nō auſus accedere ſeſe ī terram dedit. Cui cū vir dei bis ter ve diceret: ſurge. ſ de tra erigi ſe nō audet. Bñdict⁹ xp̄i ieſu famul⁹ p ſemetipm dignat⁹ ē accedere ad regē: ꝓſtratūqꝫ de tra leuauit ⁊ de ſuis actib⁹ īcrepauit: atqꝫ ī paucis ſmonibus cūcta q illi erāt vētura pnunciauit dicēs. Multa mala facis. multa mala feciſti. iā aliqn ab iniqtate ꝯpeſce. Eqdē romā ingreſſurus es. mare trāſitur⁹. nouē annis regnās. decimo morieris. Quib⁹ auditis rex vehemēter territ⁹: orōne petita receſſit: atqꝫ ex illo iā tpe min⁹ crudelis fuit. ⁊ nō multo poſt romā adijt ad ſiciliā pre-xit. Anno aūt regni ſui decimo: oīpotentis dī iudicio regnum cuꝫ vita pdidit. Preterea camiſine ātiſtes eccleſie ad eundē dei famulū venire ꝯſueuerat. queꝫ vir dei ꝓ vite ſue merito valde diligebat. Is itaqꝫ dū cum illo de ingreſſu regis totile ⁊ romane vrbis pditiōe colloquium haberet dixit. Per hunc regē ciuitas iſta deſtruet: vt iā āpli⁹ n inhabitet. Cui vir dñi reſpōdit. Roma a gentib⁹ non extermiabit: ſ tēpeſtatibus. choru-

Regē totilā increpat ſibi p dicēs futura.

ſcis tbinib⁹. ac terremotu fatigata ſardeſcet ī ſemetipſa. Cui⁹ pphetie myſteria nobis iā facta ſūt luce clariora: q̄ ī hac vrbe diſſoluta menia. euerſas domus. deſtructas eccleſias turbine cernimus. eiuſqȝ edificia lōgo ſenio laſſata. qꝛ ruinis crebreſcētib⁹ pſternant: videm⁹. Quis hoc honoratus ei⁹ diſcipulus cui⁹ mihi relatōe ↄpertū ē nequaq̄ʒ ex ore illi⁹ audiſſe ſe perhibet. Sʒ qꝛ hoc dixerit: dictū ſibi a fratrib⁹ fuiſſe teſtat.

Prophetia de romane vrbis iteritu.

CA.XVI. De clerico a demōe liberato vſqȝ ad tp̄us

EOdem q̄ȝ tp̄e quidā aq̄nenſis eccleſie cleric⁹ dmonio vexabat: qui a venerabili viro ↄſtātio eiuſdeʒ eccleſie antiſtite per multa fuerat martyꝝ loca tranſmiſſus vt ſanari potuiſſʒ. Sʒ ſancti dei martyres noluerunt ei ſanitatis donū tribuere: vt quāta eſſet in bn̄dicto gratia demōſtrarent. Ductus itaqȝ eſt ad omnipotentis dei famulū bn̄dictum q̄ ieſu xp̄o dn̄o p̄ces fūdens: antiquū hoſtem de obſeſſo hoīe protinus expulit. Cui ſanato precepit dicens. Uade ꝛ poſt hac carnē nō comedas. ad ſacrū ordinē nunq̄ʒ accedere p̄ſumas quacūqȝ autē die ſacrū ordinē accedere p̄ſumpſeris: ſtatim iuri diaboli iteꝝ mācipaberis. Diſceſſit igitur clericus ſanus. et ſicut terrere ſolet animū pena recēs ea que vir dei p̄ceperat interim cuſtodiuit. Cū vero p⁹ annos multos oēs priores illi⁹ de hac luce migraſſent et minores ſuos ſibimet ſupponi in ſacris ordinib⁹ cerneret: verba viri dei quaſi ex longo tempe oblit⁹ poſtpoſuit: atqȝ ad ſacrū ordinē acceſſit. quē mox is q̄ reliquerat diabolus tenuit: cūq̄ʒ vexare quouſqȝ animaʒ eius excuteret nō ceſſauit.

preceptū Bn̄dicti datū obſeſſo.

Clericus ordīe ſuſcepto iterū obſeſſus eſt.

¶ Petrus.

ISte vir dī diuinitatis (vt video) etiā ſecreta penetrauit qꝛ pſpexit hūc clericū iccirco diabolo traditū: ne ad ſacrū ordinē auderet accedē ¶ Greg.

QUare diuinitatꝭ ſecreta nō noſſet q̄ diuinitatꝭ p̄cepta ſeruaret: cū ſcriptū ſit. q̄ adheret dn̄o vn⁹ ſp̄us eſt: j. Coꝛ. vj

SI vnus ſit cum dn̄o ſpiritus q̄ domino ¶ Petrus adheret: q̄d eſt q̄ iteꝝ idē egregi⁹ p̄dicatoꝛ dicit.

Ro.xj. Quis cognouit ſenſū dñi: aut qs ꝯſiliari⁹ ei⁹ fuit? Ual
de enī eſſe incōueniēs videtur ei⁹ ſenſum: cū quo vnus
S vnum factus fuerit: ignorare. ¶ Gregorius.
Ancti viri inquātū cū deo vnū ſūt: ſenſū dñi non
j.Cor.ij. ignorāt. Nā idē ꝙ apl's dic. Quis enī ſcit hoīm ꝗ hoīs
ſūt: niſi ſpūs hoīs q̄ ē ī ipo? Ita ꝛ ꝗ dei ſūt nemo cogno
uit: niſi ſpūs dei. q vt ſe oſtēderet noſſe ꝗ dei ſūt adiun=
j.Cor.ij. xit. Nos āt nō ſpm̄ hui⁹ mūdi accipim⁹: ſ ſpm̄ q ex deo
j.Cor.ij. eſt. Hic iter dicit. Qd oculus nō vidit: nec auris audi
uit: nec ī cor hoīs aſcēdit ꝗ pparauit deus diligētib⁹ ſe
S nobis aūt reuelauit p ſpm̄ ſuū. ¶ Petrus.
I ḡ eidē aplo ea ꝗ dei ſūt p dei ſpm̄ ſūt reuelata:
Rom.xj. quō ſup hoc qd ꝓpoſui p̄miſit dicēs. O altitudo diuiti
arū ſapiētie ꝛ ſciētie dei: ꝙ incōprehēſibilia ſūt opera
ei⁹: ꝛ īueſtigabiles vie ei⁹. Sȝ rurſū michi hic dicēti a=
Queſtio lia ſuborit q̄ſtio. Nā dd ꝓpheta dño loquit dicēs. In la
Ps.cxviij bijs meis ꝓnūciaui oīa iudicia oris tui. Et cū min⁹ ſit
noſſe ꝙ etiā ꝓnūciare: qd eſt ꝙ paul⁹ īcomp̄hēſibilia eē
dei iudicia aſſerit? Dauid aūt hec ſe oīa nō ſolū noſſe:
ſ in labijs ꝓnūciaſſe teſtaſtur. ¶ Gregorius.
A Dvtraqȝ hec tibi ſuperius ſub breuitate reſpōdi
dicens ꝙ ſancti viri inq̄ztum cū dño ſunt: ſenſum
Rñſio ad dñi non ignorant. Oēs enī qui deuote dñm ſequūtur:
q̄ſtiones etiā deuotione cū deo ſunt. ꝛ adhuc carnis corruptibi
lis grauati pōdere cū deo nō ſūt. occultaqȝ dei iudicia
inq̄ztum ꝯiuncti ſūt ſciūt: inq̄ztum diſiūcti ſūt neſciūt
qꝛ enī ſecreta ei⁹ adhuc pfecte nō penetrāt: incōprehē
Qūo idē ſibilia ei⁹ iudicia eē teſtātur. Qui vero mēte ei inherēt
dei iudi= atqȝ inherēdo vel ſacris ſcripture eloquijs vel occultis
cia ſciāt ꝛ reuelationib⁹ inq̄ztū accipiūt agnoſcūt: et nouerunt ħ
neſciāt. et ꝓnunciāt. iudicia enī ꝗ deus tacet neſciūt. ꝗ de⁹ loq
tur ſciūt. Unde et dauid ꝓpheta cū dixiſſet. In labi=
is meis ꝓnunciaui oīa iudicia. ꝓtin⁹ addidit: oris tui
Nota. ac ſi aperte dicat. Ego iudicia et noſſe ꝛ ꝓnunciaſſe po
tui: que te dixiſſe cognoui. Nam ea que ipe non loque=
ris. a noſtra ꝓculdubio cognitiōe abſcōdis. Cōcordat
ergo ꝓphetia aplica ī ſentētia. qꝛ ꝛ īcōprehēſibilia ſūt
dei iudicia: et tñ que de ore eius prolata fuerit: huma=

nis labijs pnunciant.qm ſcire ab oibus ꝛ plata prodi poſſunt:et occultari non poſſunt. ¶ Petrus.

In obiectione mee queſtiũcule patuit cauſa rationis:ſ queſo te ſiqua ſunt adhuc de viri huius virtute ſubiunge.

CA.XVII. De deſtructione monaſterij viri dei ab ipſo predicta. ¶ Gregorius.

Vir quidã nobilis theoprob⁹ noie eiuſdẽ Bñdicti patris fuerat admonitione cõuerſus.q̃ pvite ſue merito magnã apud eũ familiaritatis fiduciam habebat.Hic cũ quadã die ei⁹cellã fuiſſʒ ĩgreſſus:hũc amariſſime flentẽ repperit.Cũqʒ diu ſubſiſteret: eiuſqʒ nõ finiri lachrymas videret.nec tñ vt vir dei ꝯſueuerat orãdo plãgeret:ſ merẽdo quenã cauſa tãti luct⁹ exiſteret inq̃ſiuit.Cui vir dei ilico rñdit.Omẽ hoc mõaſteriũ qḋ ꝯſtruxi ꝛ cuncta q̃ fratrib⁹ pparaui oipotẽtis di iudicio gentib⁹tradita ſunt.vix aũt obtinere potui vt mihi ex hoc loco aie ꝯcederent.cui⁹ vocẽ tũc theoprobus audiuit.Nos aũt cernim⁹q̃ deſtructũ modo a longobardoꝝ gente ei⁹ monaſteriũ ſcim⁹.Nocturno eĩ tẽpore et q̃eſcẽtibus fratrib⁹nuper illic lõgobardi ĩgreſſi ſũt.q̃ diripiẽtes oia ne vnũ q̃dẽ hoiẽʒ illic tenere potuerũt.ſ ĩpleuit oĩpotẽs de⁹ qḋ fideli famulo Bñdicto pmiſerat.vt ſi res gentibus traderet:aĩas cuſtodiret Qua in re pauli vicem video tenuiſſe Benedictũ.cui⁹ dũ nauis reꝝ oĩm iacturã pertulit:ipſe ĩ ꝯſolatione vitam oĩm q̃ cum eo comitabãtur accepit.

predixit mõſteriũ ſuũ ppediẽ interiturũ.

Bñdict⁹ ad paulũ ꝯfertur.

CAP.XVIII. De abſconſione flaſconis a beato benedicto cognita.

Quodam q̃ tempe exhilarat⁹noſter[quẽ ipſe cõuerſũ noſti]tranſmiſſus a dño ſuo fuerat: vt di viro in monaſterium vino plena duo lignea vaſcula q̃ vulgo flaſcones vocantur deferret.qui vnũ ḋtulit:alterũ vero pergẽs ĩ itinere abſcondit.Uir aũt dñi queʒ facta abſentia latere nõ poterãt: vnũ cum gratiaꝝ actione ſuſcepit:ꝛ diſcedẽtẽ pueꝝ monuit dicẽs.Uide fili ne de illo flaſcone quẽ abſcõdiſti bibas:ſ iclia illũ caute ꝛ inuenis qḋ int⁹habet.Qui ꝯfuſus valde a dei

Vinū ab ſcōditū ī ſerpentē verſum.

hoīe exiuit. Et reuerſus volens adhuc probare qđ audierat cum flaſconem inclinaſſet: de eo ꝓtinus ſerpēs egreſſus eſt. Tunc predictus exhilaratus puer: ꝑ hꝫ qđ in vino repperit expauit malum qđ fecit.

CA. XIX. de mappulaꝝ receptōe a viro dei cognita

Non lōge autē a monaſterio vicus erat in q̄ non minima multitudo hoīꝫ ad fidem dei ab idolorum cultu benedicti fuerat exhortatiōe cōuerſa. Ibi q̄ꝫ quedā ſanctimoniales femine inerāt: et crebro illuc ꝓ exhortandis aīabus fratres ſuos mittere Benedictꝰ dei famalus curabat. Quadā vero die miſit ex more. ß is q̄ miſſus fuerat monachꝰ poſt admonitionē factā a ſctīmonialibꝰ feminis rogatꝰ mappulas accepit: ſibiqꝫ eas abſcondit in ſinu. Qui mox vt reūſus eſt eū vir dei vehemētiſſima amaritudine cepit increpare dicēs. Quō ingreſſa eſt iniq̄tas ī ſinu tuo. At ille obſtupuit. ⁊ quid egiſſet oblitus vnde corripiebat: ignorabat. Nunq̄d ego illic preſēs non eram qñ ab ancillis dei mappulas accepiſti: tibiqꝫ eas ī ſinu miſiſti. Qui mox eiꝰ veſtigijs ꝓuolutꝰ ſtulte ſe egiſſe penituit: et eas quas in ſinu abſconderat mappulas abiecit.

De map pul' a mo nacho ac ceptis.

CA. XX. De cogitatione monachi ſuperba a dei viro cognita.

Quadā q̄ꝫ die dū venerabilis pater veſꝑtina iā hora corpis alimēta ꝑciperet: eiꝰ monachꝰ cuiuſdā defenſoris filiꝰ fuerat q̄ ei añ menſam lucernā tenebat. Cunqꝫ vir dei ederet: ipē āt cū lucerna miniſterio aſtaret: cepit ꝑ ſuperbie ſpm̄ in mēte ſua tacitꝰ voluere: et ꝑ cogitationē dicere. Quis eſt hic cui ego mā ducāti aſſiſto. lucernā teneo. ſeruitiū īpēdo. Quis ſuꝫ ego vt iſti ſeruiā. Ad quē vir dei ſtatim ꝯuerſus vehemēter cepit increpare dicens. Signa cor tuū frater q̄d eſt qđ loqueris: ſigna cor tuū. Vocatiſqꝫ ſtatim fratribꝰ: ꝑcepit ei lucernā de manibus tolli. ipm̄ vero iuſſit a miniſterio recedere: ⁊ ſibi hora eadē quietū ſedere. Qui req̄ſitus a fratribus quid habuerit ī corde: ꝑ ordinem narrauit q̄ꝫto ſupꝑbie ſpū ītumuerat: ⁊ q̄ ꝯtra viruꝫ dei

Bñdictꝰ cognouit cogitationes ſupꝑbi.

verba ꝑ cogitationem tacitꝰ dicebat. Tunc liq̄do oībꝰ patuit ꝙ venerabilē bn̄dictū latere nil poſſet: ī cuiꝰ auribus tacite etiā cogitationis verba ſonuiſſent.

¶ CA.XXI. d̄ ducēt̄ modijs farine añ viri dī cellā īuēt̄

ALio q̄ꝫ tp̄e in eadem cāpanie regione fames incubuerat: magnaq3 oēs alimētoꝝ indigentia coanguſtabat. Jāq3 in benedicti monaſterio triticū deerat. panes vero omnes ꝯſumpti fuerāt: vt non pluſq̄ꝫ quinq3 ad refectionis horā fratribus inueniri potuiſſent. Cunq3 eos venerabilis pater ꝯtriſtatos cerneret eoꝝ puſillanimitatē ſtuduit modeſta increpatiōe corrigere: ⁊ rurſū ꝓmiſſione ſubleuare dicens. Quare d̄ panis inopia veſter animꝰ ꝯtriſtatur: hodie quidē minus eſt: ſ3 die craſtina abundant' habebitis. Sequenti aūt die ducenti farine modij ante fores celle in ſaccis īuenti ſunt. quos omp̄s deus q̄bus deferentibꝰ trāſmiſiſſet: nunc vſq3 manet īcognitum. Qd̄ cū fratres cernerent: dn̄o gratias referentes didicerunt iā de abundantia: nec ī egeſtate dubitare.

Ducenti farie modij diuitꝰ ad bn̄dictum miſſi.

¶ Petrus.

DIc queſo te. nunquid num credendum eſt huic dī famlo ſemper ꝓphetie ſpiritū adeſſe potuiſſe: an per interualla temporum eius mentem prophetie ſpiritus implebat?

¶ Gregorius.

PRophetie ſpūs petre ꝓphetaꝝ mentes non ſp̄ irradiat. qꝛ ſicut de ſancto ſpū ſcriptū eſt. Ubi vult ſpirat: ita ſciendū eſt. qꝛ ⁊ qñ vult aſpirat. Hinc ē ꝙ nathan a rege requiſitus ſi ꝯſtruere templum poſſet priꝰ conſenſit: et poſt modū ꝓhibuit. Hinc eſt ꝙ heliſeus cū flentē mulierē cerneret: cauſamq3 neſciſſet ad ꝓhibentem hanc pueꝝ dicit. Dimitte eā qꝛ aīa eius ī amaritudine eſt: et dn̄s celauit a me. et nō indicauit mihi. Qd̄ omnipotēs deus ex magne pietatis diſpenſatōe diſponit. qꝛ dum ꝓphetie ſpm̄ aliquādo dat: ⁊ aliquādo ſubtrahit: ꝓphetantium mentes et eleuat ī celſitudine: ⁊ cuſtodit in humilitate. vt et accipiētes ſpiritū inueniant qd̄ de deo ſint. ⁊ rurſū ꝓphetie ſpm̄ nō habētes cognoſcant quid ſint de ſemetipis.

iiij. regū iiij.

¶ Petrus.

ITa hoc eſſe vt aſſeris magna ratio clamat. Sꝫ q̄ſo de venerabili patre benedicto quicq̄d adhuc animo occurrit exequere.

CA. XXII. De diſpoſitione monaſterij per viſionem habita.

¶ Gregorius.

ALio q̄ꝫ tp̄e a quodā fideli viro fuerat rogat⁹ vt i eius p̄dio iux̄ tarraconēſeꝫ vrbē miſſis diſcipul'ſ uis cōſtruere monaſteriū debuiſſet. Qui rogāti ꝯſentiēs deputat⁹ fratrib⁹ patrē ꝯſtituit: ⁊ q̄s ei ſecūd⁹ eēt ordinauit. Quib⁹ eūtib⁹ ſpopōdit dicēs. Ite: ⁊ die illo ego venio: ⁊ oſtēdo vobis ĩ quo loco oratoriū. ĩ q̊ refectorium fratrū. in q̊ ſuſceptionē hoſpitū: vel q̄qꝫ ſunt neceſſaria edificare debeatis. Qui bn̄dictiōe ꝑcepta ilico prexerūt. et ꝯſtitutum diē magnope p̄ſtolātes parauerūt oĩa q̄ſ his q̇ cū tāto patre venire potuiſſent] videbātur eē neceſſaria. Nocte x̊o eadē qua ꝓmiſſus illuceſcebat dies eidē ſeruo dei quē illic patrē ꝯſtituerat. atqꝫ eius p̄poſito vir dn̄i in ſōnis apparuit. ⁊ loca ſingula vbi q̇d edificare debuiſſēt: ſubtiliter deſignauit. Cūqꝫ vtriqꝫ a ſōno ſurgerēt: ſibĳnuiceꝫ q̇d viderāt retulerūt. Nōtū viſioni illi oĩmodo fidē dantes: virū dei ſicut ſe venire ꝓmiſerat expectabāt. Cunqꝫ vir dei ꝯſtituto die minime veniſſet: ad eū cū merore reuerſi ſunt dicētes. Expectauim⁹ pater vt venires ſicut ꝓmiſeras: ⁊ nobis oſn̄deres vbi edificare deberem⁹: et nō veniſti. Quib⁹ ip̄e ait. Quare fratres: quare iſta dicitis? Nunq̇d ſicut ꝓmiſi nō veni. Cui cū ip̄i dicerēt qn̄ veniſti: reſpōdit Nūquid vtriſqꝫ vobis dormientib⁹ nō apparui: ⁊ loca ſingula deſignaui? Ite et ſicut ꝑ viſionē vidiſtis oē habitaculū monaſterĳ ita ꝯſtruite. Qui hec audiētes vehemēter admirati ad predictum predium ſunt reuerſi. et cūcta habitacula ſicut ex reuelatione didicerant conſtruxerunt.

Bn̄dict⁹ aparuit q̇buſdaꝫ ĩ ſomnis

¶ Petrus.

DOceri velim quo fieri ordine potuit: vt lōge rn̄ſū dormientib⁹ diceret quod ip̄i per viſionē audierant recognoſcerent.

¶ Gregorius.

QUid ē q̄ ꝑſcrutaris: rei geſte ordinē ābigis petre? Liq̄t ꝑfecto q2 mobilioris nature ē ſpūs q̄ꝫ corp⁹. Et cer

te ſcriptura teſte nouim⁹ qđ ꝓpheta ex iudea ſbleuat⁹ repēte ē cū p̄ndio ī chaldea depoſit⁹: q̄ videlicȝ p̄ndio ꝓphetā refecit: ſeqȝ repēte in iudea iteꝝ īuenit. Si igitur tā lōge abacuck potuit ſub mométo corporalit̄ ire ꝛ p̄ndiū deferre: qđ mirū ſi bn̄dict⁹ pr̄ obtinuit: q̄tin⁹ iret p ſpm̄ ꝛ frūm q̇eſcētiū ſpiritib⁹ nccā narraret: vt ſicͭ ille ad cibū corporis corporalit̄ prexit: ita iſte ad inſtitutionē ſpiritał vite ſpiritalit̄ pgeret. ¶ Petr⁹.

Abacuc ꝛ bn̄dict⁹ cōferunt

Manus tue locutiōis terſit a me: fateor dubietateȝ mētis. Sed velim noſſe in cōi locutiōe qualis iſte vir fuerit.

CAP.XXIII. De ſanctimonialib⁹ feminis poſt mortem abſolutis. ¶ Gregorius.

Vix ipſa petre cōmunis ei⁹ locutio a virtutī erat pōdere vacua. qꝛ cui⁹ cor ſeſe ī alta ſuſpēderat nequaq̄ v̓ba de ore illi⁹ incaſſū cadebāt. Siq̇d v̓o vnq̄ nō iā decernēdo: ſ; minādo dicerȝ: tātas vires ſmo illi⁹ habebat: ac ſi hoc nō dubie atqȝ ſuſpenſe: ſ; iā p ſnām ꝓtuliſſet. Nā nō lōge ab ei⁹ monaſterio due quedā ſanctimoniales femine nobiliori gn̄e exorte: ī loco ꝓp̄o ꝯuerſabant̄. q̇bus q̇dā religioſus vir ad exteriorī vite vſū p̄bebat obſequiū. Sȝ ſicut nōnulł̄ ſolet nobilitas gn̄is parare ignobilitatē mētis: vt min⁹ ſe in hoc mūdo deſpiciāt: q̄ plus ſe ceterī aliq̇d fuiſſe meminerīt nec dū p̄dicte ſctīmoniales femine pfecte linguā ſuā ſub habit⁹ ſui freno reſtrixerāt: ꝛ eundē religioſū viꝝ q̄ ad ext̄iora nccā eis obſequiū p̄bebat incautī ſepe ſermonib⁹ ad iracūdiā ꝓuocabāt. Qui dū diu iſta toleraret prexit ad dei hoīem: quātaſqȝ pateret̄ v̓boꝝ contumelias enarrauit. Vir aūt dei hec de illł̄ audiēs eis ꝓtin⁹ mādauit dicēs. Corrigite linguā vr̄ām. qꝛ ſi non emēdauerit excoīco vos. Quā videlicet excoīcatiōis ſentētiā nō ꝓferēdo intulit ſ; minādo. Jlle aūt a priſtinis morib⁹ nihil mutate intra paucos dies defuncte ſunt: atqȝ in eccłia ſepulte. Cūqȝ in eadē eccłia miſſaꝝ ſolēnia celebraret̄: atqȝ ex more diacon⁹ clamarȝ. ſi q̇s nō coīcat: det locū. Nutrix eaꝝ q̄ ꝓ eis oblationē dn̄o offerre ꝯſueuerat: eas de ſepulchris ſuis ꝓgredi et exi

Nota.

Excoīcauit minādo.

revidebat. Qđ dū ſepiꝰ cerneret: qꝛ ad vocē diacōi clamātis exibāt foras: atq̄ ītra eccl'iaȝ ꝑmanere nō poterāt ad memoriā rediīt: q̄ vir dei illis adhuc viuētibus mādauit. Eas q̄ppe ſe cōione ꝑuare dixerat: niſi mores ſuos ⁊ verba corrigerēt. Tūc ſeruo dei cū graui merore īdicatū ē: q̄ manu ſua ꝓtinꝰ oblationē dedit dicens

Abſolutio monialium. Jte ⁊ hāc oblationē ꝓ eis offerri dn̄o facite: ⁊ vlteriꝰ excōicate nō erūt. Que dū oblatio ꝓ eis fuiſſet īmolata: et a diacone iuxta morē clamatū ē: vt nō cōicātes ab eccleſia exirēt. ille exire ab eccleſia vlteriꝰ viſe nō ſunt Qua ex re indubitant' patuit: qꝛ dū int' eoſ q̄ a cōione ꝑuati ſūt a dn̄o: ꝑ ſeruū minime recederēt: cōionem a dn̄o ꝑ ſeruū dn̄i recepiſſent. ¶ Petrus.

Mirū valde qđ dicis: q̄uis venerabilē ⁊ ſctiſſimum viꝝ adhuc tn̄ ī hac carne corruptibili degētez potuiſſe aīas ſoluere ī illo iā īuiſibili iudicio ꝯſtitutas ¶ Greg.

Nunqd nū petre ī hac adhuc carne nō erat q̄ audiebat: qđcūq̄ ligaueris ſup t'rā erit ⁊ ligatū ī celis

mat. xvj et q̄ ſolueris ſup t'rā ſoluta erūt ⁊ ī celis. Cuiꝰ nūc vicē et ligādo ⁊ ſoluēdo obtinēt q̄ locū ſācti regimīs fide et

Nota. moribꝰ tenēt: Sȝ vt tāta valeat hō de terra: celi ⁊ terre ꝯditor ī terrā venit e celo. atq̄ȝ vt iudicare caro etiā de ſpiritalibꝰ poſſit: hoc ei largiri dignatꝰ ē factꝰ ꝓ hoībꝰ deus caro. qꝛ inde ſurrexit vltra ſe īfirmitaſ noſtra: vn̄ ſub ſe īfirmata ē firmitas dei. ¶ Petrus.

Cum virtute ſignoꝝ cōcorditer loquitur rō v̄boꝝ

CA. XXIIII. De puero poſt ſepulturam a terra proiecto. ¶ Gregorius.

Quadā q̄ȝ die dū q̄dā eiꝰ puerulꝰ mōachꝰ parenteſ ſuos vltra q̄ȝ debebat diligens: atq̄ȝ ad eorum habitaculum tendens ſine benedictione de monaſterio exīſſet. eodem die mox vt ad eos peruenit defūctꝰ

Sepultꝰ in terra nō manē potuit. eſt. Cunq̄ȝ eſſet ſepultus die altero proiectū foras corpus eius īuentū eſt: quod rurſus tradere ſepulture curauerūt. Sȝ ſequēti die iteꝝ ꝓiectum exteriꝰ atq̄ȝ ihumatū ſicut priꝰ īuenerūt. Tūc ꝯcite ad bn̄dicti p̄ris veſtigia currētes cū magno fletu petierūt: vt ei ſuā graꝫ

largiri dignaret. Quibus vir dei manu ſua ꝑtinus cõ
munionẽ dñici corporis dedit dicens. Ite atqꝫ hoc do
minicũ corp⁹ ſup pectus ei⁹ ponite: et ſic ſepulture eũ
tradite. Quod dũ factum fuiſſet: ſuſceptum corp⁹ ei⁹
terra tenuit: nec vltra ꝓiecit. Perpendis petre apd ie
ſum xp̄m dñm: cuius meriti iſte vir fuerit: vt eius cor=
p⁹ etiã terra ꝓiecerit qui B̃ndicti gratiã non haberet.

Petrus.

PErpendo plane et vehementer ſtupeo.

CA.XXV. De monacho q̃ de monaſterio diſcedens drachonẽ in itinere ĩuenit.

Gregorius.

QUidam aũt eius monach⁹ mobilitati mẽtis de ditus erat: ꝛ permanere ĩ monaſterio nolebat Cunqꝫ eum vir dei aſſidue corriperet et frequẽter admoneret. ipſe vero nullo modo ꝯſentiret in ꝯgregatione pſiſtere: atqꝫ iportunis p̃cibus vt relaxaret ĩ= nueret. Quadã die idẽ venerabilis pater nimietatis eius tedio affectus: irat⁹ iuſſit vt diſcederet. Qui mox vt monaſteriũ exijt cõtra ſe aſſiſtere aperto ore draco= nẽ ĩ itinere ĩuenit. Cũqꝫ eũ idẽ draco q̃ apparuerat de= uorare vellet: cepit ipſe tremẽs ꝛ palpitãs magnis vo= cib⁹ clamare dicens. Currite: currite: qꝛ draco iſte me deuorare vult. Currẽtes aũt fratres draconẽ minime viderũt: ſ; tremẽtẽ atqꝫ palpitantẽ monachũ ad mõa ſterium reduxerunt. Qui ſtatim ꝓmiſit nunq̃ ſe eſſe a monaſterio receſſurum: atqꝫ ex hora eadẽ in ſua ꝓmiſ ſione permãſit. Quippe q̃ ſancti viri orõnibus ꝯtra ſe aſſiſtere draconẽ viderat quẽ pri⁹ nõ vidẽdo ſequebat.

Draco mõacho vago a= paruit.

CA.XXVI. De puero ab elephãtino morbo curato

SEd neqꝫ hoc ſilendũ puto qđ illuſtri viro anto= nio narrante cognoui. q̃ aiebat patris ſui pue= rum morbo elephãtino fuiſſe correptũ: ita vt iam pilis cadentibus cutis ĩtumeſceret: atqꝫ ĩcreſcen= tem ſaniem occultare nõ poſſet. Qui ad virũ dei ab eo dem patre eius miſſus eſt: et ſaluti priſtine ſub oĩ cele= ritate reſtitutus.

Puer cu ratus a morbo e= lephãtio

CA.XXVII. de ſolidis ꝑ miraculũ pb̃ro redditis.

NEc illud taceã: qđ ei⁹ diſcipul⁹ peregrin⁹ nomĩe narrare ꝯſueuerat. q2 die quadã fidelis vir qdam neceſſitati debiti ꝯpulſus: vnũ ſibi fore remediũ credidit ſi ad dei virũ pgeret: et q̃ eũ vrgeret debiti neceſſitas indicaret. Uenit itaq ad monaſteriũ: oĩpotentiſ dei famulum repperit. q2 a creditore ſuo p. xij. ſolidis grauit᷑ affligeret᷑ ĩtimauit. Cui venerabil᷑ pr̃ nequaq̃ ſe habere. xij. ſolidos reſpõdit. ſ tñ ei⁹ inopiã blãda locutione ꝯſolatus ait. Uade ⁊ poſt biduũ reuertere: q2 deeſt hodie qđ tibi debeã dare. In ipo aũt biduo more

xiij. ſ. diuinit⁹ acceꝑit. ſuo in orõne fuit occupat⁹. Cũ die tertio is q̃ neceſſitate debiti affligebat᷑ rediit. ſup archã vero monaſterij q̃ erat frumẽto plena ſubito. xiij. ſolidi ſũt ĩuenti. Quoſ vir dei deferri iuſſit: ⁊ afflicto petitori tribuit dicens. vt. xij. redderet ⁊ vnũ in expenſis ꝓprijs haberet. Sed ad ea nũc redeã q̃ ei⁹ diſcipulis in libri hui⁹ exordio p̃dictis referentib⁹ agnoui. Quidã vir grauiſſima adũſarij ſui emulatione laborabat. cui⁹ ad hoc vſq3 odium ꝓrupit: vt neſcienti in potu venenũ daret. Qui q̃uis vitã auferre nõ valuit: cutis tñ colore3 mutauit. ita vt diffuſa in corpe ei⁹ varietas lepre morẽ imitari videretur. S3 dei ad hoĩem deductus ſalutẽ pſtinã citi⁹ recepit. nã mox vt eũ tetigit oẽ3 cutiſ illi⁹ varietatẽ fugauit

CA. XXVIII. đ ãpula vitrea ĩ ſaxiſ ꝓiecta ⁊ ñ fracta

EO q tpe q̃ alimẽtoꝝ ĩopia cãpaniã grauit᷑ affligebat. vir dei diuerſis ĩdigẽtib⁹ monaſterij ſui cũcta tribuerat: vt pene nihil ĩ cellario niſi parũ q̃d olei ĩ vitreo vaſe remaneret. Tũc q̃dã ſubdiaconus agapit⁹ noĩe aduenit magnope poſtulãs vt ſibi aliquãtulũ olei dari debuiſſet. Uir ãt dñi q cuncta decreuerat in terra tribuere: vt ĩ celo oĩa reſeruaret. hoc ipz parũ qđ remãſerat olei iuſſit petenti dari. Mõach⁹ ũ qui cellariũ tenebat audiuit quidẽ iubẽtis ṽba: ſ ĩplere diſtulit. Cũq poſt paululũ ſi id qđ iuſſerat datũ eſſet inqreret: rñdit monach⁹ ſe minime dediſſe q2 ſi illud ei tribueꝛt: oĩno nihil frĩb⁹ remãeret. Tũc irat⁹ alijs p̃cepit vt hoc ipm vas vitreum ĩ quo paꝝ olei remãſiſſe vi-

debat̃ p feneſtrã ꝓijceret: ne in cella aliqd p inobediẽ=
tiã remaneret. Factũq₃ eſt. Sub feneſtra aũt eadẽ in=
gẽs p̃cipitiũ patebat ſaxoꝝ molib⁹ aſperũ. Proiectũ
itaq₃ vas vitreũ venit in ſaxis. & ſic mãſit icolume: ac
ſi ꝓiectũ minime fuiſſet. ita vt neq₃ frãgi: neq₃ oleũ ef=
fundi potuiſſet. Qđ vir dñi p̃cepit leuari: atq₃ vt erat
integrũ petẽti tribui. Tũc collectis fratrib⁹ inobediẽ
tẽ monachũ de infidelitate ⁊ ſupbia corã oĩbus incre=
pauit.

Uitreuz vas lapi di illiſuz ñ fractũ.

CAPI.XXIX. De dolio vacuo oleo impleto.

QUa increpatiõe cõpleta ſeſe cũ eiſdẽ frĩbus in
orõnẽ dedit. In eo aũt loco vbi cũ frĩb⁹ orabat
vacuũ erat ab oleo doliũ ⁊ cooptũ. Cũ ſcũs vir
in orõne pſiſteret cepit opimẽtũ eiuſdẽ dolij oleo excre
ſcẽte ſubleuari. Quo commoto atq₃ ſubleuato oleũ qđ
excreuerat ora dolij trãſiens pauimẽtũ loci in q̃ icubu
erat inundabat. Qđ bñdict⁹ dei famul⁹ vt aſpexit: ꝓ
tin⁹ orõnẽ cõpleuit. atq₃ ĩ pauimẽtũ oleũ defluere ceſ=
ſauit. Tũc diffidẽtẽ inobedientẽq₃ frẽm lati⁹ admonu
it: vt fidẽ habere diſceret ⁊ humilitatẽ. Idẽ xͦo frater
ſalubriter corrept⁹ erubuit. qꝛ venerabil' pater virtu=
tẽ oĩpotẽtis dei quã admonitiõe intimauerat miracul'
oſtẽdebat. nec erat iã vt q̃ſquã de ei⁹ ꝓmiſſiõib⁹ dubita
re poſſet: q̃ in vno eodẽq₃ momẽto ꝓ vitreo vaſe pene
vacuo plenũ oleo doliũ reddidiſſet.

Bñdict⁹ doliũ orõ ne ſua o= leo ple= nũ reddi dit.

CAPI.XXX. De monacho a demone liberato.

QUadã die dũ ad beati ioannis oratoriũ qđ in
ip̃a mõtis celſitudine ſitũ eſt pgeret: ei antiqu⁹
hoſtis in medici ſpẽ obuiã factus eſt: cornu et
trepidicã ferẽs. Quẽ cũ requiſiſſet dicẽs. Quo vadis
Ille reſpõdit. Ecce ad frẽs vado potionẽ eis dare. Ita
q₃ prexit venerabilis pr̃ ad orõnẽ. qua cõpleta cõcit⁹
redijt. Malign⁹ xͦo ſpũs vnũ ſeniorẽ monachũ ĩuenit
aquã hauriẽtẽ: in quẽ ſtatim ingreſſus eſt: eũq₃ in ter=
ram proiecit ⁊ vehemẽtiſſime vexauit. Quẽ cum vir
dei ab oratione rediẽs tam crudeliter vexari conſpice

Bñdict⁹ p alapaz obſeſſũ li berauit.

ret: ei ſolūmodo alapā dedit. ⁊ malignū ab eo ſpūm ꝑ
tinꝰ excuſſit: ita vt ad eū redire vlteriꝰ nō auderet.

Petrus.

VElim noſſe hec tāta miracula: ſi virtute ſemꝑ oro
nis impetrabat: an aliqñ etiā ſolo volūtatꝭ exhi-
bebat nutu?

Gregorius.

QUi deuota mēte deo adherēt cū rerū nccītas ex-
poſcit: exhibēt ſigna mō vtroqꝫ ſolēt. vt mira que-
qꝫ aliqñ ex ꝓce faciāt: aliqñ ex ptāte. Cū eni ioānes di-
Joānis. j cat. Quotqt aūt recepūt eū: dedit eis ptātē filios dī fie
ri. Qui filij dei ex ptāte ſūt: qd mirū ſi ſigna facēt ex po
teſtate valeāt? Qr eni vtroqꝫ mō miracła exhibeāt te-
ſtať petrus: q thabitā mortuā orādo ſuſcitauit. anani-
am ꝟo ⁊ ſaphirā mētiētes morti īcrepādo tradidit. ne-
qꝫ eni oraſſe ī eoꝝ extīctiōe legiť: ſꝫ ſolūmō culpā quā ꝑ
petrauerāt īcrepaſſe. Cōſtat ġ ꝙ aliqñ hec ex ptāte: ali
qñ ꝟo exhibēt ex poſtulatiōe: dū ⁊ iſtis vitā īcrepādo
abſtulit: ⁊ illi reddidit orādo. Nā duo qꝫ fidelis famuli
dei Bñdicti facta nūc replico: in quibus apte clareat.
aliud hunc accepta diuinitus ex poteſtate. aliud ex o-
ratione potuiſſe.

CAP. XXXI. De ligato ruſtico ſolo aſpectu viri dei
ſoluto.

De mira cło ex po teſtate fa cto.

GOthoꝝ qdā galla noīe ꝑfidie fuit arriane: q to
tile regꝭ eoꝝ tpibꝰ: ꝯ catholice ecclīe religioſos
viros ardore īmaniſſime crudelitatꝭ exarſit. ita
vt qſquis ei clericꝰ monachuſue ante faciē veniſſet: ab
eiꝰ manibꝰ viuꝰ nullo mō exiret. Quadā ꝟo die auari-
cie ſue eſtu ſuccēſus: ī rapinā reꝝ inhiās: dū quēdā ru
ſticū tormētꝭ crudelibꝰ affligerꝫ: eūqꝫ ꝑ ſuꝑplicia diuer
ſa laniarꝫ: victꝰ penis ruſticꝰ: ſeſe res ſuas bñdicto dī
famulo cōmēdaſſe ꝓfeſſus ē. vt dū hoc a torquēte credi
tur ſuſpēſa īteri crudelitate ad vitā hora rapereť Tūc
idē galla ceſſauit ruſticū tormentꝭ affligē. ſꝫ eiꝰ brachia
loris fortibꝰ aſtrīgēs ante equū ſuū cepit impellere:
vt qs eſſet benedictꝰ q eius res ſuſceperat demōſtraret
Quē ligatꝭ brachijs ruſticꝰ añcedēs duxit ad ſcti viri

monaſteriū: eūq3 ante igreſſū celle ſolū ſedētē reppit
et legentē. Eidē aūt ſubſequēti ⁊ ſeuiēti galle ruſticus
dixit. Ecce iſte ē de quo dixeram tibi Benedictꝰ pater.
Quē dū feruido ſpū et peruerſe mentis iſania fuiſſet
intuitꝰ: eo terrore quo ꝯſueuerat acturū ſe exiſtimanſ
magnis cepit vocibꝰ clamare dicens. Surge ſurge: et
res iſtius ruſtici redde quas accepiſti. Ad cuiꝰ vocem
vir dei ꝓtinus oculos leuauit a lectione: eūq3 ītuitus
mox etiā ruſticū ꝗ ligatus tenebat attendit. Ad cuius
brachia dū oculoſ deflexiſſet: miro modo tāta ſe celeri
tate ceperūt illigata brachijs lora deuoluere: vt diſſol
ui tam ꝯcite nulla hoīz feſtinatiōe potuiſſēt. Cūq3 is ꝗ
ligatꝰ venerat cepiſſet ſubito aſtare ſolutꝰ: ad tāte po=
teſtatis vim tremefactꝰ galla ad ťrā corruit: et ceruicē
crudelitatis rigide ad eiꝰ veſtigia inclinās ſe orōnibꝰ
illiꝰ ꝯmēdauit. Vir aūt ſcūs a lectōe minime ſurrexit
ſ; vocatis fratribꝰ: eū ītrorſus tolli vt bñdictionē acci
peret ꝑcepit. Quē ad ſe reductū vt a tāta crudelitatis
iſania ꝗeſcere deberet: admonuit. Qui fractꝰ recedēs
nil vlteriꝰ petere a ruſtico ꝑſumpſit. quē vir dñi nō tan=
gēdo: ſ; reſpiciēdo ſoluerat. Ecce ē petre qđ dixi. qꝛ hi
qui oīpotēti deo familiarꝰ fuiūt: aliqñ mira facere ex
ptāte pñt. Qui eni ferocitatē gothi ťribilis ſedēs repſ
ſit. lora ů nodoſq3 ligature ꝗ innocētis brachia aſtrin=
xerāt oculiſ diſſoluit: ipa miraculi celeritate īdicat. qꝛ
ex poteſtate acceperat habere qđ fecit. Rurſū ꝗ3 quale
quātūq3 miraculū orādo valuit obtinere: ſubiūgam.

Galla ad bñdictū.

Bñdictꝰ ſolo viſu viculatū ruſticuȝ ſoluit.

CA. XXXII. De mortuo ſuſcitato.

Quadā die cū fratribꝰ ad agri opa fuerat egreſſus
quidā vero ruſticus defūcti filij corpꝰ in vlnis fe=
rens orbitatis luctu eſtuās ad mōaſteriū venit. Bñdi=
ctum patrē ꝗſiuit. Cui cū dictum eſſet: qꝛ idē pater cuȝ
fratribus i agro moraretur: protinꝰ ante monaſterij
ianuā corpꝰ extincti filij ꝓiecit. ⁊ dolore turbatꝰ ad iue
niendū venerabilē patrē ſe ꝯcitus in curſū dedit. Ea=
dē vero hora vir dei ab agri ope iam cū fratribꝰ reuer=
tebat. Quē mox vt orbatus ruſticus aſpexit: clamare
cepit. Redde filiū meū: redde filiū meū. Vir autez dei

in hac voce ſbſiſtit dicēs. Nū quid ego filiū tuū tibi ab-
ſtuli? Cui ille rñdit. Mortuꝰ eſt: veni reſuſcita eū. Qđ
vt mox dei famulꝰ audiuit: valde ꝯtriſtatꝰ ē dicēs. Re-
cedite fr̄es recedite. h nr̄a nō ſūt: ſ ſctōꝝ aplōꝝ ſunt.
Quid nobis onera vultis īponere q̄ nō poſſumꝰ porta-
re? At ille quē nimiꝰ cogebat dolor ī ſua petitiōe ꝑſtitit
iurās ꝙ nō recederet: niſi eiꝰ filiū reſuſcitaret. Quem

Oratiōe ſua mortuū reſuſcitauit.

mox dī famulꝰ inq̄ſiuit dicēs. Ubi ē? Cui ille rñdit. Ec-
ce corpꝰ eiꝰ ad ianuā monaſterij iacet. Ubi dū vir dī cū
fratribꝰ ꝑueniſſet: flexit genu ꝛ ſuꝑ corpuſculū īfantis
īcubuit: ſeſeqꝫ erigēs ad celū palmas tetēdit dicens.
Dñe nō aſpicias pctā mea: ſ fidē huiꝰ hoīs q̄ reſuſcita-
ri filiū ſuū rogat. ꝛ redde ī hoc corpuſculū aīam quam
abſtuliſti. Vix ī orōne v̄ba ꝯpleuerat: ꝛ regrediēte aīa
ita corpuſculū pueri oē ꝯtremuit: vt ſub oculis oīm q̄
aderāt aparuerit ꝯcuſſiōe mirifica tremēdo palpitaſſe
Cuiꝰ mox manū tenuit ꝛ eū patri viuētē atqꝫ īcolumē
dedit. Liq̄t petre qꝛ hoc miraculū in ꝑtāte nō habuit:
quod ꝓſtratꝰ petijt vt exhibere potuiſſet. ¶ Petrus.

Sic cūcta eē vt aſſeris ꝯſtat patenſ. qꝛ v̄ba q̄ ꝓpoſue-
ras rebꝰ ꝓbas. Sꝫ q̄ſo te vt īdices ſi ſcti viri oīa q̄
volūt poſſūt: ꝛ cūcta īpetrant q̄ deſiderāt obtinere.

CA. XXXIII. De miraculo ſcholaſtice ſororis eius.

¶ Gregorius.

Quiſnā erit petre in hac vita paulo ſublimior: qui
de carnis ſue ſtimulo ter dñm rogauit: ꝛ tñ qđ vo-
luit obtinere nō valuit? Ex qua re neceſſe eſt vt tibi de
venerabili patre bñdicto narrē. qꝛ fuit q̄ddā qđ voluit

Scholaſtica bñdicti ſoror.

ſꝫ nō valuit implere. Soror nāqꝫ eius ſcholaſtica noīe
oīpotenti dño ab ipſo īfantie tp̄e dedicata ad eū ſemel
per annū venire ꝯſueuerat. Ad quā vir dei nō longe ex
tra ianuā in poſſeſſione monaſterij deſcēdebat. Qua-
dam vero die venit ex more: atqꝫ ad eā cum diſcipulis
venerabilis eius deſcēdit frater. qui totum diem ī dei
laudibus ſacriſqꝫ colloquijs ducentes: incumbētibus
iam noctis tenebris ſimul acceperunt cibos. Cūqꝫ ad
huc ad mēſam ſederent: et int̄ ſacra colloquia tardior
ſe hora ꝓtraheret: eadem ſanctimonialis femina ſo-

roꝛ eiꝰ eũ rogauit dicẽs. Queſo te vt iſta nocte non me deſeras: vt vſqꝫ mane de celeſtis vite gaudijs loquamur. Cui ille reſpõdit. Quid ẽ qđ loqueris ſoroꝛ? Manere extra cellã nullatenꝰ poſſum. Tanta vero erat celi ſerenitas: vt nulla ĩ aere nubes appareret. Sctĩmonialis aũt femina cũ verba fratris negãtis audiſſet: ĩſertas digitis manꝰ ſup menſã poſuit: ⁊ caput ĩ manibus oĩpotentẽ dñm rogatura declinauit. Cũqꝫ de mẽſa leuaret caput: tãta choꝛuſcationis ⁊ tonitrui virtus. tãtaqꝫ inundatio pluuie erupit. vt neqꝫ venerabilis bñdictus: neqꝫ fratres q̃ cũ eo aderãt extra loci limẽ q̃ cõſederãt: pedẽ mouere potuiſſent. Sctĩmonialis quippe femina caput ĩ manibꝰ declinãs lachꝛymaꝝ fluuium in menſã fuderat: per quas ſerenitatẽ aeris ad pluuiam traxit. Nec paulo tardiꝰ poſt oꝛõnẽ inundatio illa ſecuta ẽ. ſꝫ tanta fuit ꝯuenientia oꝛationis ⁊ ĩundationis: vt de mẽſa caput iã cũ tonitruo leuaret: quatenꝰ vnũ idẽqꝫ eẽt momẽtũ: et leuare caput ⁊ pluuiã deponere. Tunc vir dei inter choꝛuſcos ⁊ tonitruos atqꝫ igẽtis pluuie ĩundationẽ vidẽs ſe ad monaſteriũ nõ poſſe remeare: cepit ꝯq̃ri cõtriſtatus dicẽs. Parcat tibi omnipotẽs deꝰ ſoroꝛ: q̃d ẽ qđ feciſti? Cui illa reſpõdit. Ecce te rogaui ⁊ audire me noluiſti. rogaui dñm meum ⁊ audiuit me. Modo ḡ ſi potes egredere: et me dimiſſa ad monaſteriũ recede. Ipſe ãt exire extra tectũ non valens q̃ remanere ſpõte noluit in loco mãſit inuitꝰ. Sicqꝫ factũ ẽ vt totã noctẽ ꝑuigilẽ ducerẽt: atqꝫ per ſacra ſpiritalꝭ vite colloq̃a ſeſe vicaria relatõe ſatiarẽt. Qua de re dixi eũ voluiſſe aliq̃d: ſꝫ minime potuiſſe. qꝛ ſi venerabilis viri mentẽ aſpiciẽs: dubium nõ ẽ qui eãdeꝫ ſerenitatẽ voluerit in qua deſcẽderat permanere: ſꝫ cõtra hoc qđ voluit in virtute oĩpotẽtis dei ex femine pectoꝛe miraculum ĩuenit. Nec miꝝ qꝛ pluſ illo femina q̃ diu fratrẽ videre cupiebat ĩ eodẽ tꝑe valuit. Qꝛ enĩ iuxta ioannis vocẽ. deꝰ charitas ẽ. iuſto valde iudicio illa potuit que ampliꝰ amauit.

Scholaſtica oꝛã do pluuiam tẽpeſtatẽqꝫ fecit.

Bñdictꝰ qđ voluit ñ potuit.

Joãnis. iiij.

¶ Petrus. Fateoꝛ. multum placet qđ dicis.

CA. XXXIIII. De aĩa ſoꝛoꝛis eiꝰ viſa. ¶ Grego.

e

Bn̄dictꝰ vidit animā ſororiſ defuncte

QUncqꝫ die altero eadē venerabilis femīa ad cel
lā ꝓpriā receſſiſſet: vir dei ad monaſteriū redi
it. Cū vero poſt triduū ī cella ꝯſiſtēs: eleuatꝭ in
aera oculis vidit eiuſdē ſororis ſue aīam de eiꝰ corpore
egreſſā ī colūbe ſpecie celi ſecreta penetrare. Qui tā
te eius glorie cōgaudēs oīpotenti deo in hymnis ꝛ lau
dibus gratias reddidit: eiuſqꝫ obitū fratribꝰ declara
uit. Quos etiā ꝓtinus miſit vt eiꝰ corpꝰ ad monaſteriū
deferrent: atqꝫ in ſepulchro qḋ ſibi ipſe parauerat pone
rent. Quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna ſp in deo fu
erat: eoꝝ qꝫ corpa nec ſepultura ſepararet.

CA. XXXV. De mundo ante oculos eius collecto. et de anima germani capuane ciuitatis epiſcopi.

ALio qꝫ tp̄e ſeruādus diaconꝰ atqꝫ abbas eiꝰ mo
naſterij qḋ in cāpanie partibꝰ a liberio quōdā
patricio fuerat ꝯſtructū ad eū viſitatiōis gra-
tia ex more venire ꝯſueuerat: eiuſqꝫ mōaſteriū frequē
tabat. vt qꝛ idē qꝫ vir doctrina gratie celeſtis īfluebat
dulcia ſibi inuicē vite verba trāſfunderēt: ꝛ ſuauē cibū
celeſtis patrie. qꝛ adhuc ꝑfecte gaudēdo nō poterant:
ſaltē ſuſpirādo guſtarēt. Cumqꝫ hora iā q̄etis exigeret
in cuiuſdā turris ſupioribꝰ ſe venerabilis bn̄dictꝰ ī eiꝰ
qꝫ inferioribꝰ ſe ſeruādꝰ diaconꝰ collocauit. q̄ videlicet
in loco inferior ad ſupiora ꝑuius ꝯtinuabat aſcenſus.
Ante eādē vero turrim largiꝰ erat habitaculū ī q̄ vtri-
uſqꝫ diſcipuli q̄ſcebāt. Cūqꝫ vir dei bn̄dictꝰ q̄ſcētibꝰ
adhuc fratribꝰ inſtās vigilijs nocturne orōnis tp̄a ꝑue
niſſet: ad feneſtrā ſtās ꝛ oīpotētē deū deꝑcans ſubito ī
tēpeſta noctis hora reſpiciēs: vidit fuſam lucē deſuꝑ
cūctas noctis tenebras effugaſſe: tātoqꝫ ſplēdore cla-
reſcere: vt diē vinceret lux illa q̄ in tenebris radiaſſet.

Totꝰ mūdus in q̄dā noctiſ claritate bn̄dicto apparuit

Mira aūt res valde in hac ſpeculatione ſecuta ē. qꝛ ſi-
cut poſt ipē narrauit: oīs etiā mūdus velut ſub vno ſo-
lis radio collectus aū oculos eius adductꝰ eſt. Qui ve
nerabilis pater dū intētā oculoꝝ aciē ī hͦ ſplēdore cho
ruſce lucis infigeret: vidit germani capuani epī aīam
in ſpera ignea ab angelis in celū ferri. Tūc tāti ſibi te
ſtē volēs adhiberi miraculi: ſeruādū diaconū iterato

bis terq; ei⁹ noĩe cũ clamoris magnitudie vocauit. Cũ
q; ille fuiſſet ĩſolito tãti viri clamore turbat⁹ aſcẽdit. re
ſpexit. ꝑteq; iã lucis exiguã vidit. Cui tm̃ h̔ obſtupeſcẽ
ti miraculũ vir dĩ p ordinẽ q̃ fuerãt geſta narrauit. ſta
timq; icaſſũ caſtrũ religioſo viro theoprobo mãdauit:
vt ad capuanã vrbẽ ſb eaď nocte trãſmitteret. ⁊ quid ď
germano epõ ageret: agnoſceret ⁊ idicaret. Factũq; ẽ
⁊ reuerẽtiſſimũ germanũ epm̃ is q̃ miſſus fuerat iã de
fũctũ reppit: et reqrẽs ſubtilit̄ agnouit eodẽ momẽto
fuiſſe illi⁹ obitũ: q̃ vir dñi ei⁹ agũit aſcẽſũ. ¶ Petr⁹.

MIra res valde ⁊ vehemẽter ſtupenda. Sʒ h̔ qď di
ctũ eſt q̄ ante oculos ipius quaſi ſub vno ſolis ra
dio collectus oĩs mũdus adduct⁹ ẽ: ſicut nunq̃ exptus
ſum: ita nec conijcere ſcio q̃ ordine fieri poteſt vt mũd⁹
oĩs ad hoĩe vno videatur. ¶ Gregorius.

FIxum tene petre qď loquor. q̄ aĩe videnti creato
rem anguſta ẽ oĩs creatura. Quãlibet eteni paꝝ
de luce creatoris aſpexerit: breue ei fit oẽ qď creatũ eſt
quia ipa luce viſionis intime mẽtis laxat̄ ſin⁹. tmq; ex
pandit̄ in deo vt ſupior exiſtat mũdo. ſit vero ipa vidẽ
tis aĩa etiã ſup ſemetipam. Cunq; i dei lumine rapit̄:
ſup ſe in ĩteriorib⁹ ampliat̄. ⁊ dũ ſub ſe ꝯſpicit exaltã:
ꝯprehẽdit q̃ breue ſit: qď ꝯphendere hũiliata nõ pote
rat. Vir ergo q̃ intueri globũ igneũ ãgelos q̃ʒ ad celuʒ
redeuntes videbat: hec ꝓculdubio cernere nõ niſi i dĩ
lumine poterat. Quid itaq; miꝝ ſi mundum añ ſe col
lectũ vidit: q̃ ſubleuat⁹ in mẽtis lumine extra mũdum
fuit? Quod ãt collect⁹ mund⁹ ante ei⁹ oculos dicit̄ non
celũ ⁊ terra ꝯtracta ẽ: ſ; vidẽtis animus ẽ dilatat⁹ qm̃
in deo rapt⁹ videre ſine difficultate potuit oẽ qď infra
deũ eſt. In illa ergo luce q̃ exteriorib⁹ oculis fulſit lux
ĩterior i mẽte fuit. q̃ vidẽtis aĩm cũ ad ſuperiora rapu
it: ei q̃ anguſta eſſent oĩa ĩferiora ďmõſtrauit. Petr⁹.

Quõ hõ vn⁹ ſimt̄ totũ mũdũ videre queat.

Nota.

VIdeor mihi vtilit̄ ñ ĩtellexiſſe q̃ dixeras: qñ ex tar
ditate mea: tantũ creuit expoſitio tua. Sʒ q̄ hec
liquide meis ſenſibus infudiſti: queſo vt ad narratio
nis ordinem redeas.

¶ CA.XXXVI. q̄ regl'aʒ mõachoꝝ ſcripſerit. Gre.

l Ibet petre adhuc de h venerabili p̄re multa nar-
rare ſ quedā ei⁹ſtudi oſe p̄tereo. qꝛ ad alioꝝ geſta
voluēda feſtino. Hoc aūt nolo te lateat ꝙ vir dei inter
tot miracu la q̄bus ī mūdo claruit: doctrine q̄ꝫ v̄bo nō
mediocrit̄ fulſit. Nā ſcripſit m onachoꝝ regulā diſcre
tione p̄cipuā: ſermone luculentā. Cuius ſi quis velit ſb
tili⁹ mores vitāqꝫ cognoſcere: pōt ī eadē īſtitutiōe regu
le: oēs magiſterij illius actus īuenire. qꝛ ſāct⁹ vir nul-
lo modo potuit aliter docere q̄ꝫ vixit.

Bn̄dict⁹ mōchorū regulam ſcripſit.

¶CA. XXXVII. De ꝓphetica ſui exitus fratribus
denūciatione.

E Odē vero ā no q̄ de hac vita erat exiturus q̄buſ
dā diſcipulis ſecū ꝯuerſantib⁹: q̄buſdaꝫ longe
manētib⁹ ſctiſſimi ſui obit⁹ denūciauit diē. p̄ſētib⁹ idi-
cens vt audita p ſilētia regerēt: abſentib⁹ īdicās qd vl'
quale eis ſignū fieret qn̄ ei⁹ aīa de corpe exiret. Añ ſe-
xtū vero ſui exit⁹ diē aperire ſibi ſepulturā iubet. Qui
mox corrept⁹ febrib⁹ acri cepit ardore fatigari. Cūqꝫ p
dies ſingulos lāguor īgraueſceret: ſexta die portare ſe
in oratoriū a diſcipulis fecit. ibiqꝫ exitū ſuū dñici cor
poris ⁊ ſanguinis pceptione muniuit. atqꝫ int̄ diſcipu
loꝝ mān⁹ ībecillia mēbra ſuſtētans. erectis ī celū ma-
nib⁹ ſtetit. ⁊ vltimū ſpm̄ int̄ verba orōis efflauit. Qua
ſcilicꝫ die duob⁹ de eo fratrib⁹ vni ī cella ꝯmorāti: alte
ri aūt lōgi⁹ poſito reuelatio vni⁹ atqꝫ indiſſimilis viſio
nis apparuit. Viderūt nāqꝫ qꝛ ſtrata pallijs atqꝫ īnu
meris choruſca lāpadib⁹ via recto orientis tramite ab
ei⁹ cella in celū vſqꝫ tendebat̄. Cui venerando habitu
vir deſuper clarus aſſiſtēs: cuius eēt via quā cernerēt
inq̄ſiuit. Illi āt ſe neſcire ꝓfeſſi ſūt. Quib⁹ ip̄e ait. Hec
eſt via qua dilectus dño celū bn̄dict⁹ aſcēdit. Tūc itaqꝫ
ſancti viri obitū ſicut p̄ſentes diſcipuli viderūt: ita ab
ſentes hoc ſigno qd eis p̄dictū fuerat agnouerunt. Se
pultus vero eſt in oratorio beati iohannis baptiſte. qd
deſtructa ara apollinis ipſe conſtruxit. Qui et ī ea ſpe
cu in qua prius habitauit nunc vſqꝫ ſi petentiuꝫ fides
exigat miraculis choruſcat.

Denūciat fribuſ ſuis dieꝫ obit⁹ ſui.

Expiratio ſci bn̄dicti.

Sepultura Bn̄dicti.

¶CA. XXXVIII. de īſana muliere ī eo ſpecu ſanata.

NUper nanq; ē reſ geſta quā narro. Quedā mulier mēte capta: dū ſenſum funditus pdidiſſet per mōtes ꝛ valles: ſiluas ꝛ cāpos die noctuq; vagabať. ibi tantūmodo qeſcebat: vbi hāc qeſcere laſſitudo coegiſſet. Quadā vero die dū vaga nimiū erraret: ad beati viri bñdicti ſpecū deuenit. ibiq; neſcienſ igreſſa māſit. Mane aūt facto ita ſanato ſenſu egreſſa eſt: ac ſi eā nunq̄ iſania capitis vlla tenuiſſet. q̄ oī vite ſue tpe i eadē quā accepit ſalute pmāſit. ¶ Petrus.

Mulier furibunda in ſpecu bñdicti ſanata eſt.

QUidnā eſſe dicim⁹ qđ plerūq; i ipis q̄s patrociniis ſic eē ſentim⁹ vt nō tāta p corpa ſua: quāta bñficia p reliqas oſtēdant: atq; illic maiora ſigna faciunt vbi minime p ſemetipſos iacent. ¶ Gregori⁹

UBi in ſuis corpibus ſcti martyres iacēt: dubiū petre nō ē q multa valeant ſigna demōſtrare: ſic ꝛ faciunt et pura mēte querētib⁹ īnumera miracula oñdunt. Sz q ab ifirmis poteſt mētibus dubitari: vtrūne ad exaudiendū ibi pſentes ſint vbi ꝯſtat. q in ſuis corporib⁹ nō ſint. Ibi neceſſe eſt eos maiora ſigna oſtēdere: vbi de eoꝝ pſentia poteſt mēs infirma dubitare. Quoꝝ vero mēs in deo fixa ē tanto maius habet fidei meritū: q̄to illic eos nouit ꝛ nō iacere corpore: ꝛ tñ nō deeſſe ab exauditione. Uñ ipſa q̄s veritas vt fidē diſcipulis augeret dixit. Si ego non abiero: paraclit⁹ non veniet ad vos. Cū eni ꝯſtet q paraclitus ſpūs a patre ſp pcedat et filio cur ſe filius receſſuꝝ dicit: vt ille veniat q a filio nunq̄ recedit. Sz q diſcipuli in carne dñm cernentes corporeis hūc oculis ſp videre ſitiebāt: rctē eis dicit. Niſi ego abiero paraclitus nō veniet. ac ſi aperte diceret. Si corp⁹ nō ſubtraho: qs ſit amor ſpūs non rſtendo. ꝛ niſi me deſieritis carnaliter cernere: nūq̄ me diſcetis ſpūaliter amare. ¶ Petrus.

Quare ſcti ex loca ſuorū corporū ſepe maiora miracula faciāt.

Joh. xvj

Nota.

eodē.

PLacet qđ dicis. ¶ Gregorius.

ALiq̄tulum iā a locutione ceſſandū eſt. vt ſi ad aliorum miracula narranda tendimus: loquēdi vires interim p ſilentium reperiemus.

¶ Finit ſecundus liber dialogoꝝ de vita ſancti Benedicti abbatis.

Incipit liber tertius dialogoꝝ beati Gregorij.

CUm vicinis valde partibꝰ intēdo maioꝝ facta reliq̄rā: ita vt paulini miraculū nolane vrbis epi q̄ multos[q̄ꝝ memini]virtute ⁊ tpe pceſſit: memorie defuiſſe videat. Sʒ ad pora nūc redeo. eaqʒ quāta valeo: breuitate pſtringo. Sicut eni bonoꝝ facta innoteſcere citiꝰ ſimilibꝰ ſolēt: ſeniorib' nr̄is p iuſtoꝝ exēpla gradiētibꝰ: pdicti venerabil' viri celebre nomē inotuit. eiuſqʒ opꝰ admirabile ad eoꝝ ſe īſtruēda ſtudia tetēdit: q̄ꝝ me neceſſe fuit grauitati tā certe credere: ac ſi ea q̄ dicerent meis oculis vidiſſem.

CA. I. De ſancto paulino nolane vrbis epō.

Paulinꝰ eps oīa ſua captiuis largiebat.

CUm ſeuiētiū vuādaloꝝ tpe fuiſſet italia ī cāpanie ptibꝰ depopulata: multiqʒ eēnt de hac tra ī africā regionē traducti: vir dñi paulinꝰ cūcta que ad epi vſū habere potuit: captiuis īdigētibꝰqʒ largitꝰ ē. Cūqʒ iā nihil oī modo ſupeſſet qđ petentibꝰ dari potuiſſʒ: quodā die quadā vidua aduenit: q̄ a regſ vuādaloꝝ genero ſuū filiū ī captiuitatē fuiſſe phibuit: atqʒ a viro di eiꝰ pciū poſtulauit. ſi forte illiꝰ dñs h̄ di gret accipe: ⁊ hūc ꝯcederet ad ppa remeare. Sʒ vir dei magnope petēti femie qđ dare potuiſſet inq̄rēs: nihil apđ ſe aliđ niſi ſe īuenit. petētiqʒ femine rn̄dit dicēs. Mulier qđ poſſim dare nō habeo: ſʒ memetipʒ tolle ſeruū meiuris tui pfitere. atqʒ vt filiū tuū recipias: me vice illius ī ſuitiū trade. Qđ illa ex ore tāti viri audiēs: irriſionē potiꝰ credidit qʒ ꝯpaſſionē. At ille vt erat vir eloq̄ntiſſimꝰ atqʒ apprime exteriorib' qʒ ſtudijs eruditꝰ: dubitāti femie citiꝰ pſuaſit vt audita crederet: ⁊ p receptione filij ſui ī ſuitiū epm tradere nō dubitaret. Perrexē igit vtriqʒ ad africā. pcedēte aūt regſ genero: q̄ eiꝰ filiū habebat rogatura ſe obtulit: ac pus petijt vt eiꝰ filiū dōare debuiſſʒ. Qđ cū vir barbarꝰ typo ſupbie turgidꝰ: gaudio trāſitorie pſperitatis īflatꝰ nō ſolū facere: ſʒ etiā audire deſpiceret: vidua ſubiūxit dicēs. Ecce hūc hoīem p eo vicariū pbeo: ⁊ ſolūmō pietatē ī me

Nota.

exhibe: mihiqꝫ vnicū filiū redde. Cū ille venuſti vultꝰ hoīem cōſpexiſſet: quā artē noſſet inqſiuit. Cui vir dei paulinus rn̄dit dicēs. Artem quidā aliquā neſcio: ſed hortū bene excolere ſcio. Quod vir gētilis valde libenter accepit: cū in nutriēdis holeribꝰ qꝛ peritꝰ eſſet audiuit. Suſcepit itaqꝫ ſeruū: ⁊ rogāti vidue tradidit filium. Quo accepto vidua ab africa regiōe diſceſſit. paulinꝰ vero excolēdi horti ſuſcepit curā. Cūqꝫ idē regis gener crebro īgredereť hortū: ſuūqꝫ hortulanū requireret: ſapiētē valde hoīem videret: amicos cepit familiares deſerere: ⁊ ſepiꝰ cū ſuo hortulano colloqui: atqꝫ eius ſermonibꝰ delectari. Cui paulinus quotidie ad mēſam holera virēteſqꝫ herbas deferre ꝯſueuerat: ⁊ accepto pane ad curā horti remeare. Cunqꝫ hoc diutiꝰ ageret quadā die ſuo dn̄o ſecum ſecretiꝰ loquēti ait. Vide qd agas: ⁊ vuādaloꝝ regnū qualiter diſponi debeat ꝓuide. qꝛ rex citius ⁊ ſub oī celeritate ē moriturus. Qd ille audiens (quia ab eodem rege p̄ ceteris diligebať) ei minime tacuit: ſ3 quid a ſuo hortulano ſapienti ſcilꝫ viro agnouiſſet: indicauit. Quod dū rex audiſſet ilico reſpondit. Ego vellē hunc de q̄ loqueris hoīem videre. Cui gener eius venerabilis paulini tēpalis dn̄s reſpōdit dicens. Virentes herbas mihi ad prandiū deferre ꝯſueuit. Has itaqꝫ ad menſā eū deportare facio: vt qs ſit q̄ mihi hec ē locutus: agnoſcas. Factumqꝫ ē: et du3 rex ad prādiū diſcubuit: paulinꝰ ex ſuo ope holera q̄qꝫ et virētia delaturꝰ aduenit. Cūqꝫ hunc rex ſubito ꝯſpexiſſet intremuit: atqꝫ accerſito eius dn̄o ſibi per filiam ꝓpinquo: ei ſecretum qd prius abſcōderat īdicauit dicens. Verū ē qd audiſti. Nā nocte hac ī ſōnio ſedētes ī tribunalibꝰ ꝯtra me iudices vidi: inter qs iſte etiam ſimul ſedebat. ⁊ flagellū qd aliqn̄ acceperā: eoꝝ mihi iudicio tollebatur. Sꝫ percūctare quiſnā ſit. nā ego hūc tāti meriti virū popularē vt ꝯſpicitur eſſe non ſuſpicor. Tūc regis gener ſecreto paulinū tulit. quiſnam eſſet inquiſiuit. Cui vir domini reſpondit. Seruus tuus ſu3 quem pro filio vidue vicarium ſuſcepiſti. ¶ Cunqꝫ inſtanter ille requireret non quis eſſet: ſed quis in terra

Paulinꝰ hortulanū ſe eſſe dixit.

Paulinꝰ p̄dixit regē vuandaloꝝ ſtatim moriturū.

ſua fuiſſꝫ īdicaret: atqꝫ hᷓ ab eo iteratiōe frequētiꝰ inq̄ſi-
tiōis exigeret. vir dn̄i ꝯſtrictꝰ magnis ꝯiuratiōibꝰ iam
nō valēs negare q̄d eēt: ep̄ꝫ ſe fuiſſe teſtatꝰ ē. Qď poſſeſ
ſor eiꝰ audiēs valde ꝑtimuit: atqꝫ hūilit̃ obtulit dicens
Pete qď vis: quatenꝰ ad terrā tuā a me cū magno mūe
re reuertaris. Cui vir dn̄i paulinꝰ ait. Unū ē qď michi
īpēdere bn̄ficiū potes: vt ōs ciuitatis mee captiuos re
laxes. q̄ cūcti ꝑtinꝰ ī affricana regiōe req̄ſiti cū onuſtꝭ
frumēto nauibꝰ ꝑuenerādi paulini viri ſatiſfactōe in
eius comitatu laxati ſūt. Poſt nō mlt̃os vero dies vuā
daloꝝ rex occubuit: ⁊ flagellū qď ad ſuā ꝑnicē diſpen-
ſante deo ꝑ fideliū diſciplina acceperat: amiſit. Sicqꝫ
factū ē: vt oīpotētis dei famulꝰ paulinꝰ vera p̄dicaret
et q̄ ſe ī ſeruitiū ſolū tradiderat: cū multis a ſuitio ad
libertatē rediret. illū videlicꝫ imitatꝰ q̄ formā ſerui aſ-
ſumpſit: ne nos eſſemꝰ ſerui pctī. Cuiꝰ ſequens veſtigia
paulinꝰ ad tp̄us volūtarie ſeruꝰ factꝰ ē ſolus: vt eſſet pꝰ
modū liber cū multis.

Paulinꝰ cū oībꝰ ſuis ciuibꝰ captiuis nolam reuerſus ē.

Petrus.

Dum me audire ꝯtigit qď imitari non valeo: flere
magis libet q̄ꝫ aliquid dicere.

Gregorius.

De cuius etiā morte apud eiꝰ eccleſiaꝫ ſcriptū ē. q2
cū dolore eſſet lateris tactus ad extrema ꝑductꝰ ē
Dūqꝫ eius oīs domꝰ in ſua ſoliditate perſiſteret: cubi-
culū q̄ iacebat eger: facto terremotu ꝯtremuit. oēſqꝫ q̄
illic aderant nimio terrore ꝯcuſſit. ſicqꝫ ſācta illa aīa
carne ſoluta ē. Factūqꝫ eſt vt magnus pauor īuaderet
eos q̄ paulini mortē videre potuiſſent. Sꝫ q2 hec quam
ſuperiꝰ dixi paulini virtuſ valde ē intimata: nūc ſi pla
cet ad miracula exteriora veniamꝰ: q̄ ex multis iā no-
ta ſunt. Et ego tā religioſoꝝ viroꝝ relatiōe didici: vt ď
his oīmodo ambigere non poſſum.

Cubicl̃m paulini ī mōte domo ꝯſiſtē te t̃remotu tremuit.

CA. II. De ſancto ioanne papa.

Gothoꝝ tp̄e cū ioannes vir beatiſſimꝰ huius ro-
mane eccleſie pōtifex ad iuſtinianū ſeniorem
principē pergeret: in corinti partibꝰ aduenit.
cui neceſſe fuit vt in itinere ad ſedendū equuſ req̄ri de
buiſſet. Quod illic quidā vir nobil̃ audiēs: equū queꝫ
pro magna manſuetudine eius cōiunx ſedere conſue-

uerat: ita ei obtulit: vt eo ad loca alia pueniēte cū ali⁹ equ⁹ potuiſſz inueniri: deberet ille quē dederat ꝑpt̃ ſuam cōiugē trāſmitti. Factūq̃ eſt ⁊ vſq̃ ad certū locū p̄dict⁹ vir equo eodē ſubuehēte ꝑduct⁹ eſt. Qui mox vt aliū reꝑperit: illū quē accepat trāſmiſit. Cūq̃ eū p̄dicti nobil' viri ꝯiūx ſedere ex more voluiſſet: vltra non valuit. q: poſt poſſeſſionē tāti pōtificis mulierē ferre recuſauit. Cepit nāq̃ immēſo flatu ⁊ fremitu atq̃ inceſſāti toti⁹ corporis motu q̄ſi deſpiciēdo ꝑdere: q: poſt membra pōtificis mulierē ferre nō poſſet. Qd vir ei⁹ prudēter intuit⁹: hūc ad eundē venerabilē virū ꝑtin⁹ remiſit: magniſq̃ p̄cib⁹: petēs vt equū ip̄e poſſiderz: quē iuri ſuo ſedēdo dedicaſſet. De q̄ etiā illud mirabile a noſtris ſeniorib⁹ narrari ſolet: qd ⁊ in cōſtātinopolitana vrbe ad portā que vocat̃ aurea veniēs: populoꝝ turb̄ ſibi occurrētib⁹ in ꝯſpectu oīm rogāti ceco lumē reddidit: ⁊ manu ſuꝑpoſita oculoꝝ tenebras fugauit.

Equ⁹ qui ioāne papā portauit mulierē amplius ferre noluit.

Idē ioānes cecū illuminauit.

¶ CAPI.III. De ſancto Agapito papa.

POſt multū ꝟo tēporis exigente cauſa gothorū vir q̃ btiſſim⁹ agapit⁹ hui⁹ ſctē romane eccl'ie pōtifex: cui deo diſpēſante de ſeruio ad iuſtinianū p̄ncipē acceſſit. Cui adhuc ꝑgēti quadā die in greciarū iā ꝑtib⁹ curādus oblat⁹ eſt mut⁹ ⁊ claudus. q̄ neq̃ vlla verba edere: neq̃ ex terra vnq̃ ſurgē valebat. Cūq̃ hūc ꝓpiqui illi⁹ flētes obtuliſſēt: vir dn̄i ſollicite req̄ſiuit an curatiōis illi⁹ haberēt fidē. Cui dū in virtute dei ex auctoritate petri: fixā ſalut̄ illi⁹ ſpē habere ſe dicerēt: ꝑtin⁹ venerādus vir orōni incubuit. ⁊ miſſaꝝ ſolēnia exorſus: ſacrificiū in ꝯſpectu dei oīpotēt̄ īmolauit. Quo pacto ab altari exiēs claudi manū tenuit: atq̃ aſſiſtēte et aſpiciēte populo eū mox a terra ꝓpriis greſſib⁹ erexit. Cūq̃ ei dn̄icū corp⁹ in os mitteret: illa diu muta ad loquēdū lingua ſoluta eſt. Mirati om̄es: flere pre gaudio ceperūt. eorūq3 mētes ilico met⁹ ⁊ reuerētia iuaſit: cū videlicz cernerēt q̄d agapit⁹ facere ī ꝟtute dn̄i ex adiutorio petri potuiſſet.

Agapit⁹ claudū ⁊ mutū curauit.

CA.IIII. De datio mediolanenſi epo.

EJuſdem quoqꝫ principis tempe cum datius medio
lanenſis vrbis epus cauſa fidei exactus ad cō=
ſtantinopolitanam vrbē pergeret: corinthi de=
uenit. Qui dum largā domū ad hoſpitandū quereret
que comitatū illius ferre potuiſſꝫ: ⁊ vix īueniret. aſpe
xit eminꝰ domū congruentis magnitudīs: eūqꝫ ſibi p̄=
parari ad hoſpitandū iuſſit. Cunqꝫ eiuſdē loci īcole di
cerent ī ea hūc manere nō poſſe. qꝛ multis iā ānis hāc
diabolus īhabitaret. atqꝫ ideo vacua remanſiſſet: vir
venerabilis datius reſpōdit dicens. Jmo idō hoſpita=
ri ī domo eadēꝫ debemꝰ: ſi hanc ſpūs malignꝰ inuaſit:
et ab ea hoīm habitationē repulit. Jn ea ſibi igit̃ para
ri p̄cepit: ſecuruſqꝫ illa antiq̄ hoſtis certamina tolera=
turus ītrauit. Jtaqꝫ intēpeſte noctis ſilentio cū vir dei
quieſceret: antiquus hoſtis īmenſis vocibus: magniſ=
qꝫ clamoribus cepit imitari rugitꝰ leonū. balatus pe=
coꝝ. ruditꝰ aſinoꝝ. ſibilos ſerpētū. porcoꝝ ſtridores et
ſoricū. Tūc repēte datiꝰ tot beſtiaꝝ vocibꝰ excitatꝰ ſur
rexit vehement̃ iratꝰ: ⁊ ꝯtra antiquū hoſtē magnis ce

datiꝰ eps ad diabolū dixit.

pit vocibꝰ clamare dicens. Bn̄ tibi ꝯtingit miſer: tu il=
le es q̄ dixiſti: ponā ſedē meā ad aq̄lonem: ⁊ ero ſiīs al
tiſſimo. Ecce per ſupbiā tuā porcꝭ ⁊ ſoricibꝰ ſimilis fa=
ctus es. ⁊ q̄ imitare deū īdigne voluiſti: ecce vt dignus
es beſtias imitaris. Ad quā eiꝰ vocē (vt ita dicaꝫ) deie=
ctionem ſuā malignꝰ ſpūs erubuit. an nō erubuit q̄ eā
dem domū ad exhibēda mōſtra q̄ cōſueuerat vlterius

Idē domū a diabolo occupataꝫ hītabilē fecit.

non ītrauit. Sicqꝫ poſtmodū fidelium habitaculū fa=
cta ē. qꝛ dum eā vnus veraciter fidelis īgreſſus ē: ab ea
protinus mēdax ſpūs atqꝫ infidelis abſceſſit. Sꝫ opor
tet iam vt p̄ora taceamus: ad ea que diebus nr̄is ſunt
geſta veniendū eſt.

CAPI.V. De ſabino camiſine ciuitatis epo.

QUidā ei religioſi viri apulie ꝓuīcie ptibꝰ cogniti
hoc qd apd mltoꝝ noticiā lōge lateqꝫ ꝑcrebuit de
ſabino camiſine vrbis epiſcopo teſtari ſolent. qꝛ idem
vir longo iā ſenio ocl'oꝝ lumē amiſerat: ita vt oī modo

nil videret. Quē rex gothoꝝ totila ꝓphetie hr̄e ſpūm audiēs minime credidit: ſ ꝓbare ſtuduit qḋ audiuit. Qui cū in eiſdē ꝑtibꝰ deueniſſet: hūc vir dn̄i ad ꝑndiū rogauit. Cūq; iā vētū eſſ; ad mēſam rex diſcūbē noluit: ſ ad ſabini venerabil' viri dexterā ſedit. Cū vo eidē pr̄i puer ex more poculū vini ꝑberet: rex ſilēter manū tetēdit. calicē abſtulit. eū ꝑ ſe epo vice pueri ꝑbuit. vt videret an ſpū ꝓuidēte diſcerneret qs ei poculū ꝑberet. Tūc vir dei accipiēs calicē: ſ tn̄ miniſteriū nō vidēs dixit. Viuat ipa manꝰ. De q̄ vbo rex letꝰ erubuit. q2 q̄uis ipe depꝛehēſus: in viro tn̄ dei qḋ q̄rebat inuenit. ¶ Huiꝰ aūt venerabil' viri cū ad exēplū vite ſeqn̄tiū in lōgū ſeniū vita traheret: eiꝰ archidiaconꝰ ambitiōe adipiſcēdi epatus accēſus eū extiguē veneno molitꝰ eſt. Qui cū vinifuſoris animū corrupiſſet: vt mixtū vinū veneno ſibi poculū preberet. refectiōis hora cū iā vir dei ad edēdū diſcūberet ei ꝑmijs corruptꝰ puer h̄ qḋ ab archidiacono eiꝰ accepat: veneni poculū obtulit. Cui ſtatī venerabil' epſ dixit. Bibe tu h̄ qḋ mihi bibēdū ꝑbes. Tremefactꝰ puer deꝑhenſū ſe eſſe ſentiens: maluit moriturꝰ bibē: q̄ penas ꝓ illa tāti homicidij culpa tolerare. Cūq; ſibi ad os calicē duceret vir domini cōpeſcuit dicēs. Nō bibas: da mihi ego bibo. ſed vade dic ei q̄ tibi illud dedit. Ego q̄dē venenū bibo: ſ tu epſ nō eris. Facto igit' ſigno crucis venenum epūs bibit ſecurus. Eadēq; hora in loco alio in q̄ inerat archidiaconꝰ eiꝰ defūctꝰ eſt. ac ſi ꝑ os epi ad archidiaconi viſcera illa venena tranſiſſent. Cui tn̄ ad inferendā mortē venenū q̄dē corporale defuit: ſ hūc in cōſpectu eterni iudicij venenū ſue malicie occidit. ¶ Petrus.

Mira ſunt hec: ⁊ nr̄is valde ſtupēda tꝑibꝰ. ſ talis eiuſdē viri vita ꝓhibet: vt q̄ cōuerſationem eiꝰ agnouerit: virtutē nō debeat mirari.

Sabinuſ epſ ꝓphetie ſpiritū habuit.

De archidiacono volēte eū venēo extinguere

Sabinuſ venenu; bibit q̄ is obijt q̄ ei dari fec.

¶ CAPI. VI. De caſſio narnienſis ciuitatis epiſcopo.

¶ Gregorius.

Neq; h̄ petre ſileā: qḋ multi nūc q̄ hic de narniēſi ciuitate aſſūt mihi ſed l'o teſtificant'. Eoḋ nāq;

gothoꝝ tp̄e cū p̄fatus rex totila narniꝭs veniſſet: ꝛ vir
vite venerabilis caſſiꝰ eiꝰ vꝛbis ep̄s occurrit. Cui qꝛ ex
ꝯſperſiōe ſp̄ facies rubere ꝯſueuerat. h̄ rex totila nō cō
ſperſiōis eē credidit: ſꝫ aſſidue potatōis. eūq; oīmō de-
ſpexit. Sꝫ omp̄s deꝰ vt quātus vir eēt q̄ deſpiciebat̄ oñ
deret: ī narniēſi cāpo q̄ rex aduenerat malignꝰ ſpūſ co
raꝫ oī exercitu eiꝰ ſpatariū īuaſit: eūq; vexare crudeli-
ter cepit. Qui cū añ regis oculos ad venerādū viꝝ caſ
ſiū fuiſſet adductꝰ: hūc ab eo vir dñi oꝛōne facta ſigno
crucis expulit: q̄ ī eū īgredi vlterius nō p̄ſumpſit. Sic
q; factū eſt vt rex barbarus ſeruū dei ab illo iaꝫ die ve-
neraret̄ ex coꝛde: quē deſpectum valde iudicauit ex fa
cie. Nā qꝛ virū tāte virtutis vidit: erga eū illa mens ef
fera ab elationis faſtu detumuit.

Caſſiꝰ epiſcopꝰ ſpatharium obſeſſum liberauit

CA. VII. De andrea fundane ciuitatis ep̄o.

SEd ecce dū facta foꝛtium viroꝝ narro: repen-
te ad memoꝛiā venit: q̄d erga andreā fundane
ciuitatꝭ ep̄m diuina mīa fecerit. Qđ tū ad h̄ le
gētibus vt valeat exopto: quatenus qui coꝛpus ſuū cō
tinentie dedicant: habitare cum feminis non p̄ſumāt
ne ruina mētē tāto repētina ſurripiat: q̄to ad h̄ quod
male ꝯcupiſcit: etiā p̄ſentia ꝯcupite foꝛme famuletur.
Nec res ē dubia quā narro. qꝛ pene tāti ī ea teſtes ſunt
quāti et eiuſdē loci habitatoꝛes exiſtūt. Hic nāq; vene-
rabilis vir cū vitā multis plenā virtutibꝰ duceret: ſeq;
ſub ſacerdotali cuſtodia in cōtinentie arce cuſtodiret:
quādā ſctīmonialē feminā quā ſecū p̄ꝰ habuerat: nolu
it ab epiſcopꝭ ſuī cura repellere: ſꝫ certus de ſua eiuſq;
ꝯtinētia ſecum hanc ꝑmiſit habitare. ex qua re actuꝫ ē
vt antiquꝰ hoſtis apud eiꝰ animum aditum tētationis
exq̄reret. Nam cepit ſpeciem illius oculis mentis eiꝰ
impꝛimere vt illectus nephanda cogitaret.

Exēpluꝫ nō cohabitādū eſſe deuotos cum mulieribus.

Quadam vero die iudeus quidam ex campanie par-
tibus romam veniens appie carpebat iter: qui ad fun
danam glebam perueniēs. cum iam diem veſperaſce-
re cerneret: et quo declinare poſſet minime repperi-
ret: iuxta apollinis templnm fuit. ibiq; ſe ad manen-

dū ꝯtulit. Qui ipm loci illi⁹ ſacrilegiū ptimeſcēs q̄uiſ
fidē crucis minime hr̄et: ſigno tn̄ ſe cruc͡ munire cura
uit. Nocte aūt media ip̄o ſolitudīs pauoꝛe turbat⁹ pui
gil iacebat: ⁊ repēte cōſpiciēs vidit malignoꝝ ſpūum
turbā q̄ſi in obſequiū cuiuſdā potēt͡ p̄ire. eū v̄o q̄ cete=
ris p̄erat: in eiuſdē gremio loci cōſediſſe. q̄ cepit ſingu=
loꝝ ſpūum obſequētiū ſibi cauſas actuſq; diſcutē: q̄te
nus vnuſquiſq; q̄ntū neq̄tie geſſiſſ; īueniret. Cūq; ſingu
li ſpūs ad inq̄ſitionē ei⁹ exponerēt q̄d opati ꝯ bonos fu
iſſent: vn⁹ in mediū pſiluit: q̄ in andree ep̄i animū per
ſpēm ſctīmonial' femīe q̄ in epiſcopio ei⁹ habitabat q̄n
tā tētationē carnis cōmouiſſet: apuit. Cū v̄o hoc mali=
gn⁹ q̄ p̄erat ſpūs inhiāter audiret: ⁊ tāto ſibi factū lu=
crū grāde crederet: quāto ſctioꝛis viri aīam ad lapſū
pditiōis inclinaret. ille ſpūs q̄ hec eadē fatebat̄ adiun
xit. q: vſq; ad h̄ q̄ die p̄terito veſptina hoꝛa ei⁹ mentē
traxerit: vt in terga eiuſdē ſctīmonial' femine blādiēs
alapā daret. Tūc malign⁹ ſpūs atq; humāi gn̄is anti=
qu⁹ inimic⁹ exhoꝛtat⁹ hūc blāde eſt vt pficer; qd̄ cepiſ
ſet: q̄ten⁹ ruine illi⁹ ſingularē īter ceteros palmā tene
ret. ¶ Cūq; iude⁹ q̄ aduenerat h̄ vigilans cerneret: et
magne foꝛmidinis anxietate palpitaret. ab eodē ſpū
q̄ cūct͡ illic obſequētib⁹ p̄erat: iuſſū ē vt req̄reret q̄ſnā
eſſet ille q̄ iacere in tēplo eodē p̄ſumpſiſſet. Quē mali=
gni ſpūs pgētes ⁊ ſubtili⁹ intuētes cruc͡ myſterio ſig=
tū viderūt: mirāteſq; dixerūt. Ve ve: vas vacuū ⁊ ſi=
gnatū. Quib⁹ h̄ renūciātib⁹ cūcta illa malignoꝝ ſpi=
rituū turba diſparuit. iude⁹ v̄o q̄ hec viderat ilico ſur=
rexit: atq; ad ep̄m ſub feſtinatiōe puenit. Quē ī eccle=
ſia ſua repperiēs ſeoꝛſum tulit: q̄ tētatiōe vrgeret̄ inq̄ſi
uit. Cui ꝯfiteri ep̄s tētationē ſuā verecūdat⁹ noluit. cū
v̄o ille diceret q̄ in illa tali dei famula p̄ui amoꝛis ocu
los inieciſſet: atq; adhuc ep̄s negaret: adiūxit dicens
Quare negas qd̄ inq̄rer͡: q: ad h̄ vſq; veſpe heſterno
die pduct⁹ es: vt poſterioꝛa illi⁹ alapa ferires. Ad que
nimirū verba deprehenſum ſe ep̄s intuens humili=
ter confeſſus eſt quod prius ptinaciter negauit. Cui⁹
ruine ⁊ verecūdie idem iudeus cōſulens qualiter hoc

Cōgregatio ſeu cōcio demonū.

Spirit⁹ malign⁹ īter ceteros palmā nact⁹

Dictū diabuloꝝ de iudeo ſig̃to cruce.

Andreas epſs abdicat mulieres a ſe.

cognouiſſet: vt q̄ in ꝯuētu malignoꝝ ſpūum de eo audiuiſſet īdicauit. Qđ ille agnoſcēs ſe ad terrā ꝓtinꝰ in orōnē dedit. moxq̧ de ſuo habitaculo nō ſolū eādē dei famulā: ſ; oēȝ q̄ȝ feminā q̄ in eiꝰ illic obſeq̄o habitabat expulit. In eodē xᵒo tēplo apollinis btī andree aplī repēte oratoriū fecit: atq̧ oī illa tētatiōe carnis fūditus caruit. Iudeū xᵒo cuiꝰ viſione atq̧ increpatiōe ſaluatꝰ eſt: ad eternā ſalutē traxit. Nā ſacramēt] fidei imbutū atq̧ aq̄ baptiſmat] emūdatū: ad ſcē eccl'ie gremiū perduxit. Sicq̧ factū ē vt hebreus idē dū ſaluti aliene cōſulit pueniret ad ſuā: vt omp̄s deꝰ inde alteꝝ ad bonā vitā pduceret: vnde in bona vita alterū cuſtodiſſet.

Iudeus baptiſat

¶ Petrus.

Res hec geſta quā audiui ⁊ metū mihi p̄bet: ⁊ ſpē.

¶ Gregorius.

Nota.

Viq̧ ſic oportet ⁊ de dei nos ſemp miſatiōe ꝯfidē ⁊ de nr̄a infirmitate formidare. Ecce eni paradiſi cedrū ꝯcuſſā audiuimꝰ ⁊ nō euulſam: q̄tenꝰ infirmis nobis: ⁊ de eiꝰ ꝯcuſſione naſcat̃ timor: ⁊ de eiꝰ ſtabilitate fiducia.

¶ CAPI. VIII. De cōſtantio aq̄ne ciuitat] epiſcopo.

Cōſtātiꝰ ꝓphetie ſpūm habuit.

Rn̄ſuȝ cōſtātij i eiꝰ obitu.

Vir q̄ȝ venerabil' vite Cōſtātius aq̄ne ciuitatis epūs fuit. q̄ nuꝑ predeceſſoris mei tꝑe btē memorie ioānis pape defunctꝰ ē. Hūc ꝓphetie habuiſſe ſpūm multi teſtant̃: q̄ eū familiariter ſcire potuerūt. Cuiꝰ inter multa h̔ dixerūt religioſi veraceſq̧ viri q̄ preſentes fuerūt: qđ in die obitꝰ ſui cū a circūſtātibꝰ ciuibꝰ: vtpote diſceſſurꝰ pater tā amabil' amariſſie plāgeret̃: eū flēdo requiſierūt dicētes. Quē poſt te patrē habebimꝰ? Quibꝰ ip̄e ꝑ ꝓphetie ſpūm rn̄dit dicēs. Poſt ꝯſtātiū mulionē: poſt mulionē fullonē. o tu aq̄na ⁊ h̔ habes. Quibꝰ ꝓphetie xᵒbis editis: vite ſpūm exalauit extremū. Quo defūcto eiꝰ eccl'ie paſtoralē ſuſcepit curā andreas diaconꝰ illiꝰ: qui quondā in ſtabul' itinerū curſum ſeruabat equoꝝ. atq̧ illo ex hac vita ſb̄ducto: ad epiſcopatꝰ ordinē iouinus accerſitus eſt: q̄ in eadē ciuitate fullo fuerat. Quo adhuc ſuꝑſtite ita

cuncti inhabitatiores ciuitatis illi⁹ barbaroꝝ gladiis et peſtilentie imanitate vaſtati ſunt: vt poſt mortẽ illius ne quis epiſcop⁹ fuerit: nec q̄bus fieret inueniri potuiſſet. Sic itaq̨ completa eſt viri dei ſententia: quatenus poſt deceſſum duoꝝ ſe ſequentiũ eius eccleſie paſtorem minime haberet.

CA.IX. de Frigidiano lunenſis ciuitatis ep̄o.

SEd neq̨ hoc ſileam qd̄ narrante viro venerabili venantio lunẽſi ep̄o me añ biduũ ꝯtigit agnouiſſe. Lucane nãq̨ eccleſie ſibimet ꝓpinq̄ fuiſſe mire virtutis viꝝ frigidianũ noīe narrauit epiſcopũ. cuius h̄ opinatiſſimũ ac cunctis habitantib⁹ teſtat̄ memorari miraculũ: qd̄ anſeris fluui⁹ q̄ iuxta illi⁹ vrbis muros influebat. ſepe inundatiōe facta curſus ſui alueum egreſſus per agros diffundi conſueuerat: ⁊ q̄cũq̨ ſata et plantata reppererat euertebat. Cũq̨ hoc crebro fieret: et magna eiuſdẽ loci incolas neceſſitas vrgeret: dato ſtudio operis eum per loca alia deuiare conati ſũt. Sꝫ q̄uis diutius laboratũ fuiſſet: a ꝓprio alueo deflecti non potuit. Tunc vir dñi frigidian⁹ raſtrũ ſibi paruulum fecit: ad alueũ fluminis acceſſit ⁊ ſol⁹ orationi incubuit: atq̨ eidẽ flumini p̄cipiens vt ſe ſequeretur per loca queq̨ vt ei viſa ſunt: raſtrum per terrã traxit. Quem relicto alueo ꝓprio tota fluminis aqua ſecuta eſt. vt fundit⁹ locũ ꝯſueti curſus deſereret: ⁊ ibi ſibi alueũ vbi tacto per terrã raſtro vir dñi ſignũ fecerat vendicaret. et queq̨ eſſent alimentis hominũ profutura: ſata vel plantata vltra non lederet.

Frigidianus ep̄s fluuiũ orōne ſua a ꝓp̄o alueo diuītit.

CAPI.X. de Sabino ep̄o placentino.

HUius quoq̨ venerabilis viri venãtij ep̄i aliud miraculũ relatione cognoui: qd̄ in placentina vrbe perhibet geſtum. quod vir dei veraciſſim⁹ ioannes in hac modo romana ciuitate locum prefectorium ſeruans. ¶ Qui in eadem placentina vrbe eſt ortus ⁊ nutritus: ita vt epiſcopus memorat. quia geſtũ fuerit atteſtat̄. In ea nanq̨ ciuitate ſabinum nomine

fuiſſe aſſerūt mire virtutis epz. Cui dū die quadā ſuus diacon⁹ nunciaſſet: q̄ curſus ſui padus alueū egreſſus eccleſie agros occupaſſet: totaq̄ȝ illic loca nutriēdis ſeminib⁹ ꝓfutura: aqua eiuſdē flumīs teneret. Venerabilis vite ſabinus epus reſpōdit dicēs. Vade et dic ei

Mandato ſabini pad⁹ inūdās ītra ſuū alueū ſeſe retraxit.

Mādat tibi eps vt te cōpeſcas ⁊ ad ꝓpriū alueū redeas. Quod diacon⁹ ei⁹ audiēs deſpexit et irriſit. Tunc vir dei accerſito notario dictauit dicēs. Sabin⁹ domī ieſu xp̄i ſeruus ꝯmonitoriū pado. p̄cipio tibi ī noīe ieſu xp̄i dn̄i nr̄i vt de alueo tuo ī locis iſtis vlteri⁹ nō exeas: nec t'ras eccleſie ledere p̄ſumas. Atq̄ȝ eidē notario ſubiūxit dicēs. Vade hoc ſcribe: ⁊ ī aquā eiuſdē fluminis ꝓijce. Quo facto ſancti viri p̄ceptū ſuſcipiēs: ſtatī ſe a terris eccleſie aqua ꝯpeſcuit: atq̄ȝ ad ꝓpriū alueum reuerſa: exire vlteri⁹ in loca eadē nō p̄ſūpſit. Qua in re petre q̄d aliud q̄ȝ inobediētiū hoīm duritia ꝯfundit̄: qn̄ in virtute ieſu et elementū irrationabile ſancti viri preceptis obediuit.

Nota.

CA. XI. De cerbonio populonij epiſcopo

Vir q̄ȝ vite venerabilis Cerboni⁹ populonij eps magnā dieb⁹ nr̄is ſcītatis ſue ꝓbationē dedit. Nā cū hoſpitalitatis ſtudio valde eēt itent⁹ die quadā trāſeuntes milites hoſpitio ſuſcepit. q̄s gothis ſupueniētib⁹ abſcōdit. eorūq̄ȝ vitā ab illoꝝ neq̄tia abſcōdēdo ſuauit. Q̄d dū gothoꝝ regi ꝑfido totile nūciatum fuiſſet: crudelitatis īmaniſſime veſania ſuccēſus huc ad locū q̄ octauo hui⁹ vrbis miliario merulis dicit̄ vbi tūc ip̄e cū exercitu ſedebat iuſſit duci. eumq̄ȝ ī ſpectaculo ppl'i vrſis ad deuorandū ꝓijci. Cūq̄ȝ idem rex ꝑfidus ī ip̄o q̄ȝ ſpectaculo ꝯſediſſet ad īſpiciēdū mortē ep̄i magna populi turba ꝯfluxit. Tunc eps deduct⁹ in medio eſt: atq̄ȝ ad eius mortē īmaniſſim⁹ vrſus exq̄ſit⁹ qui dū humana mēbra crudeliter carperet ſeui regꝭ aīmum ſatiaret. Dimiſſus itaq̄ȝ vrſus ex cauea eſt: q̄ accenſus et concit⁹ epz petijt: ſ ſubito ſua ferocitate oblitus deflexa ceruice: ſubmiſſoq̄ȝ humiliter capite: lambere epiſcopi pedes cepit. vt patenter oībus daret̄ intelligi: quia erga illū virū dei et ferina corda eſſent ho

Rex totila cerboniū vrſis dilaniandū expoſuit.

Urſ⁹ pedeſ ep̄i lābebat.

minū: ꝛ quaſi humana beſtiaꝝ. Tūc ppl's q̄ ad ſpectaculū venerat mortis: magno clamore verſus ē i admirationē venerationis. Tūc ad ei⁹ reuerētiā colēdā rex ipſe pmotus ē. Quippe cū q̄ ſupno iudicio actuƺ erat. vt q̄ deū ſeq̄ pri⁹ i cuſtodiēda vita epī noluit: ſaltem ad mā ſuetudinē beſtie ſeq̄ret̄. Cui rei hi q̄ tūc p̄ſentes fuerūt: adhuc nōnulli ſupſūt: eāq; cū oī illic pplo ſe vidiſſe teſtant̄. De quo etiā viro aliud q̄ꝫ miraculū venātio lunenſi epo narrāte cognoui. In ea nāq; populonij ecclesia cui p̄erat ſepulchrū ſibi p̄parauit. Sƺ cū longobardoꝝ gēs i italiā veniēs cūcta vaſtaſſet: ad helbā inſulā receſſit. Qui ingruēte egritudine ad mortē veniens: clericis ſuis ſibiq; obſequētib⁹ p̄cepit dicēſ. In ſepulchro meo qd mihi p̄paui populonij me ponite. Cui illi cū dicerēt. Corp⁹ tuū illuc qualiter reducere poſſum⁹: qꝛ a lōgobardis teneri loca eadē ꝛ vbiq; eos illic diſcurrere ſcimus. Ipſe rn̄dit. Reducite me ſecuri. nolite metuere: ſꝫ feſtine ſepelire me curate. moxq; vt ſepultū fuerit corp⁹ meū: ex eodē loco ſub oī feſtinatione recedite. Defuncti igit̄ corp⁹ iposuerūt naui. Cunq; pplonū tenderēt: collectis in aere nubibus imenſa nimis pluuia erupit. Sƺ vt pateſceret oībus cui⁹ viri corpus nauis illa portaret p illud maris ſpaciū qd ab helba iſula vſq; populoniū. xij. miliaribus diſtat. circa vtraq; nauis latera pcelloſe valde pluuia deſcendit: ꝛ i nauē eandē vna pluuie gutta nō cecidit. Peruenerūt itaq; ad locū clerici: ꝛ ſepulture tradiderūt corp⁹ ſacerdotiſ ſui. cuius p̄cepta ſeruātes ad nauē ſub feſtinatione reuerſi ſunt. Quā mox vt intrare potuerūt i eundē locū vbi vir dn̄i ſepultus fuerat: lōgobardoꝝ dux crudeliſſimus gūmar aduenit. Ex cui⁹ aduentu viꝝ dei habuiſſe ſpm̄ pphetie claruit. qꝛ miniſtros ſuos a ſepulture loco ſub feſtinatione diſcedere p̄cepit.

In naui nō pluit i q̄ corp⁹ cerbonij vehebat̄.

Gūmar lōgobardoꝝ dux

CA. XII. De fulgētio vtriculano epo.

Gregori⁹

HOc vero qd diuiſa pluuia factū narraui miraculū etiā i alteri⁹ epī veneratiōe mōſtratū ē. Nā quidā clericus ſenex q̄ adhuc ſupeſt eideƺ rei p̄ſto ſe fuiſſe

testatꝛ dicēs. Fulgētiꝰ eps q̄ utricolēſi eccl'ie p̄erat: regē crudeliſſimū totilā īfestū oīmodo habebat. Cūq̄ʒ ad eaſdē ptes cū exercitu ꝓpiq̄ſſet: cure fuit epo p clericos ſuos xenia ei trāſmittere: eiuſq̄ʒ furoꝛis īſaniā ſi poſſʒ mūeribꝰ mitigare. Que ille vt vidit ꝓtinus ſp̄uit: atq̄ʒ iratus ſuis oībꝰ iuſſit: vt eūdē epm ſub oī aſpitate conſtrigerēt: eūq̄ʒ eiꝰ examini ſeruarēt. Quē dū feroces gothi miniſtri ſcilicet crudelitatꝭ illiꝰ tenuiſſent: circūdātes eū vno ī loco ſtare p̄ceperūt. eiq̄ʒ ī t'ra circulū deſignauerūt: ex quē pedē tēdere nullo mō auderet. Cūq̄ʒ vir dei ī ſole nimio eſtuaret ab eiſdē gothis circūdatus: ⁊ deſignatiōe circuli īcluſus: repēte choꝛuſcatōes et tonitrua ⁊ tāta vis pluuie erupit. vt hi q̄ cuſtodiēdū acceperāt: īmēſitatē pluuie ferre nō poſſēt. Et dū magna nimis iundatio fieret: int' eandē deſignationē circuli ī qua vir dn̄i fulgētius ſtetit: nec vna quidē pluuie gutta deſcēdit. Qđ dū regi crudeliſſimo nūciatū eſſet illa mēs effera ad magnā eiꝰ reuerētiā verſa ē. cuiꝰ penā priꝰ īſatiabili furoꝛe ſitiebat. Sic ops deꝰ circa elatas carnaliū mētes potētie ſue miracl'a p deſpectos operatꝛ. vt q̄ ſuperbe ꝯtra p̄cepta veritatis ſe eleuāt: eorū ceruicē veritas p humiles pꝛemat.

Fulgētiꝰ eps regi totile xenia miſit

Intra circulū fulgētij non pluit.

CA. XIII. De herculano peruſino epo.

Nuper q̄s floꝛidꝰ venerabilis vite eps narrauit q̄ddā mēoꝛabile valde miraculū dicēſ. Uir ſanctiſſimꝰ herculanꝰ nutritoꝛ meꝰ peruſine ciuitatis eps fuit: ex ꝯuerſatione mōaſterij ad ſacerdotalis oꝛdis gratiā deductꝰ. Totile aūt pfidi regis tp̄ibꝰ eandē vꝛbē annis. vij. ꝯtinuis gothoꝝ exercitꝰ obſedit. ex qua multi ciuiū fugerūt q̄ famis periculū ferre nō poterāt. Anno vero. vij. nōdū finito obſeſſam vꝛbē gothorū exercitꝰ ītrauit. Tūc comeſ q̄ eidē exercitui p̄erat ad regē totilā nūcios miſit: exq̄rens q̄d de epo vel populo fieri iuberet. Cui ille p̄cepit dicens. Epo priꝰ a vertice capitis vſq̄ʒ ad calcaneū coꝛrigiā tolle: et tūc caput eiꝰ amputa. oēʒ vero populum q̄ illic īuētꝰ ē: gladio extingue. Tūc idē comes venerabilē viꝝ herculanū epm ſu

Crudele edictū in herculanū epm.

per vrbis murũ deductũ: capite trũcauit. eiuſqʒ cutẽ iam mortuũ a vertice vſqʒ ad calcaneũ ĩcidit. vt ex ei⁹ corpe corrigia ſublata videret̃ moxqʒ corp⁹ illi⁹ extra muꝝ ꝓiecit. Tũc qdã humanitatis pietate cõpulſi: abſciſum caput ceruici apponẽtes cũ vno paruulo ĩfãte qui illic extĩctus ĩuẽtus ẽ iuxta muꝝ corp⁹ epi ſepulture tradiderũt. Cunqʒ poſt eãdeʒ cedẽ die. xl. rex totila iuſſiſſet vt ciues vrbis illi⁹ q̃ quolibet diſperſi eſſent ad eã ſine aliqua trepidatione remearẽt. hi q̃ ꝓ⁹ fugerãt viuendi licentia accepta reuerſi ſunt. Sʒ cui⁹ vite eorum eps cognit⁹ fuerat: memores vbi ſepultũ eſſet corpus illi⁹ q̃ſierunt: vt h̃ iuxta honorẽ debitũ ĩ eccl'ia beati petri apl'i humarẽt. Cunqʒ itũ eſſet ad ſepulchruʒ effoſſa terra ĩuenerunt corp⁹ pueri pariter humati: vt pote iã die. xl. tabe corruptuʒ ⁊ vermib⁹ plenũ. corp⁹ů epi ac ſi die eodem eẽt ſepultum. Et qđ ẽ adhuc mirationeveneradum. qꝛ ita caput eius vnitũ fuerat corpori ac ſi nequaq̃ȝ fuiſſet abſciſum. ſic videlicet vt nulla veſtigia ſectionis appareret. Cunqʒ h̃ ⁊ ĩ terga verterẽt exq̃rentes ſi qđ ſignũ vel de alia mõſtrari inciſione potuiſſet: ita ſanũ atqʒ intemeratũ omne corp⁹ ĩuentuʒ ẽ ac ſi nulla hoc inciſio ferri tetigiſſet. ¶ Petrus.

Herculãi caput corpori poſt mortẽ miraculoſe reunitũ.

QUis non obſtupeſcat talia ſigna mortuoꝝ que fiunt pro exercitatione viuẽtium.

CA. XIIII. De Iſaac ſeruo dei. ¶ Gregorius.

PRiorib⁹ q̃ȝ gothoruʒ temporibus fuit iuxta ſpoletanam vrbem vir vite venerabilis Iſaac nomine. q̃ ad extrema pene gothorum tp̃a ꝑuenit quẽ noſtroꝝ multi nouerunt: ⁊ maxĩe ſacra v̓go gregoria q̃ nunc ĩ hac romana vrbe iuxta eccleſiã beate marie virgis habitat. Que dũ adoleſcẽtie ſue tp̃e ꝯſtitut; iã nuptĳs ĩ eccl'iaʒ fugiſſʒ: ⁊ ſctĩmonialis vite ꝯuerſationẽ q̃reret: ab eodẽ viro defenſa: atqʒ ad eum quẽ deſiderabat habitum dño ꝓtegente perducta eſt. Que qꝛ ſpõſuʒ fugit ĩ terra: habere ſpõſũ meruit ĩ celo. Alta aũt de eodeʒ viro narrãte venerabili patre eleutherio

gregoria ſanctimonial' effecta.

agnoui. q̄ et hūc familiariter nouerat: ⁊ ei⁹ ꝟbis vita
fidē p̄bebat. Hic itaq̄ venerabilis iſaac ortus ex italia
nō fuit. ꝫ ea illi⁹ narro miracula q̄ cōuerſat⁹ i italia fec
Cū primū de ſyrie partib⁹ ad ſpoletanā vrbē veniſſet:
ingreſſus eccleſiā a cuſtodib⁹ petijt vt ſibi quātū vellēt
licētia cōcederet̃ orādi: eūq̄ȝ horis ſecretiorib⁹ egredi
Iſaac tri nō vrgerēt. Qui mox ad orādū ſtetit: dieq̄ȝ totū ꝑegit
b⁹ dieb⁹ in orōne. cui ſequētem ꝯtinuauit ac noctē. Secūdo eti
noctibuſ am die cum nocte ſubſequēti indefeſſus precib⁹ ꝑſtitit
q̄ȝ conti diem q̄ȝ tertium in orōne ꝯiunxit. Cunq̄ȝ hoc vn⁹ ex cu
nue ora ſtodibus ſuperbie ſpū īflat⁹ cerneret: vnde ꝓficere de
uit. buit: inde ad defectus damna ꝑuenit. Nā hūc ſimula
latorem dicere ⁊ verbo ruſtico cepit. impoſterū clama
re q̄ ſe trib⁹ dieb⁹ et noctib⁹ orare ante oculos hominū
demōſtraret. Qui ꝓtinus currēs virū dei alapa ꝑcuſ
ſit: vt quaſi religioſe vite ſimulator de eccleſia cum con
tumelia exiret. Sȝ hūc repente vltor ſpūs īuaſit: et ad
viri dei veſtigia ſtrauit. ac ꝑ os illi⁹ clamare cepit. Iſa
ac me eijcit: iſaac me eijcit. Vir q̄ppe ꝑegrin⁹ q̄ cēſeret̃
noīe neſciebat̃: ꝫ ei⁹ nomē ille ſpūs ꝓdidit: q̄ ſe ab illo
Iſaac eie poſſe eijci clamauit. Mox āt ſup vexati corp⁹ vir dei ī
cit diabo cubuit. malign⁹ ſpūs q̄ eū inuaſerat abſceſſit. ī tota vr
lū ab ob be tūc ſtatim q̄d in eccleſia factū fuiſſet innotuit. Cur
ſeſſo. rere viri et femine nobiles atq̄ȝ ignobiles pariter cepe
rūt. certatiq̄ȝ eū in ſuis rapere domib⁹ conabant̃. alij
ad ꝯſtruendū monaſteriū p̄dia. alij pecunias. alij ſub
ſidia queq̄ȝ poterant offerre viro dei ſupplicit̃ volebāt
Sed ſeruus oīpotentis dñi hoꝝ nihil accipiens: egreſ
ſus vrbē non longe deſertū locū repperit: ibiq̄ȝ ſibi hu
mile habitaculum ꝯſtruxit. Ad quē dū multi pergunt
exēplo illius eterne vite accendi deſiderio ceperūt: at
q̄ȝ ſub eius magiſterio in oīpotentis ſe dñi ſeruitiū de
derunt. Cunq̄ȝ eum crebro diſcipuli humiliter admo
nerent: vt ꝓvſu monaſterij poſſeſſiōes q̄ offerebant̃ ac
ciperet: ille ſollicitus ſue pauꝑtatis cuſtos fortem ſen
tentiā tenebat dicens. Monachus q̄ in terra poſſeſſio
Nota. nes querit monach⁹ non ē. Sic quippe metuebat pau
pertatis ſue ſecuritatē perdere: ſicut auari diuites ſo

lēt peritura ſ diuitias cuſtodire. Ibi itaq; pphetie ſpū magniſq; miraculis cūctis longe lateq; habitantib⁹ vita ei⁹ inclaruit. Nam die quadā ad veſperū in horto monaſterij fecit iactari ferramenta q̄ viſitato nos noīe vangas vocam⁹. Dixit itaq; diſcipulis ſuis. Tot vangas ī horto pijcite: ⁊ citius redite. Nocte vero eadē dn̄ ex more cū fratribus ad exhibēdas laudes dn̄o ſurrexiſſet: precepit dicēs. Ite et operarijs noſtris pulmentū coq̄te: vt mane pmo paratū ſit. Factū aūt mane fecit deferri pulmētū q̄d parari iuſſerat. atq; hortū cū fratrib⁹ igreſſus q̄t vāgas iactari pceperat: tot in eo laborātes operarios īuenit. Ingreſſi q̄ppe fures fuerāt ſ mutata mente p ſpm̄ apphenderūt vāgas quas inuenerūt. ⁊ ab ea hora qua īgreſſi ſūt quouſq; vir dn̄i ad eos veniret: cūcti horti illi⁹ ſpacia q̄ inculta fuerāt coluerūt. Quib⁹ vir dn̄i mox vt igreſſus ē ait. Gaudete fratres. multū laboraſtis. iā q̄eſcite. Quib⁹ ilico alimēta que detulerat pbuit: eoſq; poſt tāti laboris fatigationem refecit. Sufficiēter aūt refectis ait. Nolite malū facere. quotiēs de horto aliq̄d vultis: ad horti aditu; venite. trāquille petite. cū bn̄dictiōe pcipite. ⁊ a furti prauitate ceſſate. Quos statī collectiſ: holerib⁹ onuſtari fecit. Actumq; ē vt q̄ ad hortū nocituri venerāt: cu; laboris ſui premio ⁊ repleti ab eo: ⁊ īnocui redirent.

Fures x̄ſi ſunt in oparios.

Alio q̄q; tempe acceſſerunt ad eum peregrini q̄da; elemoſinam poſtulātes: ſciſſis pānis obſiti: ita vt pene nudi viderent̄. Cunq; ab eo veſtimēta peterēt: eo⁊ verba vir dn̄i tacit⁹ audiuit. q̄ vnum ex diſcipulis ſuis ptinus ſilent̄ vocauit: eiq; pcepit dicēs. Vade atq; ī illa ſilua ī loco tali cauā arborē req̄re: ⁊ veſtimēta q̄ ī ea inueneris defer. Cūq; diſcipulus abijſſet: arborē ſic iuſſus fuerat req̄ſiuit. veſtimēta repperit. et latent̄ detulit magiſtro. Que vir dei ſuſcipiēs pegrinis nudis atq; petētib⁹ oſ̄dit ⁊ pbuit: dicēs. Venite q: nudi eſtis: ecce tollite ⁊ veſtite vos. Hec illi ītuētes recognouerūt que poſuerant: magnoq; pudore conſternati ſunt. et q̄ fraudulenter veſtimenta querebant aliena: confuſi receperunt ſua.

Fraude; pegrinorū Iſaac in ſpū agnouit.

ALio qꝫ tempe quidā ſe ei⁹ orōnib⁹ ꝯmendās: ſpor
tas duas plenas alimētis ei ꝑ puerū transmiſit.
quaꝝ vnā idē puer ſurripuit: atqꝫ in itinere abſcondit
vnā vero ad dei hoīem detulit: ⁊ petitionē illi⁹ q̄ ſe ei ꝑ
xeniū ꝯmendauerat enarrauit. Quē vir dn̄i benigne
ſuſcipiens: eūdē puerū admonuit dicēs. Gratias agi
mus. ſed vide ſportā quā in itinere poſuiſti: ne incaut⁹
tāgē preſumas. qꝛ ī eā ſerpens īgreſſus ē. Eſto ergo ſol
licitus ne ſi tollere īcautus volueris: a ſerpente feria=
ris. Quibus verbis puer valde ꝯfuſus. exultauit q̄dē
quod euaſit mortē: ſꝫ triſtis ad modicum factus ē. qꝛ qꝫ
uis ſalubrē penā euaſerit: tn̄ pertulit verecūdiā ſuam
Qui reuerſus ad ſportā: caute ac ſollicite attēdit. ſed
eā iaꝫ ſicut vir dei ꝑdixerat ſerpens tenebat. Hic itaqꝫ
cū virtute abſtinētie. ꝯtēptu reꝝ trāſeuntiū. ꝓphetie
ſpū. orōnis ītētione eſſꝫ īcōparabilit̄ ꝑditus: vnū erat
quod ī eo reꝑhenſibile eē videbat̄. qꝛ nōnunq̄ tanta ei
licentia inerat: vt illis tot virtutib⁹ niſi ſciret̄ eē plen⁹
nullo modo crederetur. ¶ Petrus.

QUeſo te. quidam hoc eſſe dicimus. ſponte ſibi le=
ticie frena laxabat: an tot virtutibus pollens aliquā=
do ad preſens gaudium etiam renitens eius animus
trahebatur? ¶ Gregorius.

MAgna ē petre oīpotentis dei diſpēſatio. ⁊ plerūqꝫ
cōtingit vt q̄bus maiora bona ꝑ̄ſtat: q̄dā minora
nō tribuat. vt ſp eoꝝ anim⁹ habeat vn̄ ſe reꝑhēdat. q̄te
nus dū appetūt pfecti eē ⁊ nō poſſūt: et laborāt in hoc
quod nō accepert̄. nec tn̄ elaborādo preualēt: ne ī his
que accepta habēt ſe mīme extollāt. ſed diſcāt qꝛ ex ſe=
metipis maiora bona nō habēt q̄ ī ſemetipis vincere ꝑ=
ua vitia atqꝫ extrema nō poſſūt. Hic eſt eī ꝙ pducto do
min⁹ ad terrā repromiſſiōis populo cūctos fortes atqꝫ
ꝑpotētes aduerſarios ei⁹ extīguēs philiſteos: atqꝫ ca=
naneos reſeruauit. vt ſicut ſcriptuꝫ ē. In eis experiet̄
iſrael. qꝛ nōnunq̄ vt dictū eſt: eis etiā quib⁹ magna do
na tribuit: parua quedā reprehēſibilia relinq̄t. vt ſēp
habeāt ꝯtra quod bellū gerāt. ⁊ deuictis magnis hoſti
bus mentē nō erigāt: quādo eos adhuc aduerſarij etiā

In ſpiritu furtū vidit.

Nota.

Nota.

minimis fatigant. Fit itaq; vt miro modo vna eadēq; mens ⁊ virtute polleat: ⁊ ex infirmitate laceſcat. quatenꝰ ⁊ ex parte ꝯſtructa ſit: ⁊ ex parte ſe ꝯſpiciat eē deſtructā: vt per bonū qđ q̄rit ⁊ habere nō valet: illud ſeruet humiliter qđ habet. Sȝ quid mirꝝ qđ hoc de homīe dicimꝰ qn̄ illa ſuperna regio ī ciuibus ſuis ex parte dāna ꝑtulit: ⁊ ex parte fortiter ſtetit. vt electi angelorum ſpūs dū alios per ſupbiā cecidiſſe ꝯſpicerēt: ipi tāto robuſtius: q̄nto humiliꝰ ſtarēt. Illi ergo regiōis ſue etiā detrimento ꝓfecerūt: q̄ ad eternitatis ſtatū ex pte ſue deſtructionis ē ſolidius inſtructa. Sic ergo ⁊ ī vnaquaq; aīa agitur: vt in humilitatis cuſtodia aliquādo ad lucra maxīa ex minimo dāno ſeruet. ¶ Petrus. Placet quod dicis.

Damna parua qn̄ q; magni lucri cauſa fiunt.

CAPI.XV. De euthicio ⁊ florētio ſeruis dei.

¶ Gregorius.

NEq; hoc ſileam quod ex regione eadē venerabilis viri ſanctuli pſbyteri narratione cognoui: de cuius verbis ipſe non dubitas. quia eius vitam fidemq; minime ignoras.

EOdem q̄ tempe in vrſine partibꝰ ꝓuintie duo viri in vita atq; habitu ſctē conuerſationis habitabant. quorꝝ vnus Euthicius: alter vero Florentius dicebatur. Sed idem euthicius in ſpiritali zelo atq; in feruore virtutis ſe exercuerat: multorūq; animas ad deum perducere exhortando ſatagebat. Florentius ů ſimplicitati atq; orationi deditam ducebat vitam. Nō longe autem erat monaſterium quod rectoris ſui morte erat deſtitutum: ex quo ſibi monachi eundem euthicium preeſſe voluerunt. Qui eorum precibus acquieſcens multis annis monaſterium rexit. diſcipulorūq; animas in ſtudio ſancte conuerſationis exercuit. ac ne oratorium in quo prius habitauerat ſolū remāere potuiſſet: illic venerabileȝ virū florētiū reliqt. In q̄ dū ſolus habitaret: die quadā ſeſe in orōnē dedit. atq; ab oīpotente dn̄o petijt: vt ei illic ad habitandū aliqđ ſolatiū donare dignaret. Qui mox vt īpleuit orōneȝ: oratoriuȝ egreſſus ante foras vrſum repperit ſtantem.

Euthicius monaſteriū rexit.

qui dñi ad terrã caput deprimeret: nihilq́ꝫ feritatis i suis motib⁹ demõstraret: apte dabat itelligi ꝙ ad viri dei ob sequꝫ venisset. qđ vir q̄ꝫ dñi ptin⁹ agnouit. Et qꝛ i eadeꝫ cella q̄ttuoꝛ vl' q̄nq́ꝫ pecudes remãserãt: q̄b⁹ oĩno derat qui pasceret ꝛ custodiret: eideq́ꝫ vrso p̄cepit dicẽs. Uade atq́ꝫ oues has ad pastũ eijce. ad horã ŭ sextã reũtere cepit itaq́ꝫ h̄ idesinent' agere. iiũgebat' vrso cura pastoris. ꝛ q̄s mãducare ꝯsueuerat: pascebat oues bestia ieiuna. Cũ vir dñi ieiunare volebat: ad nonã p̄cipiebat vrso ead hora cũ ouib⁹ reũti. cũ ŭ noluissꝫ: ad. vj. In oĩb⁹ itaq́ꝫ mãdatis viri dei obtẽpabat vrsus. vt neq́ꝫ ad sextã iussus redire veniret ad nonã: neq́ꝫ ad nonã iussus redire veĩret ad sextã. Cũq́ꝫ diu h̄ ageret': cepit i loco eodẽ tãte v̄tutis fama lõge lateq́ꝫ crescere. Sꝫ qꝛ ãtiqu⁹ hostis vñ bonos cernit enitescere ad gl'iaꝫ: iñ pueꝛsos p iuidiã rapit ad penã. Quattuoꝛ viri ex discipulis venerabil' euthicij vehemẽter ĩuidentes ꝙ eoꝝ magister sig̃ nõ faceret: ꝛ is q̄ sol⁹ ab eo relict⁹ fuerat tãto h̄ miraculo clar⁹ appareret: eũdẽ vrsũ ĩsidiãtes occiderũt. Cunq́ꝫ hora q̄ iussus fuerat nõ rediret: vir dei floꝛẽti⁹ suspicat⁹ ẽ eũ reditũ ꝛ vsq́ꝫ ad horã vesperã expectãs: affligi cepit ꝙ idẽ quẽ ex simplicitate multa fratrẽ vocare ꝯsueuerat: vrsus mĩme reuerteret'. Die ŭ alt'a perexit ad agrũ: vrsũ pariter oues q̄situr⁹: quẽ occisũ reppit. Sꝫ sollicite ĩquirẽs: citi⁹ a q̄bus fuerat occisus ĩuenit. Tũc sese i lamẽtũ dedit: frm maliciã magisq́ꝫ vrsi moꝛtẽ deploꝛãs. Quẽ venerandus vir euthici⁹ ad se deductũ ꝯsolari studuit. s; is vir dñi coꝛã eo doloꝛis magni stimulis accensus: imp̄cat⁹ ẽ dicẽs. Spero ĩ oĩpotẽti deo qꝛ i hac vita ante oculos oĩm ex sua malicia vĩdictã recipiãt: q̄ nihil se ledente vrsũ meũ occiderũt. Cuius vocẽ ptinus vltio diuina secuta est. Nã quattuoꝛ mõachi qui vrsuꝫ occiderãt statim elephãtico moꝛbo pcussi sũt vt mẽbꝛis putrescentib⁹ ĩterirẽt. Qđ factũ vir dei florentius vehement' expauit seq́ꝫ ita fratribus maledixisse ptimuit. Omni enĩ vite sue tempe flebat. qꝛ exauditus fuerat se crudelem: se in eoꝛum moꝛte clamauit homicidã. Qđ iccirco omĩpotentẽ dñꝫ fecisse credim⁹

Urs⁹ pastoꝛ ouiũ effect⁹ est

Diabol⁹ bonis inuidos sboꝛnat.

Ursũ fratrẽ vocabat.

Elephantic⁹ moꝛbus.

ne vir mire ſimplicitatiſ qntolibꝫ dolore cōmotꝰ intorquere vltra p̄ſumeret iaculū maledictionis. Petrus.

Nunqd nā valde graue eſſe credimꝰ: ſi fortaſſe cuilibet exagitati iracūdia maledicamꝰ?

Gregorius.

De h̄ pctō cur me p̄cūctariſ an gue ſit: cū paulus dicat. Neqꝫ maledici regnū dei poſſidebūt? Penſa itaqꝫ q̄ꝫ grauis culpa ē que ſepat a regno celeſtis vite. j.Cor.vj

Petrus.

Quid ſi hō nō fortaſſe ex malicia: ſꝫ ex lingue incuria maledictiōis verbū iaculat̄ in pximū?

Gregorius.

Si apud diſtrictū iudicē petre ocioſus ſmo reph̄ēdit̄: q̄ꝫto magis ⁊ noxiꝰ. Pēſa ergo q̄ntū ſit dānabil̄ q̄ a malicia nō vacat: ſi ⁊ ille ſmo penal̄ eſt q̄ a bonitate vtilitatis vacat. Petrus.

Aſſentio. Gregorius.

Quē vir dei egit aliud: qđ ſilere nō debeo. Cū eniꝫ magna eiꝰ opinio lōge lateqꝫ crebreſceret: q̄dā diaconꝰ lōge poſitus ad eū pgere ſtuduit: vt eiꝰ ſe orōnibus cōmēdaret. Qui ad eiꝰ cellulā veniēs oēm locū p circuitū inuenit īnumeris ſerpētibꝰ plenū. Cūqꝫ vehemēter expaueſceret: clamauit dicens. Serue dei ora. Erat aūt tūc mira ſerenitas. Egreſſus vo florētiꝰ: ad celū oculos ⁊ palmas tetēdit: vt illā peſtē ſicut ſcirꝫ dominꝰ auferret. Ad cuiꝰ vocē ſubito celū intonuit: atqꝫ idē tonitruus oēs illos qui eundē locū occupauerunt ſerpētes interemit. Quos cū vir dei florētiꝰ interemptos aſpicerꝫ: dixit Ecce illos occidiſti dn̄e: q̄s eos hic leuabit? Moxqꝫ ad eiꝰ vocē tāte aues venerūt: quāti ſerpētes occiſi fuerāt. que aſportātes ſingulos ⁊ lōgiuſ p̄iciētes: locū habitationis illiꝰ mundū a ſerpētibus omnimodo reddiderūt. Petrus.

Florētiꝰ orādo ſerpētes expulit.

Aues ſerpētes extulerunt

Quid virtutis: q̄d fuiſſe meriti dicimꝰ: qꝫ eius ori tātū factꝰ eſt decus, primus?

Gregorius

Apud oīpotētis dei ſingularē mundiciā atqꝫ eiꝰ ſimplicē naturā multū petre humani cordis mūdicia atqꝫ ſimplicitas valet. Hocipm nāqꝫ qđ eiꝰ famu

li a terrenis actionib⁹ ſegregati ocioſa loq̄ neſciunt: ⁊ mentē p̄verba ſpargere atq₃ inq̄nare deuitāt: auctori ſui pre ceteris exauditionē impetrāt. Cui inq̄tū ē poſſibile ipſa puritate ac ſimplicitate cogitationis quaſi ex quadā iā ſimilitudine ꝯcordāt. Nos aūt turbis popularibus admixti dū frequēter ocioſa: nōnunq̄ vero etiā quod ē graui⁹ noxia loq̄mur: os noſtrum oīpotēti deo tanto longinquū ſit: quāto huic mūdo ꝓximum. Multū q̄ppe deorſū ducimur: dū locutione ꝯtinua ſecularib⁹ admiſcemur. Qd bn̄ Iſaias poſtq̄ regē dn̄m exercituū vidit: i ſemetipo rephendit ⁊ penituit dicēs Ue mihi q₂ tacui. q₂ ego vir pollut⁹ labijs ſū. Qui cur polluta labia haberet: oſtēdit cū ſubiunxit. In medio populi polluta labia habētis ego habito. Pollutionē nāq₃ labiorū habere ſe doluit. ſ₃ vnde hanc ꝯtraxerit īdicauit: cū in medio populi polluta labia habentis ſe habitare phibuit. valde enī difficile eſt vt lingua ſecularium mentē non inq̄net quā tangit. q₂ dum plerūq₃ eis ad quedam loquēda cōdeſcendim⁹: pauliſper aſſueti hanc ipam locutionē que nobis indigna ē: etiā₃ delectabiliter tenem⁹. vt ex ea iā redire nō libeat: ad quā₃ velut ex cōdeſcēſione deducti venimus iuiti. Sicq₃ fit vt ab ocioſis ad noxia: a leuiorib⁹ ad grauiora vba veniamus. ⁊ os noſtrū ab oīpotenti dn̄o tanto iā minus exauditur in p̄ce: q̄to amplius inq̄nat̄ ſtulta locutiōe. q₂ ſicut ſcriptū eſt. Qui auertit aurē ſuā ne audeat legem: orō ſua erit execrabilis. Quid ergo mirū ſi poſtulātes tarde a dn̄o audimur: qui p̄cipientē dn̄m aut tarde: aut nullo modo audim⁹? Et quid mirū ſi florenti⁹ ī prece ſua citi⁹ eſt auditus: qui in preceptis ſuis dominum citius audiuit?

Ocioſa n̄ ſūt loq̄nda.

Iſaie. vi

Ibidem.

Prouerbiorū xxviij.

¶ Petrus.

Nihil ē q̄d rn̄dere valeat apte rationi. ¶ Gregori⁹

Euthici⁹ vero qui predicti florentij in via dn̄i ſocius fuerat: magis poſt mortē claruit in virtute ſignorum. Nam cum multa ciues vrbis illius de eo ſoleant narrare miracula: illud tamen eſt p̄cipuum q̄ vſq₃ ad hec lōgobardorū tp̄a omp̄s de⁹ p̄veſtimētū illi⁹ aſſidue dignabat̄ opari. Nam quotiens pluuia deerat et

eſtu nimio terrã lõga ſiccitas exurebat: collecti in vnũ ciues vrbis illi⁹: ei⁹ tunicã leuare: atq3 in ꝯſpectu dñi cũ precib⁹ offerre ꝯſueuerãt. Cũ q̃ dũ p agros ꝑgerent exorãtes repẽte pluuia tribuebat: q̃ plene terrã ſatiare potuiſſet. Ex q̃ re patuit ei⁹ aĩa q̇d ꝟtutꝭ int⁹: q̇d meriti hr̃et: cui⁹ foris oſtẽſa veſtis irã cõditoris auerterȝ.

Euthicij tunica elata aut pluuiam aut solez adducebat.

CAPI.XVI. De marcio monacho de mõte marſico.

Nuper q̃ꝙ in ꝑte cãpanie vir valde venerabilꝭ marci⁹ noĩe ĩ mõte marſico ſolitariã vitã duxit: multiſq3 annis in ſpecu anguſtiſſimo ĩcluſus fuit. quẽ multi ex nr̃is nouerũt: eiuſq3 actib⁹ p̃ſentes extiterũt. De quo multa ip̃e ⁊ btẽ memorie papa pelagio p̃deceſſore meo: ⁊ alijs religioſiſſimis viris narrãtib⁹ agnoui. Cuius hoc miraculũ p̄mũ fuit ꝙ mox vt ſe in p̃dicti mõtiſ foramĩe ꝯtulit: ex petra eadẽ q̃ in ſemetip̃a cõcaua anguſtũ ſpecũ fecerat aq̃ ſtilla ꝓrupit: q̃ marcio dei famulo ĩ vſu quotidiano ſufficeret. nec plus adeſſet: nec neceſſitati deeſſet. Qua ĩ re oſtẽdit omp̃s deus quãtã ſui famuli curã gereret: cui vetuſto miraculo potũ in ſolitudine ex petre duritia miniſtraret. Sȝ antiqu⁹ hoſtis humani generꝭ inimic⁹ ei⁹ ꝟtutib⁹ inuidẽs: hũc vſitata arte pellere ex eo ſpecu molit⁹ eſt. Nã amicã ſibi beſtiã: ſerpẽtẽ ſcilicȝ ĩgreſſus: hũc ab eadẽ habitatiõe eijcere facto terrore conat⁹ eſt. Cepit eteñ ſerpẽs in ſpelũcã venire ſolus cũ ſolo. eoq3 orãte ſe ante illũ ſternẽ: ⁊ cũ cubãte pariter cubare. Sȝ vir ſctũs oĩno inꝑterritus ei⁹ ori manũ vel pedẽ extẽdebat dicẽs. Si licẽtiã accepiſti vt ferias: ego nõ ꝓhibeo. Cũq3 hoc q̇tidie per triẽniũ gereret: die quadã antiqu⁹ hoſtis tãta hac ei⁹ fortitudine vict⁹ infremuit: ſeq3 ꝑ deuexũ mõtꝭ lat⁹ in p̃cipitiũ ſerpẽs dedit. oĩaq3 arbuſta loci illi⁹ flãma ex ſe exeũte ꝯcremauit. Qui in eo q̇d mõtis lat⁹ oẽ cõbuſſit cogẽte oĩpotẽti deo mõſtrare cõpulſus eſt: q̃nte ꝟtutis fuerat q̇ vict⁹ abſcedebat. Perpẽde q̃ſo iſte vir dñi in quo mõtis vertice ſtetit: q̇ cũ ſerpẽte ꝑ triẽniũ iacuAuditu paueo. Gregori⁹ ſit ſecurus. Petrus.

Miraculũ marcij

Diabol⁹ in ſpẽ ſerpẽtꝭ marcũ moleſtat.

Triẽnio pacto hoſtis vict⁹ eſt.

Martiꝰ ſtatuit nꝰ lã mulierẽ videre

Vir iſte venerabilis ĩcluſiõis ſue tp̃e primo decreuerat vt vltra mulierẽ nõ videret. nõ q2 aſpnabaꝶ ſexũ: ſ ex ↄtẽplata ſpecie tẽtatiõis ĩcurrere metuebat vitium. Qð q̃dã mulier audiẽs audacter aſcẽdit montẽ: atq3 ad eiꝰ ſpecũ ĩpudenꝶ ꝓrupit. At ille paulolõgius ĩtuẽs: ⁊ venientis ad ſe muliebria ĩdumẽta ↄſpiciens ſeſe ĩ orõnẽ dedit. ĩ terrã faciẽ depſſit. ⁊ eo vſq3 proſtratꝰ iacuit: quo ĩpudẽs mulier a feneſtra cellule fatigata recederet. Que die eodez mox vt de mõte deſcendit: vitã finiuit. vt ex mortis eius ſententia daretur ĩtelligi: quia valde omĩpotenti deo diſplicuit q᷑ eius famulum auſu improbo contriſtauit.

Alio q̃3 tempe dum multi adhuc religioſa deuotione ↄcurrerent: atq3 arcta eſſet ſemita que ĩ deuexo montis latere ad eius cellulam ꝑperãtes ducebat: puer paruulus incaute gradiens: ex eodẽ monte cecidit: et vſq3 ad vallem corruit: q̃ ſub monte eodẽ ſita q̃ſi ex ꝓfundo ↄſpiciꝶ. In loco q̃ppe eodem tãta mons ĩpe altitudine excreuit: vt arbuſta ingentia que ex eadez valle prodeunt: ex monte aſpicientibus quaſi fruteta eſſe videantur. Perturbati itaq3 ſunt cũcti qui veniebant: ſummaq3 cura queſitum eſt ſicubi corpus elapſi pueri potuiſſet inueniri. Quis enim aliud niſi extinctu3 crederet: q̃s vel corpus ad terrã integrũ pueniſſe ſuſpicareꝶ dũ ĩterpoſitis vbiq3 ſcopulis ĩ ptibꝰ diſcerpi potuiſſet? Sz req̃ſitus puer ĩ valle ĩuentꝰ ẽ. nõ ſolũ viuus: ſ etiã ĩcolumis. Tũc cũctis patenter ĩnotuit q᷑ ĩ lẽdi nõ potuit: q2 hũc ĩ caſu ſuo marcij orõ portauit. in ſpecu vero illiꝰ magna deſup rupes eminebat. que cu3 ex parte exigua mõti videreꝶ affixa: marcij celle ꝓminẽs caſũ ſuũ quotidie: et illius interitũ ruitura minabaꝶ. Ad hunc maſcatꝰ illuſtris vir armẽtarij nepos cũ magna ruſticoꝝ multitudine veniens: precabaꝶ vt vir dei de ſpecu eodẽ dignareꝶ exire: quatenꝰ ipſe ruiturã rupẽ ex monte potuiſſet euellere: atq3 in ſpecu ſuo dei famulus iam ſecurus habitaret. Cunq3 hoc vir dei nequaq̃3 acq̃eſceret: ei qð poſſet vt faceret p̃cepit. et ipſe ĩ celle ſue remotiori ſe parte contulit. ſi tamen moles ru

Puer lapſus in ꝓfũda valle reptꝰ ẽ ĩcolumis

eret dubiū nō erat q̄ ſimul ꝛ ſpecū deſtrueret: ꝛ marci
um necaret. Itaqꝫ dū ea q̄ venerat multitudo conaret̃
ſi poſſet ſine ꝑiculo viri dei ingēs illud qđ deſuꝑ incu=
buerat ſaxū leuare: cūctis vidētibꝰ repēte res valde
admirabil' ꝯtigit: qꝛ moles ipa quā conabant̃ euellere
ſubito ab eiſdē laborātibus euulſa: ne ſpelūce marcij
tectū tāgeret ſaltū dedit. et q̄ſi ſerui dei leſionē fugiēs
lōgiꝰ cecidit. Qđ ad iuſſū oipotētis dei angelico mini
ſterio actū intellexit: q̄ diuīa ꝓuidētia diſponi oīa fide
liter credit. Hic cū primū ſe in eundē mōtē cōtulit nec
dū clauſo ſpecu habitās: cathena ſibi ferrea pedē liga
uit. eāqꝫ ſaxo ex ꝑte altera affixit: ne ei vltra liceret ꝓ=
gredi q̄ꝫ cathena eiuſdē q̄ntitas tēdebat̃. Qđ vir vite
venerabil' bn̄dictꝰ audiēs (cuiꝰ ſupiꝰ memoriā feci) ei
ꝑ diſcipulū ſuū mādare curauit. Si ſeruus dei es nō te=
neat te cathena ferri: ſꝫ cathena chriſti. Ad quā vocem
marciꝰ ꝓtinꝰ eundē cōpedē ſoluit. ſꝫ nunq̄ꝫ poſtmodū
ſolutū tetēdit pedē vltra locū q̄ hūc tenere ligatū con
ſueuerat. atqꝫ in tāto ſe ſpacio ſine cathena cohercuit:
in q̄to ꝛ antea ligatꝰ māſit. ¶ Qui dū ſe poſtmodū in
eiuſdē loci ſpecu cōcluſiſſet: cepit etiā diſcipulos habe
re q̄ ab eiꝰ ſpecu ſeorſum habitātes: ad vſū vite aquā
de puteo haurire ꝯſueuerāt. Sꝫ funis in q̄ ad haurien
dā aquā ſitula depēdebat crebro rūpebat̃. Un̄ factū ē
vt eandē cathenā quā ex pede ſuo vir dn̄i ſoluerat eiꝰ
diſcipuli peterēt: eāqꝫ funi adiūgerēt: atqꝫ in illā ſitu
lā ligarēt. Ex q̄ iā tpe cōtigit: vt idē funis tingeret̃ aq̄
ꝛ nunq̄ꝫ rūperet̃. Qꝛ enī cathenā viri dei funis ille cō
tigit: ipe q̄ꝫ ad tolerādā aq̄ꝫ ferri i ſe fortitudinē traxit

Rupes euulſa per ſaltū miraculoſū lōgiꝰ cecidit.

Bn̄dictꝰ marciū cathena liberauit

Funis ex cathene eiꝰ contactu i ferrū ſolidatur.

¶ Petrus.

Facta hec placēt qꝛ mira ſunt ꝛ multū recētia.

CAPI.XVII. De monacho ex monte argētario qui mortuū ſuſcitauit.

¶ Gregorius.

Noſtris mō tpibꝰ q̄dā vir q̄drageſimꝰ noīe buxē
tine eccl'ie ſubdiaconꝰ fuit: q̄ ouiū ſuarū gregē
paſcē in eiuſdē aurelie ptibꝰ ſolebat. Cuiꝰ val=
de veracis viri narratiōe res mira innotuit q̄ ſecreto.

fuerāt geſta. Is nāqȝ vt p̄dixim⁹ dn̄i gregis ſui in aure-
lia curā gereret: I dieb⁹ eiuſdē viri fuit e mōte q̄ argēta
rius vocat̄ venerabilis vite. q̄ habitū monachi quē pre
tendebat ſpecie: moribus explebat. Hic itaqȝ ad eccle
ſiam beati petri apoſtoloꝝ pricipis ab eodem mōte ar
Quadragesim⁹ ſb diacon⁹. gētario annis ſingulis venire ꝯſueuerat: atqȝ ad hūc
quem predixi quadrageſimū ſubdiaconum (ſicut ipſe
narrauit) hoſpitalitatis gratia declinabat. Quadam
vero die dū eius hoſpitiū qd non longe ab eccleſia abe
rat intraſſet: cuiuſdam paupercule maritus iuxta de-
functus eſt. quē ex more lotum veſtimentis indutuȝ et
ſabano conſtructum ſuperueniēte veſpere ſepelire ne-
quiuerunt. Igitur iuxta defuncti corpus vidua muli-
er ſedit: que in magnis fletibus noctem ducens: con-
tinuis lamentoꝝ vocibus ſatiſfaciebat dolori. Cunqȝ
hoc diutius fieret: et flere mulier nullo modo ceſſaret:
vir dei qui receptus hoſpitio fuerat: quadrageſimo ſb
diacono ꝯpunctus ait. Dolori huius mulieris anima
mea compatit̄. rogo ſurge et oremus. Perrexerūt igi-
tur vtriqȝ ad vicinā eccleſiam ſeſe pariter i orationem
dederunt. Cunqȝ diutius oraſſent: cōplere quadrage-
ſimū ſubdiaconū ſeru⁹ dei petijt. Qua ꝯpleta ab alta
ris crepidie puluerē collegit: atqȝ cū eod q̄drageſimo
ad defūcti corp⁹ acceſſit: ſeqȝ ibidē i orōnē dedit. Cūqȝ
diuti⁹ oraſſet: iā nō ſicut pri⁹ fecerat orōnē ꝯplere cum
ſubdiacono voluit. ſ; ipſe bn̄dictionē dedit: ſtatiqȝ ſur-
rexit. Et qꝛ manu dextra puluerē geſtabat: ſiniſtra pal
Vir q̄dā mōachuſ cū q̄drageſimo mortuuȝ reſuſcitauit. lium q̄ facies defūcti velabat̄: abſtulit. Qd cū mulier
fieri cerneret: ꝯtradicere vehemēter cepit: ⁊ mirari q̄d
vellet facere. Ablato itaqȝ pallio diu d eo: quē college
rat puluerē defuncti faciē fricauit. Cunqȝ diuti⁹ frica
ret̄ recepit aīaȝ. oſcitauit. oculos aperuit. ſeſeqȝ eleuāſ
reſedit: q̄d erga ſe ageret̄ mirat⁹ ē: ac ſi de grauiſſimo
ſōno fuiſſet excitat⁹. Qd cū mulier lamētiſ fatigata cō-
ſpiceret: cepit ex gaudio magis flere ⁊ voces āpli⁹ ede
re. Quā vir dn̄i modeſta ꝓhibitiōe ꝯpeſcuit dicēs. Ta
ce tace. ſ; ſi quis te req̄ſierit qualiter factū ſit: hoc ſolū
modo dic: qꝛ dn̄s ieſus xp̄s opera ſua fecit. Dixit h: at

q̄ ab ei⁹ hoſpicio exiuit: q̄dragesimū ſubdiaconū ptin⁹ reliq̄t: ⁊ in loco eodē vltra nō ꝯparuit. Tēporalē nāq̄ honorē fugiēs. egit vt ab his q̄b⁹ viſus in tāta v̄tute fuerat: nunq̄ iā in hac vita videret̄.

Petrus.

QUid alij ſentiāt ignoro. ego aūt pre cūctis miraculis h̄ poti⁹ exiſtimo eē miraculū. q̄ ad vitā mortui redeūt: eorūq̄ aīe ad carnē ex occulto reuocant̄.

Gregorius.

SI viſibilia attēdim⁹: ita neceē ē vt credam⁹. ſi v̄o inuiſibilia pēſam⁹: nimirū ꝯſtat. q̄ mai⁹ ē miraculū p̄dicatiōis v̄bo atq̄ orōnis ſolatio pctōrē ꝯuertē: q̄ carne mortuū ſuſcitare. In iſto enī reſuſcitat̄ caro iterū moritura. in illa v̄o aīa in eternū victura. Cū enī ꝓpono duos: in q̄ hor̄ exiſtimas mai⁹ fore factū v̄tute miraculū: Lazarū q̄ppe quē iā fidelē credim⁹ fuiſſe: carne dn̄s ſuſcitauit. ſaulū v̄o reſuſcitauit in mēte. Eq̄dē poſt reſurrectionē carnis de lazari v̄tutib⁹ tacetur Nā poſt reſurrectionē aīe capere nr̄a infirmitas nō valet q̄nta in ſacro eloq̄o de pauli v̄tutib⁹ dr̄. q̄ illi⁹ crudeliſſime cogitatiōes ad pietatis mollia ꝯuerſe ſūt viſcera q̄ mori cupit ꝓ frīb⁹: in quor̄ pri⁹ morte gaudebat. q̄ plen⁹ oīs ſcripture ſcīa nil ſe ſcire indicat: niſi chriſtū ieſum ⁊ hūc crucifixū. q̄ ꝓ xp̄o v̄gis libenter cedit̄ quē gladijs inſequebat̄. q̄ aplatus honore ſublimis ē: ſ tn̄ ſpōte fit paruul⁹ in medio diſcipulor̄. q̄ ad celi tertij ſecreta ducit̄: ⁊ tn̄ mētis ocl'm ꝑ ꝯpaſſionē reflectit ad diſpēſādū cubile ꝯiugator̄ dicēs. Uxori vir debitū reddat ⁊ vxor viro. q̄ admiſcet̄ in ꝯtēplatiōe cetib⁹ angelor̄: ⁊ tn̄ nō aſpnat̄ cogitare atq̄ diſponē facta carnaliū. q̄ gaudet infirmitatib⁹: ſibiq̄ in cōtumelijs placet q̄ ei viuē xp̄us eſt: ⁊ mori lucrū. q̄ totū iā ex̄ carnē hoc ip̄m q̄d viuit in carne. Ecce q̄lit̄ viuit: q̄ ab inferno mēte ad vitā pietatis redijt. Min⁹ eſt ḡ quēpiā in carne ſuſcitari: niſi forte ꝑ viuificationē carnis ad vitā reducatur mētis. vt ei h̄ agat̄ ꝑ exteri⁹ miraculū: q̄ten⁹ ꝯuerſus interi⁹ viuificet̄.

Petrus.

VAlde infra credidi h̄: q̄d mō q̄ ſit incōperabilit̄ ſu

Nota bn̄

j. cor̄. vij

perius agnoui: ſ; queſo cepta proſequere: vt dum tem
pus vacat ſine edificatione hora non tranſeat.

CAPI. XVIII. De bñdicto mõacho. Gregori⁹

Miraculũ ignis ĩ cella benedicti.

Frater q̃dã mecũ ẽ ĩ mõaſterio ↄuerſat⁹ ĩ ſcriptu
ra ſacra ſtudioſiſſim⁹. q̃ me etate p̄ibat: ex mul
tis q̃ neſciebã me edificare ↄſueuerat. Hui⁹ ita
q; narratione didici: q̄ fuit q̃dã in cãpanie ꝑtib⁹ intra
quadrageſimũ romane vrbis miliariũ noĩe bñdict⁹. q̃
q̃dem etate iuuenis: ſ; morib⁹ grandeu⁹: ⁊ ĩ ſancte ↄũ=
ſatiõis regula ſe fortiter ſtringẽs. Quẽ totile regis tẽ
pore cũ gothi repperiſſent: hũc incendere cũ ſua cella
moliti ſunt. Ignẽ nãq; poſuerũt: ſ; in circuitu arſerũt
oĩa. cella vero illi⁹ igne ↄburi nõ potuit. Qđ videntes
gothi magiſq; ſeuiẽtes: atq; hũc ex ſuo habitac̄lo tra=
hentes nõ lõge aſpexerũt ſuccẽſum clibanũ q̃ coquen
dis panib⁹ parabat̄. eũq; in illo ꝓiecerunt: clibanũq;
clauſerũt. Sed die altero ita illeſus inuẽtus ẽ: vt non
ſolum eius caro ab ignibus: ſed neq; extrema vllo mo
do cremarentur. Petrus.

Gothi eum in clibanũ imposuerũt

Antiquũ triũ puerorꝫ miraculum audio: qui ꝓie=
cti in ignibus leſi non ſunt.

CA. XIX. de eccl'ia bti zenonis martyr̄: ĩ q̃ aq̃ vltra
portã aptã ĩundãtes minime ĩtrauerũt. Gregori⁹

Illud vt opinor miraculũ ex parte aliqua diſſi=
militer geſtũ ẽ. Tũc quippe tres pueri ligatis
pedib⁹ ac manib⁹ ĩ ignem ꝓiecti ſunt: quos die
altera rex reqrens in camĩo illeſis veſtib⁹ deambulan
tes repperit. Ex qua re colligitur: q; ignis ĩ quo iacta
ti fuerant q̃ eorꝫ veſtimẽta nõ ↄtigit eorꝫ vincula ↄſum
pſit: vt vno eodẽq; tp̄e ĩ obſeq̃o iuſtorꝫ ⁊ haberet flãma
virtutẽ ſuã ad ſolaciũ: ⁊ nõ haberet ad tormẽtũ. Huic
tam antiquo miraculo dieb⁹ noſtris res ſimilis ex con
trario euenit elemẽto. Nã nuper ioannes tribunus re
latione ſua me docuit: q̄ ꝓnulfus comes cũ ilico adeſ=
ſet: ſe cũ rege autharico eo tempe in loco eodẽ vbi mi=
ra res ↄtigit affuiſſe: eamq; cognouiſſe teſtatur: predi=
ctus tribunus narrauit dicens. Quia añ hoc fere quĩ
quẽniũ qñ apud hãc romanam vrbẽ alueũ ſuũ tiberis

Eodẽ momẽto habuit flãma ꝟtutẽ ⁊ non habuit.

egreſſus ē.tm̄qꝫ creſcens vt eius vnda ſup muros vrbiſ īflueret:atqꝫ ī ea maximas regiōes occuparet. apud veronēſe ꝫ vrbē fluui⁹ atheſis excreſcēs: ad beati zenonis martyris atqꝫ pōtificis eccleſiā venit. Cui⁹ eccleſie dū eſſent ianue apte: aqua ī eā mīme ītrauit. q̄ pauliſp creſcēs vſqꝫ ad feneſtras eccleſie q̄ erāt tectis ꝓxie peruenit. ſicqꝫ ſtās aqua eccleſie ianuā clauſit: ac ſi illō elemētū liq̄dū ī ſoliditatē parietis fuiſſet mutatū. Cūqꝫ eſſent multi īteri⁹ īuenti: ꝫ aquaꝝ multitudine oīs eccleſia circūdata: qua poſſent egredi nō haberēt: ibiqꝫ ſe ſiti ac fame deficere formidarēt. ad eccleſie ianuā veniebāt. ad bibendū hauriebāt aquā. que vt ꝑdixi vſqꝫ ad feneſtras excreuerat: ꝛ tamē ītra eccleſiā nullo mō diffluebat. hauriri itaqꝫ vt aqua poterat. ꝫ diffluere vt aqua nō poterat. Stans aūt añ ianuā ad oſtēdēdū cūctis meritum martyris ꝛ aqua erat adiutorium: et q̄ſi aqua non erat ad inuadēdum locum. Qd̄ ego antiquo antedicti ignis miraculo vere predixi non fuiſſe diſſimile qui trium puerorum ꝛ veſtimenta non contigit: et vincula incendit. ¶ Petrus.

Ingēſ miraculū atheſis fluuij.

Aq̄ hauriri poterat diffluere nō poterat.

Mira ſūt valde ſcōꝝ facta q̄ narras: ꝛ ꝑſēti infirmitati hoīm vehemēter ſtupēda. ꝫ qꝛ tantos nuꝑ ī italia fuiſſe audio admirāde virtutꝭ viros: noſſe vellim ſi nulla eos contigit antiqui hoſtis īſidias ꝑtuliſſe: an ex inſidijs profeciſſe? ¶ Gregorius.

Sine labore certaminis nō ē palma victorie. Vñ q̄ victores ſūt: niſi q꞉ ꝯtra antiqui hoſtis īſidias decertauerūt. malign⁹ q̄ppe ſpūs cogitationi. locutioni. atqꝫ operi noſtro ſꝑ inſiſtit: ſi fortaſſe quid īueniat vnde apud examē eterni iudicꝭ accuſator exiſtat. Vis etenī noſſe quō ad decipiendū ſemꝑ exiſtat?

Vera ſētētia.

CAPI.XX. De ſtephano p̄ſbytero prouincie valerie cui diabolus caligas e tibijs traxit.

Quidam qui nunc nobiſcū ſunt rē quam narro teſtanꝰ. vir vite venerabilis ſtephan⁹ noīe valerie ꝓuincie preſbyter fuit. hui⁹ noſtri bonifacij diacōi atqꝫ diſpenſatoris eccleſie agnitione ꝓximus. Qui q̄=

Diabolꝰ diſcalciauit Stephanũ.

dam die de itinere domũ regreſſus mãcipio ſuo negligenter loquens: precepit dicens. Ueni diabole diſcalcia me. Ad cuius vocẽ mox ceperunt ſe caligarum corrigie in ſumma velocitate diſſoluere. vt aperte ↄſtaret q̄ ei ipſe qui noĩatus fuerat ad extrahendas caligas diabolus obediſſet. Quod mox vt p̄ſbyter vidit vehementer expauit: magniſq; vocibꝰ clamare cepit: dicẽs. Recede miſer recede. nõ enim tibi: ſ; mancipio meo locutus ſum. Ad cuius vocẽ ꝓtinꝰ receſſit: ita vt inuẽte ſũt magna iã ex parte diſſolute corrigie remãſerũt. Qua in re colligi poteſt antiquus hoſtis qui tã preſto eſt factis corporalibus q̄ nimijs inſidijs noſtris cogitationibus inſiſtat. ¶ Petrus.

Laborioſũ ẽ valde atq; terribile ↄtra iĩmici inſidias ſp itendere: ⁊ ↄtinue quaſi ĩ acie ſtare. ¶ Grego.

Laborioſum nõ erit ſi cuſtodiã noſtrã nõ nobis: ſ; gratie ſuperne tribuimꝰ. ita tñ vt ⁊ ipſi quãtũ poſſumus: ſub ꝓtectione dei vigilemꝰ. Si aũt antiquꝰ hoſtis a mente ceperit expelli: ex diuina largitate plerũq̄ agitur. nõ vt ſolũ iã timeri non debeat: ſ; ipſe etiam beneviuentiũ virtute terreatur.

¶ CA. XXI. De puella conuerſa cuius ſolo imperio homo eſt a demonio liberatus.

Eleutherius.

Rei nãq; quã narro vir ſctiſſimus eleutheriꝰ ſenex pater cuiꝰ memoriã ſuperius feci teſtis extitit: mihiq; hoc ĩtimare curauit. q̄ ĩ ſpoletana vrbe puella quedam iã nobilis cuiuſdã primarij filia celeſtis vite deſiderio exarſit. eiq; pater ad viã vite reſiſtere conatus eſt: ſed ↄtẽpto patre conuerſiõis habitũ ſuſcepit. Qua ex re factum eſt vt eã pater ſue ſubſtãtie exheredẽ faceret: nihilq; ei aliud niſi ſex vncias vniꝰ poſſeſſiũcule largiret. Eiꝰ vero exẽplo ꝓuocate: ceperũt apud eã multe nobilioris generis puelle cõuerti: atq; oĩpotenti dño dedicata virginitate ſeruire. Quedã ũ die idem eleutheriꝰ abbas vir vite venerabilis ad eam gratia exhortationis atq; edificationis acceſſerat: et cum ea de verbo dei colloquẽs ſedebat. Cum repente

ex eodem fundo quē i ſexvncijs a patre perceperat cū xenio ruſticus venit. Qui dū ante eos aſſiſteret: maligno ſpiritu correptus cecidit: fatigariq3 nimijs ſtridoribus atq3 balatib⁹ cepit. Tūc ſcimonialis femina ſurrexit: atq3 irato vultu magnis clamorib⁹ īperauit: dicens. Exi ab eo miſer: exi ab eo miſer. Ad cuius voce3 mox per os vexati diabol⁹ reſpondit dicēs. Et ſi de iſto exeo: in quē intrabo? Caſu aūt iuxta porcus paruul⁹ paſcebatur. Tunc ſctimonialis femīa precepit dicēs. Exi ab eo et ī hunc porcū īgredere. Qui ſtatim de homine exijt: porcum que3 iuſſus fuerat inuaſit: occidit et receſſit.

Virgo ſolo impio diabolu3 eiecit.

¶ Petrus.

Velim noſſe ſi ſaltem porcum concedere ſpiritui īmundo debuit?

¶ Gregorius.

Perpoſita regule noſtre actiōis ſunt facta veritatis. Ipſi etenī redēptori noſtro a legiōe que hoīem tenebat dictum ē. Si eijcis nos: mitte nos ī gregē porcoꝝ. Qui hanc ab hoīe expulit: ⁊ in porcos ire: eoſq3 ī abyſſum mittere cōceſſit. Ex qua re etiam hoc colligiꝉ ꝙ abſq3 conceſſione oīpotentis dei nullā malign⁹ ſpiritus ꝯtra hoīe3 poteſtatē habeat: qui ī porcos ītrare nō potuit niſi permiſſus. Illi ergo nos neceſſe ē ſponte ſbdi: cui et oīa ſubijciunꝉ ī vita. vt tanto nr̄is hoſtib⁹ potentiores ſumus: quāto cum auctore omniū vnū efficimur ꝑ humilitatē. Quid āt mirū ſi electi qq3 ī carne poſiti multa facere mirabiliter poſſunt: quoꝝ ipſa ꝗ̄ oſſa mortua plerūq3 in multis miraculis viuunt?

Diabol⁹ nullā cōtra hoīe3 ptātē hab3 niſi deus ꝑmittat.

¶ CA. XXII. De p̄ſbytero ꝓuincie valerie qui furem ad ſepulchrum ſuum tenuit.

In valerie nāq3 ꝓuīcia res eſt hec geſta quā narro: mihiq3 btē memorie abbatis mei valētiōis relatiōe cognita. Ibi etenī quidā venerabil' ſacerdos erat q̄ cū clericis ſuis dei laudib⁹ boniſq3 operib⁹ intētis ſcē ꝯuerſationis vitam ducebat. Superueniente aūt vocationis die defunctus eſt: atq3 an̄ eccleſia3 ſepultus. Eidē vero eccleſie caule inherebāt ouiū

Sacerdos ſepl'tus ante caulas veruecis furē retinuit.

atqȝ idem locus ĩ quo ſepultus ē ad eaſdem oues tēdē-
tibus ꝑuius erat. Quadã aũt nocte cũ clericis ĩtra ec
cleſiã pſallẽtibꝰ fur veniſſet: vt ingreſſus caulas furtũ
faceret veruecem tulit: et cõcitus exijt. Cum vero ꝑue-
niſſet ad locum vbi vir dñi ſepultus erat: repente heſit
et greſſum mouere non potuit. veruecē quidem de col-
lo depoſuit: eũqȝ dimittere voluit: ſ manũ laxare non
valuit. Cepit igitur ſtare miſer cũ preda ſua reus et li-
gatus. volebat veruecem dimittere: nec valebat. vole-
bat egredi cum veruece: nec poterat. Miro mõ itaqȝ
fur ꝙ a viuis videri timuerat: hunc mortuus tenebat.
Cũ itaqȝ greſſus manuſqȝ illius fuiſſent obſtricta. im-
mobilis ꝯſtitit. Facto ãt mane expletis laudibꝰ dei ab
eccleſia egreſſi ſũt clerici: ⁊ ĩuenerũt ignotũ hoĩeȝ ver-

Ambiguum.

uecem tenentē manu. Res venit ĩ dubiũ vtrũ veruecē
tolleret: an offerret. ſ culpe reus citius ĩdicauit penã.
Mirati oẽs: qꝛ ĩgreſſus fur viri dei merito ad ꝑdã ſuã
ſtabat ligatus. Qui ſe ꝓ eo ꝓtinus ĩ orationē dederũt
ſuiſqȝ precibꝰ vix obtinere valuerunt. vt ꝙ res eoꝝ ve-
nerat rapere: ſaltem vacuus exire mereret̃. Itaqȝ fur
qui diu ſteterat cum preda captiuus: quãdoqȝ exijt va
cuus et liber. ¶ Petrus.

Pparet quãte ſit ſuper nos dulcedinis omꝑs deꝰ
cuius erga nos fiunt tam iocũda miracula.

CA. XXIII. De abbate ꝑneſtini mõtis: eiuſqȝ pbro.

¶ Gregorius.

PReneſtine vrbis mons preeminet: ĩ quo beati
petri apl'i monaſteriũ ſitũ eſt viroꝝ dei: ꝗrum
relatione adhuc in monaſterio poſitus audiſſe
me contigit magnũ hoc qꝺ narro miraculũ: qꝺ eiuſdē
mõaſterij mõachi noſſe ſe teſtabant̃. In eo nãqȝ mona-
ſterio fuit pater vite venerabilis qui quendam mona-
chum nutriens vſqȝ ad reuerendos ꝑduxit mores. Cũ
qȝ eum in timore domini videret excreuiſſe: in eodem
ſibi monaſterio tunc preſbyterum fecit ordinari. Cui
poſt ordinationem ſuam quia non longe abeſſet: eius
exitus per reuelationem indicatum eſt. A predicto ãt
patre monaſterij petijt quatenus ei concederet vt ſibi

ſepulchꝛū pareret. Cui ille rn̄dit. Ante te q̄dē ego mo=
riturus ſū: ſ3 tn̄ vade et ſicut vis p̄para ſepulchꝛū tuū.
Receſſit igit̄ ⁊ p̄parauit. Cum non poſt multos dies ſe
nex pater febꝛe p̄uent⁹ ad extrema p̄uenit: atq3 aſſiſtē
ti pb̄ro iuſſit dicens. In tuo ſepulchꝛo me pone. Cumq3
ille diceret: ſcis q2 ego modo ſecurus ſū: vtroſq3 cape=
re non poteſt: abbas ꝓtin⁹ reſpōdit. Ita fac vt dixi: q2
ſepulchꝛū tuū ambos nos capit. Defunctus itaq3 eſt:
atq3 i ſepulchꝛo eodē qd̄ ſibi p̄ſbyter parauerat poſit⁹.
Mox q̄3 et p̄ſbyterū coꝛpoꝛis languoꝛ ſecutus eſt. quo
languoꝛe creſcēte citi⁹ pb̄r vitā finiuit. Cumq3 ad ſepul
chꝛū qd̄ ſibi ip̄i parauerat coꝛpus illius fuiſſet a fratri=
bus deportatū aperto eodē ſepulchꝛo viderūt oēs qui
aderāt locū non eſſe vbi poni potuiſſet. quia coꝛp⁹ p̄ris
monaſterij quod illic ante poſitū fuerat oē illud ſepul=
chꝛum tenebat. Cumq3 fratres q̄ p̄ſbyteri coꝛpus detu
lerāt factā ſibi ſepeliendi difficultatē viderent: vn⁹ eo
rum exclamauit dicens. O pater vbi ē quod dixiſti: q2
ſepulchꝛū iſtud ambos vos caperet? Ad cui⁹ vocē ſubi
to cūctis videntib⁹ abbatis coꝛpus qd̄ illic ante poſitū
fuerat et ſupinū iacebat ſe vertit i latere: ⁊ vacātē3 ſe=
pulchꝛi locū ad ſepeliendū p̄ſbyteri coꝛpus p̄buit. Et
q2 vtroſq3 ille locus caperet: ſicut viuus ꝓmiſerat moꝛ=
tuus ipleuit. S3 q2 hoc quod p̄dixi apud p̄neſtinā vꝛbē
in beati petri apoſtoli monaſterio geſtū eſt: vis ne ali=
quid etiā i hac vꝛbe de eius eccleſie cuſtodib⁹ vbi ſacra
tiſſimū coꝛp⁹ illi⁹ eſt poſitum audire? ¶ Petrus.

Abbas moꝛtuu in ſepul=chꝛo ſe v̄=tit.

Volo: atq3 id vt fiat magnope dep̄coꝛ.

CA·XXIIII· De theodoꝛo manſionario eccleſie bea
ti petri ap̄li vꝛbis rome. ¶ Gregoꝛi⁹

Adhuc ſup̄ſūt aliq̄ q̄ theodoꝝ eius eccl'e cuſtodē
nouerūt. cui⁹ narratiōe īnotuit res q̄ ei ꝯtigit
valde memoꝛabilis. q̄ quadā nocte dū citi⁹ ad
melioꝛāda iuxta ianuā lumīa ſurrexiſſ3 ex moꝛe ligne
is gradib⁹ ſb lāpade poſit' ſtabat: ⁊ lāpadis refouebat
lumē. Tūc repēte btūs petr⁹ ap̄ls i ſtola cādida doꝛſū
in pauim̄to ꝯſtitit: eiq3 dixit. Colliberte q̄re citi⁹ ſurre

Theodo=ro beat⁹ petr⁹ ap=paruit.

xiſti? Quo dicto ab oculis aſpicientis euanuit. ſed tā-
tus in eū pauor irruit: vt tota ī illo corporis virt⁹ defi-
ceret: ⁊ per dies multos de ſtratu ſuo ſurgere nō vale
ret. Qua ī re quid idē beatus apl's ſeruientib⁹ ſibi vo-
luit: niſi pſentiā ſui reſpectus oñderet. qꝛ qcquid p ei⁹
veneratione agerent: ipe hoc p mercede retributiōis
ſine intermiſſione ſp haberet. ¶ Petrus.

Mihi hō nō tā apparet mir: qꝛ viſus ē. ſ qꝛ is q eum
vidit: cū ſanus eſſet egrotauit. ¶ Gregorius

Quid ſuper hac re miraris petre? Nunqd nō men
ti excidit: qꝛ cū daniel ppheta magnā illā ac ter
ribilem viſionem vidit. ex qua etiam viſione ɔtremuit
Danieliſ octauo. ptinus adiungit. Et ego elangui et egrotaui per dies
plurimos. Caro enī ea q ſūt ſpūs capere non valet. ⁊ ic
circo nōnunq cū mens humana vltra ſe ad videndum
ducitur: neceſſe eſt vt hoc carneum vaſculū qd ferre ta
lenti pondus non valet: infirmet. ¶ Petrus

Scrupulū cogitatiōis mee aperta ratio diſſoluit.

CA. XXV. De abundio manſionario eccleſie beati
petri. ¶ Gregorius

Alius illic non ante longa tempa [ſicut nr̄i ſeni
ores referunt] cuſtos eccleſie Abundius dict⁹
eſt: magne humilitatis atq grauitatis vir. ita
omipotenti deo fideliter ſeruiens: vt idem beatus pe-
trus apl's ſignis oſtenderet quā de illo haberet eſtima-
tionē. Nam cū quedā puella paralitica ī eius eccleſia
permanens manib⁹ reperet: et diſſolutis renib⁹ corp⁹
per terrā traheret. diuq ab eodem petro apl'o peteret
vt ſanari mereret: nocte quadā ei per viſionē aſtitit et
dixit. Uade ad abundiū māſionarium et roga illū: at
q ipſe tibi ſalutē reſtituet. Cunq illa de tāta viſiōe cer
ta eſſet: ſed quis eſſet abūdi⁹ ignoraret: cepit huc illuc-
q per eccl'ie loca ſe trahere: vt quis eſſet Abundius in
ueſtigaret. Cui repente ipſe factus ē obuiā quē qſiuit:
ciq dixit. Rogo te pater indica mihi quis eſt abundi-
us cuſtos? Cui ille reſpondit. Ego ſum. At illa inquit.

Paſtor et nutritor noſter beatus petrus apl's ad te me miſit vt ab infirmitate iſta liberare me debeaſ. Cui ille reſpondit. Si ab ipſo miſſa es ſurge. Manūq₃ eius tenuit: ⁊ eam in ſtatum ſuum ꝓtinus erexit. Sicq₃ ex illa hora omēs i ei⁹ corpore nerui ac mēbra ſolidata ſūt vt ſolutionis illi⁹ ſigna vlterius nulla remanerēt. S₃ ſi cuncta q̄ i eius eccl'ia geſta cognouimus euoluere conamur: ab oīm iam ꝓculdubio narratione cōceſſimus Unde neceſſe eſt vt ad modernos patres quorū vita ꝑ italie ꝓuincias claruit: narratio ſe noſtra retorqueat.

Ab ūdi⁹ custoſ auctoritate petri paralitica₃ curauit.

CA.XXVI. De monacho ſolitario.

Nuper in ſamnīj ꝓuincia quidā venerabilis vir menas noīe ſolitariā vitā ducebat. qui noſtrorum multis cognitus añ hoc ferme eſt decēniū defunctus. De cuius operis narratione vnū auctore₃ non infero. q2 pene tot mihi in eius vita teſtes ſunt: q̄t ſamnīj ꝓuinciam nouerunt. Hic itaq₃ nihil ad vſū ſuū aliud: niſi pauca apium vaſcula poſſidebat. Huic cum longobardus quidam in eiſdē apibus rapinā voluiſſ₃ īgerere prius ab eodē viro verbo correptus eſt: ⁊ mox per malignū ſpiritū ante eius veſtigia vexatus. Qua ex re factum eſt. vt ſicut apud oēs incolas ita etiā apd̄ eandē barbaram gentē eius celebre nomē haberetur. nulluſq₃ vltra preſumeret eius cellulam: niſi humilis intrare. Sepe vero ex vicina ſilua venientes vrſi: apes eius comedere conabanť. Quos ille deprehenſos: ferula quam portare manu conſueuerat: cedebat. Ante cuius verbera immaniſſime beſtie rugiebant et fugiebāt. Et q̄ gladios formidare vix poterāt: ex ei⁹ manu ictus ferule ꝑtimeſcebāt. Hui⁹ ſtudiū fuit nihil i h̄ mūdo habere. nihil q̄rere. oēs q̄ ad ſe charitatꝭ cauſa veniebant ad eterne vite deſideria accēdere. Si qñ aūt q̄rūlibet culpas agnoſceret: nunq̄ ab īcrepatione ꝑceret: ſ₃ amoris igne ſuccenſus: ſtudebat ī eis vehementer ꝑ linguā ſeuire. Conſuetudinē vero vicini vel lōge poſiti eiuſdē loci accole fecerūt: vt diebus certꝭ ꝑ ebdomadā

Menas vrſos ferula de apib⁹ ſuis fugauit.

vnuſqſqꝫ ei oblatiões ſuas trãſmitteret: vt eēt qđ ipſe ad ſe venıētib⁹ offerri potuiſſet. Quodã ů tēpe poſſeſſoꝛ qdam carterı⁹ noīe ı mũdo deſiderio deuictus quandã ſanctimonıalē feminã rapuit: ſibiqꝫ illicito matrimonio ꝯiũxit. Quod moꝛ vt vir dñi coğuit: ei ꝑ quos potuit ğ fuerat dign⁹ audire mãdauit. Cunqꝫ ille ſceleriſ ſui ꝯſcius timeret: atqꝫ ad virꝝ dei nequaqꝫ accedere pſumeret. ne foꝛte hũc aſpere vt deliquētes ſolebat icreparet fec̃ oblatões ſuas. eaſqꝫ int̃ oblatiões alioꝝ miſit vt ei⁹ mũera ſaltē neſciēdo ſuſcipet. Sꝫ cũ coꝛã eo fuiſſent oblatões oīm deportate: vir dei tacit⁹ ſedit ſigillatim õs ꝯſiderare ſtuduit. ⁊ õs alias eligētes atqꝫ ſeoꝛſũ ponēs oblatiões qs iđ carteri⁹ trãſmiſerat coğuit ꝑ ſpm̃. ſp̃uit atqꝫ abiecit: dicēs. Ite ⁊ dicite ei. oblationē ſuã oīpotēti đo abſtuliſti: ⁊ mihi tuas oblatōeſ trãſmittis. ego oblationē tuã nõ accipio. qꝛ ſuã abſtuliſti deo. Qua ex re factũ ē: vt pñtes quoſqꝫ magn⁹ timoꝛ inuaderet: cũ vir dñi tã ſcient̃ de abſētib⁹ iudicaret. ¶ Pe.

Menas oblationē carterij in ſpũ cognouit

Multos hoꝝ ſuſpicoꝛ martyriũ ſubire potuiſſe: ſi eos tēpus ꝑſecutionis ĩueniſſet. ¶ Gregori⁹.

Duo ſũt gña martirij.

Duo ſũt petre martyrij gña. vnũ ĩ occulto: alterũ quoqꝫ in publico. Nã et ſi perſecutio deeſt exteri⁹ martyrij: meritũ ĩ occulto eſt. cũ virt⁹ ad paſſionē prōpta flagrat ĩ aĩa. Qꝛ enĩ eſſe poſſit ⁊ ſine apta paſſione martyriũ: teſtat̃ ĩ euãgelio dñs q̃ zebedei filijs adhuc pꝛe ĩfirmitate mētis maioꝛa ſeſſionis loca q̃rētib⁹ dic̃. Poteſtis bibere calicē quē ego bibitur⁹ ſũ. Cui vicꝫ cũ reſpõderēt poſſum⁹: ait vtriſqꝫ. Calicē qdē meũ bibetꝭ ſedere ãt ad dexterã meã vel ſiniſtrã nõ ē meũ dare vobis. Quid aũt calicis nomē: niſi paſſiōis poculũ ſigt̃: Et cũ nimiꝝ ꝯſtet qꝛ iacobus ĩ paſſiōe occubuit: ioannes xõ ĩ pace eccleſie qeuit: ĩcũctant̃ colligit̃ eſſe ⁊ ſine aperta paſſione martyriũ qñ ⁊ ille calicē dñi bibere dictus eſt: qui ex ꝑſecutione moꝛtuus nõ ē. De his ãt talib⁹ tãtiſqꝫ viris quoꝝ ſupi⁹ memoꝛiã feci cur dicam⁹. quia ſi ꝑſecutionis tēpus extitiſſet: martyres eſſe potuiſſent: qui occulte antiqui hoſtis inſidias tolerãtes: ſuoſqꝫ in hoc mũdo aduerſarios diligentes: cũctiſ carna

Mathei xx.

Ibidem.

lib⁹ deſiderijs reſiſtētes: p h̄ qđ ſe oīpotēti deo in corde mactauerūt. etiā pacꝭ tpe martyres fuerūt: dum nr̄is modo tpib⁹ viles q̄ꝫ ⁊ ſecularis vite pſonas: de qb⁹ nil celeſtis glīe p̄ſumi poſſe videbaṫ: ob orta occaſione cōtigit ad martyrij coronas pueniſſe.

Martyres pacis tēpore.

CAPI.XXVII. De.xl.ruſticis q̄ p eo q̄ carnes comedere imolaticias noluerūt a lōgobardis occiſi ſūt.

Nam ante hos ferme annos.xv.ſic hi teſtanṫ q̄ interesse potuerūt.xl.ruſtici a lōgobardis capti carnes imolaticias comedē cōpellebanṫ. Qui cū valde reſiſterēt ⁊ ꝯtīgere cibū ſacrilegū nollēt: cepere lōgobardi q̄ eos tenuerāt: niſi imolata comederent mortē eis minari. At illi eternā poti⁹ vitā q̄ꝫ pn̄tem ac trāſitoriā diligētes firmiter pſtiterūt: atq̄ꝫ ī ſua ꝯſtātia ſimł oēs occiſi ſūt. Quid itaq̄ꝫ iſti: niſi ỽitatꝭ martyres fuerūt: q̄ ne vetitū comedēdo cōditorē ſuū offenderēt elegerūt gladijs vitā finire.

xl.ruſtici a longobardis occiſi.

CAPI.XXVIII. De multitudine captiuoꝝ q̄ p eo q̄ caput capre adorare noluerūt occiſi ſunt.

Eodē q̄ꝫ tpe dū fere quadragita captiuos alios longobardi tenuiſſent: more ſuo imolauerunt caput capre diabolo: hoc ei per circuitū currētes: ⁊ carmīe nefando dedicātes. Cūq̄ꝫ illud ip̄i prius ſubmiſſis ceruicib⁹ adorarēt: eos q̄ꝫ q̄s cepāt hoc adorare pariter cōpellebāt. Sed ex eiſdē captiuis maxia multitudo magis eligēs moriēdo ad vitā immortaleꝫ tendere q̄ꝫ adorādo vitā mortalē tenere: obtēpare iuſſis ſacrilegis noluit. ⁊ ceruicē quā ſemp creatori flexerat: creature inclinare cōtēpſit. Vn̄ factū eſt: vt hoſteſ q̄ eos ceperāt graui iracūdia accēſi: cūctos gladijs interficerēt quos in errore ſuo participes nō haberent. Quid ḡ mirū: ſi erūpente pſecutiōis tpe illi martyres eſſe potuiſſēt: q̄ in ip̄a q̄ꝫ pace eccl̄ie ſemetip̄os ſemp affligētes anguſtā martyrij tenuerūt viā: quādo ingruente pſecutionis articulo hi etiā meruerunt martyrij

Mł'titudo xp̄icolarū a paganis occiſa.

palmas accipere qui in pace eccleſie latas huius ſecu-
li vias ſequi videbantur. Nec tñ hoc quod de eiſdē ele-
ctis dicimus viris: de cunctis iā quaſi in regula tene-
mus. Nam cū perſecutionis aperte tempus irruit: ſicut
pleriqꝫ martyrium ſubire poſſūt: qui eſſe in pace eccle
ſie deſpicabiles videntur: ita nōnunqꝫ in debilitatis for
midinē corruunt qui in pace eccle prius fortiter ſtare
videbantur. Sed eos de quibus prediximus fieri mar
tyres potuiſſe fidenter fatemur. quia hoc iam ex eoꝝ fi
ne colligimus. Cadere enī nec in aperta perſecutione
poterant hi de quibus conſtat. quia et vſqꝫ ad finē vite
in occulta animi virtute perſtiterūt. ¶ Petrus.

Ut aſſeris ita eſt. ſed ſuper indignos nos diuine mi
ſericordie diſpenſationē miror. qꝛ longobardorū
ſeuitiam ita moderatur: vt eorum ſacerdotes ſacrile-
gos qui eſſe ſe fidelium quaſi victores vident: orthodo-
xorum fidem perſequi minime ꝑmittat.

CA. XXIX. De arriano epo cecato.

¶ Gregorius.

Hoc petre facere plerūqꝫ conati ſūt: ſꝫ eoꝝ ſeui-
tie miracula ſuperna reſtiterūt. Unū vnuꝫ nar-
ro quod ꝑ bonifaciū monaſterij mei monachū
qui vſqꝫ añ quadrienniū cuꝫ longobardis fuit: adhuc
Arrianꝰ lōgobardoꝝ epſ. ante triduū agnoui. Cum ad ſpoletanā vrbem longo-
bardoꝝ epus ſcilicet arrianus veniſſet: ⁊ locū illic vbi
ſolēnia ſua ageret non haberet: cepit ab eius ciuitatis
epo eccliaꝫ petere quā ſuo errori dedicaret. Quod dū
valde epus negaret: idem qui venerat arrianus beati
pauli apli eccliam illic cominus ſitā ſe die altero violē
ter intraturū profeſſus eſt. Quod eiuſdē ecclie cuſtos
audiens feſtinus cucurrit. eccliam clauſit. ſeris muni
uit. Facto aūt veſpere lampades oēs extinxit: ſeqꝫ in in
terioribꝰ abſcondit. In ipſo aūt ſubſequētis lucis cre
puſculo arrianus epiſcopus collecta multitudine ad-
uenit: clauſas ecclie ianuas effringere paratus. Sed
repente cuncte ſimul porte diuinitus concuſſe abiectis
longiꝰ ſeris aperte ſunt: atqꝫ cum magno ſonitu omia

eccl'ie clauſtra patuerũt. Effuſo deſuꝑ lumie oẽs q̃ exti
cte fuerãt lãpades accẽſe ſunt. Arrian⁹ ꝟo ep̃s q̃ vim
factur⁹ aduenerat: ſubita cecitate ꝑcuſſus ẽ: atꝗ alie=
nis iã manib⁹ ad ſuũ habitaculũ reduct⁹. Qḋ dũ lon=
gobardi in eadẽ regiõe poſiti oẽs agnoſcerẽt: nequaꝗ̃
vlteri⁹ preſũpſerũt catholica loca temerare. Miro e=
nĩ modo res geſta ẽ. vt qꝛ eiuſdẽ arriani cauſa lãpadeſ
in eccl'ia btĩ pauli fuerãt extĩcte vno eodẽꝗ tp̃e. vt ip̃e
lumẽ ꝑderet: ⁊ in eccl'iam lumẽ rediret.

Arrian⁹ ep̃s ceci=tate ꝑcuſſus eſt.

CAPI.XXX. De arrianoꝝ eccl'ia que in romana vrbe catholica conſecratione dedicata eſt.

SEd neꝗ hoc ſileã qḋ ad eiuſdẽ arriane hereſe=
os dãnationẽ in hac ꝗ̃ vrbe ante bienniũ pie=
tas ſuꝑna mõſtrauit. Ex his quippe que narro
aliud popul⁹ agnouit: aliud aũt ſacerdos ⁊ cuſtos ec=
cl'ie ſe audiſſe ⁊ vidiſſe teſtanꝭ. Arrianoꝝ eccl'ia in re=
gione vrbis illius que ſubura dicitꝭ: cũ clauſa vſꝗ biẽ
niũ remanſiſſet: placuit vt in fide catholica ĩtroduct⁹
illic beati ſtephani ⁊ ſancte agathe martyꝝ reliquijs
dedicari debuiſſet. qḋ factũ eſt. Nam cũ magna popu
li multitudine veniẽtes: atꝗ oĩpotẽti dño laudes ca=
nẽtes: eandem eccleſiam ingreſſi ſumus. Cũꝗ in ea iã
miſſarũ ſolẽnia celebrarent: ⁊ pre eiuſdẽ loci anguſtia
populi ſe turba cõprimeret: quidã ex his qui extra ſa=
crariũ ſtabant: porcũ ſubito intra ſuos pedes huc il=
lucꝗ diſcurrere ſenſerũt. Quẽ dum vnuſquiſꝗ ſenti
ret: ⁊ iuxta ſe ſtãtib⁹ indicaret: idẽ porcus eccleſie ia=
nuas petijt: ⁊ oĩes per quos tranſijt in admirationẽ
commouit. ſed videri a nullo potuit: ꝗuis ſentiri po=
tuiſſet. Qḋ iccirco diuia pietas oſtendit. vt cunctis pa
teſceret qꝛ de loco eodẽ immundus habitator exiret.
Peracta igitur celebratione miſſarũ receſſimus. Sꝫ ad
huc nocte eadem magnus in eiuſdẽ eccleſie tectis ſtre
pitus factus eſt: ac ſi in eis aliquis errãdo diſcurreret
Sequenti autẽ nocte grauior ſonitus excreuit: ac ſub
ito tãto terrore ĩſonuit: ac ſi oĩs illa eccleſia a fũdamẽ=

Porc⁹ inuiſibil' ex eccl'ia arrianoꝝ exijt.

tis fuiſſet euerſa: ⁊ ꝑtinus receſſit. ⁊ nulla illuc vlterius inquetudo antiq̄ hoſtis apparuit: ſ; per terroris ſonitu; quem fecit inotuit: q̄ a loco quē diu tenuerat coactus exiebat. Poſt paucos v̄o dies ī magna ſerenitate aeris ſuper altare eiuſdē eccleſie nubes celitus deſcēdit: ſuoq; illud velamine operuit. omnēq; eccleſiā tanto t̄rore ac ſuauitatis odore repleuit: vt patētibus ianuis nullus illic preſumeret intrare. Sacerdos q̄; et cuſtodes et hi qui ad celebrāda miſſarū ſolēnia venerāt: re; videbāt: ingredi minime poterant: ⁊ ſuauitatē mirifici odoris trahebant. Die vero alio cum in ea lāpades ſine lumine dependerēt: emiſſo diuinitus lumīe ſunt accēſe. Poſt paucos iterū dies expletis miſſarū ſolēniȷs extinctis lāpadibus cuſtos ex eadē eccleſia egreſſus: poſt paululū intrauit: ⁊ lampades quas extinctas reliq̄rat lucētes repperit. Quas negligēter extīxiſſe ſe credens: eas iā ſollicitus extinxit: ⁊ exiens eccleſiā clauſit. S; poſt horarū trium ſpaciū regreſſus: lucentes lampades quas extinxerat iterū accenſas inuenit. vt videlicet ex ipſo lumine aperte clareſceret. q; locus ille a tenebris ad lucem veniſſet.

Nubes celitus aſcendit ſuper aram.

Lāpades diuinitus accenſe.

¶ Petrus.

ETſi in magnis ſumus tribulatiōibus poſiti. q; tn̄ a ꝯditore nr̄o nō ſumus oīno deſpecti: teſtant̄ ea q̄ audio eius ſtupenda miracula.

¶ Gregorius.

QUāuis ſola q̄ ī italia geſta ſūt narrare decreueri vis ne tn̄ vt ꝑ oñdēda eiuſdē arriane hereſeos dānatione trāſeamus v̄bo ad hyſpanias: atq; inde ꝑ africam ad italiam redeamus?

¶ Petrus.

AGe quolibet. Na; letus ducor: letus reducor.

CA. XXXI. d̄ ermigildo rege liuigildi vuſigotharu; regis filio ꝑ fide catholica ab eod p̄re ſuo occiſo.

Greg.

SIcut mlt̄orū qui ab hyſpaniarū partibus veniūt relatione cognouimus. Nuper ermigildus rex liuigildi regis vuſigotharū filius ab arriana hereſi ad fidem catholicam viro reuerentiſſimo leandro ſpoletano epiſcopo dudū mihi in amicitȷs familiarit̄ iūcto predicāte ꝯuerſus eſt. Quē p̄r arrianus vt ad eād

hereſim redirz: ꝛ pmijs ſuadẽ ꝛ minis terrẽ conatꝰ eſt. Cũqꝫ ille ꝯſtãtiſſime rñderet nunqꝫ ſe verã fidẽ poſſe relinqre quã ſemel agnouiſſet. iratꝰ ẽ eũ puauit regno rebuſqꝫ expoliauit oibꝰ. Cunqꝫ nec ſic ꝟtutẽ mẽtꝭ illiꝰ emollire valuiſſet: in arcta illũ cuſtodia cõcludẽs: collũ manuſqꝫ illiꝰ ferro ligauit. Cepit itaqꝫ idẽ ermigildus rex iuuenis terrenũ regnũ deſpicere: ꝛ forti deſiderio celeſte querẽs: ĩ cilicijs viculatꝰ iacẽs: oĩpotẽti deo ad ꝯfortãdũ ſe pces effũdere. tãtoqꝫ ſublimiꝰ gl'iam trãſeuntis mũdi deſpicẽ qᷓto ꝛ religatꝰ agnouerat nil fuiſſe qđ potuerit auferri. Supueniẽte aũt paſchal' feſtiuitatis die intẽpeſte noctꝭ ſilẽtio ad eũ pfidus pr̃ arrianuz epm miſit: vt ex eiꝰ manu ſacrilege ꝯſecratiõis cõmunionẽ pcipet: atqꝫ p h̃ ad pr̃is grãm redire mereretur. Sz vir deo deditꝰ arriano epo veniẽti exprobrauit vt debuit: eiuſqꝫ a ſe pfidiã dignis increpatiõibꝰ repulit qꝛ ꝛ ſi exteriꝰ iacebat ligatꝰ: apud ſe tñ in magno mẽtꝭ culmine ſtabat ſecurus. Ad ſe itaqꝫ reuerſo epo arrianꝰ pr̃ infremuit: ſtatimqꝫ ſuos apparitores miſit q̃ ꝯſtãtiſſimũ ꝯfeſſorẽ dei illic vbi iacebat occiderẽt. qđ ꝛ factũ ẽ. Nã mox vt ingreſſi ſũt ſecuri cerebrũ eiꝰ infringẽtes: vitã corporis abſtulerũt. hqꝫ in eo valuerũt pimere qđ ipm qᷓ q̃ pẽptꝰ eſt in ſe ꝯſtiterat deſpexiſſe. Sz p oſtẽdẽda ꝟa eiꝰ gl'ia: ſupna qᷓ nõ defuere miracula. Nã cepit in nocturno ſilẽtio pſalmodie cãtus ad corpꝰ eiuſdẽ regis ꝛ martyris audiri. atqꝫ ideo ꝟaciter regiſ qꝛ ꝛ martyris. Quidã etiã fert̃ q illic nocturno tpe accenſe lãpades apparebãt. vñ ꝛ factũ ẽ qᷓtenꝰ corpꝰ illiꝰ vt videlicet martyris iure a cũctꝭ fidelibꝰ venerari debuiſſet. Pater ꝟo ꝯmotꝰ penitẽtia pfidus ꝛ parricida h̃ feciſſe ſe doluit: nec tñ vſqꝫ ad obtinẽdã ſalutẽ pertimuit. Nã qꝛ vera eſſet catholica fides agnouit: ſ gẽtis ſue timore pterritꝰ ad hãc pueniri nõ meruit. Qui ob orta egritudine ad extrema pductꝰ eſt: ꝛ leandro epo quẽ priꝰ vehemẽter afflixerat: richardũ regẽ filiũ quẽ in ſua hereſi reliquerat: cõmẽdare curauit. vt in ipo qᷓ talia faceret: q̃lia ꝛ in fratre ſuis exhortationibꝰ feciſſet. Qui ꝯmendatione expleta: defunctus eſt. Poſt cu

Ermigildi pr̃ arrianuz ad eũ cõuertendum miſit.

Pr̃ filiuz vita puauit.

Miracula in morte ermigildi regꝭ

Richar-d⁹ rex fra-trē ermi-gildū ſe-cut⁹ eſt.

ius mortem richardus rex nō patrem perfidū: ſed fra
trem martyrē ſequens: ab arriane hereſeos prauitate
conuerſus eſt. totā q̄z vuſigotharū gentē ita ad verā p-
duxit fidē: vt nullum in ſuo regno militare permitte-
ret: qui regni dei hoſtis exiſtere per hereticā prauita
tem non timeret. Nec mirū q̄ vere fidei predicator fa-
ctus eſt qui frater eſt martyris: cuius hunc q̄z merita
adiuuant vt ad oīpotentis dei gremiū tā multos redu
cat. Qua in re conſiderandū nobis eſt. q̄ totum h̄ agi
nequaq̄z poſſet ſi ermigildus rex ꝓ veritate mortu⁹ nō
fuiſſet. Nam ſicut ſcriptū ē. Niſi granū frumēti cadēs (Joan. xij)
in terram mortuū fuerit: ipm ſolū manet. ſi aūt mortu
um fuerit: multū fructū affert. Hoc fieri videm⁹ in mē
bris quod factum ſcimus i capite. In vuſigothaꝝ ete-
nim gente vnus mortus eſt vt multi viuerēt. et dū vnū
granum fideliter cecidit ad obtinendā fidem aīaru m
ſeges multa ſurrexit. ¶ Petrus

Vn⁹ mor-tu⁹ eſt vt multi vi-uerēt.

RES mira et noſtris ſtupenda temporibus.

¶ CA. XXXII. De epis africanis q̄ ꝓ defenſiōe catholice fidei abſciſſis ab arrianis vuādaloꝝ līguis nulluz locutōis ſolite ſuſtinuere diſpēdiū.

¶ Gregorius.

IVſtiniani q̄z auguſti tempib⁹ dū cōtra catholicoꝝ fidem exorta a vuādalis pſecutio arrianā in africa vehemēter īſaniret: q̄dā in d̄fenſione veritatis epi fortiter perſiſtētes: ad mediū ſūt d̄ducti Quos vuādaloꝝ rex eos verbis ac munerib⁹ ad perfidiam flectere non valēs: tormētis frāgere poſſe ſe credidit. Nā cū eis i ipa defenſione veritatis ſilētiū īdiceret: nec tū ipi ꝯtra pfidiā tacerent: ne tacendo forſitā cōſenſiſſe viderent̄: rapt⁹ in furorem eoꝝ līguas abſcidi radicitus p̄cepit. Res mira ⁊ multis nota ſeniorib⁹ q̄ ita ꝓ defenſione veritatis etiā ſine lingua loq̄bant̄: ſicut p̄us loqui p linguā ꝯſueuerant. ¶ Petr⁹.

Epi lin-gua p̄ua-ti loque-lā ñ ami-ſerūt.

MIrandū valde ⁊ vehement̄ ſtupendum.

¶ Gregorius.

SCriptū petre ē de vnigenito ſūmi patris. In p̄nci

pio erat verbū. ⁊ verbū erat apud deū. ⁊ de⁹ erat ver-
bū. De cui⁹ etiā virtute ſubiūgit. Oīa p ipm̄ fctā ſunt — Joānis. j
Quid igit miramur ſi v̄ba edere ſine lingua potuit v̄- — Ibidem.
bū: qd fecit linguā: ¶ Petrus.

Placet quod dicis. ¶ Gregorius.

Hi itaqꝫ eo tp̄e pfugi ad cōſtātinopolitanā vrbē ve
nerūt: eoqꝫ tp̄e quo p explēdis reſpōſis eccl'ie ad
pncipē ipe trāſmiſſus ſum. ſeniorē quēdā ep̄m repperi:
q ſe adhuc ſeorꝫ ora ſine linguis loquētia vidiſſe teſta-
bat: ita vt aptis orib⁹ clamarēt. Ecce videte: qꝛ liguas
nō habem⁹: ⁊ loqmur. Videbat eni a reſpiciētib⁹ vt fe
rebat: abſciſſis radicit⁹ liguis qſi quoddā baratrū pa
tebat in gutture: ⁊ tñ ore vacuo plena ad integrū ver-
ba formabant. Quorꝫ illic vn⁹ in luxuriā lapſus mox — Vn⁹ epo- rū i luxu- riā lapſ⁹ dono mi- racli puatur.
puat⁹ ē dono miraculi: recto videlicꝫ oīpotētis dei iudi
cio. vt q carnis ꝯtinētiā ſuare neglexerat: ſine lingua
carnea nō haberet v̄ba v̄itatis. Sꝫ hec nos p arriane he
reſeos dānatiōe dixiſſe ſufficiāt: nūc ad ea q nup i ita-
lia geſta ſunt ſigna redeam⁹.

¶ CAPI. XXXIII. De eleutherio ſeruo dei.

Is aūt cui⁹ ſupi⁹ memoriā feci eleutheri⁹: pat
monaſterij bti euāgeliſte marcij qd in ſpoletāe
vrb pomerijs ſitū ē: diu mecū ē in hac vrbe in
meo monaſterio ꝯuerſat⁹: ibiqꝫ defūct⁹ eſt. Quē ſui di — Eleuthe- ri⁹ plorā do mortu um reſu- ſcitauit.
ſcipli referebāt plorādo mortuū ſuſcitaſſe. Vir aūt tā-
te ſimplicitatis erat ⁊ ꝯpūctiōis: vt dubiū nō eſſꝫ qꝛ ille
lachryme ex tā humili ſimpliciqꝫ mēte edite: apd oīpo
tētē deū multa obtinere potuiſſēt. Cui⁹ ego aliqd mira
culū narrabo: qd inqſit⁹ mihi ſimplicit ⁊ ipſe fatebat.
Quadā nāqꝫ die dū iter carpet: facto veſpe cū ad ſece
dēdū loc⁹ deeſſꝫ i mōaſteriū v̄ginū deuēit: in quo qui-
dā puer paruulus erat quē malign⁹ ſpūs oi nocte ve-
xare ꝯſueuerat. Sꝫ ſctimoniales femine vt virū dei ſu
ſceperūt: ⁊ eū rogauerūt dicentes. Tecū pr hac nocte
puer iſte maneat. Qd ipſe benigne ſuſcepit: ſecūqꝫ eū
nocte eadē iacere pmiſit. Facto autē mane ceperūt ſci
mōiales femie eūdē prēꝫ vigilāter inqrere: ſi qd ei pu
er quē dederāt nocte eadē feciſſet. Qui mirat⁹ cur ita

reqreret rñdit. Nihil. Tũc ille eiuſdẽ pueri inotuerũt cauſã. ꝛ ꝙ malign⁹ ſpũs nulla ab eo nocte recederet: idicauerũt. ſũmope poſtulãtes vt hũc ſecũ ad monaſteriũ tolleret: qꝛ iã vexationẽ illi⁹ videre ipe nõ poſſent. Cõſenſit ſenex: puer ad mõaſteriũ duxit. Qui cũ mlto tpe i monaſterio fuiſſet: atqꝫ ad hũc antiqu⁹ hoſtl ac cedere minime pſũpſiſſet: eiuſdẽ ſenis anim⁹ de ſalute pueri imoderati⁹ ꝑ leticiã tact⁹ eſt. Nã corã poſitis fratrib⁹ dixit. Fratres diabol⁹ ſibi cũ illis ſororib⁹ iocabatur. at vero vbi ad ſeruoſ dei vẽtũ ẽ: ad hũc puerũ accedere nõ pſumpſit. Poſtq̃ vocẽ emiſit hora eadẽ ac mometo idẽ puer corã cũctis fratrib⁹ diabolo ſe iuadẽte vexat⁹ eſt. q̃ viſo ſenex ſe ꝓtin⁹ i lamẽtũ dedit. Quẽ dũ lugẽtẽ diu fratres ꝯſolari voluiſſent: rñdit dicẽs. Credite mihi: qꝛ i nulli⁹ vrm ore hodie panis ingredit: niſi puer iſte a demõio fuerit erept⁹. Tũc ſe i orõnẽ cũ cũctis fratribus ſtrauit. ꝛ eouſqꝫ oratũ ẽ: quouſqꝫ puer a vexatiõe ſanatus ẽ: vt ad hunc malignus ſpiritus accedendi auſum vlterius non haberet.

Puer biſ obſeſſus bis ab eodẽ ſanatus eſt.

¶ Petrus.

Credo ꝙ ei elatio parua ſurrepſerat: ſed eiuſ diſcipulos omps deus facti illi⁹ eſſe voluit adiutores.

¶ Gregorius.

Ita eſt. nã põdus miraculi ſol⁹ portare nõ potuit: diuidit h cũ fratrib⁹ ꝛ portauit. Hui⁹ viri orõ quãte virtutis eſſet i memetipo expt⁹ ſũ. Nã cũ quodã tpe i monaſterio poſitus iciſionẽ vitaliũ paterer: crebriſqꝫ anguſtijs ꝑ horar mometa ad exitũ ꝓpinquarẽ: quaꝫ medici moleſtiaꝫ greco eloq̃o ſincopin vocãt. et niſi me frequẽter fratres cibo reficerent: vitalis mihi ſpirit⁹ funditus intcidi videret. Paſchalis ſuꝑuenit dies. et cuꝫ i ſacratiſſimo ſabbato i quo oẽs et paruuli pueri ieiunant: ego ieiunare nõ poſſem: cepi plus merore quã infirmitate deficere. Sꝫ triſtis animus conſilium citi⁹ inuenit: vt eundẽ viruꝫ dei ſecreto in oratoriũ ducerẽ eumqꝫ peterem: quatenus mihi vt die illo virtus ad ieiunandũ daretur: ſuis apud oĩpotentẽ dñm precibus obtineret. Quod et factum eſt. Nam mox vt oratoriuꝫ ingreſſus fuit: humiliter ſeſe cũ lachrymis in orõnem

Eleutheri⁹ orãdo impetrauit vt gregorius ieiũare poſſet.

dedit: ⁊ paululũ ꝯpleta orõne exijt. ⁊ ad vocẽ bñdictionis illꝰ: virtutẽ tãtã mẽs ſtomachꝰ accepit: vt mihi funditus a memoria tolleret cibus ⁊ egritudo. Cepi mirari q̃s eſſem: quis fuerim. qꝛ ⁊ cũ ad aĩmũ redibat infirmitas: nihil ĩ me ex his q̃ meminerẽ: recognoſcebã. cũ qꝫ in diſpoſitione monaſterij mẽs occupata fuiſſꝫ: obliuiſcebar funditus egritudinis mee. Si vero vt p̄dixi rediret egritudo ad memoriã cũ tã fortẽ me eſſe ſentirem: mirabar ſi nã comediſſem. q̃ ad veſperã veniẽs tãte me fortitudinis ĩueni: vt ſi voluiſſeꝫ ieiuniũ vſqꝫ ad diem alterũ transferre: potuiſſem. Sicqꝫ factum eſt vt in me probarem ea etiam de illo vera eſſe: quibus ipſe minime interfuiſſem.

Eleutheriꝰ lachrimando gregoriũ curauit.

¶ Petrus.

Quia eundẽ virꝝ magne ꝯpũctionis fuiſſe dixiſti: ipſam lachrymarꝝ vim largiꝰ addiſcere cupio. vñ queſo vt quot ſunt genera ꝯpũctionis mihi ediſſeras.

CAPI. XXXIIII. Quot ſunt cõpũctionis genera

¶ Gregorius.

IN multas ſpecies ꝯpunctio diuidit: qñ ſingule queqꝫ a penitẽtibus culpe plãgunt. vñ ex voce q̃ꝫ penitentiũ hieremias ait. Diuiſiones aquarꝝ deduxit oculus meꝰ. Principaliter vero ꝯpũctionis gña duo ſunt. qꝛ deũ ſitiens aĩa prius timore ꝯpũgit: poſt amore. Prius enĩ ſeſe in lachrymas afficit. qꝛ dũ malorum ſuorꝝ recolit: ꝓ his perpeti eterna ſupplicia pertimeſcit. At vero cũ lõga merorꝭ anxietate fuerit formido ꝯſumpta quedã iã de preſumptione venie ſecuritas naſcit: ⁊ in amore celeſtiũ gaudiorꝝ animꝰ inflãmatur et qui priꝰ flebat ne duceret ad ſuppliciũ: poſtmodum amariſſime flere ĩcipit. qꝛ differt a regno. Cõtẽplat etenĩ mẽs: qui ſint illi angelorꝝ chori q̃ ipa ſocietas beatorꝝ ſpirituũ: q̃ maieſtas ĩterne viſionis dei et ãplius plangit. qꝛ a bonis ꝑhennibus deeſt: q̃ꝫ fleuit priꝰ cum mala eterna metuebat. Sicqꝫ fit vt ꝑfecta conpunctio formidinis tradat animũ cõpunctioni dilectõis. Qd̃ bene in ſacra veraciqꝫ hiſtoria figuratiua narratõe deſcribitur: que ait q axa filia caleph ſedens ſuper aſinũ ſuſpirauit. ¶ Cui dixit pater ſuus. Quid habes? At

Trenorꝝ iij.

Cõpũctionis gña

illa reſpōdit. Da mihi bñdictionē. terrā auſtralē ⁊ arē tem dediſti mihi: iūge ⁊ irriguā. Dedit ei pater ſuꝰ irriguum ſuperius: ⁊ irriguū inferiꝰ. Axa qppe ſup aſinū ſedet cū irrationabilibꝰ carnis ſue motibꝰ aīa p̄ſidet. Que ſuſpirās a patre terrā irriguā petit. qꝛ a creatore noſtro cū magno gemitu querēda ē lachꝛymaꝝ gratia Sunt nāqꝫ nōnulli qui iā in dono ꝑceperūt libere pro iuſticia loqui. oppreſſos tueri. indigētibus poſſeſſa tribuere. ardorē fidei habere: ſꝫ adhuc gratiā lachꝛymarū nō habēt. Hi nimirū terrā auſtralē ⁊ arentē habent ſed adhuc irriguā indigēt. qꝛ i bonis operibꝰ poſiti in qbus magni atqꝫ feruentes ſūt: oportet nimiꝝ vt aut timore ſupplicij: aut amore regni celeſtis mala etiaꝫ q̄ antea ꝑpetrauerāt deplorent. Sed qꝛ vt dixi duo ſunt cōpūctionis genera. Dedit ei pater ſuus irriguū ſuperiꝰ: et irriguū inferius. Irriguū quippe ſuperius accipit aīa cū ſeſe in lachrymis celeſtis regni deſiderio affligit. Irriguū vero inferius accipit: cū inferni ſupplicia flendo pertimeſcit. Equideꝫ prius inferiꝰ: ac poſt irriguū ſuperius datur. Sed qꝛ ꝯpūctio amoris dignitate preeminet: neceſſe fuit vt prius irriguū ſuperiꝰ: ⁊ poſt irriguū īferiꝰ ꝯmēorari debuiſſet. ¶ Petrus.

Gr̄a lachꝛymarū a bōiſ expetenda.

PLacet quod dicl. Sed poſtq̄ hūc venerā de vite eleutheriū huiꝰ meriti dixiſti: libet inqrere ſi nūc ī mundo eſſe credendum eſt aliquos tales:

¶ CA. XXXV. De amantio preſbytero prouincie tuſcie. ¶ Gregorius.

FLoridꝰ tudertine eccl'ie epūs cuiꝰ vitatis atqꝫ ſctitatis ē: dilectioni tue īcognitū nō ē. Hic mihi eē apd ſe p̄ſbyteꝝ quēdā amātiū noīe precipue ſimplicitatis narrauit virū quē hoc habere virtutis ꝑhibet: vt apl'oꝝ more manū ſup egros ponat: ⁊ ſalutem reſtituat ⁊ quātūlibet vehemēs egritudo ſit: ad tactū illius abſcedat. Quē hoc etiaꝫ habere miraculi adiunxit. qꝛ in quolibet loco q̄uis immaniſſime aſperitatis ſerpentē repperit: mox vt eum ſigno crucis ſignauerit: extinguit. ita vt virtute crucis quā vir dei digito

Amātiuſ ſolo cōtactu egroſ curat.

ediderit: diruptis viſceribus moriat᷑. quem ſi qñ ſpēs in foramine fugerit: ſigno crucis os foraminis bñdicit. ſtatimqꝫ ex foramine ſerpens iaꝫ mortuꝰ trahitur. Queꝫ tāte virtutis virꝝ ipe etiā videre curaui. eūqꝫ ad me deductū īfirmoꝝ domo paucis diebus manere volui. vbi ſi qua adeſſet curationis gratia: citiꝰ ꝓbari potuiſſet. Ibi aūt quidā inter egros alios mēte captꝰ iacebat: quē medicina greco vocabulo freneticū appellat. Qui nocte quadā cū magnas voces ſcꝫ inſanꝰ ederet: cunctoſqꝫ egros īmenſis clamoribus perturbaret ita vt nulli illic capere ſomnū liceret. fiebat res valde mirabilis. qꝛ vnde vnus male: inde oēs deterius habebant. Sꝫ ſicut ꝛ ꝑus a reuerētiſſimo florido epō q̄ tunc cū ꝑdicto pbro illic parit᷑ manebat. ꝛ poſt a puero q̄ nocte eadē egrotantibꝰ ſeruiebat: ſbtilit᷑ agnoui. Idē venerabil᷑ pbr de ꝓꝑo ſtratu ſurgēs ad lectū frenetici ſilēter acceſſit: ꝛ ſuꝑ eū poſitis manibꝰ orauit. moxqꝫ illū vt meliꝰ habentē tulit: atqꝫ ī ſuꝑiora domꝰ ſecū ad oratorium duxit. vbi pro eo liberius orationi incubuit: ꝛ ſtatim eum ſanuꝫ ad lectū proximū reduxit. ita vt nullas vlterius voces ederet: nec iam egrotoꝝ quempiaꝫ aliquo clamore perturbaret. nec iaꝫ egritudinē auxit alienā: qui perfecte receperat mentem ſuā. Ex quo eiꝰ vno facto didicimꝰ. vt ḋ eo illa oīa audita crederemꝰ.

Iꝰ ſigno crucis ſerpētes necat.

Amātius freneticū curauit.

¶ Petrus.

Magne vite edificatio eſt videre viros tam mira facientes: atqꝫ in ciuibus ſuis hieruſalē celeſteꝫ in terra conſpicere.

¶ CA·XXXVI· de maximiano ſyracuſane ciuitatis epiſcopo.

¶ Gregorius.

Nec hoc ſilēdū puto q̄ omn̄ps deꝰ ſuper maximianū famulū ſuū nunc ſyracuſanū epiſcopum tunc autē mei monaſterij patrem dignatus eſt monſtrare miraculum. Nā duꝫ iuſſione pontificis mei in conſtantinopolitane vrbis palatio reſponſis eccleſiaſticis deſeruirem: illuc ad me idem venerabilis maximianꝰ charitate exigēte cum fratribꝰ venit. Qui cū ad mōaſteriū meū roma redirꝫ īmari adriatico nimia

tẽpeſtate dephenſus: ineſtimabili ordine atq; iuſitato miraculo erga ſe cũctoſq; q̃ cũ eo aderãt oĩpotentis dei et irã cognouit et gratiã. Nã cũ in eoꝝ morte ventorũ nimietatibus eleuati fluctus ſeuirẽt: ex naui clauis perditis arbor abſciſa ẽ. vela in vndis proiecta. totũq; vas nauis quaſſatum nimijs fluctibꝰ ab oĩ fuerat ſua cõpage diſſolutũ. Remis itaq; patentibꝰ intrauit mare. atq; vſq; ad ſupiores tabulas ĩpleuit nauẽ. ita vt nõ tã nauis intra vndas q̃ vnde iã intra nauẽ eſſe viderẽt Tunc in eadẽ naui reſidentes nõ iã ex morte vicina: ſʒ ex ipa eiꝰ pſentia ac viſione turbati oẽs: ſibimet pacẽ dederũt corpus ⁊ ſanguinẽ redẽptiõis acceperũt. deo ſe ſinguli cõmẽdantes. vt eoꝝ aĩas benigne ſuſcipet: quoꝝ corpora in tã pauenda morte tradiderat. Sʒ omnipotẽs deus q̃ eoꝝ mentes mirabiliter terruit: eoꝝ q̃ vitã mirabilius ſeruauit. Nã diebus octo nauis eadẽ vſq; ad ſuperiores tabulas aquis plena iter ꝓpriũ pagens enatauit. nono aũt die ĩ cothronẽſis caſtri portũ deducta eſt. Ex qua exierunt oẽs ĩcolumes q̃ cũ pdicto venerabili viro maximiano nauigabãt. Cũq; poſt eos ipſe q̃ fuiſſet egreſſus: mox in eiuſdẽ portus ꝓfundũ nauis demerſa ẽ: ac ſi illis egrediẽtibꝰ p põdere ſubleuatõe caruiſſet. ⁊ q̃ plena hoĩbus ĩ pelago aquas portauerat atq; natauerat: maximião cũ ſuis fribꝰ recedẽte aquas ſine hoĩbꝰ ĩ portu nõ valuit portare. vt huic ops deꝰ oñderet: q2 hãc onuſtã ſua manu tenuerat: que ab hoĩbus vacua ⁊ derelicta ſup aq̃s nõ potuit manere.

Nauis aqua plẽa ad portũ ꝓuenit.

Maximiani miraculũ.

CA. XXXVII. d ſãctulo pbro ꝓuincie nurſie.

Ante dies quoq; .xl. vidiſti apud me eum cuius ſuperius memoriã feci: venerabilis vite pſbyterũ ſanctulum nomine. qui ad me ex nurſie ꝓuincia annis ſingulis venire conſueuit. Sed ex eadẽ ꝓuincia quidã monachꝰ ante triduũ venit: qui grauiſ nũcij merore me pertulit. q2 eundẽ viꝝ obiſſe nũciauit Huius ergo viri ⁊ ſi non ſine gemitu dulcedinis recolo iam tñ ſine formidie virtutes narro: quas a vicinis eiꝰ ſacerdotibus mira virtute et ſimplicitate pditis agnoui. Et ſicut inter amantes ſe aĩos hoĩm magnũ chari-

tatis familiaritas auſũ p̃bet: a me plerũq̃ ex dulcedine exact⁹: ip̃e q̃ꝫ de his q̃ egerat extrema q̃dã fateri cogebatur. Quodã nãq̃ tp̃e hic cũ ĩ p̃lo lõgobardi oliuã premerẽt vt oleũ liquari debuiſſet: ſicut iocũd⁹ erat et vultu et aĩo: vtrẽ vacuũ ad p̃lũ detulit. laborãteſqꝫ lõgobarbos leto vultu ſalutauit vtrem ꝑtulit. ꝛ iubendo poti⁹q̃ꝫ petẽdo eũ ĩpleri ſibi dixit. Sꝫ gẽtiles viri qꝛ tota iã die fruſtra laborauerãt atqꝫ ab oliuis exire oleũ torquẽdo nõ poterat: eũqꝫ iniurĳs inſectati ſũt. Quib⁹ vir dñi letiori adhuc vultu reſpondit dicens. Sic ꝑ me oretis vt iſtũ vtrẽ ſanctulo ĩpleatis: ꝛ ſic a vobis reuertar. Cũqꝫ illi ex oliuis oleũ defluere nõ cernerẽt et virũ dei ad ĩplẽdũ vtrẽ ſibi ĩſiſtere viderẽt: vehement̃ accẽſi maiorib⁹ hũc verboꝝ cõtumelĳs deteſtari ceperũt. Uir aũt dei vidẽs q̃ ex prelo oleũ nullo mõ exiret aquã ſibi dari petĳt. quã cũctis vidẽtib⁹ bñdixit: atq̃ in predũ ſuis manib⁹ iactauit. Ex qua ꝓtinus bñdictione tãta vbertas olei erupit: vt lõgobardi q̃ pri⁹ diu ĩcaſſum laborauerãt nõ ſolũ ſua vaſcula oĩa: ſed vtrẽ q̃ꝫ quẽ vir dei detulerat implẽtes: gratias agerẽt. qꝛ is q̃ oleũ petere venerat: bñdicẽdo dedit qđ poſtulabat. Sanctul⁹ aq̃ꝫ bñdicẽdo ĩ oleũ conuertit.

Alio quoqꝫ tp̃e vehemẽs ibi ĩcubuerat fames: ꝛ beati laurẽtĳ martyris eccl'ia fuerat a lõgobardis incenſa. Quam vir dei reſtaurare cupiens: artifices multos ac plures ſubminiſtrãtes operarios adhibuit. quibus neceſſe erat vt quotidiani ſumptus laborantib⁹ ſine dilatione p̃berent̃. Sed exigente eiuſdem famis neceſſitate panis defuit. ceperuntqꝫ laborãtes inſtanter victum querere: quia vires ad laborem ꝑ inopiam non haberent. Quod vir dei audiens eos v̈bis conſolabatur: foris promittendo quod deerat. ſed ip̃e grauiter anxiebatur intus exhibere cibum non valẽs quẽ ꝓmittebat. Cuꝫ vero huc illucqꝫ anxius pergeret deuenit ad clibanũ in quo vicine mulieres pridie panes coxerant: ibiqꝫ incuruatus aſpexit ne forte pãis coquentibus remanſiſſet. Tunc repente panem mire magnitudinis atqꝫ inſoliti candoris inuenit. quẽ quidem tulit: ſed deferre artificibus noluit: ne fortaſſe a- Idẽ panẽ in clibano miraculoſe reppit.

lien⁹ eſſet ꝛ culpã velut ex pietate ꝑpetraret. Pervicinas itaqꝫ hũc mulieres detulit: eũqꝫ oib⁹ oñdit: ac ne cui eaꝝ remãſiſſet inqſiuit. õs aũt q̃ ꝑdie panẽ coxerãt ſuũ hũc eſſe negauerũt: atqꝫ panes ſuos nũero ĩtegro ſe a clibano retuliſſe ꝓfeſſe ſũt. Tũc let⁹ vir dñi prexit ad mltos artifices cũ vno pane. ꝛ vt oĩpotenti deo gratias agerẽt admonuit. Et qꝛ eis ãnonã ꝑbuerat ĩdicauit: eiſqꝫ ad refectionẽ ꝓtin⁹ iuitatis iuẽtũ panẽ appoſuit. Quib⁹ ſufficienť pleneqꝫ ſatiatꝭ plura ex eo q̃ꝫ ipe panis fuerat fragmẽta collegit. Que die q̃ꝫ altero eis ad refectionẽ ĩtulit. ꝭ id qd ex fragmẽtꝭ ſuperat: ipa q̃ꝫ que appoſita fuerãt fragmẽta ſuꝑabãt. Factũqꝫ ẽ vt ꝑ dies decẽ õs illi artifices atqꝫ operarũ ex illo vno pane ſatiati: hũc ꝛ q̃tidie ederẽt ꝛ ex eo q̃tidie edi poſſꝫ: ĩ craſtinũ q̃tidie ſupereſſet. ac ſi fragmẽta panis illi⁹ ꝑ eſuꝫ creſcerẽt: ꝛ cibũ comedẽtiũ oꝛa ipoꝝ repararẽt.

Un⁹ panis plib⁹ ſuffecit decẽ dieb⁹.

Petrus.

Mira res atqꝫ i exẽplũ dominici operis vehemenť omnibus ſtupenda.

Gregorius.

Ipſe petre multos de vno pane ꝑ ſeruũ q̃ ex quiqꝫ panib⁹ quiqꝫ milia ſatiauit ꝑ ſemetipꝫ. q̃ pauca ſeminis grana munera ſegetũ frumẽta multiplicat. q̃ ipſa q̃ꝫ ſemĩa ꝓduxit ex terra: ꝛ ſimul oĩa creauit ex nihilo. Sꝫ ne diuti⁹ mireris q̃d ĩ virtute dñi venerãd⁹ vir ſanctꝰ exteri⁹ fecerit: audi ex ꝟtute dñi qualis ĩteri⁹ fuit. Die eteni quadã a lõgobardis capt⁹ quidã diaconus tenebať ligat⁹: eũqꝫ ipi q̃ tenuerãt ĩterficere cogitabãt. Aduesperaſcẽte ãt die vir dei ſanctꝰ ab eiſdeꝫ lõgobardis petijt: vt relaxari eiqꝫ vita ꝯcedi debuiſſꝫ quod poſſe ſe facere oĩno negauerũt. Cũqꝫ moꝛtẽ illi⁹ deliberare eos cerneret: petijt vt ſibi ad cuſtodiã tradi debuiſſet. Cui ꝓtinus rñderũt. Tibi quidẽ eũ ad cuſtodiendũ dam⁹. ꝭ ea ꝯditiõe interpoſita vt ſi iſte fugerit pꝛo eo ipe moꝛiaris. Qd vir dñi libenť accipiens: ꝑdictũ diaconẽ in ſua ſuſcepit fide. quẽ nocte media cũ lõgobardos omnes ſomno igraui depꝛeſſos aſpiceret excitauit diaconẽ: et ait. Surge ꝛ cõcitus fuge. liberet te omps de⁹. Sed idẽ diacon⁹ pꝛomiſſiõis ei⁹ nõ imemoꝛ

Nota.

reſpondit dicens. Fugere pater non poſſum. quia ſi ego fugero: pro me ſine dubio ipſe morieris. Quem vir domini ſanctulus ad fugienduз compulit: dicẽs. Surge et vade: te omnipotens deus eripiat. nam ego ĩ manu eius ſum. tantum in me poſſunt facere: quantum ipſe permiſerit. Fugit itaqз diaconus: et quaſi decept⁹ in medio fideiuſſor remanſit. Facto igitur mane longobardi qui diaconem ad cuſtodiendum dederant venerunt: quem dederunt petierunt. ſed hunc venerandus preſbyter fugiſſe reſpondit. Tunc illi inquiunt. Scis ipſe melius quid conuenit. Seruus autem domini cõſtanter ait. ſcio. Cui dixerunt. Bonus homo es: noluſ mus te per varios cruciatus mori. elige tibi mortẽ quã vis. Quibus vir domini reſpondit: dicens. In manu dei ſuз. ea morte me occidite qua me occidi permiſerit Tunc omnibus qui illic aderant longobardis placuit vt eum capite truncare debuiſſent: quatenus ſine graui cruciatu vitaз eius compendioſa morte terminaret Cognito itaqз ꝙ ſanctulus qui inter eos ſanctitatis reuerentia magni honoris habebatur occidendus eſſet: omnes qui in eodem loco inuenti ſunt longobardi cõuenerunt: ſicut ſunt nimie crudelitatis leti ad ſpectaculum mortis. Circũſteterunt itaqз acies: vir autem domini deductus in medio eſt: atqз ex omnibus viris fortibus electus eſt vnus: de quo dubiuз non eſſet quiſ vno ictu caput eius abſcinderet. Venerandus igitur vir ĩter armatos deductus: ad ſua arma ſtatim cucurrit: nam petijt vt ſibi paululum orandi licentia daretᷓ. Cui dum conceſſum fuiſſet: in terrã ſe ſtrauit et orauit Qui dum paulo diutius oraret: hunc electus interfector calce pulſauit vt ſurgeret: dicens. Surge et flexo genu tende ceruicem. Surrexit autem vir domini genuflexit: ceruicem tetendit. ſed tenſo collo eductã ꝯ ſe ſpatã intuẽs: hoc vnũ fertur dixiſſe. Sancte ioannes ſuſcipe illã. Tunc electus carnifex euaginatum gladium tenens: niſu forti in altũ brachiũ percuſſur⁹ leuauit: ſ deponere nullo mõ potuit. nã repẽte diriguitᷓ erecto ĩ celũ gladio brachiũ ĩflexibile ꝑmãſit. tũc oĩs lõ

Nota.

lõgobardi ad ſpectaculuз mortis leti.

Nota.

gobardorū turba q̄ ad illud mortis ſpectaculū aderat in laudis fauorē ꝯuerſa mirari cepit: viruꝫ dei cū timore venerari. qꝛ ꝓfecto claruerat cuiꝰ ſanctitatis eſſet q̄ carnificis ſui brachiū in aere ligaſſꝫ. Itaqꝫ poſtulatꝰ vt brachiū ſui carnificis ſanaret negauit: dicēs. Ego ꝓ eo nullo mō orabo: niſi ante mihi iuramētū dederit qꝛ cū iſta manu chriſtianū hoīem nō occidat. Sꝫ lōgobardus idē q̄ vt ita dicā brachiū ꝯtra deū tēdēdo ꝑdiderat: pena ſua exigēte ꝯpulſus ē iurare ſe chriſtianū

Sāctulꝰ carnificē ſanauit.

hoīem nūqꝫ occidere. Tūc vir dn̄i ꝑcepit dicēs. Depone manū deorſū. Qui ſtatī depoſuit. atqꝫ ilico adiūxit Remitte gladiū in vaginā. Et ſtatī remiſit. Oēs ḡ tante virtutis hoīem cognoſcētes: boues ⁊ iumēta q̄ deꝑdati fuerāt certatī ei offerre in munere volebāt. ß vir dn̄i tale munꝰ ſuſcipe rēnuit. munꝰ aūt bone mercedis q̄ſiuit dicēs. Si mihi aliq̄d vultis cōcedere: oēs captiuos q̄s habetis mihi tribuite: vt habeā vn̄ ꝓ vobis debeā orare Factūqꝫ eſt: ⁊ oēs captiui cū eo dimiſſi ſūt. atqꝫ ſuꝑna grā diſponēte: cū ſe vnꝰ ꝓ vno morti obtulit: multos a morte liberauit.

¶ Petrus.

Mira res. ⁊ q̄uis hāc ab aliis ⁊ ipe cognoueri: vere tamē fateor: qꝛ mihi quotiēs narrat̄ innouat̄.

¶ Gregorius.

Nil in hac re in ſanctulo mireris: ß pēſa ſi potes q̄s ille ſpūs fuerit: q̄ eiꝰ tā ſimplicē mētē tenuit: atqꝫ in tāto virtutis culmīe erexit. Ubi enī eius animꝰ fuit q̄ ñ mori ꝓ ꝓximo tā ꝯſtāter decreuit: ⁊ ꝓ tpali vita fratris vniꝰ ſuā deſpexit: atqꝫ ſub gladio ceruicē tetēdit? Que ergo vis amoris illud cor tenuit: q̄ mortē ſuaꝫ ꝓ vniꝰ ſalute ꝓximi nō expauit? Scimꝰ certe qꝛ idē venerabil̄ vir ſāctulus ipa q̄ elemēta lrārū bn̄ nō nouerat: legis ꝑcepta neſciebat. Sꝫ qꝛ plenitudo legis eſt chari-

Legis plenitudo ē charitas

tas: legē totā in dei ac ꝓximi dilectiōe ſuauit. ⁊ qd̄ foris in cognitione nō nouerat: ei intus viuebat in amore. Et q̄ nūqꝫ fortaſſe legerat qd̄ de redēptore Ioānes

i. Ioā. iii.

aplūs dixit. Qm̄ ſicut ille ꝓ nobis aīam ſuā poſuit: ſic ⁊ nos debemꝰ ꝓ fribꝰ aīas ponere. tā ſublime aplicum ꝑceptū faciēdo: magis q̄ ſciēdo nouerat. Comparemꝰ

ſi placet cũ hac nr̃a indocta ſcia illiꝰ doctã ignorãtiã. vbi hec nr̃a iacet: ibi illiꝰ diſciplina eminet. Nos de ꝟtutibꝰ vacui loquimur: ⁊ q̃ſi inter fructifera arbuſta poſiti odoramꝰ poma: nec mãducamꝰ. Jlle ꝟtutũ fructꝰ carpe nouerat: q̃uis hoc in ꝟbis odorari neſciebat. — Nota bñ

¶ Petrus.

Q Uidnã q̃ſo te eſſe exiſtimas ꝙ boni q̃q̃ ſubtrahuntur: ⁊ q̃ viuere ad edificationẽ multoꝝ poterant: aut penitꝰ inueniri nequeũt: aut certe iã oĩ modo rareſcunt:

¶ Gregorius.

M Alicia remanẽtiũ meret̃: vt hi q̃ ꝓdeſſe poterant: feſtine ſubtrahãtur. ⁊ cũ mũdi finis appropiquat electi tollunt̃ ne deteriora videãt. Hinc eni ꝓpheta ait. Juſtus perit: et nemo eſt q̃ recogitet in corde ſuo. ⁊ viri miſericordie colligẽtur: qꝛ nõ eſt q̃ itelligat. Hinc rurſus ſcriptũ eſt. Apite vt exeãt q̃ cõculcent eã: tollite de via lapides. Hinc ſalomõ ait. Tẽpus mittẽdi lapides: ⁊ tẽpus colligẽdi. Quo igit̃ finis mũdi vrget: eo nccẽ ẽ vt viui lapides ad edificiũ celeſte colligant̃. q̃tenꝰ hieruſalẽ nr̃a in menſurã ſue ꝯſtructionis excreſcat. Nec tñ ita oẽs electos ſubtrahi credimꝰ: vt ſoli in mũdo ꝑuerſi remaneãt. qꝛ nunq̃ pctõres ad lamentũ pñie rediret: ſi nulla eſſent bonoꝝ exẽpla que eoꝝ mentẽ traherent. — Jſaie lvij — Hiere. l. — Eccl̃. iij. — Nota.

¶ Petrus.

I Ncaſſũ ſubtrahi bonos quero: qꝛ perire ĩcateruatim et malos video.

¶ CAPI. XXXVIII. De viſione redẽpti ferẽtine ciuitatis epi.

¶ Gregorius.

H Ac de re nihil petre mireris. nã redẽptũ ferẽtine ciuitatis epm vite venerabilis virũ: q̃ ante hos ferme annos. vij. ex hoc mundo migrauit: tua dilectio cognitũ habuit. Hic ſicut mihi adhuc ĩ monaſterio ꝓpe poſito valde familiarit̃ iũgebat̃: h̃ q̃d ioãnis iunioris p̃deceſſoris mei tp̃e de mũdi fine cognouerat: ſicut lõge lateq̃ claruerat a me req̃ſitus mihi ipſe narrabat. Aiebat nãq̃ qꝛ q̃dam die dũ parrochias ſuas ex more circuiret: ꝑuenit ad eccl̃iam beati euthicij

martyris. Aduesperaſcēte aūt die ſtratū fieri ſibi iux
ſepulchrū martyris voluit: atqȝ ibi poſt laborē q̄euit.
et nocte media vt aſſerebat nec perfecte vigilare pote-
rat: nec dormiebat. ſȝ depreſſus vt ſolet grauabat̄ q̄dā
pondere vigilās anim⁹: atqȝ ante eū idē beatus mar-
tyr euthicius aſtitit dicens. Redempte vigilas. Cui re
ſpondit. vigilo. Qui ait. Finis venit vniuerſe carnis.
finis venit vniuerſe carnis. finis venit vniuerſe carnis.
¶ Poſt quam trinam vocem viſio martyris cum om-
nipotentis dei gratia que mentis eius oculis apare-
bat euanuit: tunc vir dei domini ſurrexit ſeqȝ ī oratio
ſigna futuri. nis lamentū dedit. Mox enī illa terribilia in celum ſi
gna ſecuta ſunt: vt haſte atqȝ acies ignee ab aq̄lonis
parte viderent̄. mox effera lōgobardoꝝ gens de vagia
ſue habitationis educta in noſtrā ceruicē graſſata eſt
atqȝ humanū genus quod in hac terra pre nimia mul
titudine quaſi ſpiſſe ſegetis more ſurrexerat: ſucciſum
aruit. Nā depopulate vrbes: et euerſa caſtra: cōcrema
te eccleſie deſtructe ſunt. monaſteria viroꝝ ac femina-
rum deſolata. ab hoībus ꝑdia atqȝ ab oī cultore deſti-
tute. in ſolitudine vacat terra. nullus hāc poſſeſſor ha-
bitat. occupauerunt beſtie: loca q̄ pri⁹ multitudo hoīȝ
tenebat. Et q̄d in alijs mūdi ꝑtibus agat̄ ignoro. Nā ī
hac terra in qua nos viuim⁹: finē ſuū mūdus iā nō nū
ciat: ſed oſ̄dit. Tanto ergo nos neceſſe eſt īſtanti⁹ et̄na
Deſpiciēdus mūdus eſt. q̄rere: quāto a nobis cognoſcimus velociter tpalia fu-
giſſe. Deſpiciend⁹ a nobis hic mūd⁹ fuerat: etiā ſi blan
diretur ſi reb⁹ ꝓſperis demulceret aīmū. At poſtq̄ tot
flagellis ꝑmit̄. tanta aduerſitate fatigat̄. tot nobis q̄-
tidie dolores ingeminat: q̄d nobis aliud q̄ ne diligat̄
clamat? Multa aūt fuerāt q̄ adhuc de electorū factis
narrare debuiſſem: ſed hec ſilentio ſupprimo. quia ad
alia feſtino. ¶ Petrus.
QUia multos īntra ſctē eccl'ie gremio cōſtitutos: de
vita aīe poſt mortē carnis ꝑpēdo dubitare. Uū q̄ſo vt
debeas vl' q̄ ex ratione poſſit agnoſci: vl' ſi q̄ aiaꝝ exē-
pla aīo occurrūt ꝓ multoꝝ edificatōe dicere. vt hi q̄ ſu
ſpicant̄: diſcāt cū carne aīam nō finiri. ¶ Gregori⁹
LAborioſuȝ valde h̄ op⁹ ē: ⁊ maxime occupato aīo

atq3 ad alia tendēti. Sʒ ſi ſūt qbus pdeſſe valeat: volū tatē meā pculdubio poſtpono vtilitati pximoꝝ. ⁊ inqᵭ tum deo largiēte valuero q̄ aīa poſt carnē viuat: ſubſe quēti hoc quarto volumine demōſtrabo.

¶ Finit feliciter liber terti⁹. ¶ Incipit liber quartus

CA.I. Q2 eťna ac ſpūalia ido a carnalib⁹ min⁹ credā tur. q2 ea q̄ audiūt p experimētū minime nouerūt.

Poſtq̄ de paradiſi gaudijs (culpa exigēte) expl- ſus ē prim⁹ humani generis parēs: i hui⁹ ceci tatis atq3 exilij quā patimur venit erumnā. q2 peccando extra ſemetipm̄ fuſus: iam illa celeſtis pr̄ie gaudia que pri⁹ cōtemplabať videre nō potuit. In pa radiſo quippe aſſueuerat homo verbis dei perfrui: be atoꝝ angeloꝝ ſpiritib⁹ cordis mūdicia ⁊ celſitudis vi ſionē itereſſe. Sed poſtq̄ huc cecidit: ab illo q̄ impleba tur mentis lumine receſſit. ex cui⁹ videlicet carne nos in huius exilij cecitate nati. Audim⁹ quidē celeſtē eſſe patriā. audim⁹ eius ciues angelos dei. audim⁹ eorun dem angeloꝝ ſocios ſpūs iuſtoꝝ perfectoꝝ. Sʒ carna les q̄ q2 illa inuiſibilia ſcire non valēt per experimētū dubitant vtrū ne ſit quod corporalib⁹ oculis nō vidēt. que nimirū dubietas ī primo parente nr̄o eſſe non po tuit. q2 excluſ⁹ a paradiſi gaudijs hoc qđ amiſerat: q̄d viderat recolebat. Hi aūt ſētire vel recolere audita nō poſſūt. q2 eoꝝ nullū ſicut ille ſaltē de preterito experi mētum tenent. Ac ſi eni p̄gnās mulier mittať in carce rem: ibiq3 pariat puerum. qui natus puer in carcere nutriatur et creſcat. cui ſi fortaſſe mater que hunc ge nuit ſolem. lunam. ſtellas. montes et campos. volātes aues. currentes equos nominet. ¶ Ille vero qui eſt in carcere natus et nutritus nichil aliud q̄ tenebras car ceris ſciat: et hoc quidem eſſe audiat. ſed quia per ex perimentum non nouit: veraciter eſſe diffidat. Ita in hac exilij ſui cecitate nati hoīes dum eſſe ſūma ⁊ iuiſi bilia audiunt: diffidunt an vera ſint. quia ſola hec infi ma in quibus nati ſunt viſibilia nouerūt. Unde factū

Cur homines nō facile ſpiritualia credant

eſt vt ipſe viſibilium creator ad humani generis redē=
ptionē vnigenit⁹ patris veniret: et ſanctū ſpiritū ad
corda noſtra mitteret. quaten⁹ per eū viuificati crede=
rem⁹: q̄ adhuc ſcire per experimētū nō poſſum⁹. Quot
quot ergo hunc ſpiritū hereditatis noſtre pign⁹ acce=
pimus: de vita inuiſibiliū nō dubitam⁹. Quiſq̄s autē
in hac credulitate adhuc ſolidus nō eſt: debet ꝓculdu
bio maiorꝝ dictis fidē p̄bere. eiſq̄ iā p ſpm̄ ſanctū īuiſi
biliū expimentū habētib⁹ credere. q2 ⁊ ſtultus ē puer
ſi matrē ideo eſtimet de luce mentiri: q2 ip̄e nihil aliud
q̄ꝫ tenebras carceris agnouit. ¶ Petrus.

PLacet valde quod dicis. Sed q̄ eſſe inuiſibilia nō
credit: profecto infidelis eſt. qui vero infidelis eſt
in eo q̄ dubitat fidem non querit: ſed rationē.

CA. II. Q2 ſine fine neq̄ꝫ infidelis viuat. ¶ Grego.

AUdacter dico: quia ſine fide neq̄ infidelis vi=
uit. Naꝫ ſi ab infideli percunctari voluero quē
patrem vel quam matrem habuerit: protinus
reſpondebit illū atq̄ illam. Quem ſi ſtatim requiram
vtrum nouerit. quando conceptus ſit. vel viderit quā=
do natus: nihil horum ſe vel noſſe vel vidiſſe fatebitur:
et tamen quod non vidit credit. Nam illum patrem: il
lamq̄ ſe habuiſſe matrem abſq̄ dubitatione teſtabit̄.

Q2 īfidel' fidē habeat.

¶ Petrus.

FAteor: q̄ nūc vſq̄ neſciui q̄ īfidelis haberet fidē.

¶ Gregorius

HAbent etiā īfideles fidem: ſed vtinā in deū. Quā
ſi vtiq̄ haberent: īfideles nō eſſent. Sed hic ī ſua
perfidia redarguendi ſunt: hinc ad fidei gratiam pro=
uocandi. q2 ſi de ipſo ſuo viſibili corpore credunt quod
minime viderūt: cur inuiſibilia non credunt que cor=
poraliter videre non poſſunt?

¶ CA. III. Q2 tres ſunt vitales ſpiritus creati.

NAm q2 poſt mortē carnis viuat aīa ptꝫ ratio: ꝫ fi=
dei admixta. Tres q̄ppe vitales ſpūs creauit oīs
de⁹. vnū q̄ carne nō tegitur. alium qui carne tegitur:

ꝭ nõ cũ carne moriť.tertiũ q̃ carne tegiť: ⁊ cum carne moriť. Spũs nãq; est q̃ carne tegiť angeloꝝ. ſpũs qui carne tegiť: ꝭ cũ carne nõ moriť hoĩm.ſpũs q̃ carne tegiť ⁊ cũ carne moriť iumẽtoꝝ.oĩmq; brutoꝝ aĩalium. Hõ itaq; ſic in medio creat⁹ eſt: vt eſſꝫ inferior angelo: ſupior iumẽto.ita aliq̃d habet cõe cũ ſummo.aliq̃d cõe cũ infimo.immortalitatẽ ſcꝫ ſpũs cũ ãgelo: mortalitatẽ vo carnis cũ iumẽto.quouſq; ⁊ ipaꝫ mortalitatẽ carnis gl'ia reſurrectionis abſorbeat: ⁊ inherẽdo ſpũi caro fueť in ppetuũ.qꝛ ⁊ ipẽ ſpũs iherẽdo ſerueť in deũ. Ꝙ tñ caro nec in reprobis iter ſupplicia pfecte deficit.qꝛ ſemp deficiẽdo ſubſiſtit.vt q̃ ſpũ ⁊ carne peccauerť: ſẽp eſſẽtialiť viuẽtes: ⁊ carne ⁊ ſpũ ſine fine moriank.

Triplex ſpũs a dõ creatus.

Nota.

¶ Petrus.

RAtioni fideliũ placet cũcta q̃ dicis. Sꝫ q̃ſo te: duꝫ ſpũs hoĩm atq; iumẽtoꝝ tãta diſtictiõe diſcernas q̃d ẽ qđ ſalomõ ait. Dixi in corde meo: de filijs hoĩm vt pbaret eos de⁹: ⁊ oſtẽderet ſimiles eſſe beſtijs: Iccirco vn⁹ interit⁹ eſt hoĩs ⁊ iumẽtoꝝ: ⁊ eq̃ vtriuſq; cõditio. Quia adhuc eãdẽ ſuã ſñiam ſubtiliter exequẽs adiũgit. Sicut moriť hõ: ſic ⁊ illa moriunť. Similiť ſpirant oĩa: ⁊ nihil habꝫ hõ iumẽtꝭ ampli⁹. Quib⁹ adhuc vbiſ generalẽ diffinitionẽ ſubinfert dicẽs. Cũcta ſubiacẽt vanitati: ⁊ oĩa pgũt ad vnũ locũ.de terra facta ſunt ⁊ in terram pariter reuertuntur.

Eccľ. iij.

Ibidem.

Ibidem.

¶ CAPI.IIII. De queſtione ſalomonis qua dicitur. Unus interitus eſt hoĩs ⁊ iumentoꝝ.

¶ Gregorius.

SAlomonis liber in q̃ hec ſcripta ſunt eccľiaſtes appellat⁹ eſt. Eccľiaſtes aũt ppe cõcionator dr. In cõcione vo ſentẽtia pmiť: p quã tumultuoſa turbe ſeditio cõprimať.⁊ cũ multi diuerſa ſẽtiũt: p cõcionãtꝭ rõnẽ ad vnã ſñiam pducunť. Hic igiť liber iccirco cõcionator diciť.qꝛ ſalomõ in eo q̃ſi tumultuãtis turbe ſuſcepit ſenſũ.vt ea p inq̃ſitionẽ dicat: q̃ fortaſſe p tẽtationẽ impita mẽs ſentiat. Nã q̃t ſñias q̃ſi p inq̃ſitionẽ mouet: q̃ſi tot in ſe pſonas diuerſoꝝ ſuſcipit

Eccleſiaſtes cõcionator dicitur.

Sꝫ ꝯcionatoꝛ verax velut extẽſa manu oĩm tumultꝰ ſe=
dat: eoſqꝫ ad vnã ſentẽtiã reuocat: cũ ĩ eiuſdẽ libꝛi ter=
Eccl. xij. mino ait. Finẽ loquẽdi oẽs parit̃ audiamꝰ. Deũ time:
et mãdata eiꝰ obſerua. hoc ẽ eĩ oĩs hõ. Si enĩ ĩ libꝛo eo=
dẽ ꝑ locutionẽ ſuã multoꝝ ꝑſonas nõ ſuſcepat: cur ad
audiẽdũ loquẽdi finẽ ſecũ parit̃ oẽs admonebat. Qui
igit̃ ĩ fine libꝛi dicit. oẽs parit̃ audiamꝰ. ipſe ſibi teſtis
eſt. qꝛ ĩ ſe multoꝝ perſonas ſuſcipiẽs q̃ſi ſolꝰ locutꝰ nõ
eſt. Unde ꝛ alia ſũt q̃ ĩ libꝛo eodẽ ꝑ inq̃ſitionẽ mouent̃
atqꝫ alia q̃ per rationẽ ſatiſfaciũt. alia q̃ ex tẽtanti ꝓ=
fert aĩo: atqꝫ huiꝰ mũdi delectationibꝰ dediti. alia vͦ ĩ
quibꝰ ea q̃ rationis ſũt diſſerat: atqꝫ aĩmũ a delectatio
Eccl. v. ne ꝯpeſcat. ibi nãqꝫ ait. Hoc itaqꝫ mihi viſũ ẽ bonũ vt
comedat q̇s ꝛ bibat ꝛ fruatur leticia ex laboꝛe ſuo. Et
Eccl. vij. longe ĩferiꝰ ſubiũgit. Meliꝰ ẽ ire ad domũ luctꝰ: q̃z ad
domũ ꝯuiuij. Si enĩ bonũ eſt mãducare ꝛ bibere: meli
us fuiſſe videbat̃ ad domũ cõuiuij pergere q̃z ad domũ
luctus. Ex qua re oſtendit̃: qꝛ illud ex infirmãtiũ ꝑſõa
cõcoꝛdat intulit: hoc vero ex rationis diffinitiõe ſubiũxit. Nam
dicta ſa= ipas ꝓtinus rationis cauſas ediſſerit: ꝛ de domo luctꝰ
lomonis que ſit vtilitas oſtendit dicẽs. In illa enĩ finis cũctoꝝ
admonet̃ hoim: et viuẽs hõ cogitat q̇d futurꝰ ſit. Rur=
Eccl. xj. ſum illic ſcriptũ ẽ. Letare iuuenis in adoleſcẽtia tua.
Ibidem. Et paulo poſt ſubditur. Adoleſcẽtia enĩ ꝛ voluptas va
na ſunt. Qui dũ hoc poſt vanũ eſſe redarguit: q̇d priꝰ
admonuiſſe videbat̃: patenter indicat. qꝛ illa q̃ſi ex de
ſiderio carnali verba intulit: hec vero ex iudicij verita
te ſubiũxit. Sicut ergo delectationẽ priꝰ carnaliũ exp̄
mens curis poſtpoſitis denũciat bonũ eẽ mãducare ꝛ
bibere: quod tamẽ poſtmodũ ex iudicij ratione repħẽ=
dit. cũ eſſe melius dicit ire ad domũ luctꝰ: q̃z ad domũ
conuiuij. Et ſicut ait. letari debere iuuenẽ in adoleſcẽ=
tia ſua: quaſi ex deliberatione carnalium pꝛoponit: ꝛ
tamẽ poſtmodum per diffinitionẽ ſententie adoleſcẽ=
tiam et voluptatem vana eſſe redarguit. Ita etiam cõ=
cionatoꝛ noſter velut ex mente infirmantium humane
ſuſpitionis ſententie pꝛoponit dum dicit. Unus inte=
ritus eſt hominis et iumẽtoꝝ: ꝛ equa vtriuſqꝫ ꝯditio.

Sicut moritur homo: ſic et illa moriuntur. ſimiliter ſpirant oīa. et nihil habet homo iumentis āplius. qui tamē ex diffinitione rationis ſuā poſtmodum ſentētiam protulit dicens. Quid habet amplius ſapiens ſtulto ⁊ quid pauper: niſi vt pergat illuc vbi eſt vita? Qui igitur dixit nihil habet hō iumētis amplius: ipſe rurſum diffiniuit. quia habet aliquid ſapiens non ſoluꝫ amplius a iumēto: ſed etiaꝫ ab homine ſtulto. videlicet vt pergat illuc vbi eſt vita. Quibus verbis primū īdicat: quia hic hominū vita non eſt: quaꝫ eſſe alibi teſtatur. Habet ergo homo hoc amplius iumentis quia illa poſt mortem nō viuant. Hic vero tunc viuere inchoat: cum per morteꝫ carnis hanc viſibilem vitam cōſummat. Qui etiam lōge inferius dicit. Quodcūq̧ poteſt manus tua facere inſtanter operare. qꝛ nec opus. nec ratio. nec ſcientia. nec ſapientia erit apud inferos quo tu ꝓperas. Quō ergo vnus interitus eſt hominis et iumenti: et eq̄ vtriuſq̧ conditio? Aut quomodo nihil habet homo iumentis amplius: cum iumenta poſt mortē carnis nō viuūt Hominum vero ſpiritus pro malis ſuis operibus poſt mortē carnis ad inferos deducti nec in ipſa morte moriuntur: ſed in vtraq̧ tam diſpari ſententia demōſtratur. quia concionator verax eſt. et illud ex tentatione carnali intulit. et hoc poſtmodum ex ſpiritali veritate diffiniuit.

Eccl. vi.

Nota.

¶ Petrus.

Libet neſciſſe qđ reqſiui: dū me in tanta ſubtilitate contigit diſcere quod neſciui. Sꝫ queſo te vt me equanimiter feras: ſi ipſe q̄ apud te more eccleſiaſtici noſtri infirmantiū in me perſonā ſuſcepero: vt eiſdē īfirmantibus prodeſſe ꝓpinquus quaſi ꝑ eoꝝ inquiſitione poſſim.

¶ Gregorius

Cur condeſcendentem te infirmitati proximorum equanimiter non ferā. cuꝫ paulus dicat: omnibus omnia factus ſuꝫ: vt omnes facerem ſaluos Quod ipſe quoq̧ dum ex condeſcenſione charitatis egeris: in hac re amplius venerari debes in qua morē egregij predicatoris imitaris.

i. Cor. ix

CA.V. De queſtione aie iuiſibiliter exeũtis: an ſit q̄ videri non poſſit. ¶ Petrus.

QUodã fratre moriente p̄ſentē fuiſſe me ↄtigit. Qui repente dũ loquereť vitalē emiſit flatũ. ⁊ quē pri⁹ mecũ loquētē videbam: ſubito extinctum vidi. Sed eius anima vtrum egreſſa ſit an non: non vidi et valde durum videť vt credatur res eſſe: quaꝫ nullus valeat videre. ¶ Gregorius.

QUid mirũ petre ſi egrediētē aiaꝫ non vidiſti: quã et manentē in corpore nõ vides? Nunq̇d nõ modo cum mecum loqueris: q꞉ videre in me nõ vales aiam meam iccirco me eſſe exanimē credis? Natura quippe aie iuiſibilis eſt atq꞉ ita ex corpore iuiſibiliter egrediť: ſicut ī corpore inuiſibiliter manet. q̄d vita aie manentis ī corpore ſicut dep̄hendiť ex motu mēbroꝝ: ſic vita anime poſt corpus in ſanctis penſanda eſt ex virtute miraculorum. ¶ Petrus.

Aia inuiſibilis eſt

SEd vitã aie ī corpe manētis penſare poſſũ ex ip̄is motib⁹ corpis. q꞉ niſi corpi aia adeſſꝫ: eiuſdeꝫ mēbra corpis moueri nõ poſſent. vitã vo aie poſt carnē q̇bus motib⁹ q̇buſue operib⁹ vtať: dicas vt ex reb⁹ viſis etiã colligã q̄d videre nõ poſſum. ¶ Gregorius

NOn quidē ſubtiliter: ſed ſolerter dico. q꞉ ſicut vis aníe viuificat ⁊ mouet corp⁹: ſic vis diuina íplet q̄ creauit oía. et alia inſpirando viuificat. aliĳs tribuit vt viuant. aliĳs vero hoc ſolũmodo p̄ſtat vt ſint. Q꞉ ů eſſe non dubitas creantē et regentē. implentē et circũplectentē. tranſcendētem ⁊ ſuſtinentē. icircunſcriptũ atq꞉ inuiſibilem deũ. ita dubitare non debes hunc inuiſibilia obſequia habere. Debent quippe ea q̄ miſtrant ad eius ſimilitudinē tendere cui miniſtrant. vt q̄ inuiſibili ſeruiunt: eſſe inuiſibilia non dubitentur. Hec autem que eſſe credimus: niſi ſanctos angelos ⁊ ſpiritus iuſtorum? Sicut ergo motuꝫ conſiderans corporis: vitam anime manentis ī corpore perpendis ab imo: ita vitaꝫ anime exeuntis e corpore perpēdere debes a ſũmo. q꞉ põt iuiſibiliter viuere: quã oportet in obſeq̄o inuiſibilis conditoris manere. ¶ Petrus.

Nota.

R Ecte totum dicit̃·ſed menſ refugit credere: quod corporeis oculis nõ valet videri· ¶ Gregorius

Q Um paulus dicat· Eſt enĩ fides ſperãdaꝝ ſubſtã tia rerum argumẽto non apparentiũ·hoc veraci ter dicitur credi: quod nõ valet videri· Nam credi iam nõ poteſt quod videri poteſt·vt tamẽ te breuiter reducam ad te: nulla viſibilia niſi per inuiſibilia videntur· Ecce enĩ cuncta corporea oculus tui corporis aſpicit: nec tñ ipſe corporeus oculus aliquid corporeũ videret niſi hunc res incorporea ad videndũ acuerit· Nã tolle mentẽ que non videtur: et incaſſum patet oculus q̃ vi debat· Subtrahe aĩaꝫ corpori: remanẽt ꝓculdubio oculi in corpe aperti· Si igit̃ per ſe videbãt: cur diſcedẽ te aĩa nihil vidẽt? Hinc ergo collige: qꝛ ipſa q̃ꝫ viſibilia nõ niſi ꝑ inuiſibilia vident̃· Ponamꝰ q̃ꝫ ãte oculos mẽtis edificari domus·ĩmenſas moles leuari·pẽdere ma gnas ĩ machinis colũnas· quis[queſo te]hoc opꝰ operat̃: corpus viſibile qđ illas moles manibus trahit: an inuiſibilis aĩa q̃ viuificat corpus? Tolle enĩ qđ non videt̃ in corpore: ⁊ mox ĩmobilia remanẽt mẽbra cũcta que moueri videbant̃: ſicut viſibilia corpa metallorũ· Qua ex re penſandũ eſt·qꝛ in hoc q̃ꝫ mũdo viſibile nihil niſi ꝑ creaturã ĩuiſibilẽ diſponi põt· Nã ſicut omp̃s deꝰ aſpirãdo vel ĩplẽdo ea q̃ ratiõe ſubſiſtũt ⁊ viuificat et mouet inuiſibilia·ita ipã q̃ꝫ ĩuiſibilia ĩplẽdo mouẽt atq̃ꝫ ſenſificãt carnalia corpora q̃ vident̃· ¶ Petrus

Viſibilia per ĩuiſibilia videntur·

I Stis fateor allegatiõibus libent̃ victus ꝓpe nulla iam eſſe hec viſibilia exiſtimare ꝯpellor: q̃ priꝰ in me infirmantiũ perſonã ſuſcipiens de inuiſibilibꝰ dubitabã· Itaq̃ꝫ placent cuncta que dicis: ſed tñ ſicut vitam aĩe in corpore manentis ex motu corporꝭ agnoſco ita vitã anime poſt corpus apertis quibuſdam rebꝰ atteſtantibus cognoſcere cupio·

CA·VI· q̃ vita anime manentis in corpore ſicut dep̃hẽditur ex motu mẽbroꝝ: ſic vita aĩe poſt corpꝰ ĩ ſctis penſanda ẽ ex virtute miraculoꝝ· ¶ Gregorius·

H Ac in re ſi cor paratũ tue dilectionis ĩuenio: ĩ allegatione minime laboro· Nunq̃d nã ſcti apoſtoli

et martyres xpi preſentē vitam deſpicerent: et ī mortē carnis animas ponerēt: niſi certiorē aiaꝝ vitam ſubſe qui ſcirent? Tu vero ipſe inquies: q̄ vitam aīe in corpe manentis ex motibus corporis agnoſcis. ⁊ ecce hi qui animas in mortē poſuerūt: atq̄ animaꝝ vitā poſt mortem carnis eſſe crediderūt quotidianis miraculis choruſcant. Ad extincta nāqꝫ eoꝝ corpora viuentes egri veniunt et ſanantur. periuri veniunt ⁊ demonia vexātur. demoniaci veniūt et liberantur. leproſi veniunt et mundantur. deferuntur mortui et ſuſcitanẗ. Penſa itaqꝫ eorum anime qualiter viuūt illic vbi viuunt: quorū hic ⁊ mortua corpora in tot miraculis viuūt? Si igitur vitam anime permanentis in corpore deprehēdis ex motu membroꝝ: cur non perpendis vitam anime poſt corpus etiā per oſſa mortua ī virtute miraculoꝝ?

Per miracl'a ſcōrū ꝓbat aīam immortalez

¶ Petrus.

Nulla vt opinor huic allegationi ratio obſiſtit: ī q̄ ex reb⁹ viſibilib⁹ cogim⁹ credere q̄d nō videmus.

CA. VII. De egreſſibus animarum. ¶ Gregori⁹.

Paulo ſuperius queſtus es morientis cuiuſdaꝫ egredientem te aīam non vidiſſe: ſed hoc ipſuꝫ iam culpe fuit q̄ corporeis oculis rē videre īuiſibilem queſiſti. Nam multi noſtroꝝ mentis oculū fide pura ⁊ vberi orōne mundātes egredientes e carne animas frequenter viderunt. Unde nūc mihi neceſſe ē vl' qualiter egredientes anime viſe ſint: vel quāta ipē dū egrederentur viderint enarrare: quatenus fluctuanti aīo q̄ plene ratio non valet: exempla ſuadent. In ſecundo nāqꝫ huius operis libro iam prefatus ſuꝫ q̄ vir venerabilis benedictus ſicut a fidelibus eius diſcipulis agnoui lōge a capuana vrbe poſitus germani eiuſdem vrbis epī aīam nocte media ī globo igneo ad celū ferri ab angelis aſpexit. Qui eandē q̄ꝫ aſcēdentē aīaꝫ intuēs mētis laxato ſinu quaſi ſub vno ſolis radio cunctum in ſuis oculis collectū mūdū vidit.

Bn̄dict⁹ aīam germani vidit.

CA. VIII. De egreſſu aīe ſpecioſi monachi.

EJſdē q̄ꝫ diſcipulis illi⁹ narrātib⁹ didici: qꝛ duo
nobiles viri atq̄ꝫ exteriorib⁹ ſtudijs eruditi ger
mani fratres. quoꝝ vnus ſpecioſus: alt' grego
rius dicebatur. eius ſe regule ī ſancta ꝯuerſatōe tradi
derūt. Quos idem pater venerabilis ī monaſterio qđ
iuxta taraconenſem vrbē cōſtruxerat: fecit habitare.
Qui multas quidē pecunias ī hoc mūdo poſſederāt: ſꝫ
cuncta pauperib⁹ ꝓ aīaꝝ ſuarū redēptione largiti ſūt
et in eodē monaſterio permāſerūt. Quoꝝ vn⁹ ſcilicet
ſpecioſus dū ꝓ vtilitate monaſterij iuxta capuanā vr-
bem miſſus fuiſſet: die quadam frater eius gregorius
cū fratrib⁹ ad mēſam ſedēs atqꝫ cōueſcēs per ſpm̄ ſub
leuatus aſpexit: ⁊ vidit ſpecioſi germani ſui aīam tam
longe a ſe poſiti de corpore exire ꝙ mox fratrib⁹ indica
uit ⁊ cucurrit. iamqꝫ eundē fratrē ſuū ſepultū reppit:
quē tñ ea hora q̄ viderat exijſſe de corpore inuenit.

Fr̄ morīē-
tis frīs a
nimā vi-
dit.

CA.IX. De anima cuiuſdam incluſi.

QUidaꝫ religioſus atqꝫ fideliſſim⁹ vir adhuc mi
hi in monaſterio poſito: narrauit ꝙ aliqui de ſi
cilie partib⁹ nauigio romā petētes in mari me-
dio poſiti cuiuſdā ſerui dei qui in ſōnio fuerat īcluſus
ad celum ferri aīam viderūt. Qui deſcendētes ad ter-
ram cauſamqꝫ an ita eſſet acta perſcrutātes: illo die ī-
uenerūt obiſſe dei famulū: quo eū ad celeſtia regna a-
ſcendiſſe cognouerunt.

CA.X. De egreſſu aīe ſpei abbatis.

ADhuc ī monaſterio poſit⁹ cuiuſdā valde venera
bilis viri relatione cog̃ui: qđ dico. Aiebat enī.
qꝛ venerabilis pater noīe ſpes monaſteriū cō-
ſtruxit in loco cui vocabulū cample ē. q̄ ſexti ferme mi
liarij interiacente ſpacio a vetuſta nurſie vrbe diſiūgi
tur. Hunc omp̄s et miſericors deus ab eterno verbere
flagellādo protexit: eiqꝫ diſpenſationis ſue maximaꝫ
ſeueritatem ſeruauit: ⁊ gratiaꝫ quātūqꝫ eū pri⁹ flagel
lādo diligeret: poſtmodū ꝑfecte ſanando monſtrauit.

Eius nāq; oculos per.xl.annoꝝ ſpaciū cōtinue cecita
tis tenebris preſſit: nullū ei lumē vel extreme viſionis
aperiens. Sed qꝛ nemo i verbere illi⁹ gratia deſtituen
te ſubſiſtit. et niſi idem miſericors pater qui penā irro-
Nota. gat patientiā preſtat: mox p ipatientiā peccatū nobis
ipa auget correptio peccatoꝝ. Fitq; modo miſerabili
vt culpa noſtra vnde ſperare debuit terminū: inde ſu-
mat augmentū. Jccirco noſtra deus īfirma ꝯſpiciens
flagellis ſuis cuſtodiā permiſcet. atq; in percuſſiōe ſua
electis filijs nunc miſericorditer iuſtus ē: vt ſint q̄bus
poſtea debeat miſereri. Unde venerabilē ſenē dū exte
rioribus tenebris p̄meret: interna nunq̄ luce deſtitu-
it. Qui cū flagello fatigaret corporis: habebat p ſācti
Spes ab bas cec⁹ xl. annis curat⁹ ē. ſpūs cuſtodiā cōſolationē cordis. Cū vero iā anni qua
dragesimi fuiſſet i cecitate tēpus expletū: ei dn̄s lumē
reddidit: ⁊ vicinū ſuū obitū denūciauit. atq; vt mona
ſterijs circūquaq; ꝯſtructis verbū vite p̄dicaret: admo
nuit. quatenus corporis recepto lumie: viſitatis i cir-
cuitu fratribus cordis lumē aperiret. Qui ſtatim iuſ-
ſis obtēperās fratrū cenobia circuiuit: mādata vite q̄
agēdo didicerat p̄dicauit. Quitodecio igit̄ die ad mo-
naſteriū ſuū pacta predicatione reuerſus ē. ibiq; fra-
tribus ꝯuocatis aſtās i medio ſacramētū dn̄ici corpis
et ſāguinis ſūpſit. moxq; cū eis myſticos pſalmoꝝ cā-
tus exorſus ē. Qui illis pſallētib⁹ orōni intētus aīam
reddidit. Oēs vero fr̄es q̄ aderāt ex ore ei⁹ exijſſe colūbā
viderūt. q̄ mox aperto tecto oratorij egreſſa aſpicienti
Aīa ſpei viſa i ſpecie colūbe. b⁹ fratrib⁹ penetrauit celū. Cui⁹ iccirco aīam i colūbe
ſpecie apparuiſſe credēdū ē vt omps de⁹ ex hac ipa ſpe-
cie oñderet q̄ ſimplici corde ei vir ille ſeruiſſet.

CA. XI. De egreſſu anime vrſini preſbyteri.

SEd neq; hoc ſileaz q̄ vir venerabilis abbas ſte
phanus qui non longe ante hoc in hac vrbe de
functus ē: quē ipſe etiā bene noſti in eadē pro-
uincia nurſie cōtigiſſe referebat. Aiebat eni q̄ illic p̄ſ-
byter quidaz cōmiſſam ſibi cū magno timore dn̄i rege
bat eccleſiam. Qui ex tempe ordinationis accepte p̄ſ-
byteram ſuā vt ſororez diligens: ſed quaſi hoſtē cauēs

ad ſe ꝓpi⁹ accedere nunq̄ ſinebat. eāq̄ ſibimet ꝓpinq̄re nulla occaſione ꝑmittēs: ad ea ſibi ꝯmunionē fūditus familiaritatis abſciderat. Habēt q̄ppe ſcī viri hoc ꝓpꝛiū. nā vt ſp ab illicitis lōge ſint: a ſe plerūq̄ etiā licita abſcindūt. Vñ idē vir ne vnq̄ p eā icurreret culpā ſibi etiā p illā miniſtrari recuſabat neceſſaria. Hic ḡ venerabil' p̄ſbyter cū lōgā vite ipleſſet etatē āno. xl. ordinatiōis ſue iardeſcēte grauiter febꝛe coꝛrept⁹ ad extrema deduct⁹ ē. Sed cū eū p̄ſbytera ſua ꝯſpiceret ſolutū iā mēbꝛis q̄ſi i moꝛtē diſtenſū ſi c q̄ adhuc ei vitale ſpiramē adeſſet: narib⁹ ei⁹ appoſita curauit aure dinoſcere. Quod ille ſentiēs cui tenuiſſim⁹ inerat flat⁹: q̄tulo niſu valuit vt loq̄ potuiſſ; iferueſcēte ſpū collegit vocē atq̄ erupit dicēs. Recede a me mulier. adhuc igniculus viuit. paleā tolle. Illa igit̄ recedēte creſcēte virtute coꝛpoꝛis: cū magna cepit leticia clamare dicēs. Bñ veniāt dñi mei: bñ veniāt dñi mei: q̄d ad tātillū ſuulū veſtrū eſtis dignati ꝯuenire? Venio venio. gratias ago gratias ago. Cūq̄ hoc iterata crebꝛo voce repeter; quib⁹ hoc diceret noti ſui qui illū circūſteterāt requirebāt. Quib⁹ ille admirādo rñdit dicēs. Nunq̄d hic ꝯueniſſe ſctōs apl'os nō videtiſ: beatū petrū ⁊ paulū p̄mos apl'oꝝ nō aſpicitis? Ad quos iteꝝ ꝯuerſus dicebat. Ecce venio: ecce venio. atq̄ inter hec verba aīa; reddidit Et q̄ꝛ veraciter ſctōs apl'os videret: eos etiā ſequendo teſtat⁹ ē. Qđ plerūq̄ cōtigit iuſtis vt i moꝛte ſua ſcōꝝ pꝛecedētiū viſiones aſpiciēt: ne ipām moꝛtis ſue penalē ſententiā ꝑtimeſcāt. ſed dū eoꝝ mēti internoꝝ ciuium ſocietas oſtenditur: a carnis ſue copula ſine doloꝛiſ et foꝛmidinis fatigatione ſoluantur.

Nota.

Vrſinus apl'os vidit.

CA. XII. De aīa ꝓbi reatine vꝛbis epiſcopi.

Qua de re neq̄ hoc ſileā q̄ ꝓbus oīpotentis dei famulus q̄ nunc i hac vꝛbe monaſterio p̄ſto eſt quod appellatur reatū de ꝓbo patruo ſuo reatine ciuitatis ep̄o michi narrare ꝯſueuit: dicens quia ꝓpinquāte vite ei⁹ termino eū grauiſſima depꝛēſſit egritudo. Cuius pater noīe maximus pueris circūquaq̄

tranſmiſſis colligere medicos ſtuduit: ſi fortaſſe eiꝰ mo
leſtie ſubuenire potuiſſet. Sꝫ ꝯgregati ex vicinis locis
vndiqꝫ medici ad tactū vene: denūciauerūt eius exi-
tum citius affuturū. Sꝫ cū iā tempꝰ refectionis incū-
beret: atqꝫ diei hora tardior excreuiſſet: venerandus
epūs de illoꝝ potius q̄ꝫ de ſua ſalute ſollicitꝰ: eos q̄ ade
rant admonuit cū ſene patre ī ſuperioris epiſcopij ſui
partes aſcendere: ſeqꝫ poſt laborē reficiēdo reparare.
Oēs gitur aſcēderūt domū: vnꝰ ei tantūmodo paruu
lus relictus ē puer: quē nūc q̄ꝫ ꝑdictꝰ ꝓbus aſſerit ſupꝑ-
eſſe. Qui dū lecto iacētis aſſiſteret: ſubito aſpexit ītrā
tes ad virū dei quoſdā viros ſtolis candidis amictos:
qui eundē q̄ꝫ cādorem veſtiū vultuū ſuoꝝ luce vincebāt
Puer ſā- Qua ſplendoris etiā claritate perculſus: q̄nam illi eſ-
ctos vi- ſent emiſſa cepit voce clamare. qua voce etiam ꝓbꝰ epūs
dit. cōmotus: ītrantes eos aſpexit et agnouit: atqꝫ eundē
ſtridētē vagientēqꝫ pueꝝ cōſolari cepit dicēs. Noli tīe
re: qꝛ ad me ſanctꝰ iuuenalis ⁊ ſanctꝰ eleutheriꝰ marty
res venerūt. Ille aūt tante viſionis nouitatē nō ferēs
curſu ꝯcito extra fores fugit. atqꝫ eos quos viderat pa
tri ac medicis nunciauit. Qui cōcite deſcēderūt ſed e-
grum quem reliquerant iam defunctum inuenerunt.
quia illi eum ſecum tulerant: quorum viſionē puer fer
re non potuit qui ibi remanſit.

CA. XIII. De tranſitu galle ancille dei.

i Nterea neqꝫ ſilendū arbitror quod mihi ꝑſona-
rum grauiū atqꝫ fidelium eſt relatione cōpertū.
Gothoꝝ nanqꝫ tēporibꝰ Galla huius vrbis no-
biliſſima puella ſimachi ac patricij filia: ītra adoleſcē-
tie tempora marito tradita: in vnius anni ſpacio eius
eſt morte viduata. Quam dū feruente mūdi copia ad
iterandū thalamū et opes et etas vocarent: elegit ma
gis ſpiritalibus nuptijs copulari deo in quibꝰ a luctu
Nota. incipit᷑: ſed ad gaudia eterna peruenit᷑: q̄ꝫ carnalibus
nuptijs ſubijci: q̄ a leticia ſemper incipiūt ⁊ ad finem
cū luctu tēdūt. Huic aūt cū valde ignea cōſperſio cor-
poris ineſſet: ceperūt medici dicere qꝛ niſi ad amplexus

viriles rediret: calore nimio cõtra naturã barbas eſſ3 habitura. qđ ita q̃ poſt factũ ẽ. Sz ſancta mulier nihil exteri⁹ deformitatis timuit q̃ interi⁹ ſpõſi celeſtis ſpeciem amauit. nec verita ẽ ſi hoc i illa fedaret: qđ a celeſti ſpõſo i ea nõ amaret. Mox ergo vt eius maritus defunctus eſt abiecto ſeculari habitu ad oĩpotentis dei ſeruitiũ ſeſe apud beati petri apoſtoli eccleſiã monaſterio tradidit. ibiq3 multis annis ſimplicitate cordis atq3 orationi dedita: larga idigẽtib⁹ elemoſinaꝝ opera impendit. Cũq3 omnipotẽs de⁹ perhennẽ ia3 mercedẽ reddere eius laboribus decreuiſſet: cancri vlcere i mãmilla percuſſa eſt. Nocturno aũt tempore ante lectum eius duo candelabra lucere conſueuerãt. qr videlicet amica lucis non ſolum ſpiritales: ſed etia3 corporales tenebras odio habebat. Que dũ nocte quada3 ex hac iaceret infirmitate fatigata: vidit beatũ petrũ apl'um inter vtraq3 candelabra ante ſuũ lectum cõſtitiſſe. nec perterrita timuit: ſed ex amore ſumens audaciã exultauit eiq3 dixit. Quid eſt dñe mi. dimiſſa ſũt mihi peccata mea? Cui ille ⟨benigniſſimi vt eſt vultus⟩ iclinato capite annuit: dicens. Dimiſſa: veni. Sed qr quandã ſanctimonialẽ feminã in eodem monaſterio pre ceterꝭ diligebat: ilico galla ſubiũxit. Rogo vt ſoror Benedicta mecũ veniat. Cui ille reſpondit. Non: ſed illa talis veniat tecum. hec vero quã petis: die te erit triceſimo ſecutura. His itaq3 expletis viſio apoſtoli aſſiſtentis ꝛ colloquẽtis ei ablata eſt. At illa ꝓtinus cũcte congregationis aſciuit matrem. eiq3 quid viderit: quidue audierit indicauit. Tertio autẽ die cum ea que iuſſa fuerat ſorore defuncta eſt. Illa vero qua3 ipſa popoſcerat die eſt triceſimo ſubſecuta. Quod factum nunc vſq3 in eodem monaſterio manet memorabile. ſicq3 hoc a precedentib⁹ matribus traditum narrare illic ſolent ſubtiliter iuniores que nũc ſunt ſanctimoniales virgineſ ac ſi illo in tempore huic tam grandi miraculo et ipſe affuiſſent.

Galla ad ſctm̃ petrum.

¶CA.XIIII. De tranſitu Seruuli paralitici.

Sed inter hec ſciendū ē: q̄r ſepe aīab⁹ exeuntibus electoꝝ dulces ſolēt laudes celeſtes erūpe. vt dū illā libent̄ audiūt: diſſolutionē carnis ab aīa ſētire minime ꝑmittant̄. Vn̄ in omelijs qꝫ euangelijs iā narraſſe me memini. ꝙ in ea porticu q̄ euntib⁹ ad eccleſiā beati clemētis ē ꝑuia fuit quidā ſeruulus noīe: cui⁹ te qꝫ nō ambigo meminiſſe. q̄ q̄dē pauper rebus: ſꝫ meritis diues erat: quē lōga egritudo diſſoluerat. Nā ex quo illū ſcire potuim⁹: vſqꝫ ad finē vite paralitic⁹ iacebat. quid dicam? q̄r ſtare nō poterat: q̄ nunqꝫ in lecto ſurgere vel ad ſedendū valebat. nunqꝫ manū ſuā ad os ducere. nūqꝫ ſe potuit in latus aliud declinare. Huic ad ſeruiēdū mater cū fratre aderāt ꝛ quicq̄d ex elemoſina potuiſſꝫ accipere: hoc eoꝝ manib⁹ pauperibus erogabat. Neqꝫ litteras nouerat: ſed ſcripture ſacre ſibimet codiceſ emerat. et religioſos quoſqꝫ in hoſpitalitatē ſuſcipiēs hos corā ſe ſtudioſe legere faciebat. Factū eſt vt iuxta modū ſuū plene ſacrā ſcripturaꝫ diceret: cū ſicut dixi litteras fundit⁹ ignoraret: ſtudebat ſp̄ in dolore gr̄as agere: hymnis deo et laudib⁹ dieb⁹ ac noctib⁹ vacare. Sed cum iam temp⁹ eſſet vt tanta ei⁹ patientia remūerari debuiſſet: mēbroꝝ dolor ad vitalia redijt. Cūqꝫ iā ſe morti proximū agnouiſſet: peregrinos viros atqꝫ in hoſpitalitatē ſuſceptos admonuit: vt ſurgerēt: et cum eo pſalmos ꝑ expectatiōe ſui exit⁹ decātarēt. Cūqꝫ cū eis et ipſe moriēs pſalleret: voces pſallētiū repēte cōpeſcuit cū terrore magni clamoris: dicēs. Tacete. nūquid non auditis quāte reſonēt laudes ī celo? Et dum eaſdem laudes q̄s intus audierat: aurē cordis intēderat: ſancta illa anima carne exeūte ſoluta eſt. Qua ſcilicet exeūte tanta illic fragrantia odoris aſperſa ē: vt omnes qui illic aderant: ineſtimabili ſuauitate replerent̄. ita vt per hoc patenter cognoſcerēt ꝙ eas laudes in celo ſuſcepiſſēt. Cui rei monach⁹ noſter īter fuit: qui nūc vſqꝫ viuit: ꝛ cū magno fletu atteſtari ſolet. q̄r q̄uſqꝫ corpus eius ſepulture traderēt: ab eorū naribus odoris illius fragrantia non receſſit.

Seruul⁹ ī exitu āgelos cātare audiuit.

CA. XV. De tranſitu romule ancille dei.

IN eiſdē qꝫ omelijs rē narraſſe me recolo: quam
ſpecioſus p̄ſbyter meus q̄ hāc nouerat me nar=
rāte atteſtat⁹ eſt. Eo nāqꝫ tp̄e q̄ mōaſteriū petij:
an⁹ quedā redēpta noīe in ſcimoniali habitu ꝯſtituta
ī vrbe hac iuxta btē marie v̄gis eccleſiā manebat. Hec
illi⁹ diſciplīa erudita fuerat: q̄ magnis v̄tutib⁹ pollēs
ſup p̄neſtinos mōtes vitā heremiticā duxiſſe ferebat.
Huic aūt redēpte due ī eodē habitu diſcipule fuerant
vna noīe romula: ⁊ alt'a q̄ nūc ſupeſt. ⁊ quā q̄dem facie
ſcio: ſ noīe neſcio. Tres itaqꝫ hec ī vno habitacl'o com=
manētes. moꝝ q̄dē diuitijs plene: ſ tn̄ paup̄e vitā reb⁹
ducebāt. Hec autē quā p̄fat⁹ ſū romula aliā quā p̄dixi
ꝯdiſcipulā ſuā magnis vite meritis anteibat. Erat q̄p
pe mire patiētie. ſūme obediētie. cuſtos oris ſui ad ſilē Romule
tiū. ſtudioſa valde ad cōtinue orōnis vſū. Sꝫ q: plerū laudes.
qꝫ hi q̄s iā hoīes p̄fectos eſtimāt: adhuc in ocul' ſummi
opificis aliq̄d imp̄fectiōis habēt. ſic ſepe imp̄iti hoīes
necdū p̄fecte ſculpta ſigilla conſpicim⁹: etiā q̄ſi p̄fecta
laudam⁹. q̄ tn̄ adhuc artifex ꝯſiderat ⁊ limat: laudari
iā audit: ⁊ tn̄ ea tūdere meliorādo nō deſinit. Hec quā
p̄dixim⁹ romula ea quā greco vocabulo medici paraly
ſim vocāt moleſtia corporali p̄cuſſa ē. multiſqꝫ annis ī
lectulo decubās: pene oī iacebat mēbroꝝ officio deſti
tuta. nec tn̄ hec eadē ei⁹ mētē ad īpatiētiā flagella p̄du
xerāt. Nā ipa ei detrimēta mēbroꝝ: fctā fuerāt īcremē Nota.
ta v̄tutū. q: tāto ſoliciti⁹ ad vſū orōnis excreuerat: q̄=
to ⁊ aliud q̄dlibet agē nequaq̄ valebat. Nocte igit' qua
dā eādē redēptā quā p̄fat⁹ ſū q̄ vtraſqꝫ diſcipl'as ſuas
filiarū loco nutriebat vocauit dicēs. Mater veni: ma
ter veni. Que mox cū alia ei⁹ cōdiſcipula ſurrexit: ſic
vtriqꝫ referētib⁹ ⁊ mult' eadē res claruit: ⁊ ego qꝫ ī eo
dē tp̄e agnoui. Cūqꝫ noct' medio lectulo iacēt' aſſiſte=
rēt: ſubito celit⁹ lux emiſſa: oē illi⁹ cellule ſpaciū īple=
uit. ⁊ ſplēdor tāte claritat' emicuit: vt corda aſſiſtētiū
īeſtimabili pauore preſtrīgeret. atqꝫ vt poſt ipē refere
bat oē ī ei⁹ corp⁹ obrigeſceret: vt ⁊ ī ſubito ſtupore ma
nerēt. Cepit nāqꝫ q̄ſi cuiuſdā magne multitudinis in=
grediēt' ſonit⁹ audiri. oſtiūqꝫ cellule cōcuti: ac ſi igre=

diẽtiũ turba ꝓmereř. atq̃ vt dicebãt ĩtrãtiũ mľtitudi-
nẽ ſẽtiebãt. Sꝫ nimietate timoꝛꝭ ⁊ lumĩs videre nõ po-
terãt. qꝛ eoꝝ oculos ⁊ pauoꝛ depſſerat: ⁊ ipa tãti lumĩs
claritas reuerberabat. Quã lucẽ ꝓtinꝰ ẽ miri odoꝛis
fragrãtia ſubſecuta: ita vt eaꝝ animũ qꝛ lux emiſſa ter
ruerat: odoꝛis ſuauitas refoueret. Sꝫ cũ vim claritatꝭ
illius ferre nõ poſſent: cepit eadẽ romula aſſiſtẽtẽ ⁊ tre
mentẽ redẽptã ſuoꝝ moꝝ magiſtrã blãda voce ꝯſolari
dicẽs. Noli timere mater: nõ moꝛiar modo. Cunq̃ꝫ hoc
crebꝛo diceret: paulatim lux q̃ fuerat emiſſa ſubtracta
eſt. ſed is q̃ ſubſecutꝰ eſt odoꝛ remãſit. ſicq̃ꝫ dies ſecũdꝰ
⁊ tertius tranſijt vt aſperſa odoꝛis fragrãtia maneret
Nocte igitur quarta eandẽ magiſtrã ſuã iteꝝ vocauit:
qua veniẽte viaticũ petijt ⁊ accepit. Necdũ vero eadeꝫ
redẽpta vel illa alia eiꝰ diſcipula a lectulo iacentis ab-
ſceſſerãt: ⁊ ecce ſubito in platea ante eiuſdẽ cellule ho-
ſtiũ duo choꝛi pſallẽtiũ ꝯſtiterãt. et ſicut ipe dicebãt ſe
xus ex vocibꝰ diſcreuiſſe pſalmodie cãtꝰ dicebãt: viri ⁊
femĩe rñdebãt. Cũq̃ ãñ foꝛes cellule exhiberenř cele-
Celeſtes exequie. ſtes exequie: ſctã illa aĩa carne ſoluta ẽ. Qua ad celuꝫ
ducta quãto choꝛi pſallẽtiũ altiꝰ aſcẽdebant: tanto ce-
pit pſalmodia lenius audiri quouſq̃ꝫ et eiuſdẽ pſalmo
die ſonitus ⁊ odoꝛis ſuauitas elõgata finiretur.

CA. XVI. De tranſitu tarſille virginis.

Nonnunq̃ vero ĩ ꝯſolatione egrediẽtis aĩe: ipſe
apparere ſolet auctoꝛ ac retributoꝛ vite. Vñ et
hoc qđ de tarſilla amica mea ĩ omelijs euãgelij
dixiſſe me recolo: replicabo. que inter duas alias ſoꝛo-
res ſuas virtute continue oꝛationis. grauitate vite. ſin
gularitate abſtinentie: ad culmen ſanctitatis excreue
rat. Huic per viſioneꝫ felix attauus meus huius roma
ne eccleſie antiſtes apparuit eiq̃ꝫ manſioneꝫ perpetue
claritatis oſtendit dicens. Ueni: qꝛ in hac te lucis mã
ſione ſuſcipio. Que ſubſequente mox febꝛe coꝛrepta
ad diem peruenit extremuꝫ. Et ſicut nobilibus femĩs
viriſq̃ moꝛientibus multi ꝯueniunt: qui eoꝛum pꝛoxi
mos ꝯſolentur: eadem hoꝛa exitus ipſius multi viri ac

femie ei⁹ lectulū circūſteterūt. Tūc ſubito illa ſurſum reſpiciēs Jeſum veniētē vidit: ꝛ cū magna vocis aīad uerſione cepit circūſtātib⁹ clamare: dicēs. Recedite: recedite. qꝛ Jeſus venit. Cūq; in eū tēderet quē vide= bat ſcā illa aīa a corpore egreſſa. tātaq; ſubito fragran tia miri odoris aſpſa eſt: vt ipa q̄ſ ſuauitas cūctis oſtē= deret illic auctorē ſuauitatis veniſſe. Cūq; corp⁹ eius ex more mortuoꝝ ad lauādū eſſꝫ nudatū: longe oīs vſu in cubitis ei⁹ ꝛ genub⁹ cameloꝝ more inuēta ē ob= durata cutis excreuiſſe. Et qd viuēs eius ſpūs ſemper egerit: caro mortua teſtabat.

Traſilla hieſū vidit.

¶ CA·XVII·De tranſitu muſe puelle.

SEd neq; hoc ſileā qd predict⁹ ꝑbus dei famul⁹ de ſorore ſua noīe muſa puella parua narrare ꝯſueuit: dicēs ꝙ quadā nocte ei per viſionē ſan cta dei genitrix virgo maria apparuit: atq; coeuas ei ī albis veſtibus puellas oſtendit. Quib⁹ illa cū admi= ſceri appetiſſet: ꝫ ſe eis iungere non auderet: btē marie virginis eſt voce requiſita an velit cū eis eſſe: atqꝫ in eius obſequio viuere. Cui cū puella eadē diceret volo ab ea ꝑtinus mandatū accepit: vt nihil vltra leue aut puellare ageret: ꝛ a riſu iocis ſe abſtineret. ſciēs ꝑ oīa ꝙ inter eaſdem virgines quas viderat ad eius obſeq̄= um die triceſimo veniret. Quib⁹ viſis in cunctis ſuis moribus puella mutata eſt: omneſqꝫ a ſe leuitates pu ellaris vite magna grauitatis deterſit manu. Cunqꝫ eam parētes eius mutatā eſſe mirarentur: requiſita rē retulit qd ſibi beata dei genitrix iuſſerit: vł quo die itu ra eſſet ad obſequiū eius indicauit. Tūc poſt. xxv. diē febre correpta eſt. Die autē triceſimo cū hora eius exi= tus propinquaſſet: eandem beatam genitricem dei cū puellis quas per viſionē viderat ad ſe venire cōſpexit Cui ſe etiā vocāti rn̄dere cepit: ꝛ depreſſis reuerēter o= cuł apta voce clamare. Ecce dn̄a venio: ecce dn̄a veio. Jn q̄ etiā voce ſpm̄ tradidit. ꝛ ex virgineo corpore ha= bitatura cū ſanctis virginib⁹ exiuit. ¶ Petrus.

Muſa btām virginē vidit.

Um humanũ gen⁹ multis atq₃ innumeris vitijs ſit ſubiectũ: hirkm celeſtis patrie maximã partez ex paruulis vel infantib⁹ arbitroꝛ poſſe ꝯpleri.

CA.XVIII. Quibuſdã paruulis regni celeſt adit⁹ a parẽtib⁹ claudit; cũ ab eiſ male nutriũtur. ⁊ ꝺ puero blaſphemo oñdit ⁊ poſtmodũ declarat. ¶ Gregori⁹

Parnul a pẽtibuſ regnũ celeſte non nũq̃ claudit.

ET ſi oẽs baptiſatos ĩfantes atq₃ ĩ eadẽ infãtia moriẽtes igredi regnũ celeſte credẽdũ eſt: oẽs tñ puulos q̇ ſcilicet iã loq̇ poſſũt regna celeſtia ingredi credẽdũ nõ eſt. q2 nõnullis paruulis eiuſdem regni celeſtis adit⁹ a parẽtib⁹ claudit ſi male nutriant Nã quidã vir cũctis in hac vrbe notiſſim⁹ ante triẽniũ filiũ habuit annoꝝ ſicut arbitroꝛ quinq₃. quẽ nimis carnaliter diligẽs remiſſe nutriebat. atq₃ idẽ puul⁹ (qḋ dictu graue eſt.) mox vt ei⁹ aĩo aliquid obſtitiſſ₃: maieſtatẽ dei blaſphemare ꝯſueuerat. q̇ in hac añ triẽniũ mortalitate percuſſus venit ad mortẽ. Cumq₃ eũ ſuus pr̃ in ſinu teneret (ſicut hi teſtati ſũt q̇ preſentes fuerũt) malignos ad ſe veniſſe ſpũs trementib⁹ oculis puer aſpiciẽs cepit clamare. Obſta pater: obſta pater. Qui clamans declinauit faciẽ: vt ſe ab eis ĩ ſinu patris abſcõderet Quẽ cũ ille tremẽtẽ requireret quid videret: puer adiunxit dicens. Mauri hoĩes venerunt q̇ me tollere volunt. Qui cũ hoc dixiſſet: maieſtat nomẽ ꝓtinus blaſphemauit ⁊ aĩam reddidit. vt eni omnipotẽs de⁹ oſtenderet pro quo reatu talibus fuiſſet tradit⁹ executoribus. Unde viuentẽ pater ſuus noluit corrigere: h̃ morientẽ permiſit iterare. vt q̇ diu ꝑ diuinitatis patiẽtiã blaſphem⁹ vixerat: qñq₃ ꝑ diuinitatis iudiciũ blaſphemaret et moreret. quatenus reatum ſuũ pater agnſceret: qui paruuli filij animã negligens non paruulũ peccatorez gebenne ignibus nutriret. Sed interim h̃ triſte ſeponentes: ad ea que narrare ceperamus leta redeamus.

¶CA.XIX. De tranſitu ſtephani viri dei.

Predicto eteni ꝑbo aliiſq; religioſis narrãtib⁹ viris agnouit: ea q̃ indicare audientib⁹ de venerabili patre ſtephano ĩ omeliis euãgelii curaui. ¶ Fuit eteni vir ſicut idẽ ꝑbus ⁊ multi alii teſtantur: nihil in hoc mundo poſſidens nihil querens . ſolam cum deo paupertatem diligens. inter aduerſa ſẽper patientiam amplectens. ꝯuentus ſecularium fugiens. vacare ſemꝑ orõni cõcupiſcens. De quo vnũ bonũ virtutis refero: vt ex hoc vno valeant multa ei⁹ bona penſari. Is nãq; cũ quadã die meſſem quã ſua manu ſeruerat deciſam ad aream deduxiſſet: nihilq; aliđ cũ diſcipulis ſuis ad totius anni ſtipendiũ haberet. q̃dam ꝑuerſe volũtatis vir antiqui hoſtis ſtimulis inſtigatus: eandẽ meſſem igne ſuppoſito ita vt erat in area incẽdit. Quod factũ dũ alter ꝯſpiceret eidẽ dei famulo cucurrit et nunciauit. Quod poſtq̃ inclinauit adiũxit. dicens. Ve ve pater ſtephane: quid tibi ꝯtigit? cui ſtatim vultu ac mente placida ille reſpondit. Ve quid illi contigit qui mihi hoc fecit: nã mihi q̃d ꝯtigit? In quibus ei⁹ verbis oſtẽditur ĩ quo virtutis culmine ſedebat qui vnũ qđ in ſumptũ mũdi habuerat: tã ſecura perdebat mente. magiſq; illi ꝯdolebat q̃ peccatũ cõmiſerat q̃ ſibi qui peccati illi⁹ dãna tolerabat. nec penſabat q̃d ipſe exterius: ſed culpe reus q̃tũ perdebat intus. Hunc itaq; cũ dies mortis egredi đ corpe vrgeret conuenerunt multi vt tã ſancte aĩe de hoc ſeclo recedẽti ſuas animas cõmendarent. Cunq; lecto hi qui conuenerant oẽs aſſiſterẽt: alii ingredientes angelos viderunt: ſed dicere aliquid nullo modo potuerũt. alii omnino nil viderũt. Sed oẽs q̃ aderãt ita vehemẽtiſſim⁹ timor percuſſit: vt nullus egrediẽte illa ſancta aĩa illic ſtare potuiſſet. Et hi ergo q̃ viderant: ⁊ hi q̃ oĩno nil viderant: vno oẽs timore percuſſi ⁊ territi fugerũt. vt palã dare͞t ĩtelligi q̃ et quanta vis eẽt q̃ illã egrediẽtẽ aĩaʒ ſuſcipet: cui⁹ egreſſũ nẽo mortaliũ ferre potuiſſet

Laus ſtephani.

Nota virtutẽ eius eximiaʒ.

CA.XX. q aliq̃n anime meritum nõ in ipſo ſuo egreſſu: ſed poſt mortem verius declaratur.

SEd inter hec ſciendũ ẽ. quia aliquando aĩe meri

tum non ĩ ipſo ſuo egreſſu oſtendit: poſt mortem ů cer-
tius declarat. Uñ ⁊ ſcĩ martyres ab ĩfidelib⁹ crudelia
multa perpeſſi ſunt: qui tñ vt p̄dixim⁹ ad oſſa ſua mor-
tua ſignis quotidie et miraculis clareſcunt.

CA. XXI. De duob⁹ monachis valentij abbatis.

Vite nãq3 venerabilis valẽti⁹ q̃ poſt ĩ hac roma-
na vrbe mihi ſicut noſti ĩ eo q̄3 monaſterio p̄fu-
it: prius ĩ valerie ꝓuincia ſuũ mõaſteriũ rexit.
In quo dũ lõgobardi ſeuientes veniſſent ſicut ei⁹ nar-
ratione didici: duos eius monachos ĩ ramis vni⁹ arbo
ris ſuſpẽderunt. q̃ ſuſpenſi eodẽ die defũcti ſũt. Facto
aũt veſpere vtrorũq3 eoꝝ ſpũs claris illic apertiſq̄3 vo
cibus pſallere ceperũt. ita vt ĩp̄i q̄3 qui eos occiderant
cũ voces pſallẽtiũ audirẽt nimiũ mirati terrerent. q̄s
videlicet voces captiui q̄3 oẽs q̃ illic aderant audierũt
atq3 eoꝝ pſalmodie poſt modum teſtes extiterũt. Sed
has voces ſpirituũ omp̄s de⁹ iccirco pertingere voluit
ad aures corpoꝝ: vt viuẽtes quiq̄3 ĩ carne diſcerẽt: q2
ſi deo ſeruire ſtudeãt: poſt carnis mortem veri⁹ viuãt.

Mõchi
ſuſpenſi
ad arbo-
re3 cane-
bant.

CA. XXII. De tranſitu ſurani abbatis.

Quibuſdã religioſis q̄3 viris atteſtantib⁹ adhuc
in monaſterio poſitus agnoui q̄ hoc longobar-
doꝝ tempore iuxta ĩ hac ꝓuicia que ſura noĩat
quidam monaſterij pater vite venerabilis ſuranus no
mine fuerit qui captiuis aduenĩẽtib⁹ atq3 a longobar
doꝝ dep̄datione fugientib⁹ cũcta que ĩ monaſterio vi-
debatur habere largitus eſt. Cũq3 in elemoſinis veſti-
menta ſua ac fratrũ oĩa et cellariũ cõſumpſiſſet: et q̄c-
quid habere in horto potuit expendit. Expenſis ꝟo re-
bus oĩbus lõgobardi ad eũ ſubito venerũt: eũq3 tenu
erunt et auru3 ab eo petere ceperunt. Quibus cũ ille
diceret ſe oĩno nihil habere: ĩ vicino monte ab eis du-
ctus eſt: in quo ſilua immẽſis magnitudinis ſtabat: ibi
captiuus quidam fugiens in caua arbore latebat. vbi
vnus ex longobardis educto gladio predictum vene-

rabilē occidit virū·Cui⁹ corpe in terrā cadēte mōs oīſ ꝑtin⁹ ⁊ ſilua cōcuſſa eſt:ac ſi ſe ferre nō poſſe pōdus ſā ctitatis ei⁹ diceret:terraq̧ tremuiſſet. Miraculum.

CAPI·XXIII·De trāſitu diaconi eccl'ie marſorū·

Alius ꝗ̄ in marſoꝝ ꝓuīcia vite valde venerabilis diacon⁹ fuit·quē inuētū lōgobardi tenuerūt quoꝝ vn⁹ educto gladio caput ei⁹ amputauit. Sed cū corp⁹ ei⁹ in terrā caderet:iṗe q̄ hūc capite trūcauerat immūdo ſpū corrept⁹:ad pedes ei⁹ corruit·et qd amicū dei occidit:inimico dei tradit⁹ oñdit.

Petrus.

QUid eſt h̄ q̄ſo te ꝙ omp̄s de⁹ ſic ꝑmittit mori:q̄s tñ poſt mortē cui⁹ ſctitatꝭ fuerit nō patiꝛ̄ celari:

CA·XXIIII·De morte viri dei qui miſſus bethel fuerat·

Gregorius.

CUm ſcriptū ſit·Juſtus q̄cūq̧ morte ꝑuētus fuerit iuſticia ei⁹ nō auferet̄ ab eo. electi q̄ ꝓculdubio ad ꝑpetuā vitā tendūt:q̄d eis obeſt ſi ad modicū dure moriunt̄:Et eſt fortaſſe nōnunq̄ eoꝝ culpa:licꝫ mīma q̄ in eadē debeat morte reſecari. vñ fit ꝙ reprobi ptātē q̄dē ꝯtra viuētes accipiāt·Sꝫ ill' moriētib⁹ h̄ in eis ḡui⁹ vīdicet̄:ꝙ ꝯtra bonos ptātē ſue crudelitatꝭ accepūt·ſicut idē carnifex q̄ eūdē venerabilē diaconū viuētē ferire ꝑmiſſus eſt:gaudē ſuꝑ mortuū ꝑmiſſus nō ē:qd ſacra ꝗ̄ teſtant̄ eloq̄a·Nā vir dei ꝯtra ſamariā miſſus:qꝛ ꝑ iobediētiā ī itinere comedit:hūc leo in eodē itinē occidit·Sꝫ ſtatī illic ſcriptū ē:qꝛ ſtetit leo iuxta aſinā:⁊ nō comedit leo de cadauere. Ex q̄ re oſtēdit̄ ꝙ pctm̄ iobediētie ī iṗa fuerit morte laxatū. qꝛ idē leo quē viuētē p̄ſumpſit occidē:ꝯtigē nō p̄ſūpſit occiſū·Qui enī occidēdi auſū habuit: d occiſī cadauere comedēdi licētiā ñ accepit·qꝛ is q̄ culpabil' ī vita fuēat punita iobediētia erat iā iuſt⁹ ex morte·Leo ḡ qui pri= iij.re.xiij

Leo cu= us peccatoris vitam necauerat: cuſtodiuit poſtmodũ
ſtodiuit cadauer iuſti. ¶ Petrus.
cadauer P Lacet quod dicis. ſed noſſe vellẽ ſi tunc ante reſti
iuſti. tutionẽ corpoꝝ ĩ celo recipi valeãt aĩe iuſtoꝝ

CA.XXV. ſi ante reſtitutionẽ corporis recipiantur in celo anime iuſtoꝝ. ¶ Gregorius.

H Oc neqꝫ de oĩbus iuſtis fateri poſſumus: neqꝫ de oĩbus negare. Nã ſũt quorũdã iuſtoꝝ ani=me q̃ a celeſti regno quibuſdã adhuc mãſiõibus differunt. In quo dilationis dãno quid aliud innuit niſi qđ de perfecta iuſticia aliquid minus habuerunt: et tamen luce clarius conſtat. qꝛ perfectoꝝ aĩe mox vt huius carnis clauſtra exeunt: in celeſtis regni ſedibꝰ recipiuntur. quod ⁊ ipſa per ſe veritas atteſtat͛ dicẽs.
Luc.xvij Ubicunqꝫ fuerit corpus: illuc cõgregabuntur ⁊ aq̃le. qꝛ vbi ipſe redẽptor noſter ẽ corpore: illuc ꝓculdubio
Phil.j. colliguntur iuſtoꝝ aĩe. Et paulus. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cum xp̃o. Qui ergo xp̃m in celo eẽ nõ dubitat: nec pauli aĩam eẽ in celo negat. Qui etiã de diſſolutiõe ſui cor-
ij.Coꝝ.v poris atqꝫ de inhabitatione celeſtis patrie dicit. Sci=mus q̄m ſi terreſtris domꝰ noſtra huiꝰ habitationis diſſoluatur: q̄ edificationem habemꝰ ex deo domũ nõ manu factã eternam in celis. ¶ Petrus

S I igitur nunc ſunt in celo anime iuſtorum: quid ẽ qđ ĩ die iudicij ꝓ iuſticie ſue retributõe recipiẽt? Gre.

H Oc eis nimirum creſcit in iudicio q̄ nunc animarum ſola: poſtmodum vero etiam corporum beatitudine perfruuntur. vt ipſa quoqꝫ carne gaudeant in qua dolores pro dño cruciatuſqꝫ pertulerunt. pro hac
Iſaie.lxj quippe geminata eoꝝ gloria ſcriptuꝫ eſt. In terra ſua duplicia poſſidebunt. Hinc etiam ante reſurrectionis diem de ſanctorũ aĩabus ſcriptum eſt. Date ſunt illis ſingule ſtole albe. Et dictũ eſt illis vt requieſcerent tẽ=pus adhuc modicũ: donec impleret͛ numerus conſeruorum et fratrum eorum. Qui itaqꝫ nunc ſingulas acceperũt binas in iudicio ſtolas habituri ſũt. quia modo animarum tantũmodo: tunc aũt animarum ſimul et corporum gloria letabuntur. ¶ Petrus

Aſſētio.ſed vellē ſcire quonā modo agitur: qđ ple rūq3 morientes multa predicunt.

¶CA.XXVI. Quibꝰ modis moriētes aliq̄ p̄dicūt.ꝛ đ morte cuiuſdā aduocati.ꝛ de reuelatiōe gerōtij ac mel liti monachoꝝ.ꝛ de morte pueri armētarij.et de diuer ſitate linguaꝝ. ¶Gregorius.

Ipſa aliqñ aīaꝝ vis ſubtilitate ſua aliqđ p̄uidz. Aliqñ eni exiture de corpe aīe p reuelationem vētura cogſcūt. Aliqñ vo dū iā iuxta ſit vt cor pus deſerāt diuinitꝰ afflate i ſecreta celeſtia icorporeū mētis oculū mittūt. Nā ꝙ vis aīe aliqñ ſubtilitate ſua ea q̄ ſūt vētura cognoſcit. Patz ex eo ꝙ cū quidā aduo catꝰ q̇ in hac vrbe añ biduū lateris dolore defūctꝰ ē.ſz añ paululū ꝙ̄ moreret̄: vocauit pueꝝ ſuū p̄parari ſibi veſtimēta ad ꝓcedēdū iuſſit. Quē dū puer q̄ſi iſanire cerneret: eiuſq3 p̄ceptis mīme obediret: ſurrexit.veſti mēto ſe iduit.ꝛ pviā appiā ad beati ſixti eccleſiā ſe eſſe ꝓceſſuꝝ dixit. Cūq3 poſt modicū igraueſcēte moleſtia eſſet defūctꝰ: deliberatū fuerat vt apud beatū ianua riū martyrē p̄neſtina via eiꝰ corpꝰ poni debuiſſet. Sed qꝛ lōgū hoc his q̇ funus eiꝰ curauerāt viſū fuiſſet repē te orto ꝯſilio exeūtes cū eiꝰ funere pviā appiā neſcien teſq3 illi qđ dixerat: i ipā eū eccl'ia quā p̄dixerat poſue rūt. Et cū eū dē virū curis ſecularibꝰ obligatū: lucriſ q3 terrenis ihiantē fuiſſe nouerimꝰ vñ hoc p̄dicere po tuit.niſi qꝛ id qđ futurū erat eiꝰ corpi ipā vis aīe ac ſub tilitas p̄uidebat. Qđ aūt ſepe etiam reuelationibꝰ agi tur vt a morituris futura p̄ſciant̄. Ex his colligere poſ ſumꝰ q̄ apud nos geſta i monaſterijs ſcimꝰ. In mona ſterio eteni meo quidā frater añ decēniū gerontiꝰ dice batur. Qui cum graui moleſtia corporis fuiſſet depſſꝰ in viſione nocturna albatos viros et clari omnimodo habitus in hoc ipſum monaſterium deſcēdere de ſupe rioribus aſpexit. Qui cum coram lecto iacentis aſſiſte rent: vnus eoꝝ dixit. Ad hoc venimus vt de monaſte rio gregorij quoſdam fratres in militiā mittamus: at q3 alteri precipiens: adiunxit. Scribe marcellū. valē tinianū. agnelluz. atq3 alios quorum nunc minime re

Aduocatus futura predixit.

cordor. Quibus expletis addidit: dicēſ. Scribe ⁊ hūc
ip̄m q̄ nos aſpicit. Ex qua viſione certꝰ redditꝰ p̄dictus
frater facto mane inotuit fratribꝰ q̄ et q̄ eſſēt i breui ex
eadē cella morituri. poſt quos ſe etiā denūciauit eſſe ſe
cuturū. Cūq; die alio p̄dicti fratres mori ceperūt: atq;
ſub eodē ordine ſe in morte ſecuti ſūt quo fuerāt in de-
ſcriptione noīati. ad extremū vero et ip̄e obijt: q̄ eoſdē
fratres morituroſ p̄uidit. In ea q̄ȝ mortalitate q̄ ati tri
enniū hanc vrbē vehemētiſſima clade vaſtauit: in por-
tunēſis ciuitatis monaſterio mellitꝰ dictꝰ eſt monachꝰ
adhuc i annis iuuenilibꝰ ꝯſtitutꝰ: ſed mire ſimplicita-
tis atq; humilitatis vir. q̄ appropiquāte vocatiōis die
eadē clade percuſſus ad extrema deductꝰ ē. Quod vir
vite venerabilis felix eiuſdē ciuitatis ep̄s audiēſ: cuiꝰ
et hec relatione cognoui ad eū accedere ſtuduit. et ne
mortē timere debuiſſet verbis hūc perſuaſorijs ꝯforta
re. cui etiā adhuc d̄ diuina mīa lōgiora vite ſpacia pol-
liceri cepit. Sed ad hec ille reſpondit curſus ſui tp̄a eē
ꝯpleta: dicēs apparuiſſe ſibi iuuenē atq; epiſtolas de-
Nota. tuliſſe dicētē. Aperi ⁊ lege. Quibꝰ apertis: aſſeruit q̄a
ſe ⁊ oēs q̄ eodē tēp̄e a p̄dicto ep̄o i paſchali feſtiuitate
fuerant baptiſati: ſcriptos in eiſdē epiſtolis litterꝭ au-
reis inuenio. Primū q̄dē vt dicebat ſuū nomē reppe
rit: ac īde omniū illo in temp̄e baptiſatorū. Qua de re
certum tenuit: et ſe ⁊ illos de hac vita eſſe ſub celerita-
te migraturos. Factumq; eſt vt die eadem ipſe morere
tur: atq; poſt eum cuncti illi qui baptiſati fuerant ita
ſecuti ſunt: vt intra paucos dies nullus eoꝝ in hac vi-
ta remaneret. De quibus nimirꝝ cōſtat q̄ eos p̄dictus
dei famulus iccirco auro ſcriptos viderat. quia eorū
noīa apud ſe fixa eterna claritas habebat. Sicut itaq;
hi reuelationibus poterunt vētura cognoſcere: ita nō-
nunq̄ȝ egreſſure anime poſſūt etiā myſteria celeſtia nō
per ſomnium: ſed vigilando prelibare. Ammoniū nā-
q; monaſterij mei monachum bene noſti. qui duȝ eſſet
in ſeculari habitu conſtitutus: valeriani huius vrbis
aduocati naturalem filiam in coniugio ſortitus: eius
obſequijs ſedule atq; inceſſanter adherebat. et queq;

in ei⁹ domo agebãtur nouerat. Qui mihi iã in mõaſte-
rio poſitus narrauit ꝙ in ea mortalitate q̃ patricij nar
ſe temporib⁹ hanc vrbẽ vehemẽter afflixit: i domo ꝑdi-
cti valeriani puer armẽtarius fuit ꝑcipue ſimplicitatis
et humilitatis. Cum vero eiuſdẽ aduocati dom⁹ eadez
clade vaſtaretur: idez puer percuſſus eſt ⁊ vſq3 ad mor
tem deductus. Qui ſubito ſublatus a ꝑſentib⁹ redijt:
ſibiq3 dominũ ſuũ vocari fecit. cui ait. Ego in celo fui:
et qui de hac domo morituri ſunt agnoui. ille ille atq3
illi morituri ſunt. tu vero ne timeas: q2 hoc tempe mo-
riturus non es. Ut vero ſcias ꝙ me i celo fuiſſe vex fa-
teor: ecce accepi illic vt linguis oĩm loquar. Nunqd ti-
bi incognitũ fuit grecã me linguã oĩno non noſſe: ⁊ tñ
grece loquar. vt cognoſcas an verũ ſit ꝙ me omnes lin
guas accepiſſe teſtificor. Cui tũc grece dñs ſuus locut⁹
eſt atq3 ita illi in eadem lingua reſpondit: vt cũcti qui
aderant mirarent. In ea quoq3 domo predicti narſe
ſpatarius vulgaris manebat. Qui feſtine ad egruz de
ductus ei vulgarica lingua locutus eſt. ſed ita puer il-
le in italia natus et nutritus in eadem barbara locuti
one reſpondit: ac ſi ex eadem fuiſſet gente generatus.
Mirati ſunt omnes qui audiebant: atq3 ex duarũ lin
guarum experimento quas euz antea neſciſſe nouerãt
crediderunt de omnibus quas probare minime vale-
bant. Tunc per biduum mors eius dilata eſt. ſ3 die ter
tio quo occulto iudicio neſcit: manus ac brachia lacer
toſq3 ſuos dentib⁹ laniauit atq3 ita de corpore exiuit.
Quo mortuo omẽs illi quos predixerat ex hac ꝓtin⁹
luce ſubtracti ſunt. nulluſq3 in hac domo eadem tem-
peſtate defunctus eſt: qui voce illius denũciatus nõ ẽ.

Nota rẽ miram.

Mors terribil' pueri.

¶ Petrus.

Ualde terribile eſt: vt qui tale donũ percipere me
ruit: tali etiam poſt hoc pena plecteretur.

¶ Gregorius.

Quis occulta dei iudicia ſciat. ea que in diuino
examine cõprehendere non poſſumus: timere
magis q̃3 diſcutere debemus.

CA.XXVII. De morte theophanij comitis.

Et aūt de egrediētib⁹ aīab⁹ q̄ multa ꝑnoſcūt ea que cepim⁹ exequamur: neqꝫ hoc ſilendū eſt qđ de theophanio centereleſis vrbis comite ī eađ vrbe poſitus multis atteſtātib⁹ agnoui. Fuit nāqꝫ vir mie actib⁹ deditus. bonis operib⁹ intent⁹. hoſpitalitati ꝓcipue ſtudens. Exercendis quidē comitatus curis occupatus agebat terrena ⁊ tēporalia: ſꝫ vt poſt in fine claruit magis ex debito q̄ꝫ ex intentiōe. Nā dū appropinquante mortis eius tempore grauiſſima aeris tempeſtas obſiſteret ne ad ſepeliendū duci potuiſſet: eūqꝫ vxor ſua cū fletu vehemētiſſimo inq̄reret dicēs. Quid faciam? quō te ad ſepeliēdū eijciā: q̄ʒ hoſtiū dom⁹ hui⁹ egredi ꝓ nimia tēpeſtate nō poſſumus? Tūc ille rñdit. Noli mulier flere: q̄ʒ mox vt ego defūct⁹ fuero aeris ſerenitas redit. Cui⁹ ꝓtinus vocē mors: ⁊ mortē ſerenitas ſecuta eſt. quod ſignū etiā alia ſigna ſunt comitata Nam man⁹ ei⁹ et pedes podagre humore tumeſcentes verſi in vulnerib⁹ fuerāt: ⁊ ꝓfluēte ſanie patebāt. Sed dū corpus ei⁹ ex more ad lauanduꝫ fuiſſet nudatū: ita manus pedeſqꝫ ei⁹ ſani inuēti ſūt: ac ſi vnqꝫ vulnerꝭ nil habuiſſent. Duct⁹ itaqꝫ ac ſepult⁹ eſt. eiuſqꝫ ꝯiugi viſū eſt vt quarto die in ſepulchro illi⁹ marmor qđ ſuperpoſitū fuerat mutari debuiſſet. Quod videlicet marmor corpori eius ſuperpoſitū dum fuiſſet ablatum: tāta ex corpore ipſius fragrātia odoris emanauit: ac ſi ex putreſcēte carne illi⁹ ꝓ vermib⁹ aromata ferbuiſſēt. Qđ factū dū narrāte me ī omelijs infirmis q̄buſdā veniſſꝫ in dubium: die quodam ſedente me in cōuentu nobiliuꝫ: ipi artifices qui ſepulchro illi⁹ marmor mutauerāt affuerūt: aliquid me de propria cauſa rogaturi Quos ergo de eodeꝫ miraculo coram clero nobili ac plebe requiſiui: qui eadem odoris fragrantia miro modo ſe repletos fuiſſe teſtati ſunt. Et quedam alia in augmēto miraculi que nunc narrare longum exiſtimo: de eodē ſepulchro eius addiderunt.

theophanius comeſ futura ꝓdixit

Petrus.

Nquiſitioni mee ſufficient' iā video ſatiſfactum:

ſed hoc eſt adhuc quod queſtione animum pulſat. quia cum ſuperius dictum ſit: eſſe iam ſanctorum animas ī celo: reſtat proculdubio vt iiquorꝝ quoqꝫ anime eē nō niſi in inferno credantur. Et quid hac ꝺ re veritas habeat ignoro. Nā humana eſtimatio non habet peccatorum animas ante iudicium poſſe cruciari.

CA.XXVIII. Qꝫ ſicut perfectorum anime in celo: ita poſt diſſolutionē corporꝝ iniquorꝝ aīe in inferno eſſe credende ſunt. ¶ Gregorius.

SI eſſe ſanctoruꝫ animas in celo ſacri eloquij ſatiſfactione credidiſti oportet vt per omnia eſſe credas et iniquorꝝ animas in inferno. quia ex retributione interne iuſticie ex qua iuſti iam gloriant necesse eſt per omnia vt et iniuſti crucientur. Naꝫ ſicut electos beatitudo letificat: ita credi neceſſe eſt ꝙ a die exitus ſui ignis reprobos exurat. Nota.

¶ Petrus.

ET qua ratione credendum eſt: quia rem incorpoream tenere ignis corporeus poſſit?

CA.XXIX. Qua ratione credendum ſit vt incorporeos ſpiritus tenere ignis corporeus poſſit.

¶ Gregorius.

SI viuentis hominis incorporeus ſpiritꝰ tenet in corpore: cur non poſt mortem. cum incorporeus ſit ſpiritus etiaꝫ corporeo igne teneatur?

¶ Petrus.

IN viuente quolibet iccirco incorporeus ſpiritus tenet ī corpore: qꝛ viuificat corpꝰ.

¶ Gregoriꝰ.

SI incorporeus ſpiritus petre in hoc teneri poteſt quod viuificat: quare non penaliter et ibi teneat vbi mortificatur? Teneri autem ſpiritum per igneꝫ dicimus: vt in tormēto ignis ſit videndo: atqꝫ ſentiēdo puniatur. Igne nanqꝫ eo ipſe patitur quo videt. ⁊ quia cremari ſe aſpicit: crematur. Sicqꝫ fit vt res corporea incorpoream exurat: dum ex igne viſibili ardor ac do- Corporeus ignis in ſpūm peccatoris agit.

lor inuiſibilis trahit. vt per ignem corporeū mēs icorporea etiā incorporea flāma crucietur. Quis colligere ex dictis euangelicis poſſumus quia incendiū anima non ſolū videndo: ſed etiā experiendo patiatur. Veritatis eteni voce diues mortuus in inferno dicit ſepultus. Cuius anima qꝛ igne teneatur: inſinuat voce qui
Lu. xvi. abrahā deprecatur dicens. ¶ Mitte lazarū vt intigat extremū digiti ſui in aquā et refrigeret linguā meā. qꝛ crucior in hac flāma. Dū ergo peccatorē diuitē dānatum veritas igne perhibet: quiſnā ſapiens reproborū aīas teneri ignib⁹ neget? ¶ Petrus.

HEce ratione ac teſtimonio ad credulitatem flectitur anim⁹: ſed dimiſſus iteruꝫ ad rigorem redit. Quō ei res corporea rem incorpoream teneat: atqꝫ affligere poſſit ignoro. ¶ Gregorius.

DIc queſo an apoſtatas ſpiritus a celeſti gloria deiectos eſſe corporeos: an īcorporeos ſuſpicaris?

¶ Petrus.

QVis ſanum ſapiens eſſe ſpiritus corporeos dixerit? ¶ Gregorius.

GEhenne ignem eſſe corporeum fateris?

¶ Petrus.

IGnem gehenne corporeum eſſe non ābigo in quo certum eſt corpora cruciari. ¶ Gregorius

mat. xxv CErte reprobis veritas in fine dictura ē. Ite ī ignē eternum qui paratus eſt diabolo et angelis eius. Si igitur diabolus eiuſqꝫ angeli cum ſint incorporei: corporeo ſunt igne cruciandi: quid nimiꝝ ſi anīe ꝛ āte q̄ recipiant corpora poſſ ūt corporea ſentire tormēta?

¶ Petrus.

PAtet ratio: nec debet animus de hac re vlterius queſtione dubitare.

CA. XXX. De morte theodorici regis arriani.

¶ Gregorius.

POſtq̄ laborioſe credidiſti opere precium credo ſi ea que mihi a viris fidelibus ſunt digeſta narrauero. Julian⁹ nanqꝫ huius romane eccleſie[cui deo auctore deſeruio]ſecundus defenſor[qui ante ſeptem fer

me annos defunct⁹ eſt] ad me adhuc ī monaſterio poſi-
tum crebro veniebat: et mecū colloqui de aīe vtilitate
ↄſueuerat. hic itaqȝ michi quadā die narrauit dicens.
Theodorici regis temporib⁹ pater ſoceri mei in ſicilia
exactionē canonis egerat: atqȝ iam ad italiā rediebat
cuius nauis appulſa eſt ad īſulā q̄ liparis appellatur.
Et qꝛ illic vir quidā ſolitari⁹ magne ꝟtutis habitabat
dūȝ naute nauis armēta repararēt: viſū eſt p̄dicto pa-
tri ſoceri mei ad eūdē virū dei pergere: ſeqȝ eius orati
onib⁹ ↄmendare. Quos vir dn̄i cū vidiſſet: eis int᷑ alia
colloquēs dixit. Scitis qꝛ rex theodoric⁹ mortuus eſt.
Cui illi ꝓtinus rn̄derunt. Abſit. nos eū viuentē dimiſi
mus: et nichil tale ad nos de eo nūcuſqȝ ꝑlatū ē. Qui
bus di famul⁹ addidit dicēs. Etiā mortu⁹ eſt. nā heſter
no die hora nona inter ioānē papā ⁊ ſimachū patriciū
diſcinct⁹ atqȝ diſcalciatus: et vinctis manib⁹ deduct⁹
in hanc vicinā vulcani ollā iactat⁹ eſt. Quod illi audi-
entes ſollicite ↄſcripſerunt diē: atqȝ in italiā reuerſi eo
die theodoricū regē inuenerūt fuiſſe mortuū: quo eiuſ
exitus atqȝ ſuppliciū dei famulo fuerat oſtenſū. Et qꝛ
ioannem papā affligendo ī cuſtodiā occidit. ſimachuȝ
qȝ patricium ferro trucidauit. ab illis in ignem mitti
apparuit: quos in hac vita iniuſte iudicauit.

CA. XXXI. De morte reparati.

EOdem qȝ tempore quo primū remote vite deſi-
derio anhelabam: quidam honeſtus ſenex de-
uſdedit nomine valde huius vrbis nobilibus
amicus. michi quoqȝ in amicitĳs ſedule iungebatur:
qui mihi narrabat dicens. Gothorū temꝑe quidē ſpe-
ctabilis vir reparatus nomine venit ad mortem. Qui
dū diu iam cōmutatus ac rigidus iaceret: viſum eſt qꝫ
ab eo funditus flatus vitalis exiſſet: atqȝ exanime re-
manſiſſet corpus. Cunqȝ et multi q̄ cōuenerant: ⁊ eum
iam mortuū familia lugeret ſubito redĳt: ⁊ cūctorum
plāgētiū in ſtuporē verſe ſūt lachryme. Qui reuerſus
ait. Citi⁹ ad eccl'iam beati laurētĳ martyris que ex no
mie ↄditoris damaſi vocat᷑ puerum mittite. et quid de

tyburtio pſbytero agat videat: et renūciare feſtinet. q videlicꝫ tūc tyburti⁹ carnalib⁹ deſiderijs ſubiacere ferebat: cui⁹ adhuc vite morūqꝫ bene qꝫ florēti⁹ ei⁹ nunc eccl'ie pſbyter meminit. Cū vero puer pergeret: narrauit idē reparat⁹ q ad ſe reuerſus fuerat: qd de illo vbi duct⁹ fuerat agnouit: dicēs. Parat⁹ fuerat rogus igēs deduct⁹ aūt tyburtius pbr in eo ē ſuppoſit⁹ atqꝫ ſuppoſito igne ꝯcremat⁹. Alius aūt parabat rog⁹: cui⁹ a terra in celū cacumē tendi videbat. Cui emiſſa voce clamatū eſt cui⁹ eſſet. His dictis ſtatim reparat⁹ defunct⁹ eſt. puer vero q trāſmiſſus fuerat ad tyburtiū: iam eū mortuū inuenit. Qui videlicet reparat⁹ duct⁹ ad loca pēarū vidit. redijt. narrauit. et obijt. Aperte mōſtrat qꝛ nobis illa nō ſibi videret quib⁹ dū adhuc cōceſſum ē viuere: licet etiā a malis operib⁹ emendare. Rogū vero cōſtrui reparatus vidit nō qꝛ apud infernū ligna ardeāt vt ignis fiat: ſed narratur⁹ hec viuētibus: illa de icendio prauoꝝ vidit: ex quib⁹ nutriri apud viuentes corporeus ignis ſolet. vt per hec aſſueta viuentes diſcerēt quid de inſuetis timere debuiſſent.

Reparatus loca penaꝝ vidit.

CA. XXXII. De morte curialis cuius ſepultura incenſa eſt.

TErribile etiā quoddā i valerie ꝓuincia ꝯtigiſſe vir vite venerabilis maximian⁹ ſiracuſan⁹ eps qui diu i hac vrbe meo mōaſterio pfuit narrare ꝯſueuit dicēs. Quidā curial' illic ſacratiſſimo paſchali ſabbato iuuēculā cuiuſdā filiam i baptiſmate ſuſcepit. Qui dum poſt ieiunium domum reuerſus multoqꝫ vino ebriatus eandem filiam ſuam ſecuꝫ manere petijt. eamqꝫ nocte illa (quod dictu nefas eſt) perdidit. Cūqꝫ mane facto ſurrexiſſet reus cogitare cepit vt ad balneū pgeret: ac ſi aqua balnei lauaret maculā pctī. Perrexit igit. lauit. cepitqꝫ trepidare an eccl'iaꝫ igredi vellet. ſ ſi tāto die nō iret ad eccl'aꝫ erubeſcebat hoīnes. ſin ů iret: ptimeſcebat iudiciū di. Vicit itaqꝫ hūana verecūdia: perrexit ad eccleſiam: ſed tremebund⁹ ac pauens ſtare cepit. atqꝫ per ſingula momēta ſuſpe

Nota.

ctus qua hora immũdo ſpũi traderet̃: ⁊ corã oĩ popu-
lo vexaret̃. Cũq̃ vehemẽter timeret: ei in illa miſſarũ
celebritate q̃ſi aduerſi nihil ↄtigit. q̃ let⁹ exijt: ⁊ die al-
tero eccl'iam iã ſecurus intrauit. Factũq̃ ẽ vt ꝑ ſex cõ-
tinuos dies letus ac ſecurus ꝓcederet: eſtimãs ꝙ eius
ſcelus dñs aut nõ vidiſſet: aut viſũ miſicorditer auer-
tiſſet. Die aũt ſeptimo ſubita morte defunct⁹ eſt. Cũq̃ — Oſſa curial' in ſepulchro arſa.
ſepulture tradit⁹ fuiſſet: ꝑ longũ tẽpus cũctis videnti
bus de ſepulchro illi⁹ flãma exijt. ⁊ tãdiu oſſa ei⁹ cõcre
mauit: quouſq̃ oẽ ſepulchrũ cõſumeret. ⁊ terra q̃ in tu
mulũ collecta fuerat defoſſa videret̃. Q̃ videlicꝫ oṗs
deus faciẽs: oſtẽdit q̃d ei⁹ aĩa in occulto ꝑtulit: cuius
etiã corpus ante humanos oculos flamma cõſumpſit.
Qua in re nobis q̃ꝫ hec audiẽtib⁹ exemplũ formidis
dare dignatus eſt: q̃ten⁹ ex hac ↄſideratiõe colligam⁹
q̃d aĩa viuẽs aſſentiẽs pro reatu ſuo patit̃: ſi tãto ignis
ſupplicio etiã inſenſibilia oſſa cõcremant̃. ¶ Petrus.

N Oſſe velim: vel ſi boni bonos in regno: vel mali
malos in ſupplicio agnoſcãt.

CAPI. XXXIII. Si boni bonos ĩ regno ⁊ mali ma-los in ſupplicio agnoſcunt.

¶ Gregorius.

H Uius rei ſentẽtia in verbis eſt dominicis: quã
iã ſupius ꝓtulim⁹ luce clarius demõſtrata. In
quib⁹ cũ dictũ eſſet. Homo quidã erat diues: ⁊ — Luc. xvj
induebat̃ purpura ⁊ byſſo: ⁊ epulabat̃ quotidie ſplen
dide. ⁊ erat quidã mẽdicus noĩe lazarus: q̃ iacebat ad
ianuã eius vlcerib⁹ plenus: cupiẽs ſaturari de micis
que cadebãt de mẽſa diuitis: ⁊ nemo illi dabat. ſ ⁊ ca-
nes veniebãt ⁊ lingebãt vlcera eius. Subiũctũ eſt ꝙ
mortuus lazarus portat⁹ eſt ab angel' in ſinũ abrahe.
⁊ mortuus eſt diues ⁊ ſepultus eſt in inferno. Qui ele
uãs oculos ſuos cũ eſſet in tormẽtis: vidit abrahã a lõ
ge ⁊ lazarũ in ſinu eius: ⁊ ipẽ clamauit dicẽs. Pr̃ abra
hã miſerere mei: ⁊ mitte lazarũ vt intingat extremum
digiti ſui in aquã: ⁊ refrigeret linguã meã: q2 crucior
in hac flãma. Cui abrahã dixit. Fili recordare. q2 rece

pisti bona in vita tua: ⁊ lazarus ſimiliter mala. Diues
autem iam ſpem de ſeipſo non habens ad ꝓmerendaȝ
ſuorum ſalutem conuertitur dicens. Rogo te pater vt
mittas eum in domuȝ patris mei. habeo enim quinqȝ
fratres: vt teſtetur illis ne et ipſi veniant in locū hunc
tormētorū. Quibus verbis aperte declarat͛. quia ⁊ bo
ni bonos: ⁊ mali malos cognoſcunt. Si igitur abrahā
lazarum minime recognouiſſet: nequaq̄ȝ ad diuiteȝ in
tormentis poſitum de tranſacta eius contritione loq̄-
retur: dicens ꝙ mala receperit in vita ſua. Et ſi mali
malos non recognoſcerent: nequaq̄ȝ diues in tormētis
poſitus fratrū ſuorū etiam abſentiū meminiſſet. quo-
modo enim preſentes non poſſet agnoſcere: qui etiā ꝓ

Pꝰ mortem boni malos et bonos mali r̄cognoſcēt.

abſentium memoria curauit exorare. Qua in re illud
quoqȝ oſtenditur quod nequaq̄ȝ ipſe requiſiſti. et qꝛ bo-
ni malos: ⁊ mali cognoſcunt bonos. Nam diues ab a-
braham cognoſcitur: cui dictū eſt. Recepiſti bona ī vi-
ta tua. Et electus lazarus a reprobo ē diuite cognitus
quem mitti precat͛ ex nomine dicens. Mitte lazaꝝ vt
intingat extremum digiti ſui in aquā et refrigeret lin
guam meam. In qua videlicet cognitione vtriuſqȝ par
tis cumulus retributionis excreſcit: vt et boni ampli-
us gaudeant qui ſecum eos letari conſpiciunt quos a-
mauerunt. et mali dū cum eis torquentur quos in hoc
mundo deſpecto deo dilexerūt eos non ſolum ſua: ſed
etiam eoꝝ pena conſumat. Fit aūt in electis quoddaȝ
mirabiliꝰ. qꝛ nō ſolum eos agnoſcūt quos in hoc mun-
do nouerunt: ſed ⁊ inuiſos ac incognitos recognoſcūt
bonos quos nunq̄ȝ viderunt. Naȝ cū antiquos patres
in illa eterna hereditate viderit: eis incogniti per viſi
oneȝ non erunt quos in opere ſꝑ nouerunt. qꝛ enī illic
omnes communi claritate deum conſpiciunt. quid eſt
quod ibi neſciant: vbi ſcientem omnia ſciunt.

CA. XXXIIII. ď religioſo moriēte qui ꝓphetas vi-dit.

Nam quidā nr̄ religioſus vir ⁊ vite valde laudabil͛
cū añ quadrienniuȝ morerer͛: ſicut religioſi aliȷ̄ q̄

preſentes fuerũt teſtati ſũt: in hora exit⁹ ſui ionã prophetã: ezechielẽ ꝗꝫ ⁊ danielẽ cepit aſpicere. eoſqꝫ dños ſuos ex noĩe clamare. Quos dũ ad ſe veniſſe diceret: ⁊ depreſſis luminib⁹ eis reuerẽtie obſequiũ pberet: ex carne educt⁹ eſt. Qua in re apte daꝛ intelligi que erit in illa incorruptibili vita noticia ſi vir iſte adhuc ĩ carne corruptibili poſitus: pphetas ſãctos quos nimirũ nunꝗꝫ viderat agnouit.

Moriẽs pphetas vidit.

CAPI. XXXV. Qꝛ ſe etiã ignote aĩe nõnunꝗꝫ exiture cognoſcũt. q̃ vl' p culpis tormẽta: vl' p bonis actib⁹ ſimilia ſũt premia recepture. ⁊ de morte ioannis ⁊ vrſi atqꝫ emorſi et ſtephani.

SOlet aũt plerũqꝫ ꝯtingere vt egreſſura aĩa eos etiã recognoſcat cũ q̃bus p eq̃litate culparũ vl' etiã premiorꝫ in vna eſt mãſione deputãda. Nã vir vite venerabil' eleutherius ſenex de quo p̃cedente libro multa narraui: in monaſterio ſuo germanũ fratrẽ ioãnẽ ſe habuiſſe phibuit: q̃ ante dies. xiiij. ſuũ fratrib⁹ exitũ predixit. Cũqꝫ decreſcẽte quotidie cõputaret dies: ante triduũ ꝗꝫ vocareꝛ ex corpore febre correptus eſt. Ad horã vero mortis veniens myſteriũ dñici corporis ⁊ ſanguinis accepit. Uocatiſqꝫ fratrib⁹ corã ſe pſallere precepit. q̃bus tñ antiphonã ip̃e p ſemetipꝫ de ſemetip̃o impoſuit dicẽs Apite mihi portas iuſticie ⁊ ingreſſus in eas ꝯfitebor dño. hec porta dñi. iuſti ĩtrabũt per eam. Cunqꝫ corã eo aſſiſtẽtes frẽs pſallerẽt: emiſſa ſubito ⁊ pducta voce clamauit dicẽs. Urſe veni Quod mox vt dixit eductus de corpore mortalẽ vitaꝫ finiuit. Mirati ſunt frẽs. qꝛ hoc q̃d moriẽs frater clamauerat ignorabãt Quo defũcto in monaſterio facta eſt magna triſticia. Quarto aũt die quiddã fratribus neceſſariũ fuit vt ad monaſteriũ aliud poſitũ lõge trãſmitterẽt. Jlluc ꝗ eũtes frẽſ oẽs eiuſdẽ monaſterij mõachos: triſtes vehemẽter inuenerũt. Quib⁹ cũ dicerẽt q̃d habetꝭ ꝙ vos ĩ tãto merore depmitꝭ. reſpõderũt dicẽtes. Loci huius deſolationẽ gemimus. qꝛ vnus frater

Antiphona ioãniſ

cuius nos vita in hoc monaſterio continebat hodie q̄r
tus eſt dies q̄ ex hac luce ſubtractus ē. Cunqʒ fratres
qui venerāt ſtudioſe inq̄rerēt qualiter dict⁹ fuiſſet: rñ-
derūt v̄rſus. Qui vocationis ei⁹ horā ſubtiliter inq̄rē-
tes: ip̄o eū momēto cognouerūt exiſſe d̄ corpore: q̄ p̄ io-
annē qui apud eos defūct⁹ ē fuerat vocat⁹. Qua ex re
colligitur q̄r vtrorūqʒ par fuerat meriti. eiſqʒ datū ē vt
in vna māſione ſocialiter viuerēt: q̄bus ex corpore ꝯti-
git ſocialiter exire. Sʒ neqʒ hoc ſileā q̄d dū adhuc laic⁹
viuerē: atqʒ ī domo mea q̄ mihi ī hac vrbe ex iure p̄ris
obuenerat manerē: de q̄buſdā vicinis meis me ꝯtigit
agnouiſſe. Quedā nanqʒ iuxta me vidua galla diceba
tur. hec emorphium noīe iuuenē filiuʒ habebat: a quo
nō longe quidā ſtephanus qui alio noīe optio dict⁹ fu-
Nota de ſtephano ⁊ eumorphio. it habitabat. Sed ideʒ emorphi⁹ ad extrema vite veni-
ens vocauit puerū ſuū: eiqʒ p̄cepit dicens. Uade ⁊ dic
ſtephano optioni vt concitus veniat: q̄r ecce nauis pa-
rata eſt: vt ad ſiciliaʒ duci debeamus. Cunqʒ hunc pu-
er inſanire crederet ⁊ obedire recuſaret: cepit ille vehe
menter innuere dicens. Uade ⁊ nuncia illi quod dico
quia nō inſanio. Egreſſus ē puer vt ad ſtephanū p̄gereʒ
Cunqʒ in medium iter veniſſet: ei alius quidā obui⁹ fa
ctus eſt: qui hunc requiſiuit dicēs. Quo vadis? Cui rñ
dit. Ad ſtephanum optionē a dño meo miſſus ſum. At-
qʒ illi ꝓtinus dixit. Ab eo venio: ſed ante me hac hora
defunctus eſt. Reuerſus vero ē puer ad emorphiū dñʒ
ſuum: ſed iam eū mortuū inuenit. Sicqʒ factū ē vt dū
alter obuiā venit: et ex medio itinere puer reuerſus ē:
ex menſura ſpacij potuiſſet colligi q̄ vno momēto vtri
qʒ fuerant vocati. ¶ Petrus.

TErribile eſt valde quod dicitur. ſed queſo te cur e-
gredienti aīe nauis apparuit: vel cur ſe ad ſicili-
am duci moriturus predixit?

¶ Gregorius.

ANima vehiculo nō eget: ſ; mirū nō ē ſi adhuc hoī ī
corpore poſito illud apparuit quod p̄ corp⁹ aſſue-
uerat videre. vt p̄ hoc intelligi daretur quo eius aīa
ſpiritaliter duci potuiſſet. q̄ vero ſe ad ſiciliam duci te-

ſtatus ē qđ ſētiri aliud pōt: niſi ꝙ pre ceterꝭ locis in ei⁹
terre inſulꝭ eructāte igne tormētoꝝ olle patuerūt: q̄ vt
ſolēt narrare q̄ nouerūt laxatꝭ q̄tidie finib⁹ excreſcūt
vt mūdi termīo appropiquāte q̄nto certū ē illuc ampli
us exurēdos colligi: tāto ⁊ eadē tormētoꝝ loca ampli⁹
videant̄ apparere. Qđ omīps de⁹ ad correptionē viuen Nota.
tiū in h̄ mūdo voluit oſtēdi vt mētes infideliū q̄ infer=
ni tormēta eſſe nō credūt: tormētoꝝ loca videāt q̄ audi
ta credere recuſāt. Qđ v̄o ſiue electi: ſiue reprobi cui⁹
cōmunis cauſa in ope fuerit: in loca etiā cōia deducāt̄
veritatꝭ nobis v̄ba ſatiſfacerēt. ſi etiā exēpla deeſſent.
Ipa q̄ppe ꝓpter electos in euāgelio dicit. In domo prīſ Joannis
mei māſiones multe ſūt. Si eni diſpar retributio in il= xiiij.
la btitudīe et̄na nō eſſꝫ: vna poti⁹ māſio q̄ꝫ multe eſſēt.
Multe ḡ māſiones ſūt in q̄bus ⁊ diſticti bonoꝝ ordīeſ
ſūt ꝓpter meritoꝝ ꝯſortiū ꝯmunit̄ letent̄: ⁊ tñ vnū de=
nariū oēs laborātes accipiūt q̄ in multis māſionib⁹ di
ſtinguūt. qꝛ ⁊ vna ē btitudo quā illic ꝑcipiūt: ⁊ diſpar
retributiōis q̄litas quā ꝑ opa diuerſa ꝯſequunt̄. Que
nimirū varietas iudicij ſui diē denūciās ait Tūc dicā math.xiij
meſſorib⁹. colligite zizaniā ⁊ ligate eā in faſciculꝭ ad cō
burēdū. Meſſores q̄ppe angeli zizaniā ad cōburēdū ī
faſciculꝭ ligāt: cū pares parib⁹ in tormētꝭ ſimilib⁹ ſoci Nota.
ant. vt ſupbi cū ſupbis. luxurioſi cū luxurioſis. auari
cū auaris. fallaces cū fallacib⁹. inuidi cū inuidis. in=
fideles cū infidelib⁹ ardeāt. Cū ergo ſimiles in culpa
ad tormēta ſimilia deducant̄: qꝛ eos in locis penalib⁹
angeli deputāt: q̄ſi zizaniarū faſciculos ad cōburēdū
ligant. ¶ Petrus.

AD inq̄ſitionē meam reſpōſionis ſatiſfactio patuit
cauſa rōnis: ſꝫ q̄dnā eſt queſo te ꝙ nōnulli q̄ſi ꝑ er
rorē extrahunt̄ e corpore: ita vt facti exanimes redeāt
⁊ eoꝝ quiſq̄ꝫ audiſſe ſe dicat: qꝛ iſe nō fuerit q̄ erat iuſ=
ſus deduci.

¶ CAPI. XXXVI. De is q̄ q̄ſi ꝑ errorē educi vident̄ e corpore. ⁊ de vocatiōe ⁊ reuocatiōe petri monachi. et de morte ⁊ reſuſcitatiōe ſtephani. ac de viſiōe cuiuſdā militis: ⁊ de deuſdedit cui⁹ dom⁹ ſabbato viſa eſt edifi

care. et de pena ſodomoꝝ. ¶ Gregorius.

Hoc cū ſit petre ſi bñ perpēdit̃ nō erroꝛ ſ admonitio ē. Sup̄na ei pietas ex magna mīe ſue largitate diſponit: vt nōnulli etiā pꝰ exitū ad coꝛpus redeāt. ⁊ toꝛmēta īferni q̄ audita nō crediderāt ſaltē viſa ptimeſcāt. Nā quidā iliricianꝰ monachꝰ q̄ in hac vꝛbe ī monaſterio mecū viuebat mihi narrare ↄſueuerat. qꝛ quodā tp̄e cū adhuc ī heremo moꝛaret̃ aſſerit q̄ petrꝰ q̄dā mōachꝰ ex regiōe oꝛtꝰ hiberie q̄ ei ī loco vaſte ſolitudīs cui euaſa nomē ē īherebat. ſicut ip̄o narrāte didicerat: p̄uſq̄ʒ heremū peteret moleſtia coꝛpis int̃ueniēte defūctꝰ ē. ſ ptinꝰ coꝛpi reſtitutꝰ īferni ſe ſupplicia atq̄ʒ īnumera loca flāmaꝝ vidiſſe teſtabat̃. Qui etiaʒ q̄ſdā huiꝰ ſeculi potētes ī eiſdē flāmis ſuſpēſos ſe vidiſſe narrabat. Qui cū iā ductꝰ eſſet vt ī illas ⁊ ip̄e mergeret̃: ſubito angelū choꝛuſci habitꝰ apparuiſſe fatebatur: q̄ eū ī ignē mergi p̄hiberet. Cui etiā dixit. Regredere: ⁊ q̄liter tibi pꝰ h̄ viuēdū ſit cautiſſime attēde. pꝰ quā vocē paulatī recaleſcētibꝰ mēbꝛis ab et̃ne moꝛtis ſomno euigilans: cūcta q̄ circa illū fuerāt geſta narrauit. tātiſq̄ʒ ſe poſtmodū ieiunijs vigilijſq̄ʒ cōſtrixit vt īferni eū vidiſſe et ptimuiſſe toꝛmēta etiā ſi taceret lingua: ↄuerſatio loq̄ret̃. Quippe cui omīpotētis dei mira largitate in moꝛte actū ē ne moꝛi debuiſſet. Sʒ qꝛ hūanū coꝛ grauis valde duricie eſſe ſolet: ita vt ip̄e q̄ʒ penarū oſtēſionē q̄ oībꝰ vtilis eſt ↄtēnat. Nā illuſtris vir ſtephanus quē bñ noſti de ſemetip̄o mihi narrare ↄſueuerat. qꝛ ī ↄſtantinopolitana vꝛbe p̄ quadā cauſa demoꝛatus moleſtia coꝛpoꝛis defunctꝰ eſt. Cūq̄ʒ medicꝰ atq̄ʒ pigmentariꝰ ad aperiēdū eū atq̄ʒ ↄdiendū eſſet q̄ſitus: ⁊ die eodē minime inuentꝰ: ſubſequēte nocte coꝛpꝰ iacuit inhūatū. Qui ductꝰ ad īferni loca: vidit multa q̄ pꝰ audita non credidit. Sed cum p̄ſidenti iudici p̄ſentatus fuiſſet: ab eo receptus non eſt ita vt diceret. Non hunc adduci: ſed ſtephanum ferrarium iuſſi. Qui ſtatim reductus in coꝛpoꝛe eſt: et ſtephanus ferrarius q̄ iuxta eum habitabat: eadem hoꝛa defunctus eſt. Sic-

Stephanꝰ q̄dā penas infer ni vidit.

q̄ꝫ probatū eſt vera fuiſſe verba que audierat: dum hec effect⁹ mortis ſtephani demōſtrauit. Ante trienniū q̄ꝫ in hac peſtilētia que hanc vrbē clade vehementiſſima depopulauit. in qua etiā corporali viſu ſagitte celit⁹ venire: ⁊ ſingulos quoſq̄ꝫ ferire videbant̄: ſicut noſti ſtephanus idē defunct⁹ eſt. Quidē vero miles in hac eadem vrbe noſtra ꝑcuſſus: ad extrema peruenit. Qui eductus e corpore exanimis iacuit: ſed citius rediit. et que cū eo fuerāt geſta narrauit. Aiebat enī [ſicut tunc res eadē etiam multis innotuit] q2 pons erat: ſub quo niger atq3 caliginoſus fetoris intolerabilis nebulam exalans fluuius decurrebat. Tranſacto autem ponte amena erant prata atq3 virentia: odoriferis herbarū floribus exornata: in quibus albatoꝝ hominū cōuenticula eſſe videbantur. Tantuſq3 in eodem loco odor ſuauitatis inerat: vt ipſa ſuauitatis fragrātia illic deambulantes: habitātesq3 ſatiaret. Ibi māſiones erāt diuerſorū: ſingule magnitudine lucis plene. Ibi quedam mire potentie edificabat̄ domus: que aureis videbatur laterculis conſtrui. ſed cuius eſſet non potuit agnoſci. Erāt vero ſuꝑ ripaꝫ predicti fluminis nōnulla habitacula: ſed alia exurgētis fetoris nebula tāgebat. alia autē exurgēs fetor a flumine minime tangebat. Hec vero erat in predicto pōte ꝓbatio: vt quiſq̄s per eum vellet iniuſtus tranſire: in tenebroſum fetentemq3 fluuiū laberetur. Iuſti vero quib⁹ culpa nō obſiſteret: ſecuro per eum greſſu ac libero ad loca amena peruenirent. Ibi ſe etiam Petrum eccleſiaſtice familie maiorem: qui ante quadriennium eſt defunctus deorſum poſitum in locis deterrimis: magno ferri pondere ligatum ac depreſſum: vidiſſe confeſſus eſt. Qui dum requireret cur ita eſſet: ea ſe dixit audiſſe que nos qui eum in eccleſiaſtica domo nouimus: ſcientes eius acta recolimus. Nanq3 dictum eſt. Hec iccirco patitur quia ſi quid ei pro facienda vltione videbatur ad inferendas plagas: plus ex crudelitatis deſiderio q̄ obediētie ſuiebat. qd̄ ſic fuiſſe null⁹ q̄ illū nouerat ignorat Ibi ſe etiā quēdaꝫ ꝑegrinū preſbyterū vidiſſe fatebat̄

Miles q̄dā acherōta ⁊ elyſios campos vidit

qui ad pdictũ pontẽ veniẽs tanta p eũ auctoritate trã-
ſijt: quãta z hic ſinceritate vixit. In eodẽ quoqꝫ ponte
hũc quẽ pdixim⁹ ſtephanũ ſe cognouiſſe teſtat⁹ ẽ. Qui
dũ tranſire voluiſſet: ei⁹ pes lapſus eſt: et ex medio cor-
pore iã extra põtẽ deiect⁹ a quibuſdã deterrimis viris
Nota certamen. ex flumine ſurgẽtib⁹ p coxã deorſũ: atqꝫ a quibuſdam
abbatis et ſpecioſiſſimis viris cepit per brachia ſurſũ
trahi. Cũqꝫ h luctamẽ eſſet vt hũc boni ſpũs ſurſũ ma-
li deorſũ traherẽt: ipſe q hec videbat ad corpus reuerſ⁹
eſt. z quid de eo pleni⁹ geſtũ ſit: mĩme cognuit. Qua ĩ re
de eiuſdẽ ſtephani vita dat intelligi: q in eo mala car-
nis cũ elemoſinarꝫ operatione certabant. Qui eĩ per
coxas deorſũ per brachia trahebat ſurſũ patꝫ nimirũ
quia et elemoſinas amauerat: z carnis vitijs perfecte
nõ reſiſtebat: q eũ deorſũ trahebãt. Sed ĩ illo occulto
arbitris examine qd ĩ eo vicerit z nos z eũ q vidit et re
uocatus ẽ latet. Cõſtat tñ q idẽ ſtephan⁹ poſtq̃ ſic ſupi
us narraui et infera loca vidit z ad corp⁹ redijt: pfecte
vitã minime correxit. q poſt multos annos de corpore
Nota. adhuc ĩ certamine vite et mortis exijt. Qua de re colli
gitur. quia ipſa quoqꝫ infernis ſupplicia cum demon-
ſtrant alijs hoc in adiutoriũ: alijs vero in teſtimoniuꝫ
fiat. vt iſti videant mala que caueant: illi vero eo ãpli⁹
puniant: qm̃ inferni ſupplicia nec viſa et cognita vita
revoluerunt. ¶ Petrus.

QUid eſt hoc queſo te q in amenis locis cuiuſdam
domus laterculis aureis edificari videbatur: Ri
diculum eſt valde ſi credimus q in illa vita adhuc me-
tallis talibus egeamus. ¶ Gregorius.

QUis hoc ſi ſanuꝫ ſapit intelligat. ſed per hoc qd il
lic oſtenſum eſt quiſquis ille eſt cui manſio ita cõ-
ſtruebatur: aperte datur intelligi quid eſt quod hic o-
peratur. Nam quomodo premia eterne lucis elemoſi-
narum largitate promerebitur: nimiruꝫ conſtat q au
ro edificat manſioneꝫ ſuam. Quod enim ſuperius me
moriam fugit vt dicerem: idem miles qui hec viderat
narrabat q eoſdem laterculos aureos ad edificationẽ
domus ſenes ac iuuenes puelle et pueri fere bãt Qua

ex re colligit̃.quia hi q̃bus hec pietas facta eſt: ipſi illic operatores eſſe videbant̃. Sic etiã quidã iuxta nos q̃ deedit noĩe religioſus habitabat q̃ calceamẽta ſolebat operari. de quo alter per reuelationẽ vidit q̄ ei⁹ dom⁹ edificabatur: ſed ĩ ea cõſtructores ſui ſolo die ſabbati videbant̃ operari. Qui eiuſdẽ viri poſtmodũ ſubtiliter vitã requirẽs: inuenit quia ex his que diebus ſingulis laborabat: quicquid ex victu atq; veſtitu ſupereſſe potuiſſet: die ſabbato ad beati petri eccleſiam deferre cõſueuerat: atq; indigẽtib⁹ erogare. Qua ex re ꝑpende: q: nõ ĩmerito dom⁹ ipſi⁹ fabrica ſabbato creſcebat.

Deus dedit ſuam domum ſabbato tm̃ edificabat.

¶ Petrus.

HAc re mihi idonee video ſatiſfactũ. ſ; q̃ſo te: q̃d eẽ dicimus q̄ quorũdam habitacula fetoris nebula tangebant̃: quorũdã vero tangi nõ poterant. vel q̄ põtem quid eſt q̄ fluuium vidit? ¶ Gregorius.

EX rerũ petre imaginib⁹ penſant̃ merita cauſarũ. Per põtẽ q̃ppe ad amena loca trãſire iuſtos aſpexit. q: anguſta valde eſt ſemita que ducit ad vitã. Et fetentẽ fluuiũ decurrentẽ vidit. q: ad ima defluit quotidie carnalium hic putredo vitioꝝ. Et quorundam habitacula fetoris nebula tangebat: ⁊ quorundam vero ab eo tangi non poterãt. quia ſunt plerĩq; qui mlt̃a ia; bona opera faciũt: ſed tamẽ adhuc carnalib⁹ vitijs in cogitationis delectatione tãgunt̃. et iuſtũ valde eſt vt illic nebula fetoris obſideat quos hic adhuc carnis fetor delectat. Unde et eandẽ delectationẽ carnis eẽ beatus. Job in fetore conſpiciẽs de luxurioſo ac lubrico ſententiã ꝑtulit: dicens. Dulcedo illius vermes. Qui autẽ perfecte cor ab omni delectatione carnis excutiunt: cõſtat nimirũ quia eoꝝ habitacula fetoris nebula non tangunt̃. Et notandũ q̄ idem fetor eſſe et nebula viſa ſit. q: nimiꝝ carnal' delectatio mẽtẽ quã inficit obſcurat: vt veri luminis claritatem nõ videat. ſed vñ delectat̃ inferius: inde caliginẽ ſuꝑ nam patiatur.

Nota.

Job vice ſimo q̃rto

¶ Petrus.

PUtam⁹ne h̃ auctoritate ſacri eloquij poſſe mõſtrari: vt culpe carnaliũ: fetoris pena puniant̃. ¶ Greg.

P Oteſt. Naꝙ libro geneſeos atteſtāte didicim⁹. qꝛ
ſup̱ ſodomitas dn̄s ignē ꝛ ſulphur pluit. vt eos et
ignis icēderet: et fetoꝛ ſulphuris necaret. Qꝛ ei amo-
re illicito coꝛruptibil' carnis arſerāt: ſimul icēdio ꝛ fe-
toꝛe perierūt. q̄ten⁹ ipia ſua cognoſcerēt: qꝛ eťne moꝛ-
ti fetoꝛis ſui delectatione tradidiſſēt. ¶ Petrus.

D E his quibus dubius fui: nihil mihi fateoꝛ q̄-
ſtionis remanſiſſe.

CA. XXXVII. Qꝛ quoꝛundā anime adhuc i coꝛpo-
re poſite penale aliq̄d de ſpiritalibus vident. ꝛ de theo
doꝛo puero.

S Ciendū ꝙ eſt: qꝛ nōnunꝙ aīe adhuc i ſuis coꝛ-
poꝛib⁹ poſite penale aliquid de ſpiritalibus vi-
dēt. qđ tamē quibuſdā ad edificationē ſuam: q̄-
buſdā vero ꝯtingere ad edificationē audiētiū ſolet. nā
is de quo i omelijs coꝛā populo me narraſſe iā memini
Theodorus puer prauus.
inquietus valde theodoꝛus noīe puer fuit. qui in mōa
ſteriū meū fratrē ſuū neceſſitate magis ꝙ volūtate ſe
cutus ē. Cui nimiꝝ grauis erat ſi q̄s ꝓ ſalute ſua aliq̄d
loquereť. Bona eni nō ſolū facere: ſed etiā audire nō
poterat. nunꝙ ſe ad ſancte ꝯuerſationis habitū veni-
re iurando. iraſcēdo. deridendo teſtabať. In hac autē
peſtilētia que nuper hui⁹ vꝛbis populū magna ex par
te ꝯſumpſit: percuſſus i inguine ē perduct⁹ ad mortem
Cūꝙ extremū ſpm̄ ageret: ꝯuenerūt fratres vt egreſ-
ſum illi⁹ oꝛando ꝓtegerent. Jam coꝛp⁹ ei⁹ ab extrema
parte erat p̄moꝛtuū: i ſolo tm̄ pectoꝛe vitalis adhuc ca
loꝛ anhelabat. Cūcti aūt fratres tāto ꝓ eo ceperūt oꝛa
re: quāto eū iā videbāt ſub celeritate diſcedere. Tunc
repēte cepit eiſdē fratrib⁹ aſſiſtētib⁹ clamare: ꝛ cū ma
gnis vocib⁹ oꝛōnes eoꝝ interrūpere: dicēs. Recedite:
recedite. ecce draconi ad deuoꝛandū dat⁹ ſū q̄ ꝓpter ve
ſtrā pꝛeſentiā deuoꝛare me nō poteſt. caput meū iaꝫ in
ſuo oꝛe abſoꝛbuit. date locū vt non me ampli⁹ cruciet:
ſed faciat quod factur⁹ eſt. ſi ei ad deuoꝛādū datus ſū:
quare ꝓpter vos moꝛas patioꝛ? Tunc fratres ceperūt
ei dicere. Quid eſt qđ loqueris frater: ſignū tibi ſācte
crucis impꝛime. Reſpōdit ille dicēs. Volo me ſignare

ſed nõ poſſum.q2 ſquamis huius draconis ꝑmor. Cũq3 hoc fratres audirẽt: ꝓſtrati in terrã cũ lachrymis ceperũt ꝓ ereptione illi⁹ vehemẽtius orare: et ecce ſubito cepit eger clamare dicens. Gratias do. ecce draco q̄ me ad deuorandũ acceperat fugit. orõnibuſ veſtris expulſus ſtare non potuit. ꝓ peccatis modo intercedite quia cõuerti paratus ſũ et ſecularẽ vitã fundit⁹ relinq̃re. Homo ergo q̄ ſicut iã dictũ eſt ab extrema corporis parte fuerat ꝑmortuus reſeruatus ad vitam: toto corde ad deũ cõuerſus eſt. Et poſtq̃3 mutatus mente diu ẽ flagellis attritus et tũc eius aĩa carne ſoluta eſt. Theodori cõuerſio.

CA.XXXVIII. d̄ morte criſorij ⁊ monachi cuiuſdã yconie.

AT contra criſorius [ſicut probus propinqu⁹ illius cuius iam ſuperius memoriam feci] narrare conſueuit: vir in hoc mundo valde idoneus fuit. ſed tantum plenus vitijs: quantum rebus. ſuperbia tumidus. carnis ſue voluptatibus ſubditus. in acquirendis rebus auaricie facibus accenſus. Sed cu3 tot malis dominus finem ponere decreuiſſet: corporali hunc moleſtiã percuſſit. Qui ad extremum veniens eadem hora qua ia3 de corpore erat exiturus: apertis oculis vidit teterrimos viros et nigerrimos ſpirit⁹ coram ſe aſſiſtere: et vehemẽter ĩminere vt ad ĩferni clauſtra eum raperent. Cepit tremere. palleſcere. ſudare. et magnis vocibus inducias petere. filium ſuum noĩe maximum quem ipſe iam monachus monachum vidit: nimis turbatus vocibus vocare dicens. Maxime curre. nunq̃3 tibi mali aliquid feci: in fide tua me ſuſcipe. Turbatus mox maximus affuit. lugens ac perſtrepens familia conuenit. Eos autem quos ille ĩſiſtẽtes ſibi grauiter tolerabat: ipſi malignos ſpiritus videre non poterant: ſed eoꝝ preſentiam in cõfuſione: ⁊ pallore: ⁊ tremore illi⁹ q̄ trahebaꝶ videbant. Pauore autẽ tetre eorum imaginis huc illucq3 vertebaꝶ. in lectulo iacebat. in ſiniſtro latere aſpectu3 eorum ferre non poterat: vertebatur ad parietem: ibiq3 aderant. Cũq3 cõſtrictus nimis relaxari ſe iã poſſe deſperaret: cepit ma Criſori⁹ vitioſus homo.

gnis vocibus clamare. Inducias vel vſq₃ mane: īduci
as vel vſq₃ mane. Sȝ cū hec clamaret: ī ipſis vocib⁹ ꝺ ha
bitaculo ſue carnis euulſus ē. De quo nimiꝶ ꝯſtat. q̄a
pro nobis iſta nō ꝑ ſe viderit. vt ei⁹ viſio nobis ꝓficiat:
quos adhuc diuina patiētia lōganimiter expectat. nā
illi tetros ſpūs añ mortē vidiſſe ꝛ īducias petiſſe q̄d ꝓ
fuit q̄ eaſdē inducias q̄s petiīt nō accepit. Eſt etiā nūc
apud nos athanaſius ex yſauria p̄ſbyter: q̄ in dieb⁹ ſu
is yconiī rem terribilē narrat eueniſſe. Ibi nāq₃ vt ait
quoddā monaſteriū thōgolaton dicit. ī quo quidā mo-
nachus magne eſtimationis habebat. bonis q̄ppe cer
nebat moribus: atq₃ in oī ſua actione ꝯpoſitus. Sed ſi
Nota. cut ex fine res patuit lōge aliter q̄ꝫ apparebat fuit. Nā
cū ieiunare ſe cū fratrib⁹ demōſtraret: occulte mādu-
care ꝯſueuerat. quod ei⁹ vitiuȝ fratres oīno neſciebāt
Sed corporis ſuperueniente moleſtia ad vite extrema
perduct⁹ eſt. Qui cū iā eſſet ī fine: fratres ad ſe oēs qui
monaſterio inerāt cōgregari fecit. At illi a tali vt puta
bant viro moriente magnū quid ac ꝺlectabile ſe ab eo
audire crediderunt. Quibus ip̄e afflictus et tremens
ꝯpulſus ē prodere cui hoſti traditus cogebat exire. nā
dixit. Quādo me vobiſcū credebatis ieiunare: occul-
te comedebam. et ecce nunc ad deuorādū draconi tra-
ditus ſū. qui cauda ſua mea genua pedeſq₃ colligauit
caput ſuū intra meū os mittens. ſpiritum meū ebibēſ
extrahit. Quibus dictis ſtatim defunctus eſt. atq₃ vt
penitendo liberari potuiſſet: a dracone quē viderat ex
pectatus non eſt. Quod nimiꝶ cōſtat qꝛ ad ſolam vtili
tatem audientiū viderit: qui eum hoſtem cui traditus
fuerat: et innotuit et non euaſit. ¶ Petrus.

D Oceri vellem: ſi poſt mortem purgatorius ignis
eſſe credendus eſt.

CA. XXXIX. An poſt mortē purgatorius ignis ſit.

¶ Gregorius.

Ioā. xiī. I N euāgelio dic̄ dn̄s. Ambulate dū lucē habetꝭ
Iſa. xlix i Per ꝓphetā q̄ꝫ ait. Tēpe accepto exaudiui te ꝛ
in die ſalutꝭ audiui te. Qꝺ paul⁹ apl̄s exponēs

Ecce nunc tēp⁹ acceptabile. ecce nūc dies ſalutis. Sa ij. Cor. vj
lomon q̄ ait. Quodcūq3 pōt manus tua facē: inſtāter Eccl. ix.
operare. q2 nec opus. nec ratio. nec ſciētia. nec ſapien-
tia erit apud inferos q̄ tu ꝑperas. Dauid q̄ ait. Qm̄ i ps. cxxx-
ſeculū mīa ei⁹. Ex quibus nimirū ſententijs cōſtat. q̄a vij.
qualis hinc q̄ſq3 egreditur: talis in iudicio preſentat̄.
Sed tñ de quibuſdā leuibus culpis eſſe añ iudiciū pur
gatorius ignis credendus ē: ꝑ eo q̄ veritas dicit. Q2 math. xij
ſi q̄s i ſctō ſpū blaſphemiā dixerit: neq̄ i hoc ſeculo re-
mittit̄ ei: neq3 i futuro. In qua ſententia dat̄ intelligi
quaſdā culpas in hoc ſeculo: quaſdā vero i futuro poſ-
ſe laxari. q̄d eni de vno negat̄: conſequēs intellect⁹ pa-
tet q2 de q̄buſdā ꝯcedit̄. Sed tñ vt p̄dixi hoc de paruis
minimiſq̄ peccatis fieri poſſe credendū ē. ſicut eſt aſſi-
due ocioſus ſermo: īmoderat⁹ riſus: vel peccatu3 cure
rei familiaris. q̄ vix ſine culpa vel ab ipſis agit̄: q̄ a cul
pa qualiter declinare debeāt ſciunt. aut nō in grauib⁹
rebus error ignorātie q̄ cūcta etiā poſt mortē grauant
ſi adhuc i hac vita poſitis mīme fuerit relaxata. Nā cū
paul⁹ dicat xp̄3 eſſe fūdamētū atq3 ſubiūgat. Si q̄s ſu
peredificauerit ſuper hoc fundamētū. aurū. argentū.
lapides p̄cioſos. ligna. fenū. ſtipulā. vniuſcuiuſq̄ op⁹
quale ſit: ignis ꝓbabit. ſi cui⁹ opus māſerit: q̄d ſupedi-
ficauit mercedē accipiet. ſi cuiuſ op⁹ arſerit detrimētū
patietur. ipe aūt ſaluus erit: ſic tñ quaſi p ignē. Quan
uis hoc de igne tribulatiōis in hac nobis vita adhibi-
to poſſit intelligi: tñ ſi quis hoc de igne future purgati
onis accipiat: penſaudū ſollicite ē. q2 illū per ignē di-
xit poſſe ſaluari nō qui ſuper hoc fundamētū ferrū es
vel plūbū edificat. id ē peccata maiora: et iccirco duri Nota.
ora: atq3 tunc iam inſolubilia. Sed lignum. fenum. ſti
pulam. id eſt peccata minuta atq3 leuiſſima que ignis
facile conſumat. Hoc tamen ſciendu3 eſt: quia illic ſal
tem de minimis nichil quiſq3 purgationis obtinebit:
niſi bonis hoc actibus in hac adhuc vita poſitus vt il-
lic obtineat: ꝓmereatur.

CA. XL. De anima paſcaſij diaconi.

Nam cū adhuc eſſem iuuenculus atq; i laico habitu conſtitutus narrari a maioribus atq; ſcientibus audiui. q̄ paſchaſius huius apoſtolice ſedis diaconus cui⁹ apud nos rectiſſimi ⁊ luculenti de ſancto ſpiritu libri extant mire ſanctitatis vir fuerit. elemoſinaꝝ maxime operibus vacans. cultor pauperꝝ et contemptor ſui. Sed hic in ea contentione que inardeſcēte zelo fidelium inter ſimachum atq; laurentiuz facta eſt: ad pontificatus ordinem laurentium elegit. et oīm poſt vnanimitate ſuperatuſ: in ſua tn̄ ſententia vſq; ad diez ſui exitus perſtitit: illum amando atq; p̄ferendo quez epiſcoporum iudicio preeſſe ſibi eccleſia refutauit. Hic itaq; cum temporibus ſimachi apoſtolice ſedis p̄ſulis eſſet defunct⁹: eius dalmaticā feretro ſuper poſitam demoniacus tetigit: ſtatimq; ſanatus ē. Poſt multū vero tempus germano capuano ep̄o cuiuſ ſuperius memoriā feci medici ꝓ corporis ſalute dictauerant vt in angularib⁹ termis lauari debuiſſet. Qui ingreſſus eaſdem termas predictum paſchaſium diaconum ſtantem et obſequentem in caloribus inuenit. Quo viſo vehementer extimuit: et quid illic tātus vir faceret inquiſiuit. Cui reſpondit. Pro nulla alia cauſa in hoc penali loco deputatus ſuz: niſi quia in parte laurentij contra ſimachum ſenſi: Sed queſo te: pro me dominum deprecare. atq; in hoc cognoſces q̄ exauditus ſis: ſi huc rediens me non inueneris. Qua de re vir domini germanus ſe in precib⁹ ſtrinxit: ⁊ poſt paucos dies redijt: ſed iam dictum paſcaſium in loco eodē minime inuenit. quia enim non malicie: ſed ignorantie errore peccauerat: purgari poſt mortem a peccato potuit. Quod tamen credenduz eſt quia ex illa elemoſinarum ſuarum largitate hoc obtinuit: vt tunc poſſet promereri veniam cum iam nil poſſet operari.

Paſcaſij laus.

Demōiac⁹ ſanat⁹

Error paſcaſij.

¶ Petrus.

Quid hoc eſt queſo te q̄ in his extremis temporibus tam multa de animabus clareſcunt que ante latuerūt. ita vt apertis reuelatiōib⁹ atq; oſtenſiōib⁹ vēturū ſeculū inferre ſe nobis atq; aperire videatur.

¶CA.XLI.Cur in extremis temporibus tam multa d animabus clareſcunt que antea latuerunt.

¶Gregorius.

Ita eſt.nam quantum preſens ſeculum propinquat ad finem: tantum futurum ſeculum ipſa iam quaſi propinquitate tangitur: et ex ſignis manifeſtioribus aperitur. Quia enim in hoc cogitationes noſtras viciſſim minime videmus: in illo autē noſtra in alterutrum corda conſpicimus. Quid hoc seculum niſi noctem: et quid futurum niſi diem dixerim? Sed quemadmodum cum nox finiri et dies incipit oriri ante ſolis ortum ſimul aliquo modo tenebre cū luce commixte ſunt quouſq3 diſcedentis noctis reliquie in lucem diei ſubſequētis perfecte vertantur. Ita huius mundi finis iam cum futuri ſeculi exordio permiſcetur: atq3 ipſe reliquiarum eius tenebre quadam iā rerum ſpiritalium permixtione tranſlucent: et que illius mundi ſunt multa iam cernimuſ. Sed nec dū perfecte cognoſcimus: quia quaſi in quodam mentis crepuſculo hec velut ante ſolem videmus. Nota.

¶Petrus.

Placet quod dicis. ſed de tanto viro paſcaſio hoc animum ad inquiſitionem mouet ꝙ poſt mortem ad penalem locum ductus eſt: cuius feretri veſtis tangi potuit: et malignus ſpiritus ab obſeſſo homine fugari.

¶Gregorius.

Hac in re magna debet omnipotentis dei diſpenſatio et ꝗ̃ ſit multiplex agnoſci. Cuius iudicio actum eſt: vt idem vir paſcaſius et ipſe intus aliquanto tempore reciperet quod peccaſſet: et tamē ante humanos oculos mira per corpus ſuum poſt morte3 faceret qui ante mortem eis quoq3 cognoſcentibus pia opera fecerit. vt neq3 hi qui bona eius videant de elemoſinarum illius eſtimatione fallerentur: neq3 ipſa ſine vltione laxaretur culpa: quam nec eſſe culpam credidit. et iccirco hanc fletibus non extinxit. Quō paſcaſi⁹ miraculū fecerit.

¶Petrus.

PErpēdo que dicis. verūtamē hac rōne ꝯſtrictus: nō ſolū que intelˡigo: ſ; etiā ipſa que in me nō intelligo cogoꝛ iā peccata foꝛmidare. ſed queſo te: qꝛ paulo ſupius ſermo de locis penalibꝰ inferni verſabatur. vbi nam eſſe infernū putamꝰ ſup hāc terrā: an ſubter hac terra eſſe credēdus eſt?

CAPI. XLII. Vbi eſſe infernꝰ credēdus ſit.

¶ Gregoꝛius.

HAc de re temere diffinire nō audeo. Nonnulli nanq; quadā terrarū parte infernū eſſe putauerūt. Alij vero hūc ſub terra eſſe eſtimāt. Sed tamē hoc animū pulſat. qꝛ ſi iccirco infernū dicimꝰ qꝛ inferius iacet qđ terra a celo eſt: hoc eſſe debet infernꝰ

p̄. lxxxv. a terra. Unde ⁊ foꝛtaſſe p pſalmiſtā dicit̄. Liberaſti animā meā ex inferno inferioꝛi. vt infernꝰ ſupioꝛ in ter

Apoc. v. ra: infernꝰ vero inferioꝛ ſub terra eſſe videat̄. Et ioannis vox in eſtimatiōe iſta cōcoꝛdat. q̄ cū ſignatū libꝛū ſeptē ſigillis vidiſſe ſe diceret. qꝛ nemo inuentus eſt dignus neq; in celo. neq; in terra. neq; ſubtus terrā apire libꝛū ⁊ ſoluere ſignacula eius: adiūxit. Et ego flebā multū. Quē tamē libꝛū poſtea p leonem de tribu iuda dicit aperiri. In quo videlic; libꝛo quid aliud q̄ ſacra ſcriptura ſignat̄: quā ſolus redēptoꝛ nr̄ aperuit. q̄ hō factꝰ. moꝛiēdo. reſurgēdo. aſcēdēdo: cūcta myſteria q̄ in eo fuerāt clauſa patefecit. Et nullus in celo: qꝛ neq; angelus. nullus in terra. qꝛ neq; hō viuēs in coꝛpoꝛe. nullus ſubtus terrā dignꝰ inuētus eſt. qꝛ neq; aīe coꝛpoꝛe exute aperire nobis p̄ter dn̄m ſacri eloquij ſecre

Infernꝰ ſub terra eſſe creditur. ta potuerunt. Cū ergo ad aperiendū libꝛū nullus ſub terra inuētus eſt dignus dicitur: qđ obſtet non video niſi vt ſub terra infernus eſſe credatur.

¶ Petrus.

QUeſo te. vnꝰ eſſe gehēne ignis credēdus eſt: an q̄nta pctōꝝ diuerſitas fuerit: tāta q̄; eſtimāda ſunt ⁊ ipſa incēdia eſſe pꝛeparata?

¶ CA. XLIII. Utrū vnꝰ gehēne ignis ſit: an diuerſi?

Gregorius.

Unus quidē eſt gehēne ignis: ſ; non vno modo oēs cruciat pctōres. Uniuſcuiuſqʒ eteni quantū exigit culpa: tāta illic ſentieť pena. Nā ſicut in hoc mūdo ſub vno ſole multi cōſiſtūt: nec tñ eiuſdē ſolis ardorē eq̄liter ſentiūt. qꝛ alius plus eſtuat: atqʒ alius minꝰ. ita illic in vno igne nō vnꝰ eſt modus incēdij. qꝛ qđ hic diuerſitas corpoꝝ: h illic agit diuerſitas pctōꝝ. vt ⁊ ignē nō diſſimilē habeāt: ⁊ tñ eoſdē ſingulos diſſimiliter exurat.

Unus ignis eſt eterne pene.

¶ Petrus.

Unqđ nō queſo te: dicimꝰ eos qui ſemel illic merſi fuerint ſemper arſuros?

CA.XLIIII. Si ſemꝑ ardeāt qui gehēne incēdijs deputanť.

¶ Gregorius.

Conſtat nimirū ⁊ incūctāter verū eſt. qꝛ ſicut finis nō eſt gaudio bonoꝝ: ita finis nō erit tormēto maloꝝ. Nā cū veritas dicat. Ibunt impij in ſupliciū eternū: iuſti autē in vitā eternā. qꝛ veruʒ eſt ꝙ ꝓmiſit: falſum ꝓculdubio nō erit quod minatus eſt deus.

mat.xxv

¶ Petrus.

Quid ſi quis dicat. iccirco peccātibꝰ eternā penaʒ minatus eſt: vt eos a pctōꝝ ꝑpetratiōe cōpeſcēt?

¶ Gregorius.

Si falſū eſt qđ minatꝰ eſt: vt ab iniuſticia corrigēt: etiā falſa eſt pollicitꝰ: vt ad iuſticiā ꝓuocaret. Sʒ qs hoc dicere vel inſanus preſumat? Et ſi minatus eſt quod nō erat impleturus dū aſſerere eū miſericordem volumꝰ fallacē (qđ dici nephas eſt) predicare compellimur.

¶ Petrus.

Scire velim quomodo iuſtū ſit vt culpa que cū fine ꝑpetrata eſt: ſine fine puniať.

¶ Gregorius.

Hoc recte dicitur: ſi diſtrictus iudex nō corda hominū: ſ; facta penſaret. Iniqui eni ideo cum fine deliquerūt qꝛ cū fine vixerūt. Nā voluiſſēt vtiqʒ ſi potuiſſent ſine fine viuere: vt potuiſſent ſine fine peccare Oſtēdūt eni quia in peccato ſemper viuere cupiūt: q̄

Nota.

nunq̄ deſinūt peccare dū viuūt. Ad magnā ergo iuſticiam iudicantis pertinet: vt nunq̄ careāt ſupplicio q̄ in hac vita nunq̄ voluerūt carere pctō. ¶ Petrus.

SI nullus iuſtꝰ crudelitate paſcitur: ⁊ deliquēs ſeruus a iuſto dn̄o iccirco cedi p̄cipit̄: vt a neq̄tia corrigat̄. Ad hoc ergo vapulat: vt emendari debeat. Iniq̄ aūt gehēne ignibꝰ traditi ſi ad correctionē nō pueniūt quo fine ſemper ardebūt? ¶ Gregorius.

OMnipotens deꝰ qꝛ pius eſt: miſeroꝝ cruciatu nō paſcit̄. qꝛ vero iuſtus ē: ab īiquoꝝ vltione īppetum nō ſedat̄. Sꝫ iniq̄ oēs et̄no ſupplicio deputati ſua quidē iniquitate puniunt̄: ⁊ tn̄ ad aliquid ardebūt. ſcilicet vt iuſti omnes ⁊ ī deo videant gaudia que percipiunt: et in illis reſpiciant ſupplicia que euaſerunt. quatenus tanto magis in eternuꝫ gratie diuine debitores ſe eſſe cognoſcant: quanto in eternum mala puniri cōſpiciunt que eiꝰ adiutorio vicerūt. ¶ Petrus.

Cur mali et̄naliter puniant̄

ET vbi eſt ꝙ ſancti cum inimicis ſuis quos tūc ardere vident nō orabūt: quibus vtiq̄ dictuꝫ eſt: ꝓ inimicis veſtris orate. ¶ Gregorius

PRo inimicis ſuis orant eo tempore quo poſſūt ad fructuoſam penitentiam eorum corda conuertere: atqꝫ ipſa conuerſione ſaluare. Quid enim aliud ꝓ inimicis orandum eſt: niſi hoc quod apoſtolus ait. Ut det illis deus penitentiam ad cognoſcendum veritatem: et reſipiſcant a diaboli laqueis a quo capti tenentur ad ipſius voluntatem. Et quomodo pro illis tunc orabunt qui iam nullatenus poſſunt ad iuſticie opera ab iniquitate ꝯmutari. Eadem itaqꝫ cauſa eſt cur nō oretur tunc pro hominibus igni eterno damnatꝭ: que nunc: etiam cauſa eſt vt non oretur pro diabolo angeliſqꝫ eius eterno ſupplicio deputatis: que nunc etiam cauſa vt non orent ſancti homines pro hominibus infidelibus impiiſqꝫ defunctis: quia pro eis vtiqꝫ quos eterno deputatos ſupplicio iam nouerunt: ante illum iudicis iuſti conſpectum orationis ſue meritum caſſari refugiunt. Quod ſi nunc quoqꝫ viuentes iuſti mortuis: damnatis: iniuſtis: minime compatiūtur quan-

Cur ſācti ꝓ dānatꝭ nō orant

do adhuc aliquid iudicabile de ſua carne ſe ꝑpeti etiã ipſi nouerunt. Quanto enĩ diſtrictius tunc iniquorũ tormẽta reſpiciunt: tanto ab omni vitio corruptionis exuti ipſi iam iuſticie vicinius atq; arctius inherebũt Sic quippe eorum mentes per hoc quod iuſtiſſimo iudici iherent: vis diſtrictionis abſorbet: vt omnino eis non liceat: qcqd ab illius eterne regule ſubtilitate diſcordat.

Petrus.

Non eſt iam ꝙ reſpondere debeam aperte rationi Sed hec nunc queſtio mentẽ mouet quomodo anima immortalis dicitur dũ conſtat ꝙ imperpetuo igne moriatur?

CA.XLV. Quomodo anima immortalis dicitur ſi conſtat ꝙ mortis damnatione puniatur.

Gregorius.

Quia duobus modis vita dicitur: duobus etiã modis mors debet intelligi. Aliud nanq; ẽ ꝙ i deo viuimus aliud vero ꝙ in hoc ꝙ conditi vel creati ſumus. Itẽ aliud eſt beate viuere: atq; aliud eſſentialiter. Aĩa itaq; mortalis eſſe intelligit: ꝛ ĩmortalis. Mortalis quippe q; beate viuere amittit. Immortalis aũt q; eſſentialiter viuere nunq̃ deſinit. ꝛ nature ſue vitam perdere non valet: cũ imꝑpetua fuerit morte damnata. Illic enĩ poſita beata eſſe perdit: et eẽ nõ perdit. Qua ex re cogit ſp vt ꝛ mortẽ ſine morte: ꝛ defectum ſine defectu: et finem ſine fine patiatur. quatenus ei ꝛ mors ĩmortalis ſit: ꝛ defectus indeficiens: et finis infinitus. — *Anima ꝛ mortal' ꝛ inmortalis eſt.*

Petrus.

Quis hãc tã inexplicabilẽ dãnationis ſententiã cuiuſlibet ſit operis ad exitum veniens nõ pertimeſcat: quando et ſi iã nouit quid egit ꝛ adhuc tamen facta illius q̃ſubtiliter iudicẽtur ignorat?

CA.XLVI. de quodã ſancto viro q veniens ad mortem expauit.

Gregorius.

Ita aſſeris ita ẽ petre. Sed plerũq; de culpis minimis ipſe ſolus pauor egredientes aĩas iuſtorum purgat: ſicut quoq; narrari de quodã ſan

cto viro me frequenter audiſti. Qui ad mortē veniens vehemēter timuit. ſ poſt mortē diſcipulis ī ſtola candida apparuit. ⁊ ꝙ p̄clare ſit ſuſceptus īdicauit.

CA. XLVII. ꝙ quidā ne ī morte timeāt: reuelatiōe roborant̄. ⁊ de anthonio ⁊ merulo ⁊ ioanne monachis

NOnnunq̄ vero omp̄s de⁹ trepidātiū mentes q̄busdā prius reuelationib⁹ roborat: vt ī morte minime pertimeſcāt. Nā quidā mecū in monaſterio frater anthoni⁹ noīe viuebat: qui multis q̄tidianis lachrymis ad gaudia patrie celeſtis anhelabat. Cūq̄ ſtudioſiſſime ⁊ magno feruoris deſiderio ſacra eloq̄a meditaret̄: non in eis verba ſcientie: ſed fletū cōpunctiōis inquirebat. quatenus per hec exaltata mēs ei⁹ inardeſceret: et ima deſerens ad regionē celeſtis p̄rie per ꝯtēplationē volaret. Huic per viſionē nocturnā dictū eſt. Paratus eſto: q2 dn̄s iuſſit migrare te. Cūq̄ ille nō habere ſūptus ad migrandū diceret: reſponſum ꝓtinus audiuit dicēs. Si de peccatis tuis agit̄ dimiſſa ſunt. Quod cū ſemel audiſſet: ⁊ magno adhuc metu trepidaret: nocte q̄ alia eiſdē verbis ē admonit⁹. Tūc poſt quinq̄ dies febre correptus: cunctis fratrib⁹ orātibus flētibuſq̄ defunctus eſt.

Viſio anthonij.

ALius etiam frater in eodem monaſterio meruluſ dicebatur vehemēter lachrymis atq; elemoſinis intentus. pſalmodia vero ex ore illius pene nullo tempore ceſſare ꝯſueuerat. excepto cū aut alimentū corpi aut membra dediſſet ſopori. Huic nocturna viſione apparuit ꝙ ex albis floribus corona de celo in caput illi⁹ deſcendebat. ¶ Qui mox moleſtia corporis occupat⁹ cū magna ſecuritate animi atq; hilaritate defunct⁹ ē. Ad cuius ſepulchrum dum petrus qui nunc monaſterio meo preeſt ſibi ſepulturam facere poſt annos. xiiij. voluiſſet tanta vt aſſeritur de eodem ſepulchro illi⁹ fragrantia ſuauitatis emanauit: ac ſi illic florum omniū fuiſſent odoramenta congregata. ¶ Qua ex re manifeſte patuit ꝙ verum fuit quod per nocturnam viſionē vidit.

Meruli viſio nocturna.

In eodē q̄ꝫ monaſterio alius quidā ioānes dictus eſt: magne indol' adoleſcēs·q̄ etatē ſuā intellectu ꝛ humilitatis dulcedine ꝛ grauitate trāſigebat· Huic egrotāti atqꝫ ad extremū deducto ꝑ nocturnā viſionē ei quidā ſenex apparuit: ꝛ hūc virga tetigit: eiqꝫ dixit· Surge·ex hac enī moleſtia modo minime morier'; ſed parat⁹ eſto: qꝛ longū tēpus hic factur⁹ nō er'· Qui dū iā eſſꝫ a medicis deſꝑat⁹: repēte ſanatus eſt atqꝫ cōualuit· rē quā viderat narrauit· ſeqꝫ ꝑ bieniū i dei ſuicio ſicut ꝓdixi vltra etatis ſue annos exhibuit· Ante h̄ autē trienniū cū quidā frater fuiſſet mortuus: atqꝫ eiuſdē mōaſterij coemiterio a nobis ſepult⁹· cūctis nob ab eodē coemiterio exeūtib⁹ idē ioānes (ſicut poſtmoduꝫ pallidus ꝛ tremēs indicauit) illic nobis diſcedētib⁹ inuētus: ab eodē frē q̄ mortu⁹ fuerat de ſepulchro vocatus ē· Qđ mox etiā ſubſequēs finis edocuit· Nam poſt dies·x·inuaſus febrib⁹: carne ſolutus eſt. ¶ Petr⁹ Viſio ioannis·

Doceri vellē ſi hoc qđ per nocturnas viſiones oſtēditur debeat obſeruari·

CAPI·XLVIII·An obſuāda ſint ſomnia· et quot ſunt modi ſomniorū·

¶ Gregorius·

In hoc petre ſciēdum ē·qꝛ ſex modis tāgūt animū imagines ſomnioꝝ· Aliqn̄ nāqꝫ ſomnia vētris plenitudine vel inanitate· aliqn̄ vero illuſione· aliqn̄ cogitatiōe ſimul ꝛ illuſione· aliqn̄ reuelatione· aliqn̄ aūt cogitatiōe ſimul ꝛ reuelatione gn̄antur Sed duo q̄ ꝓmo dixim⁹ oī expimēto cognoſcim⁹: ſubiūcta aūt q̄ttuor in ſacre ſcripture pagina repim⁹· Sōnia enī niſi plerūqꝫ ab occulto hoſte ꝑ illuſionē fierent nequaq̄ꝫ hoc vir ſapiēs indicaret: dicēs· Multos eniꝫ errare fecerūt ſomnia ꝛ exciderūt ſperātes in illis· Et iterū· Nō auguriabimini: nec obſeruabit' ſōnia· Quibus ꝓfecto verbis cuius ſint deteſtatiōis oſtēdit̄ q̄ augurijs ꝯiungunt̄· Rurſus· Niſi aliqn̄ ex cogitatione ſimul ꝛ illuſione ꝓcederet: vir ſapiens minime dixiſſet· Multas curas ſequuntur ſomnia· Et niſi aliqn̄ ſōnia

Sex modi ſomniorum·

Eccl'iaſtici·xxxiiij

Leui·xix

Eccl'·v·

ex myſterio reuelationis orirent᷑: io ſe ph preferēdū ſe fratribus ſomnio nō videret. nec ſpōſu ſū marie vt ablato puero ī egyptū fugeret per ſomniū angelus admoneret. Rurſum. niſi aliquādo ex cogitatione ſimul ⁊ reuelatione ꝓcederēt: nequaq̄ꝫ daniel ꝓpheta nabuchodonoſor viſionē diſſerens a radice cogitationis īchoaſſet dicens. Tu rex cepiſti cogitare in ſtratu tuo qđ eſſet futurum. poſt hoc et q̄ reuelat myſteria: oſtendit tibi q̄ ventura ſunt. ⁊ paulopoſt videbas: ⁊ ecce quaſi ſtatua vna grandis. ſtatua illa magna ⁊ ſtatura ſublimis ſtabat cōtra te. ⁊c. Daniel itaqꝫ dū ſomniū ad implēdum reuerenter inſinuat: et ex qua ortū ſit cogitatione manifeſtat patenter oſtendit᷑ qꝛ hoc plerūq̄ꝫ cogitatiōe ſil' et reuelatione generet᷑. Sed nimirꝫ cū ſomnia tot rerꝫ q̄litatibus alternent᷑: tanto eis credi difficilius debet quāto ⁊ quo impulſu veniāt facilius nō elucet. Sancti aūt viri inter illuſiones atq̄ꝫ reuelatiōes ipas viſionuꝫ voces aut imagines quodā intimo ſapore diſcernunt: vt ſciant vel q̄d a bono ſpū percipiant: vel quid ab il-

Nota. luſione patiant᷑. Nam ſi erga hec mens cauta non fuerit: per deceptorē ſpm̄ multis ſe vanitatibus īmergit. qꝛ nōnunq̄ꝫ ſolet multa vera predicare: vt ad extremū valeat aīam ex vna aliqua falſitate laqueare.

CA. XLIX. De quodā cui per ſomniū lōga vite ſpacia ꝓmiſſa ſunt: ⁊ in breui tpe morte reſecata.

Quidaꝫ ſōnio deceptus. NUper nāq̄ꝫ nrorꝫ cuidā certū ē ꝯtigiſſe. qui duꝫ ſomnia vehemēter attēderet: ei ꝑ ſomniū lōga ſpacia hui⁹ vite ꝓmiſſa ſunt Cūq̄ꝫ multas pecunias ꝑ lōgioris vite ſtipēdiꝭ collegiſſet: ita repente defunct⁹ eſt vt intactas oēs relinq̄ret: et ipſe ſecū nichil ex bono opere portaret. ¶ Petrus.

QUis ille ſit memini. ſed queſo te: ea que cepimus exequamur. Putamus ne animabus aliquid prodeſſe ſi mortuorꝫ corpora fuerint in eccleſiis ſepulta?

CA. L. An proſit animabus ſi mortuorꝫ corpora in eccleſia fuerint ſepulta?

Quē grauia peccata nō deꝑmūt: hoc ꝓdeſt mortuis ſi in eccleſia ſepeliant̃ ꝙ eoꝝ ꝓximi quotiens ad eadē ſacra loca cōueniunt: ſuoꝝ quorū ſepulchra cōſpiciunt recordant̃. et ꝓ eis dn̄o ꝓces fundunt. Nā q̇s peccata grauia deꝑmūt: nō abſolutionez potius q̃ʒ ad maiorē dānationis cumulū eoꝝ corpa in eccleſijs ponunt̃. Quod meli⁹ oſtendere poterim⁹ ſi ea que dieb⁹ noſtris geſta ſunt breuiter enarremus.

Quibus mortuis ꝓſit in eccl'ia ſepeliri.

CA.LI. De quadā ſanctimoniali femīa ī eccleſia ſctī laurentij ſepulta q̄ dimidia apparuit incenſa.

Vir nanq̧ vite venerabilis felix portuēſis ep̄us ſabinenſi ꝓuincia ortus atq̧ nutritus ē. Qui quandā ſctīmonialē feminā in loco eodem fuiſſe teſtatur. que carnis quidē continentiā habuit: ſ; lingue ꝓcacitatē atqꝫ ſtultiloquiū non declinauit. Hec igitur defuncta atqꝫ in eccleſia ſepulta eſt. Eadē autez nocte cuſtos eiuſdē eccleſie per reuelationē vidit: quia deducta ante ſacrū altare per mediū ſecabatur. et ps vna illius igne cremabatur: et pars altera intacta remanebat. Cunqꝫ hoc ſurgens mane fratribus narraſſet: ⁊ locū oſtenderet in quo fuerat igne cōſumpta ip̄a flāme ꝯbuſtio ita ante altare in marmoribus apparuit: ac ſi illic eadem femina igne corporeo fuiſſet concremata. Qua ex re aperte datur intelligi: quia hi quib⁹ peccata dimiſſa nō fuerint: ad euitandum iudiciuꝫ ſacris locis poſt mortem non valeant adiuuari.

Monial' ſemiuſta

CA.LII. De valeriani patricij ſepultura.

Iohannes q̧ vir magnificus in hac vrbe locum prefectorum ſeruans: cuius grauitatis atq̧ veritatis ſit nouimus: qui mihi teſtatus eſt valerianum patricium in ciuitate que brixa dicitur fuiſſe defunctum. Cui eiuſdem ciuitatis epiſcopus accepto precio locum in eccleſia prebuit: ī quo ſepeliri debuiſſet. Qui videlicet valerianus vſq̧ ad etatez decrepitā leuis ac lubricus extitit: modumqꝫ ſuis prauitatibus ponere contempſit. Eadem vero nocte qua ſepultus eſt beatus Fauſtinus martyr: in cuius eccleſia cor-

De valeriano patricio.

pus illius fuerat humatũ cuſtodi ſuo apparuit dicẽs. Uade et dic ep̃o vt ꝓijciat hinc fetẽtes carnes quas hic poſuit. qđ ſi non fecerit: die triceſimo ip̃e morietur. Quã viſionem cuſtos ep̃o timuit cõfiteri: et rurſus admonitus declinauit. Die aũt triceſimo eiuſdẽ ciuitatis ep̃us cũ veſpertina hora ſanꝰ atq incolumis ad lectũ rediſſ3 ſubita et inopinata morte defunctus eſt.

¶ CA. LIII. De corpore valentini ab eccleſia poſt mortem proiecto.

Adeſt quoq in preſenti venerabilis frater venãcius lunenſis ep̃us: et magnificus liberius vir nobiliſſimus atq3 veraciſſimus. qui ſe ſcire ſuoſq3 hoĩes interfuiſſe teſtatur ei rei quã narrauit nuꝑ in genuenſi vrbe cõtigiſſe. Ibi nanq vt dicunt valentinus noĩe eccleſie mediolanenſis defenſor defunctus ẽ vir valde lubricus et cunctis leuitatibꝰ occupatus: cuius corpus ĩ eccleſia beati martyris ſyri ſepultum eſt. Nocte aũt media in eadem eccleſia facte ſunt voces ac ſi quis violenter ex ea repelleretur: atq traheretur foras. Ad quas nimirum voces cucurrerũt cuſtodes: et viderunt duos quoſdã deterrimos ſp̃ũs: qui eiuſdẽ valẽtini pedes quadam ligatura ſtrinxerant. et eũ ab eccl'ia clamãtẽ ac nimiꝝ vociferãtẽ foras trahebãt. qui videlicet exterriti ad ſua ſtrata reuerſi ſunt. Mane aũt facto aperientes ſepulchrũ in quo idem valentinus poſitus fuerat: eius corpus non inuenerũt. Cũq extra eccleſiam quererẽt vbi proiectum eſſet: inuenerũt hoc in ſepulchro alio poſitum ligatis adhuc pedibus ſicut ab eccleſia fuerat abſtractũ. Ex qua re petre collige q hi quos peccata grauia deprimũt ſi in ſacro loco ſepeliri ſe faciant: reſtat vt etiã de ſua preſumptiõe iudicentur. quatenus eos ſacra loca non liberent: ſed etia3 culpa temeritatis accuſent.

Corpꝰ valẽtini ex eccl'iam a diabol' extractũ

CA. LIIII. De tinctoris corpore in eccleſia ſepulto poſt non inuento.

Nam qđ q in hac vrbe ꝯtigerit: tinctorꝝ qui hic habitant multitudo teſtatur. ꝙ quidam artis eoru3 primus cũ defunctus fuiſſet: in eccleſia beati ianuarij

martyris iuxta portã ſcti laurentij a ꝯiuge ſua ſepult⁹ eſt. Sequẽti aũt nocte ex eadẽ ſepultura audiẽte cuſtode ei⁹ ſpũs cepit clamare. Ardeo: ardeo. Cũ ꝰ diu has duas voces emiſiſſet: cuſtos hꝫ ei⁹ nũciauit vxori. vxor vero illius eos q̃ diligent' iſpicerẽt artis eiuſdẽ viros trãſmiſit ad eccleſiã: volẽs cognoſcere q̃liter ei⁹ corp⁹ eſſet in ſepulchro de q̃ talia clamaret. Qui aperientes ſepulchꝝ veſtimẽta q̃dẽ itacta reperierũt[q̃ nũc vſqꝫ i eadem eccleſia ꝓ eiuſdẽ cauſa teſtimonio ſeruant']. corpus vero illius omnino nõ inuenerũt: ac ſi i ſepulchro eodem poſitum non fuiſſet. Qua ex re colligenduꝫ eſt qua vltione anima eius dãnata ſit: cuius et caro eſt ab eccleſia proiecta. Quid igitur ſacra loca ſepultis proſunt: quando hi qui indigni ſunt ab eiſdem ſacris locꝭ diuinitus proijciuntur?

Corp⁹ tictoris in ſepl'chro cõbuſtũ.

¶ Petrus.

Quidnam ergo eſſe poterit quod mortuorũ valeat animabus prodeſſe?

CA.LV. Quid ſit quod poſt mortem valeat ad abſolutionem animas adiuuare. ⁊ de centũcellenſi preſbytero qui a cuiuſdã ſpiritu petitus eſt: vt per ſacraꝫ hoſtiam poſt mortem potuiſſet adiuuari. et de anima iuſti monachi.

¶ Gregorius.

SI culpe poſt mortẽ inſolubiles nõ ſũt: multum ſolet anĩas etiã poſt mortẽ ſacra oblatio hoſtie ſalutaris adiuuare: ita vt hanc nõnunq̃ʒ iṗe defunctoꝝ aĩe expetere videant'. Nã p̃dictus felix ep̃s a quodã vite venerabilis p̃ſbytero: q̃ vſqꝫ ante bienniuꝫ vixit: ⁊ in dioceſi centũcellenſis vrbis habitabat. atq꞉ eccleſie beati ioannis[q̃ in loco q̃ dicit' tauriana ſita ẽ] p̃erat: cognouiſſe ſe aſſerit q꞉ idem p̃ſbyter in eodẽ loco in quo aque calide vapores nimios faciũt quotiẽs corporis neceſſitas exigebat lauari cõſueuerat. Ubi duꝫ die quadã fuiſſet ingreſſus: inuenit quẽdã incognituꝫ virum ad ſuum obſequium preparatum. qui ſibi de pedibus calceamenta abſtraheret. veſtimẽta ſuſciperet. ⁊ exeunti de caloribus ſabana preberet. atq꞉ omne miniſteriũ cuꝫ magno famulatu perageret. Cumq꞉ hoc ſepius fieret: idem p̃ſbyter die quadam ad balnea itur⁹

Mortu⁹ balneãti famulabat'.

intra ſemetipſm cogitās: dixit. Uiro illi q̄ mihi ſolet tā
deuotiſſime ad lauādū obſequi igrat⁹ apparere nō de-
beo: ſ; aliquid mihi neceſſe ē ei ꝑ munere portare. Tūc
duas ſecū oblationū coronas detulit. q̄ mox vt perue-
nit ad locū hoīem īuenit: atqꝫ ex more eius obſeq̄o i oī
bus vſus eſt. Lauit itaqꝫ ⁊ cū iā veſtitus voluiſſet egre-
di: hoc quod ſecū detulerat obſequēti ſibi viro ꝑ bn̄di-
ctione obtulit. petēſ vt benigne ſuſciperet qđ ei gratia

Q꞉ oblatio hoſtiarū mortuis ſit vtil'

charitatis offerret. Cui ille merēs afflictuſqꝫ reſpōdit
Mihi iſta quare das pater? Iſte panis ſcūs ē. ego hūc
manducare nō poſſū. ego eteni quē vides hui⁹ loci dn̄s
aliqn̄ fui: ſ; ꝑ culpis meis hic poſt mortē deputat⁹ ſum
ſi autē mihi p̄ſtare vis: oīpotenti deo offer hūc panem
vt ꝑ peccatis meis interueniat. Et tūc exauditū te eē
cognoſce: cū huc ad lauādū veneris ⁊ me minime rep-
pereris. In q̄bus verbis diſparuit. ⁊ is q̄ homo eſſe vi-
debatur: euaneſcēdo īnotuit q꞉ ſp̄us fuit. Idem v̄o p̄ſ-
byter ebdomada ꝯtinua ſe ꝑ eo ī lachrymis afflixit. ſa
lutarem hoſtiā q̄tidie obtulit. ⁊ reuerſus p⁹ ad balneū
eū iā mīme inuenit. Qua ex re quātū ꝓſit aīab⁹ īmola
tio ſacre oblationis oſtenditur quādo hanc et ipſi mor
tuorum ſpiritus a viuentibus petunt: et ſigna indicāt
quibus per eam abſoluti videantur.

NEc hoc ſilenduꝫ puto quod actum in meo mona-
ſterio ante hoc triennium reminiſcor. Quidam
nanqꝫ monachus iuſtus nomine: medicinali arte fue
rat imbutus. qui mihi in eodeꝫ monaſterio conſtituto
ſedule obſequi atqꝫ in aſſiduis egritudinibus meis ex
cubare conſueuerat. Hic itaqꝫ lāguore corporis p̄uen-
tus ad extremum deductus eſt. Cui in ipſa ſua mole-
ſtia frater germanus nomine cupioſus ſeruiebat. qui
ipſi quoqꝫ nunc in hac vrbe per eandem medicine artē
temporalis vite ſtipendia ſectatur. Sed predictus iu-
ſtus cū iam ſe ad extremū perueniſſe cognouiſſet: eidē
cupioſo fratri ſuo quia occultatos tres aureos haberꝫ
innotuit. Quod nimirꝫ fratribus non potuit celari: ſ;
ſubtiliter indagātes atqꝫ illi⁹ omnia medicamēta per-
ſcrutantes eoſdeꝫ tres aureos inuenerunt abſconſos

in medicamine. Quod mox vt mihi nunciatū eſt tātū malum de fratre qui nobiſcū cōmuniter vixerat: equanimiter ferre nō valui. quippe quia eiuſdem mei mōaſterij ſemper regula fuerat: vt cūcti fratres ita ꝯmuniter viuerent: quatenus eis ſingulis nulla haberi propria liceret. imo terrore percuſſus cogitare cepi: vl' q̄d ad purgationē morientis facerem: vel quid ad exēpluꝫ viuentibus fratribus ꝓuiderem. Precioſo igit̄ eiuſdē mōaſterij prepoſito ad me accerſito dixi. Vide ꝛ vt nullus ex fratribus ſe ad eū morientē iūgat: nec ſermoneꝫ ꝯſolationis ex cuiuſlibet eoꝝ ore percipiat. ſed cum in morte ꝯſtitutus fratres exq̄ſierit: ei ſuus carnalis frater dicat. Quia per aureos quos occultatos habuit: a cūctis fratrib⁹ abhominat⁹ ſit: vt ſaltē in morte de culpa ſua mētē ipſius amaritudo trāſuerberet: atq̃ a peccato qd̄ perpetrauerat purget. Cū vero mortu⁹ fuerit: corpus illi⁹ cū fratrū corporibus nō ponatur: ſed q̄libet in ſterquilinio foſſam facite: in ea corpus eius ꝓijcite: ibiq̃ ſuper eum tres aureos quos reliquit iactate. omnes ſimul clamātes. Pecunia tua tecū ſit in perditione: et ſic eum terra operite. In quib⁹ vtriſq̃ reb⁹ vnā morientib⁹: alterā vero volui prodeſſe fratrib⁹ viuentib⁹: vt ꝛ illū amaritudo mortis a culpa ſolubileꝫ faceret: ꝛ iſtos auaricie tāta dānatio terreret: atq̃ a cl'pa prohiberet. quod ita factum eſt. Nā cū idem monachus perueniſſet ad mortem: atq̃ anxie ſe quereret cōmēdare fratribus ꝛ nullus ei a fratribus applicare et loqui dignaret̄: ei carnalis frater cur ab omnibus fratribus eſſet abhominatus: indicauit. Qui protinus d̄ reatu ſuo vehementer ingemuit: atqꝫ in ipſa ſue triſticia e corpore exiuit. q̄ ita eſt ſepultus vt dixeram. Sed fratres omnes ex eadem eius ſententia cōturbati: ceperūt ſinguli extrema q̄q̃ ꝛ vtilia ꝛ que eis habere regulariter ſēp licuerat ad medium proferre: vehementerqꝫ formidare ne quid apud eos eſſet vnde reprehendi potuiſſent. ¶ Cum vero poſt mortem eius triginta iam eſſent dies euoluti: cepit animus meus defuncto fratri compati: eiuſqꝫ cum dolore graui ſupplicia

Attēde ꝓuidū gregorii ſcm̄.

penſare: ⁊ ſi quod eſſet ereptionis eiꝰ remediū querere
Tunc vocato ad me eodē precioſo monaſterij mei ꝑpo-
ſito triſtis dixi. Diu eſt ꝙ frater ille q̄ defunctꝰ ē i igne
cruciatur. debemus ei aliquid charitatis impēdere: ⁊
eum in quantū poſſumus vt eripiatur adiuuare. Ua-
de itaqꝫ: et ab hodierna die diebus triginta cōtinuis
offerre pro eo ſacrificium ſtude. vt nullus omnino pre
termittatur dies: quo pro abſolutione illius hoſtia ſa-
lutaris non offeratur. Qui ꝓtinus abſceſſit: et paruit
Nobis autē alia curantibus atqꝫ dies euolutos non
numerantibus idem frater qui defunctus fuerat no-
cte quadā fratri ſuo germano cupioſo per viſionē ap-
paruit. Quē ille cum vidiſſet inquiſiuit: dicēs. Quid
per obla- eſt frater: quomodo es? Cui reſpondit. Nūc vſqꝫ male
tionē h fui: ſed iam modo bene ſū: quia hodie cōmunionē re-
ſtie iuſtuſ cepi. Quod idem cupioſus pergens protinus indica-
a peniſ li uit fratribus in monaſterio. Fratres vero ſollicite cō-
beratꝰ eſt putauerunt dies: et ipſe dies extiterat quo pro eo tri-
ceſima oblatio fuerat impleta. Cumqꝫ ⁊ cupioſus neſci
ret quid pro eo fratres agerent: et fratres ignoraſſent
quid de illo cupioſus vidiſſet vno eodemqꝫ tempore dū
cognoſceret ille quid iſti egerant: atqꝫ iſti cognoſcerēt
quid ille viderat concordantes ſimul viſione et ſacrifi-
cio res aperte claruit. quia frater q̄ defunctus fuerat:
per ſalubrē hoſtiam euaſit ſuppliciū. ¶ Petrus.

MIra ſunt valde q̄ dicis ⁊ nō mediocriter leta.

CA. LVI. d̄ vita ⁊ trāſitu caſſij epi. ¶ Gregorius.

Ne nobis in dubium veniāt verba mortuorum: cō-
firmant hec facta viuētiū. Nā vir vite venera-
bilis caſſius narnienſis ep̄us: qui q̄tidianū of-
ferre conſueuerat deo ſacrificium: ſeqꝫ in lachrymas
inter ipſa ſacrificiorum archana mactabat mandatū
domini per cuiuſdā ſui viſionem p̄ſbyteri ſuſcepit: di-
cens. Age quod agis. opera quod operaris. non ceſſet
pes tuus. non ceſſet manus tua. natali apoſtolorū ve-
nies ad me: et retribuam tibi mercedem tuam. Qui
poſt annos ſeptem ipſo natalicio apoſtolorum die cū miſ

Uiſio caſſi epi.

ſarum ſolẽnia peregiſſet: et myſteria ſacre ꝯmunionis accepiſſet e corpore exiuit.

CA.LVII. De quodã ab hoſtibus capto cuiꝰ vincula oblationis hora ſoluebantur. et de baraca nauta ꝑ ſalutarẽ hoſtiam a naufragio liberato.

Hoc quoqꝫ quod audiuimus quẽdã apud hoſtes in captiuitate poſitum: ⁊ in vinculis religatuꝫ fuiſſe pro quo ſua coniunx diebus certis ſacrificium offerre conſueuerat. Qui longo poſt tempore ad conigeꝫ reuerſus: quibus diebus eius vincula ſoluerentur innotuit. eiuſqꝫ coniunx illos fuiſſe dies quibꝰ pro eo ſacrificium offerebat: recognouit. Captiuꝰ liberatꝰ.

Ex alia etiam re que nobis ante annos ſeptem geſta eſt: certiſſime confirmatur. Agatꝰ enim panormitanus eṗus (ſicut fideles mihi ac religioſi viri multi teſtati ſunt atqꝫ teſtantur) cum beate memorie anteceſſoris mei tempore iuſſus eſſet vt romã veniret: vĩ nimie tempeſtatis pertulit: ita vt ſe ex tanto vndarũ periculo euadere poſſe diffideret. nauta vero illiꝰ baraca nomine qui nunc eiuſdem eccleſie clericatus officio fũgitur: poſt nauem carabum regebat. ruptoqꝫ fune cuꝫ eodem carabo quem regebat inter vndarum cumulos repente diſparuit. nauis autem cui epiſcopus preerat tandem poſt multa pericula ad oſticam inſulam fluctibus quaſſata peruenit. Cũqꝫ die tertio epiſcopus nautam qui ab eo abreptus in carabo fuerat: in nulla maris parte viderit aparere: vehemẽter afflictus mortuum credidit. ſed per obſequium charitatis viuo vnum quod mortuo debebat impendit: ⁊ omnipotenti deo ꝓ abſolutiõe eius aĩe offerre ſacrificiũ victime ſalutaris iubet. quo oblato reſtaurata naue perrexit ad italiam. Cunqꝫ ad romanũ portum veniſſet: illic nautam reperit quem mortuum putabat. tunc inopinata exultatione gauiſus eſt: et eum qualiter tot diebus in illo tãto maris periculo viuere potuiſſet: inquiſiuit. Qui videlicet indicauit quotiens in illius tempeſtatis flucti- Agathus epiſcopꝰ

bus cum eodem quem regebat fuiſſet carabo verſatus qualiter cum illo vndis pleno natauerat: et quotiens eo a ſuperiori parte deorſum verſo ipſe carine eius ſuperſederet. adiungens cum diebus ac noctibus hoc iceſſanter faceret: iamq3 eius virtus funditus ex fame ſimul et labore cecidiſſet: quo eum ordine diuina miſericordia ſeruauerit indicauit. Etenim quod etiã nunc vſq3 teſtatur dicens. Laborans in fluctibus atq3 deficiens ſubito mentis pondere ſum grauatus: ita vt neq3 vigilare me crederem: neq3 depſſus ſomno eſſem. et ecce in eodez medio mari me poſito quidam apparuit qui mihi panem ad refectionem detulit. Quez mox vt comedi vires recepi. nec longe poſt nauis tranſiens af

Attende

fuit que me ab illo vndarum periculo ſuſcepit: atq3 ad terram deduxit. Quod ſcilicet epiſcopus audiens requiſiuit diem atq3 illo fuiſſe die repperit quo pro eo pſbyter in oſtica inſula deo omnipotenti hoſtiã ſacre oblationis immolauit. ¶ Petrus.

EA que narras ipſe q3 in ſicilia poſitus agnoui.

¶ Gregorius.

IDcirco credo qz hoc tam aperte cum viuentib9 ac neſcientibus agitur: vt cũctis hec agentibus atq3 ſcientibus oſtendatur. quia ſi inſolubiles culpe non fuerint: ad abſolutionem prodeſſe etiaz mortuis victime ſacre oblatiõis poſuñt. Sz ſciẽdũ ẽ qz ill9 ſacre victime mortuis proſunt: qui hic viuendo obtinuerunt: vt eos etiam poſt mortez bona adiuuent que hic pro ipis ab aliis fiunt.

CA.LVIII. de xtute ac myſterio victime ſalutaris.

Inter hec autem penſandum eſt q3 timor ſit via vt bonum quod quiſq3 poſt mortem ſuam ſperat agi per alios agat ipſe dum viuit per ſe. beatius quippe eſt liberum exire: q3 poſt vincula liberta

Nota diligenter.

tem querere. Debemus itaq3 preſens ſeculum vel quia iam conſpicimus defluxiſſe tota mente contẽnere quotidiana deo lachrymarum ſacrificia: quotidianas carnis eius et ſanguinis hoſtias immolare. Hec nanq3 ſin

gulariter victima ab eterno interitu animam ſaluat: que illam nobis mortem vnigeniti per myſteriuȝ reparat. qui licet reſurgens a mortuis iam non moritur: et mors ei vltra non dominabitur: tamen in ſeipſo imortaliter atqȝ incorruptibiliter viuens pro nobis iteruȝ in hoc myſterio ſacre oblationis immolatur. Ei⁹ quippe ibi corpus ſumitur. eius caro in populi ſaluteȝ partitur. eius ſanguis non iam in manus infidelium: ſed in ora fidelium funditur. Hic ergo penſemus quale ſit pro nobis hoc ſacrificiuȝ quod pro abſolutione noſtra paſſionem vnigeniti filij ſemper imitatur. Quis enim fidelium habere dubium poſſit in ipſa imolationis hora ad ſacerdotis vocem celos aperiri: in illo ieſu chriſti myſterio angelorum choros adeſſe ſummis ima ſociari: terrena celeſtibus iungi. vnum quoqꝫ ex viſibilib⁹ atqꝫ inuiſibilibus fieri.

De imolatōe xp̄i

Nota.

CA.LIX. De affligendo corde inter ſacra myſteria. et poſt de mentis cuſtodia.

SEd neceſſe eſt vt cum hec agimus: noſmetipſos deo in cordis contritione mactemus. quia qui paſſiōis dominice myſteria celebramus: debemus imitari quod agimus. Tunc ergo vere pro nobis hoſtia erit deo: cum noſipſos hoſtiam fecerimus. Sed ſtudendum nobis eſt vt etiam poſt orationis tempora inquantuȝ deo largiente poſſumus in ipſo animū ſuo pōdere et vigore ſeruemus: ne poſt cogitatio fluxa diſſoluat. ne vana menti leticia ſurrepat. et lucrum cōpūctionis anime per incuriam fluxe cogitationis ꝑdat. Sic quippe quod popoſcerat anna obtinere meruit: q̄ ſe poſt lachrymas in eodem mētis vigore ſeruauit. De qua nimirum ſcriptum eſt. vultuſqȝ eius non ſunt amplius in diuerſa mutati. Que igitur non eſt oblita qđ petijt. non eſt priuata munere quod popoſcit.

Sacđos īter celebranđ qđ agere debeat.

CAPI.LX. De relaxandis culpis alienis vt noſtre relaxentur.

SEd inter hec ſciendum eſt: quia ille recte deli-
cti veniam poſtulat: qui prius hoc quod in ipõ
delinquitur relaxat. Munus enim non accipi-
tur: niſi ante diſcordia ab animo pellatur: dicente ve-
ritate. Si offers munus tuum ante altare: et recorda-
Mat. v. tus fueris quia frater tuus habet aliquid aduerſuꝫ te
Relinque ibi munus tuum ante altare: et vade priꝰ re
cõſiliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tu-
um. Qua in re penſandum eſt cum omnis culpa mũe-
re ſoluatur: ꝙ̃ grauis ẽ culpa diſcordie pro qua nec mu
nus accipitur. Debemus itaqꝫ ad proximum ꝙ̃uis lõ-
ge poſitum: longeqꝫ diſiunctuꝫ mente ire. eiqꝫ animũ
ſubdere. humilitate illum ac beniuolentia placare. vt
ſcilicet conditor noſter dum tale placitum noſtre men
tis aſpexerit a peccato nos ſoluat. quia munus ꝓ cul-
mat. xv- pa ſumit. Veritatis autem voce atteſtante didicimus
iij. quia ſeruus qui decem milia talenta debebat: cum pe
nitentiam ageret abſolutionem a domino accepit. Sꝫ
quia conſeruo ſuo centum ſibi denarios debenti debi-
tum non dimiſit: et hoc iuſſus exigi quod ei fuerat iaꝫ
per penitentiam dimiſſum. Ex quibus videlicet dictiſ
conſtat: quia ſi hoc quod in nos deliquitur ex corde nõ
dimittimus: et illud rurſus exigitur quod nobis iam
per penitentiaꝫ dimiſſum fuiſſe gaudebamus. Igitur
dum per indulti temporis ſpacium licet dum iudex ſu
ſtinet: dum conuerſionem noſtrã is qui culpas exami-
nat expectat: conflemus in lachrymis duriciam mẽtis
formemus in proximis gratiam benignitatis. Et au-
denter dico. quia ſalutari hoſtia poſt morteꝫ non indi-
gebimus: ſi ante mortem deo ipſi hoſtia fuerimus.

DEO GRATIAS.

Finit Dialogus beati Gregorii Pape. Impreſſus
Opa Udalrici gering. ⁊ Berchtoldi renbolt ſocioꝝ.
Pariſiis cõmorantiũ In vico ſorbonico Ad ĩterſignũ
ſolis aurei. Anno. ⁊c. xciiii. Die vero. vi. Marcii.

TABVLA.

¶ Incipit tabula capitulo℞ ſup dialogū btī Gregorij pape. Et primo capitula primi libri.

¶ Capitulum primum.

DE honorato abbate monaſterij fundenſis.
Capitulū .ij. de libertio ꝑpoſito eiuſdē monaſterij
Capi .iij. de monacho hortulano monaſterij eiuſdem.
Capi .iiij. de equitio abbate valerie ꝓuincie.
Ca. v. de ꝯſtātio māſionario eccl'ie ſctī ſtephani.
Ca. vj. de marcellino anchōitane ciuitatis epiſcopo.
Ca. vij. de nōnoſo ꝑpoſito mōaſterij in mōte q ſoractl' dr
Ca. viij. de anaſtaſio abbate monaſterij qd ſuppētenia vocat.
Ca. ix. de bonifacio ferētine ciuitatl' epo.
Ca. x. de fortunato tudertine ciuitatis epo.
Ca. xj. de martyrio monacho ꝓuincie valerie.
Ca. xij. de ſeuero preſbytero eiuſdem ꝓuincie.

¶ Incipiūt capitula ſecundi libri. de vita ꝛ miraculis beati Benedicti.

¶ Capitulum primum.

DE capiſterio fracto et conſolidato.
Ca. ij. de tētatione carnis ſuperata.
Capi. iii. de ampula vitrea ſigno crucis erupta.
Ca. iiii. de monacho vage mētis ad ſalutē reducto.
Ca. v. de aqua quā in mōtis vertice ex petra ꝓduxit.
Ca. vi. de ferro ex ꝓfūdo aque in manubrio retruſo.
Ca. vii. de mauro eius diſcipulo qui ſuper aquas pedibus ambulauit.
Capi. viii. de infecto per venenū pane per coruum lōgius proiecto.
Capi. ix. de ingēti ſaxo ꝑ eius orationē leuiato.
Capi. x. de fantaſtico coquine incendio.
Capi. xi. de ſeruo dei puerulo ruina cōfracto ꝛ ſanato.
Ca. xii. de ſeruis dei q cibū cōtra regulā ſumpſerunt.
Capi. xiii. de fratre valentiniani monachi quē vir dei in via comediſſe in ſpū cognouit.
Capi. xiiii. de ſimulatione regis totile deprehenſa.
Capi. xv. de ꝓphetia que de eodē rege totila facta eſt.
Capi. xvi. de clerico a demone liberato.
Ca. xvii. de ꝓphetia deſtructionis monaſterii ſui.

Ca.xviij.de flaſcone ſublato ⁊ per ſpm̄ cognito.
Ca.xix.ꝺ mapulaꝝ receptõe a ſuo dei cognita.
Ca.xx.de cogitatiõe mõachi ſupba a viro dei cognita.
Ca.xxj.ꝺ ducẽtꝭ farine modijs famis tpe añ cellã iuẽtꝭ
Ca.xxij.ꝺ fabrica mõaſterij taraconẽß.p viſi.diſpoſita
Ca.xxiij.de ancillis dei que poſt mortẽ per eius oblati
onem cõmunioni ſunt reddite.
Ca.xxiiij.ꝺ puero mõacho quẽ ſepultũ terra ꝓiecit.
Ca.xxv.de monacho qui de monaſterio diſcedẽs dra=
conem in itinere inuenit.
Ca.xxvj.de curatione morbi elephantici.
Ca.xxvij.de ſolidis ꝑ miraculũ debitori redditis.
Ca.xxviij.de ampula vitrea ĩ ſaxis ꝓiecta ⁊ nõ fracta.
Ca.xxix.de dolio vacuo ⁊ oleo repleto.
Ca.xxx.de monacho a demone liberato.
Ca.xxxj.de ruſtico ligato ⁊ ſolo eius viſu ſoluto.
Ca.xxxij.de mortuo ſuſcitato.
Ca.xxxiij.de miraculo ſcholaſtice ſororis eius.
Ca.xxxiiij.ꝺ aĩa ſororꝭ eiꝰ viſa q̃lr e corpe ſit egreſſa.
Ca.xxxv.de mũdo añ oculos collecto.et de aĩa germa
ni capuane ciuitatis ep̄i.
Ca.xxxvj.ꝙ regulã monachoꝝ ſcripſerit.
Ca.xxxvij.de ꝓphetia ſui exitꝰ fratribꝰ denũciata.
Ca.xxxviij.de ĩſana muliere ĩ eiꝰ ſpecu ſanata.

Incipiũt capitula t'tij libri. Capi.primũ.

De paulino nolane ciuitatis ep̄o.
Ca.ij.de ioanne papa.
Ca.iij.de agapito papa.
Ca.iiij.de datio mediolanẽſi ep̄o.
Ca.v.de ſabino camiſine ciuitatis ep̄o.
Ca.vj.de caſſio narniẽſis ciuitatis ep̄o.
Ca.vij.de andrea fundane ciuitatis ep̄o.
Ca.viij.de ꝯſtãtio aquine ciuitatis ep̄o.
Ca.ix.de frigidano lunenſis ciui.ep̄o.
Ca.x.de ſabino placentino ep̄o qui padũ flumẽ per lit
teras ſuas compeſcuit.
Capi.xi.de cerbonio populonij ep̄o.
Ca.xij.de fulgentio vtricolane ciuitatis ep̄o.

Ca.xiij.de herculano peruſine ciuitatis epõ.
Ca.xiiij.de iſaac.ſeruo dei.
Ca.xv.de eutitio et florentio ſeruis dei.
Ca.xvj.de martio monacho de mõte marſico.
Ca.xvij.ď mõacho ex mõte argẽtario q̃ mortuũ ſuſci.
Ca.xviij.de benedicto monacho.
Ca.xix.de eccleſia btĩ zenonis martyris in q̃ aq̃ vltra portã apertã inundãtes minime ĩtrauerunt.
Ca.xx.de ſtephano pbro ꝓuincie valerie.
Ca.xxj.ď puella ꝯ̇ſa cuiꝰ ſolo iꝑio hõ ẽ a demõe libatꝰ
Ca.xxij.ď pbro ꝓuincie valerie qui furem ad ſepulchꝝ ſuum tenuit.
Ca.xxiij.de abbate p̃neſtini mõtis eiuſq; pbro.
Ca.xxiiij.ď theodoro mãſionario eccľe.b.pe. vrb rome
Ca.xxv.de abũdio mãſionario eccľie beati petri.
Ca.xxvj.de monacho ſolitario.
Ca.xxvij.ď.xl.ruſticiſ q̃ ꝓ eo ꝙ carnes ĩmolaticiaſ comedere noluerũt a lõgobardis occiſi ſũt.
Ca.xxviij.de multitudie captiuorũ q̃ ꝓ eo ꝙ caput capre adorare noluerũt occiſi ſunt.
Ca.xxix.de arriano epõ cecato.
Ca.xxx.de arrianoꝝ ecclia q̃ ĩ romana vrbe catholica ꝯſecratione dedicata eſt.
Ca.xxxj.de ermigildo rege liuigildi vuſigothaꝝ regis filio ꝓ fide catholica ab eodẽ patre ſuo occiſo.
Ca.xxxij.de epĩs africanis q̃ ꝓ defenſione catholice fidei abſciſis ab arrianis vuãdaloꝝ lingis nullum locutionis ſolite ſuſtinuere diſpendiũ.
Ca.xxxiij.de eleutherio ſeruo dei.
Ca.xxxiiij.q̊t ſunt genera ꝯpunctionis.
Ca.xxxv.de amãtio pbro ꝓuincie tuſcie.
Ca.xxxvj.de maximiano ſyracuſane ciuitatis epõ.
Ca.xxxvij.de ſanctulo pbro ꝓuincie nurſie.
Ca.xxxviij.de viſione redẽpti ferẽtine ciuitatis epĩ.

¶ Incipiũt capitula libri q̈rti. ¶ Capi.primum.

Quod eterna ac ſpiritualia ideo a carnalibus minus credantur.quia ea que audiunt: per experimentum minime nouerunt.

Capitulũ.ii.ꝙ ſine fide neqꝫ infidelis viuat.
Capi.iii.ꝙ tres ſpũs vitales ſunt creati.
Capi.iiii.de queſtione ſalomonis qua dicit: vnus interitus eſt hoīs ꝛ iumentorum.
Capi.v.de queſtione aīe inuiſibiliter exeũtis an ſit q̄ videri non poſſit.
Capi.vi.ꝙ vita aīe manẽtis in corpore ſicut deprehẽdit ex motu mẽbroꝝ: ſic vita aīe poſt corpus in ſanctiſ penſanda eſt ex virtute miraculoꝝ.
Capi.vii.de egreſſibus animarum.
Ca.viii.de egreſſu aīe ſpecioſi monachi.
Capi.ix.de aīa cuiuſdā incluſi.
Capi.x.de egreſſu aīe ſpei abbatis.
Capi.xi.de egreſſu anime vrſini preſbyteri.
Capi.xii.de anima probi reatine ciuitatis epiſcopi.
Capi.xiii.de tranſitu galle ancille dei.
Capi.xiiii.de tranſitu ſeruuli paralitici.
Capi.xv.de tranſitu romule ancille dei.
Ca.xvi.de tranſitu tarſille virginis.
Capi.xvii.de tranſitu muſe puelle.
Capitulũ.xviii.ꝙ quibuſdā paruul' regni celeſtis aditus a parẽtibus claudit cum ab eis male nutriuntur. vt de puero blaſphemo oſtẽdit: et poſtmodũ declarat
Capi.xix.de tranſitu ſtephani ſerui dei.
Capitulum.xx.ꝙ aliquādo anime meritum non in ipſo ſuo egreſſu: ſed poſt mortem verius declaratur.
Ca.xxi.de duobꝰ monachis valentii abbatis.
Capi.xxii.de tranſitu ſorani abbatis.
Capi.xxiii.de tranſitu diaconi eccleſie marſorum.
Ca.xxiiii.de morte viri dei qui miſſus bethel fuerat.
Capitulum.xxv.ſi ante reſtitutionẽ corporis recipiantur in celo anime iuſtorum.
Ca.xxvi.quibus modis morientes aliqua predicũt.et de morte cuiuſdā aduocati.et de reuelatione gerontii ac melliti monachoꝝ.ꝛ de morte pueri armẽtarii.ꝛ de diuerſitate linguarum.
Ca.xxvii.de morte theophanii comitis.
Ca.xxviii.ꝙ ſic aīe pfcõꝝ ī celo: ita pꝰ diſſolutõꝫ corpũ

iniquoꝝ aīe in inferno eſſe credende ſunt.
Capi.xxix.qua ratione credendū ſit vt īcorporeos ſpiritus tenere ignis corporeus poſſit.
Capi.xxx.de morte theodorici regis arriani.
Capi.xxxj de morte reparati.
Ca.xxxij.de morte curialis cuiꝰ ſepultura incēſa eſt
Capi.xxxiij.ſi boni bonos ī regno et mali malos ī ſupplicio agnoſcunt.
Capi.xxxiiij.de quodam religioſo moriente qui ꝓphetas vidit.
Ca.xxxv.ꝙ ſe etiā ignote aīe nōnunꝙ̄ exiture cognoſcunt: q̄ vel ꝓ culpis tormenta: vel ꝓ bonis actibꝰ ſimilia ſunt premia recepture.ꝛ de morte ioannis ꝛ vrſi atq̄ eumorſi et ſtephani.
Capi.xxxvj.de his q̄ per errorē duci videnꝉ e corpe et de vocatione et de reuocatione petri monachi.ꝛ ꝺ morte et reſuſcitatōe ſtephani: ac de viſione cuiuſdā militꝭ et de deuſdedit: cuiꝰ domꝰ ſabbato viſa eſt edificare.et de pena ſodomoꝝ.
Ca.xxxvij.ꝙ quorū dā aīe adhuc ī corpore poſite pēale aliq̄d de ſpiritalibꝰ vidēt.ꝛ de theodoro puero.
Ca.xxxviij.ꝺ morte criſorij ꝛ mōachi cuiuſdā iconie.
Capi.xxxix.an poſt mortē ignis purgatorius ſit.
Ca.xl.de aīa paſcaſij diaconi.
Ca.xlj.cur in extremis tpibꝰ tā multa de aīabus clareſcunt que ante latuerūt.
Cap.xlij.vbi eſſe infernus credēdꝰ ſit.
Ca.xliij vtrū vnus gehēne ignis ſit: an diuerſi.
Ca.xliiij.ſi ſp ardeāt q̄ gehēne īcendio deputanꝉ.
Capi.xlv.quō aīa immortalis dicíꝉ ſi ꝯſtat ꝙ mortꝭ dānatione puniatur.
Capi.xlvj.de q̊dā ſctō viro q̄ ad mortē veniēs expauit.
Ca.xlvij.ꝙ q̄dā ne ī morte timeāt reuelatōe roboranꝉ et de anthonio ꝛ merulo ꝛ ioanne monachis.
Ca.xlviij.an obſeruanda ſint ſomnia et quot ſunt modi ſomniorum.
Ca.xlix.de quodā viro cui per ſomniū lōga vite ſpacia ꝓmiſſa ſunt: ꝛ in breui tempore morte reſecata.

Ca.l.an proſit animabus ſi mortuorũ corpora in eccleſia fuerint ſepulta.
Capi.li.de quadã ſanctimoniali in eccleſia ſancti laurentii ſepulta que dimidia apparuit incenſa.
Capi.lii.de valeriani patricii ſepultura.
Capi.liii.de corpore valentini ſepulti ab eccleſia poſt mortẽ proiecto.
Capi.liiii.de tinctoris corpore ĩ eccleſia ſepulto ꝛ poſt modũ non inuento.
Capi.lv.quid ſit quod poſt mortẽ valeat ad abſolutionem aĩas adiuuare.ꝛ de cẽtũcellenſi preſbytero qui a cuiuſdam ſpũ petitus eſt: vt per ſacrã hoſtiã poſt mortẽ potuiſſet adiuuari.ꝛ de anima iuſti monachi.
Capi.lvi.de vita ꝛ trãſitu caſſii epiſcopi.
Capi.lvii.de quodã ab hoſtibꝰ capto cuius vĩcula oblationis hora ſoluebant.ꝛ de baraca nauita per ſalutarẽ hoſtiam a naufragio liberato.
Capi.lviii.de virtute ac myſterio victime ſalutaris.
Capi.lix.de affligẽdo corde inter ſacra myſteria. ꝛ de mẽtis cuſtodia poſt compunctionem.
Ca.lx.de relaxãdis culpis alienis vt nr̃e relaxentur.

Finis tabule.Laus deo.

K54304

AHA